Secũdo ponã tres ꝯcluſiones.
Tertio obijciaʒ per alquas ra-
tiones. Circa primũ punctum
ſciendũ eſt ꝙ quadruplex põt
ymaginari diſtinctio: quedam
eſſentialis q̃ eſt pluriũ eſſentia-
rũ quaꝝ vna nõ eſt alia. Alia re
alis q̃ eſt pluriũ reꝝ quaꝝ vna
nõ ẽ alia. Oĩs aũt diſtinctio eſ-
ſentialis eſt realis. ſʒ nõ ecõtra:
q2 licet ita ſit in creaturis nõ tñ
ĩ diuinis vbi plures res ſũt vna
indiuiſibilis eſſentia ⁊ ſcðm ali-
quos nulla ẽ vel eſſe põt diſtin-
ctio niſi eſſentialis vel realis. q2
nõ videt̃ eis ꝙ ſit ymaginabilis
diſtinctio niſi iter extrema que
ſint plures eſſẽtie vel realitates
diſtincte. ſʒ ſcðm alios ẽ quedaʒ
diſtinctio formalis: ⁊ alia diſtin
ctio ex natura rei ſiue modalis.
quaꝝ neutra eſt inter extrema
que ſint neceſſario plures res
ſed poſſunt eſſe eadẽ res ⁊ taleʒ
cõcedunt aliqui eſſe in deo inter
eſſentiã ⁊ ꝑſonam. Aliqui inter
eſſentiã / intellectũ / ⁊ voluntatẽ
ſapientiã / ⁊ bonitatem. et ſic de
alijs. Aliqui etiaʒ iter ideas ⁊c.
Sed vtrũ talis diſtinctio ſit po
nenda ⁊ qualiter intelligenda.
patebit poſtea. ¶ Tũc ad ꝓpo
ſitũ ſit prima ſuppoſitio ꝙ eſſẽ
tia diuia nõ diſtinguit̃ realiter
a ꝑſona nec ecõtra. Patet: quia
aliter eſſet quaternitas in diui-
nis ꝑ declarationẽ eccleſie. ꝯña
pʒ. Item pʒ ꝑ regulã auguſti
ni ꝙ deꝰ eſt: quicquid habet ex
ſua ſimplicitate excepto ꝙ vna
perſona habet aliã et tamen nõ
eſt illa. Item patʒ per regulam
Anſelmi ſupradictam. Secun-
da eſt ꝙ eſſentia diuina non dif
fert realiter a relatione ſeu per
ſonali proprietate: nec econtra:
pʒ ſicut ꝓcedẽs. Tertia ẽ ꝙ per
ſona diuina ⁊ relatio ſiue ꝑſona
lis ꝓprietas nõ diſtinguunt̃ rea
liter pʒ. q2 vere dicit̃ ꝙ pater eſt
paternitas. ⁊ ecõtra ⁊ ſic de alijs.
Et iſtud ſequit̃ ex duabus pri-
mis ſuppoſitionibꝰ et poſſet ꝓ-
bari eiſdem rationibus vt patʒ
ſatis. ¶ His ꝓſuppoſitis ſit hec Pri
prima concluſio ꝙ eſſentia diui clu
na tam idem eſt perſone vel re-
lationi ſiue perſonali proprieta
ti ꝙ̃ idem eſt ſibiipſi. Probatur
quia tam idem eſt ⁊c. ꝙ ſicut ꝓ-
pter identitatem eſſentie ad eſ-
ſentiam verificatur iſta eſſentia
eſt eſſentia: ſic propter identita-
tem eſſentie ad perſonam verifi
catur iſta eſſentia eſt perſona.
⁊c. vt patet ex ſuppoſitionibus
ꝓmiſſis ⁊c. Secundo probat̃: q2
eadẽ idẽtitate: qua eſſentia eſt
eſſentia eadem identitate eſſen-
tia eſt ꝑſona ⁊c. Tertio ꝓbatur
q2 ſi eſſentia eſſet vna perſona ⁊
nõ plures clarum eſt ꝙ ipſa eẽt
tam idem ꝑſone ꝙ̃ idem eſſet ſi
biipſi: ſed modo non minus eſt
idem ꝑſone ꝙ̃ tũc foret: q2 non
minꝰ videtur eẽ idem vni ꝑſone
ꝑ hoc ꝙ identificat̃ alteri perſo
ne. quare ⁊c. ¶ Secũda conclu-
ſio eſt ꝙ inter eſſentiaʒ et ꝑſonã D
vel relationẽ ſiue ꝓprietatẽ per 2.c
ſonalẽ nõ eſt aliqua non identi-
tas quã ꝓprie debeamus voca
re diſtinctionẽ formalẽ. Proba-
tur. primo ex ꝓdicta cõcluſione
quia inter eſſentiam et eſſentiaʒ
nulla eſt omnino non identitas
⁊c. ergo nec inter eſſentiam et ꝑ
ſonam ⁊c. Secundo probatur
quia in ymaginabile eſt ꝙ ſit a-
liqua non identitas ſiue diſtin-

ctio niſi pluriũ ⁊ ymaginabilis
eſt pluralitas niſi rerum. qḋ pʒ
de diuinis pſõis. Unde minimã
diſtinctionẽ quã ponit eccleſia
poſſe ſtare cũ ſũma ſimplicitate
diuina ponit realẽ ⁊ inter res. vi
detur autem probabile ꝙ eccle-
ſia firmiter credens in deo ſum-
mã eſſe ſimplicitatem ⁊ vnitatẽ
ſi minorem diſtinctionem vel nõ
identitatem potuiſſʒ ymaginaſ-
ſe ꝙ̃ realẽ illã ad minus apparẽ
ter obuiandum diuine ſimplici-
tati diuinis pſonis attribuiſſʒ q̃
re illa non videtur poſſibilis ⁊c.
Tertio probatur: quia proprie
loquendo de diſtinctione: ſicut
ſequitur. a. ⁊. b. diſtinguntur re-
aliter. ergo ſunt diſtincte. reali-
tates. ſic ſequitur. a. et b. diſtin-
guntur formaliter ergo ſunt di-
ſtincte formalitates. ſed eſſentia
⁊ pſona ⁊ cetera non ſunt diſtin-
cte formalitates: ita ſcilicet ꝙ
ſint vna res non tamen eadem
formalitas. ſed multe formalita
tes ſiue rationes aut perfectio-
nes formales ex natura rei ſeu q̃
uis alio nomine nominentur qḋ
patʒ: quia realitas ⁊ formalitas
eſſentie ſunt omnimode idem: ſi-
cut realitas eſt idem ſibipſi.
Et ſimiliter realitas perſõe aut
relationis ⁊c. igitur ſicut non eſt
alia realitas eſſentie a realitate
perſone ⁊c. ſic nec erit alia forma
litas ⁊c. Conſequentia patet: et
antecedens patet. quia aliter eſ-
ſet proceſſus in infinitum in for-
malitatibus. Sic ergo patet ꝙ
eſſentia et perſona et cetera non
diſtingũtur formaliter. nec etiã
diſtinguntur realiter. Aliqui
enim ponunt inter iſtas differen
tiam: ſed nõ curo ⁊ cetera. Si ve
ro dicatur ꝙ ſicut ymaginabile
eſt plures res eſſe vnam eſſentiã
ſic eſt ymaginabile plures for-
malitates eſſe vnam rem et non
plures: dico ꝙ ſiue hoc ſit yma
maginabile ſiue non tamen non
propter hoc ſequitur in propoſi
to ita eſſe. Poteſt tamẽ dici ꝙ nõ
eſt ymaginabilis pluralitas ni-
ſi rerum. primum autem ymagi
natur et firmiter deo reuelante
creditur. ſed ſecũdum: ⁊ ſi ore di-
camus non tamen intelligimus A
⁊c. ¶ Tertia concluſio eſt ꝙ in-
ter eſſentiam ⁊ perſonam vel re- .3. cõclu.
lationem ſiue proprietatem per
ſonalem eſt aliquis modus non
identitatis: quam large ⁊ ad bo-
num ſenſum poſſumus vocare
diſtinctionem formalem. Proba
tur ſic quandocunqȝ aliqua ſup
ponũt pro eodem oĩbus modis
quicquid competit vni compe-
tit alteri: nec poſſunt de eis veri
ficari ꝯdictoria niſi aliquis mo-
dus dicẽdi logicalis aut gram-
maticalis hoc impediat. ſed poſi
to ꝙ iſte terminus pater vel pa-
ternitas haberet omẽs modos
grammaticales aut logicales
eoſdem ſeu conſimiles. quales
habet hoc nomen eſſentia ſeu
deitas. adhuc eſſet hec vera eſſẽ-
tia eſt filius et ſimiliter hec pa-
ter non eſt filius. ſimiliter eſſen-
tia eſt communicabilis et pater
nitas non eſt communicabilis.
ergo cum idem affirmetur de eſ-
ſentia et negetur de patre ⁊ pa-
ternitate nec hoc contingat pro
pter diuerſitatẽ modorum grã
maticalium et logicalium ergo
hoc eſt propter aliquẽ modum
non identitatis inter illud quod
ſignificatur per eſſentiam et il-

lud quod ſignificatur ꝑ patrem
⁊c. Et per ꝯñs inter eſſentiam ⁊
patrem ex natur rei eſt aliquis
modus non idẽtitatis. ¶ Scđo
ꝯfirmatur a ratio q̇a capio iſtas
eſſentia eſt filius/pater eſt filius
aut ſubiectū in vtraqꝫ ꝓ eodẽ oī
bus modis ex pte rei ſupponit
aut nō. Si ſic ergo cū idẽ ſit pre
p̄dicatū vtriuſqꝫ vel vtraqꝫ erit
vera vel neutra. ꝯñs ẽ falſum. ſꝫ
ꝯña patꝫ q꞉ aliter nō aparet rati
o quare vna ſit vera ⁊ nō alia.
Si nō hẽtur ꝓpoſitū. ¶ Tertio
ſic q꞉ qñ aliqua noīa idẽ ſignifi=
cãt oībus modis ⁊ habent õnes
ꝯſimiles modos ſignificãdi. illa
vere ſunt ſynonima. quia aliter
nō p̄t aſſignari qualiter aliqua
noīa ſint ſynonima. Igit̃ ſi iſta
nomina eẽntia et paternitas ſi
gnificent idẽ oībus modis ex p=
te rei cū habeant oẽs modos ſi=
gnificandi ꝯſimiles et ſi non ha
beant qđ tñ nō videt̃ poſſe aſſi=
gnari volo tñ ꝙ habeant q꞉ hoc
eſt ad placitũ ſequitur ergo ꝙ
nō ṽe erūt noīa ſynonima. Tūc
ſic qñcunqꝫ aliqua nomina ſunt
ſynonima q̇cq̇d verificat̃ de vno
ſumpto ſignificatiue ſeu ꝑſona=
liter verificatur etiã de reliquo
ſumpto ſimilit̃. igit̃ ſi hec ſit ve=
ra eſſentia eſt filius et hec: filius
eſt paternitas qđ eſt manifeſte
B falſum. ¶ Iſte ſunt in virtute ra
arguit̃. i. tiones ockam ad ꝓbandū ꝯclu=
ſionẽ p̄dictã. Sed ꝯtra pꝛedictã
ꝯcluſionẽ arguit̃ pꝛimo ſic quia
ſicut q̄cunqꝫ diſtinguntur realit̃
ſunt plures res ſic quecunqꝫ di=
ſtingūtur formaliter ſūt plures
formalitates. ergo ſi eſſentia ⁊c.
eẽntia et paternitas ſūt plures
formalitates eiuſdem rei qđ eſt
contra ſupꝛadicta. Vñ robora
rō ſic. q̇a diſtictio eſſẽtialis ẽ di
ſtinctio eſſẽtiarū ⁊ diſtictio rea
lis ẽ diſtictio rerū ⁊ diſtictio ra=
tionis diſtictio rõnū ⁊ diſtictio
mat̃ialis diſtinctio ꝯditionū ma
terialiū. ꝓ etiam diſtictio forma
lis eſt diſtinctio rationū forma=
lium ſeu formalitatum quare ſe
quitur ꝓpoſitū ⁊c. ¶ Secundo ij.arg
ſic ſicut ſe habet diſtinctio rea=
lis ad diſticta realiter ⁊ ſicut di
ſtinctio rationis ad diſtincta ra
tione. ita diſtinctio formaliter:
ſed quandocūqꝫ aliqua diſtigū=
tur realiter vel rõne. non tantũ
contingit dicere ꝙ vnum non eſt
realiter aliud vel non eſt ſm ra=
tionem aliud ſꝫ etiã cõtingit ve=
re dicere ꝙ vnum non eſt aliud.
ergo ſi eſſentia ⁊ relatio diſtigū
tur formaliter non tantū erit ve
rum dicere ꝙ eſſẽtia non eſt for=
maliter relatio: ſed etiam ꝙ eſſẽ
tia non eſt relatio. Unde etiã in
ter illa q̄ diſtinguntur materia=
liter vnum non eſt aliud. ergo ſi
militer ⁊c. ¶ Tertio ſic quia po 3.arg
ſita tali diſtinctione formali nō
poterit haberi diſtinctio realis
perſonarum ſicut ex diſtinctiõe
rationis inter aliqua non poteſt
haberi diſtinctio quecūqꝫ ex na=
tura rei ergo ſicut aliqui argu=
unt ex diſtinctione ex natura rei
ipſaꝝ perſonarū. diſtinctionem
ex parte rei inter eſſentiam et re
lationem. ita ex diſtinctione rea
li perſonarū cõtingeret arguere
diſtinctionẽ realẽ inter eẽntiam
⁊ relationẽ. ¶ Quarto ſic ſicut
de eodem formaliter non poſſūt 4.arg
contradictoria verificari forma
liter. ſic de eodem realiter non
cõtingit contradictoria realiter

verificari. igit̃ ad hoc ꝙ eſſẽtia ſit realiter cõmunicabilis ⁊ relatio nõ ſit realiter cõicabilis non ſufficit ꝙ eẽntia ⁊ relatio nõ ſint idẽ formaliter ſed reqrit̃ ꝙ non ſint idẽ realiter ⁊c ſic contra conA cluſionẽ ⁊c. ¶ Pro ſolutiõe p̄dictoꝝ ⁊ ãplioꝛ ꝯcluſionis declaratiõe ſũt aliqua p̄mittẽda. Notandũ eſt ꝙ diſtinctio ſiue diſtingui ex natura rei poteſt intelligi dupliciter. Uno mõ proprie. ⁊ tũc diſtinctio ex natura rei nõ eſt niſi plurium realitatũ quaꝝ vna non eſt alia. de tali diſtinctione loquitur ſecunda concluſio. Alio modo improprie qñ ſcilicet aliqua res eſt plures res et quelibet illarum et tunc ipſa que eſt plures res et illa res que eſt ipſa que non eſt plures improprie dicũtur aliquo modo diſtingui ex natura rei q: de ipſis ex natura rei poſſunt contradictoria verificari et de tali diſtinctione improprie dicta loquitur tertia cõcluſio. et poteſt vocari diſtinctio formalis quia nomĩa ſignificãt ad placitum. primo modo nulla res diſtiguitur ab aliquo quod eſt ipſa. ⁊ ſic eſſentia non diſtinguitur a perſona vel relatione, ⁊c. ſed bene ſecundo modo quia eſſentia eſt realiter pſona ⁊ ipſa eſt plures res et non perſona. et ſic ponitur cõcluſio p̄dicta. Ex hac diſtinctiõe ſequunt̃ aliqua. ¶ Primo ſequitur ꝙ talis diſtiB nctio formalis nũꝙ eſt niſi ratione diſtinctionis realis. patet q̃a non eſt niſi vbi ſunt diſticte tres que tamen ſũt vna res ⁊c. ¶ Secundo ſequitur ꝙ talis diſtictio formalis nũꝙ ẽ in creaturis patet q̃a ibi nunꝙ vna res eſt plures ⁊ q̃libet earũ ſed bñ i diuinis nec eſt ibi ꝯcedẽda niſi vbi credita nos ꝯpell ũt. quare ⁊c. ¶ Ter C
tio ſeq̃tur iſta regula ꝙ quãdocũꝙ aliq̃ termini dicunt̃ de ſe inuicẽ ꝯuertibiliter: ⁊ hoc conuerſiõe nõ regulata p̱ hoc diſtributiuuz quicq̃d vel omnis res que eſt tunc de ipſis ſignificatiue ſũptis verificatur diſtigui formaliter et nunꝙ aliter. ptꝫ ex diffinitiõe q̃d nominis ⁊c. Exemplũ primi omnis eſſentia diuina eſt paternitas: et omnis paternitas eſt eſſentia diuina et ſic iſti termini dicuntur cõuertibiliter non tamen conuerſione regulata per quicquid eſt: quia licet q̃cquid eſt paternitas ſit eſſentia non tamen econtra ideo eſſentia et paternitas diſtinguntur formaliter. Exemplum ſecundi mẽbri quicquid eſt eſſentia diuina eſt deitas et econtra. Ideo eſſentia diuina ⁊ deitas nõ diſtinguntur formaliter. ¶ Quarto ſequi D
tur ex predicta regula ꝙ vna perſona diuina nõ diſtinguitur formaliter ab alia nec perſona a relatione ſeu perſonali proprietate vl̃ econtra. ¶ Prima pars patet quia vna perſona nõ eſt alia modo ad hoc ꝙ. a. ⁊. b. diſtingũtur formalit̃ requiritur ꝙ. a. ſit. b. ⁊ patet ex quid nominis.

¶ Secunda patet q̃a quicquid eſt pater eſt paternitas et econtra et ita eſt de aliis pſonis et relationibus ⁊c. quare ⁊c. Si vero dicatur paternitas eſt in patre et pater non eſt in patre ergo aliquo modo diſtinguunt̃. Reſpondeo ꝙ omnis propoſitio cõpoſita ex terminis iſtis pater et paternitas in qua p̄dicatur ver

bum qđ eſt nota diſtictiõis ē fal
ſa de ꝟtute ſmõis licʒ poſſit eſſe
vera ad bonũ ſeſũ cõiter loquē-
tiũ. talia aũt ꝟba ſunt ſicut hře/
ꝯſtruere, eē in/⁊ hmõi. Jdeo di-
co ꝙ pꝛnitas nõ eſt in pře ſʒ ma-
gis eſt in filio .ſ. ꝑ circũinceſſiõeʒ
Ad bonũ ſenſum tamē ꝯceditur
ꝙ paternitas eſt in pře et non in
filio eſt pater. Sed de hac mate
ria magis alias videbiť. ¶ His
pꝛemiſſis reſpondetur ad pꝛedi-
ctas rationes.

E Ad pꝛimũ

¶ Ad pꝛimam ne
gatur conſequentia ⁊ dico ꝙ nõ
ſunt ꝯcedende plures formalita
tes ꝓpter rationem ſupꝛadi-
ctam quia eſſet pꝛoceſſus in infi
nitum in formalitatibus. Jdeo
concedo ꝙ eſſentia diuina ſeipſa
ſine omni diſtinctiõe a parte ſui
eſt eadem realiter cum relatio-
ne et diſtinguitur formaliter ab
eadem nec aliquo cõuenit ⁊ alio
differt. nec diſtinguitur formali
ter per aliquam formalitatem
nec oportet ꝙ ſicut diſtictio rea
lis eſt diſtinctio rerum ⁊c. ꝙ eti-
am diſtictio formalis de qua lo
quimur diſtinctio formalitatuʒ.
⁊ ſic patet ad rationem.

F Ad ſecũ.

¶ Ad ſe
cundam negatur aſſumptum ꝙ
ſicut ſe habet diſtictio realis ad
diſtincta realiter ſic formalis ad
diſtincta formaliter ⁊c. quia vt
patet ex dictis diſtinctio forma-
lis pꝛeſupponit identitatem rea
lem. Jdeo ꝗ̃uis in aliis diſtin-
ctionibus contingat vnum nega
re ab alio non tamen in iſta ⁊c.
Non eſt etiaʒ ſimile de diſtictio
ne maťali et de iſta formali. q̃a
hic non ſumiť formaliter vt diſti
guitur contra materialiter: nec
diſtinctio formalis eſt formaruʒ
ſeu formalitatum: ſicut materia
lis maťiarũ ⁊c.

G Ad t

Ad tertiã ꝯcedo
ꝙ ex ſola diſtictiõe foꝛali nõ ꝯti-
git hře diſtictionē realē a ꝑoꝛi ⁊
ideo ex ſola diſtictiõe formali eſ-
ſentie relationis non concluditr
diſtictio realis pſonarũ a ꝑoꝛi: ſʒ
econuerſo ex diſtictiõe reali pſo
narum ⁊ identitate eſſentie cum
perſonis ⁊ relationibus. contin
git arguere diſtinctioneʒ forma
lem eſſentie et relationis. ⁊ ſic di
ſtinctio realis trium perſonarũ
non eſt quia eſſentia ⁊ relatio di
ſtiguũtur formaliter ſed magis
econtra vt pʒ ex dictis quare ⁊c.

H Ad q

¶ Ad quartam dico ꝙ non eſt ſi
mile: quia idẽtitas formalis nul
lam compatitur non identitateʒ
vel diſtinctionē ⁊ ideo nullo mo
do permittit verificationem cõ-
tradictoꝛiorum ſed idẽtitas rea-
lis compatitur aliquam non idẽ
titatem vł negationem alicuius
modi identitis ideo aliquo mo-
do eam permittit ⁊c.

Que

Si vero hic
queratur an debeat cõcedi ꝙ di
ſtiguũtur formaliter.

Arg

¶ Et vide
tur ꝙ non quia cum formaliter
non ſit determinatio diſtrahẽs
vel diminuens ſequitur diſtigui
tur formaliter ergo diſtinguiť.

Sec

¶ Secundo contradictio eſt via
potiſſima ad pꝛobandum diſtin
ctionem realem ergo ſi de eſſen-
tia et relatione verificentur con-
tradictoꝛia ſequitur ꝙ diſtingũ
tur realiter.

Ter

¶ Tertio realitas
eſt in plus ꝗ̃ formalitas et ꝑ cõ-
ſequēs etiam realiter in plus ꝗ̃
formaliter ergo hic arguitur ab
inferiori ad ſuperius diſtingui-
tur formaliter ergo realiter. a. ē
formaliter ⁊c.

I ſol.

¶ Ad hoc reſpon
detur vnde ad pꝛimuʒ quicquid
ſit dicendũ de virtute ſermonis.

dico tñ ꝙ ad bonũ ſenſũ et ad in-
tellectũ ſupradictũ põt concedi
ꝙ diſtigũtur formalr̃ et negari
ꝙñ ĝ diſtigũtur/ qꝛ diſtĩctio for-
malis vt de ea loq̃mur nõ eſt di-
ſtinctio loquẽdo ſimpliciter et
ꝓprie nec diſtigui formaliter vt
hic ſumitur eſt ſimpliciter diſti-
gui/ ꝛ ſic ly formalis/ ꝛ ly forma-
liter ẽ determinatio diſtrahẽs:
vl' diminuẽs reſpectu diſtĩcti-
onis ꝛc. ¶ Ad ſecundum dico ꝙ
cõtradictio eſt via potiſſima ad
ꝓbandum diſtinctionem realez
quãdo ita eſt ꝙ negatio eſt ſim-
pliciter ita ꝙ per nullam circũ-
locutionem poteſt alterum con-
tradictoriorum verificari de il-
lo a quo negatur. ſed quando
bene verificatur tunc ſolum eſt
via ad probanduz diſtinctionez
formalez. Et ſic eſt in propoſito
quia ꝗuis hec ſit vera negati-
ua paternitas non eſt communi-
cabilis tamen hec affirmatiua
eſt vera. paternitas eſt illa res
que eſt communicabilis et ita
de aliis in propoſito: et hoc ſo-
lum contingit diuinis vt dixi.
¶ Ad tertium dico ꝙ nec forma-
liter ẽ inferi⁹ ad realiter nec for-
malitas ad realitatem vt de for-
malitate hic loquimur vt quan-
do dicitur eſſentia et relatio di-
ſtinguntur formaliter. ly' forma-
liter eſt ibi vnum purum ſinca-
thegoreuma ſicut eſt per ſe vel
neceſſario/ vel cotingenter / vel
omnis. et ſic de aliis. Et ideo nõ
plus eſt formaliter inferius ad
realiter ꝗ per ſe aut cotingen-
ter ad realiter nec formalitas ad
realitatem ꝗ perſeitas aut ne-
ceſſitas ad realitatem. Et ſi di-
catur' ſiue formalitas ſit infe-
rius ad realitatẽ ſiue nõ tñ hec
eſt vera oĩs formalitas eſt reali-
tas: ergo eodẽ mõ oĩa diſtincta
formaliter ſũt diſtincta realiter
¶ Reſpõdeo ꝙ hec nõ debet cõ-
cedi ꝓprie loquẽdo oĩs formali-
tas eſt realitas. qꝛ formalitas ſi-
cut hic loquimur eſt quaſi que-
dam cõditio totius propoſitio-
nis que, nõ eſt proprie aliquod
ens reale. Unde ſimile eſt ſicut
de neceſſitate reſpectu realita-
tis loquendo de neceſſitate que
corꝛeſpondet neceſſario. quan-
do dicitur homo neceſſario' non
eſt' aſinus. hic enim eſt quedam
neceſſitas: et tamen illa non eſt
aliqua vera realitas quia tunc
eſſet aliqua vera realitas et rea-
lis neceſſitas alia a deo ſed illa
neceſſitas eſt conditio totius
propoſitionis. Uel forte magis
proprie loquendo poſſet dici ꝙ
tales termini abſtracti perſei-
tas / neceſſitas corꝛeſponden-
tes aduerbiis ſiue ſunt cathego-
reumatibus modificantibus ꝓ-
poſitionem ſunt termini ficti et
pro nullo ſupponentes et ita de
formalitate ꝛc.
¶ Si dicatur ꝙ non loquimur
de propoſitione/ ſed de re/ et de
formalitate que eſt ex parte rei
Dico ꝗuis loquamur de re ta-
men loquimur mediante propo-
ſitione: et ideo concedo ꝙ eſſen-
tia et relatio ex natura rei diſti-
guntur formaliter tamen illa
formalitas non eſt in re ex na-
tura rei. ſicut homo neceſſario
eſt riſibilis ex natura rei et ta-
men illa neceſſitas non eſt in
re. ¶ Si ergo cum dicitur eſ-
ſentia non eſt formaliter rela-
tio poteſt exponi ꝙ non eſt pre-

Margin: B Ad ſcdm (beside "onis ꝛc. ¶ Ad ſecundum")
Margin: B ad tertiã (beside "lum contingit diuinis")
Margin: Inſtãtia (beside "ceſſitas ad realitatem")
Margin: ¶ Solutio (beside "cedi ꝓprie loquẽdo")

dicatio formalis eſſentia ē relatio: q2 nō cōuertunt̄ ꝑ hoc diſtributiuū quicq̄d ē vel oīs res q̄ ē ⁊ ſic poſſūt intelligi ſupradicta.

D 2. articu. ¶ Quātū ad ſcdm articulū in q̄ videndū vtrū in deo ſit aliq̄ diſtinctio int̄ eſſentiā ⁊ ſuas pfectiōes attributales. Pꝛimo premittā notabilia ⁊ terminoꝝ declaratiōes. Scdo ponā reſpōſales ꝯcluſiōes. Tertio arguā cōtra dicta ꝑ aliq̄s ratiōes. Circa pꝛimū notādū ē p̄mo ꝙ pfectio attributalis pōt accipi dupliciter vno modo ꝓprie ꝓ aliqua ꝑfectione ſimpliciter diuina que eſt realiter de⁹. Alio modo pro aliquo p̄dicabili vere de deo et de oībus tribus pſonis diuinis diuiſim ⁊ cōiunctim. Pꝛimo mō dico ꝙ non ſunt plures pfectiones attributales ſed tm̄ vna. et indiſtincta re ⁊ ratiōe q̄ proprie ⁊ de virtute ſermonis non debꝫ dici eē in deo ſed eſt oīb⁹ modis ipſa diuina eſſentia vt patebit. Scdo modo dico ꝙ ſunt plures pfectiones attributales vt patꝫ

E ¶ Scdo notandū ꝙ pfectiones attributales ſcdo mō dicte non ſunt ꝓprie loquēdo pfectiones diuine ſed ſunt q̄dam ſigna vel conceptus qui poſſunt p̄dicari vere de deo et magis debēt dici conceptus attributales ſiue nomina attributa q̄ pfectiones attributales. Unde ꝓprie loquendo differentia eſt inter attributa diuina: rationes attributales / et perfectiones attributales. Nam attributa ꝓprie ſunt noīa ſiue ſigna vocalia ſupponentia immediate pro pfectione diuina. ſed rationes attributales ſunt conceptus mentales predictis attributis correſpondentes. ſed perfectio attributalis eſt illud pro quo ſupponit immediate ratio attributalis. Ex his ſequunt̄ aliqua.

F ¶ Pꝛio ſeq̄tur ꝙ attributa diuina vel rōes attributales ſūt plures ⁊ in multiplici differētia. q2 q̄dā hmōi ſigna impoꝛtāt ipam eſſentiā diuinā affirmatiue ⁊ ſimplicit̄ abſolute ſicut eſſentia deitas. q̄dā affirmatiue tm̄ cōnotando aliq̄d aliud ſicut predeſtinās/creatuꝫ ⁊c. quedam vero negatiue ſicut immutabile/ incoꝛruptibile ⁊c. Secundo ſequitur ꝙ attributa diuina ⁊ ipē rationes attributales diſtinguunt̄ eſſentialiter inter ſe ⁊ ab eſſentia diuina pꝫ clare ex dictis. Tertio ſequitur ꝙ attributa diuina loquendo proprie non diſtinguunt̄ ratiōe. pꝫ.

G quia ſicut vnūquodqꝫ quod eſt realiter extra aīam eſt ſeipſo formaliter ens et non per aliquod extrinſecum. ita eſt vnū ⁊ a quolibet alio diſtinctū ſeipſo nec ꝑ aliquod extrinſecum. ⁊ per conſequēs circūſcripta oīo qualibet rōne ⁊ quolibet opere intellect⁹ talia attributa diſtinguūtur ſeipſis. Uerum eſt tm̄ ꝙ vna ratio attributalis ab alia diſtinguitur ratione qua ſeipſa. Similiter improprie loquendo et ad bonuꝫ ſenſum attributa diuina diſtinguūtur ratione. i. eis correſpondēt diſtincte ratiōes mētales ⁊c. Quarto ſequitur ꝙ attributa diuina vel rōnes attributales non ſupponūt pro pfectionib⁹ diſtinctis eſſentialiter vel realiter. pꝫ ex dictis ⁊ ſimiliter oēs doctores in hoc concordant ſed differenter quia aliqui

tenent ꝙ nec ſupponunt ꝓ pfe-
ctionibꝰ diſtinctis formalit̃ ſeu
quocunq̨ alit̃ ⁊ hoc infra tene-
bo ⁊ ꝓbabo. Alij tenent ꝙ ꝓ di
ſtinctis formalit̃ ⁊ cōcedūt plu-
ralitatē pfectionū diuinaꝝ non
tñ realiter ſ3 ſolū formalit̃ diſti-
ctarū ſicut Scotꝰ ⁊ ſuus cōmē
tator ille Johes de rippa quaʒ
opinionem inferius euidenter
reprobabo. ¶ Tertio notandū
A eſt ꝙ differentia eſt inter perfe-
ctionē ſimplicit̃ ⁊ denoiationeʒ
pfectionis ſimpl'r. Unde perfe-
ctio ſimplicit̃ cōmuniter deſcri-
bitur a doctoribus ꝙ eſt illud
quod eſt in quolibet melius ipʒ
q̄ non ipm (id eſt) eſſe aliquale
vel aliquid quod melius eſt eſſe
q̄ non eſſe: ſicut vita intellecti-
ua ⁊c. Sed denoiatio perfectio-
nis ſimpliciter eſt terminus vel
conceptus ſupponēs immedia-
te pro tali perfectiōe. Aliqui au
tem vocant denoiationem per-
fectionis ſimpliciter perfectio-
nem creataʒ que habet conſimi
lem denoiationē cum perfectio
ne diuina. Unde vitam vel itel-
ligentiam diuinam ipſi vocant
perfectionē ſimpliciter ⁊ vitam
vel intelligentiam creatā vocāt
denominationē perfectiōis ſim
pliciter. Licet aūt hoc nō poſſit
reprobari. quia nomina ſignifi-
cant ad placitum tamen ꝓprie
loquendo dico ꝙ tam vita diui-
na q̄ vita creata debet dici per
fectio ſimpliciter: ⁊ iſte terminꝰ
vita pro vtraq̨ ſupponens de-
bet dici denominatio perfectio
nis ſimpliciter per nomen enim
res denominatur. quare ⁊c. Ex
hac diſtinctione ſequuntur ali-
B qua. ¶ Primo ſequitur iſta re-
gula ꝙ ad hoc ꝙ aliquis termi-
nus ſit denominatio perfectio-
nis ſimplicit̃ requirit̃ ꝙ verifi-
cetur cōuertibilit̃ de quiddita-
te rei ſiue eſſentia ꝓ qua ſuppo
nit: ⁊ hoc cōuerſione regulara p
hoc diſtributiuū q̄cq̄d ē: vel oīs
res q̄ ē. Patet ex deſcriptiōe de-
noiatiōis pfectiōis ſimpliciter
q: aliter tales res nō ſuppone-
rent imediate ꝓ pfectione ſim-
pliciter ſicut apparet ex deſcri-
ptione ſuppoſitionis immedia
te: data in precedenti queſtione.
Sed tamē non requiritur ꝙ ſic
verificet̃ cōuertibiliter de quo-
libet quod eſt illa eſſētia ſiue il-
la perfectio pro qua ſupponit.
Uerbi gratia iſte terminus vita
diuina eſt denominatio perfe-
ctionis ſimpliciter quia quicq̄d
eſt vita diuina eſt eſſentia diui-
na ⁊ econtra. ſed tamen aliquid
eſt eſſentia diuina ſcʒ pater de
quo non ſic dicitur conuertibi-
liter: quia non quicquid eſt vita
diuina eſt pater licet econtra.
quare ⁊c. ¶ Secundo ſequitur
alia regula ꝙ ad hoc ꝙ aliquis C
terminus ſit denominatio per-
fectionis ſimpliciter in diuinis
requiritur ꝙ vere dicat̃ de eſſē-
tia diuina ac etiam cōiunctim
⁊ diuiſim de perſonis pʒ ex pre
dicta regula ꝙ talis terminus
debet ſupponere pro eſſentia di
uina ⁊ pro quolibet quod ē ipa
aliter non ſupponeret pro ipſa
immediate. Tertio ſequitur ex
predictis regulis. ꝙ iſti termi-
ni ſuppoſitum pſona pater pa-
ternitas trinitas ſpiratio ⁊ hu-
iuſmodi non ſunt determinatio
nes pfectionis ſimpliciter patʒ
clare. Quarto ſequitur ꝙ licet

poſſe producere creaturã ſit de
terminatio perfectionis ſimpli
citer nõ tamẽ poſſe ꝑducere pſo
nã diuinã: pꝫ clare. Et hec deter
D minoꝝ declaratiõe. ¶ Hijs pre-
miſſis pono tres cõcluſiões ad
1. ꝯcluſio articulũ reſpõſales. ¶ Prima ẽ
ſicut deitas ꝛ diuin⁹ intellectus
ſeu voluntas nõ diſtinguuntur
realiter inter ſe: ſic nec proprie
loquendo diſtinguunt̃ ratione.
Prima pars ſupponit̃. q2 ab oi-
bus ꝯcedit̃. Sꝫ ſcḋa ſequitur ex
ꝑma. q2 que ſunt idẽ realit̃ pro-
prie nõ diſtinguunt̃ ratione. vn
de ſicut diſtincta realiter nõ ſũt
idem ſecundũ rationẽ ſic nec ea
dem realiter ſunt diſtincta ſcḋꝫ
rationẽ. ꝛ ſicut nullũ ens ratio-
nis eſt idem ſcḋm rẽ cuicũqꝫ al-
teri enti rõnis. ſic nihil reale eſt
idem ſm rõnem alteri enti reali
vt prius tangebatur ꝛ per con-
ſequens multo minus aliquid
reale diſtinguetur ſecundum ra
tionem ab aliquo quod eſt ipm
ſeu idem ſibi ſcḋm rem. Tamen
licet de virtute ſermonis nõ ſit
verũ bene tñ qñqꝫ gr̃a breuis lo
cutionis ꝯceditur ad bonũ ſen-
ſum ꝙ intellect⁹ diuinus ꝛ volũ
tas diſtinguũtur rõne id eſt iſti
termini ſupponentes ꝓ eadẽ re
habẽt diuerſas diſtinctas rões
eis correſpondentes in mẽte. et
ſic intelligũt doctores talẽ locu
tionẽ. quare ꝛc. ¶ Secunda cõ-
E cluſio eſt ꝙ ſicut deitas ꝛ diui-
2. ꝯclu. nus intellectus ſeu volũtas nõ
ſunt eiuſdẽ eſſentie diſtincte rea
litates. ſic nec ſunt eiuſdẽ rei di-
ſtincte formalitates. Pria pars
ſupponit̃ ꝛ ab oībus ſanctis et
philoſophis ꝯcedit̃. Sꝫ ſcḋa ps
ꝓbatur ſicut arguebat̃ i tertia

rõne ſcḋe ꝯcluſionis primi arti-
culi qua eſſet ꝓceſſus in infini-
tũ in formalitatib⁹ ꝛc. ¶ Tertia F
cõcluſio ẽ ꝙ ſicut deitas ꝛ diui- 3. ꝯclu
nus intellect⁹ ſeu volũtas ſunt
tam idẽ ꝙ̃ idẽ eſt deitas deitati
ſic inter hec eſt diſtictio forma-
lis ſeu quecũqꝫ nõ idẽtitas ex
natura rei. Iſta concluſio quo
ad vtrãqꝫ partẽ ſatis pꝫ ex dictꝭ
in ꝑma ꝛ ſecũda cõcluſionibus
primi articuli. ꝛ ſatis ſequit̃ ex
ſcḋa cõcluſione nunc ꝓbata nec
indiget alia ꝓbatione vt patet.
¶ Sꝫ tñ ad euidẽtius refellen- G
dũ oppoſitã opinionẽ. Iteꝝ eã
ꝓbabo. Et ꝙ̃uis magr̃ Grego-
rius ad hoc multiplicit̃ arguat
tñ. q2 vt in plurib⁹ rões eius ꝓ-
cedũt ac ſi oppoſita opinio po-
neret diſtinctionẽ realem inter
huiuſmodi perfectiões vt pꝫ in
tuenti eas quod tñ nõ imaginã
tur alij ideo aliter eſt ꝓceden-
dũ ad reprobãdũ opinionẽ pre-
dictã. Unde ad ꝓpoſitũ decla-
randũ premitto aliquas ꝓpoſi
tiones. Prima eſt. ꝙ vbicunqꝫ ẽ
aliqua diſtinctio vel non identi
tas ibi poſſunt aliqua contradi
ctoria de ſic diſtinctis verificari
pꝫ. quia ſi a. et. b. non ſint idem
omnibus modis tunc iſte ſũt ve
re. a. eſt idem a. omnibus modis
ſi. b. nõ eſt idẽ. a. omnibus modis
et ſic eſſe idem. a. omnibus mo-
dis ꝛ non eſſe idem. a. omnibus
modis verificatur de. a. et de. b.
Et ita etiam aduerſarij conce-
dunt ꝙ ſapientia diuina eſt for-
maliter ſapientia diuina: et bo-
nitas diuina non eſt formaliter
ſapientia diuina ꝛc. et ſic patet
ſuppoſitio illa. ¶ Secũda eſt ꝙ H
oĩa contradictoria habẽt equa

lem repugnantiã inter ſe ptꝫ q̊a
tãta eſt repugnantia inter aiam
⁊ non animam angelum et non
angelũ ſicut inter deũ ⁊ nõ deuꝫ
ſiue inter ens ⁊ nõ ens niſi forte
dicaᷓ eſſe maior repugnãtia inẽ
iſta vel inẽ illa. ꝑpter maiorẽ ꝑ:
fectionẽ alicuiꝰ patris in vna ꝯ:
dictione ꝗ̃ in alia. ſed hoc non ẽ
ad propoſitum quia loquimur
de repugnantia verificationis.
⁊c.quare ⁊c. Ex predicta ſequi:
tur tertia ſuppoſitio ꝙ tanta eſt
repugnantia aliqua contradi:
ctoria verificari de aliquo eodẽ
omnino quanta eſſet q̃cunq̇ alia
contradictoria ſiue omnia veri:
ficare de illo. Patet ex quo om:
nia equaliter repugnant ⁊c.

A ¶ Quarta ſuppoſitio ẽ ꝙ ex ali
quibus contradictoriis contin:
git inferre.ꝙ illa de quibus ve:
rificantur ſunt diſtincte res ſeu
ꝙ non ſunt eadem res. patet q̊a
ſequitur.a.eſt.⁊.b.non eſt. ergo
ſunt diſtincte res vel in actu vel
in potentia ſaltem ſequitur er:
go non ſunt eadem res.ſicut ſeq̇
tur.ſubſtantia eſt et accidẽs nõ
eſt ergo.ſubſtantia et accidens
non ſunt eadem res. et capio ly
res ſicut ſe extendit ad ens rea:
le et ad ens rationis.quia omne
ens rationis eſt vera res. patet
B ergo ſuppoſitio. ¶ Tunc ex his
arguitur ſic.intellectus diuinus
et voluntas diuina non ſunt om
nibus modis idem ſed inter hec
non eſt identitas ſiue diſtinctio
formalis per aduerſarium. igiẽ
de ipſis aliqua cõtradictoria ve
rificantur.conſequentiam cõce:
dit aduerſarius et conſimiliter.
patet per primam ſuppoſitionẽ
ſed impoſſibile eſt contradicto:
ria verificari niſi de diſtinctis re
bus vel ratione diſtinctionis re
alis quia verificatio contradi:
ctoriorum infert diſtinctionem
realem in aliquibus:vt patꝫ per
quartam ſuppoſitionem : ergo
vbiq̧ et in omnibus. Iſta conſe
quentia patet ex ſecunda et ter:
tia ſuppoſitionibus.et per con:
ſequens ſequitur ꝙ ſi eſſe idem
formaliter intellectui verifica:
tur de intellectu ⁊ negetur de vo
luntate oportet ꝙ intellectus et
voluntas in deo importent ali:
qua que non ſunt idem realiter
quod eſt falſum.quare ⁊c. Con:
firmatur.quia qua ratione tudi
ces ꝙ aliquid idem poteſt vere
affirmari de intellectu diuino ⁊
vere negari de voluntate diuia
non obſtante reali identitate ꝑ:
pter ſolam diſtinctionem forma
lem eadem ratione dicaꝫ vniuer
ſaliter:ꝙ eſſe nõ eẽ vel quecunq̧
alia contradictoria verificãtur
de.a.⁊ de.b.propter ſolam diſti:
ctionem formalem non obſtante
ꝙ ſint idẽ realiter.⁊ ſic perit om
nis via ad probandum diſtictio
nem vel non identitatem realem
¶ Si enim dicas ꝙ homo eſt ra C
tionalis ⁊ aſinus non eſt ratiõa
lis. ergo homo ⁊ aſinus diſtigũ
tur realiter.dicam ꝙ non ſequi:
tur quia ſufficit ꝙ diſtinguntur
formaliter. Sed forte dicetur.ꝙ
quando aliquid idem vere affir:
matur.et vere negatur ſimpliciẽ
ter ⁊ abſolute ſine aliqua addi:
tione alicuius modi ſincathego
reumatici:tũc bñ cõtingit infer:
re non idẽtitatẽ realẽ.ideo ſequi
tur ſimpliciter.a.eſt ⁊.b.non eſt

ergo eſt ibi non identitas realis
ſimiliter ſequitur intellectus di
uinus ⁊ volūtas diuina non eſt
intellectus diuinus. ergo diſtin
guūtur realiter vel nō ſunt idē
realiter. Sed qn̄ aliquid cū aliq̄
modo ſincathegreumatico af-
firmatur vel negatur nō requi-
ritur identias realis: ſed ſuffi-
cit formalis et ſic eſt in propoſi
to. Nam hec eſt vera intellect⁹
diuinus eſt formaliter intelle-
ctus diuinus et hec ſimiliter vo
luntas diuina non eſt formaliter
intellectus diuin⁹. Sed hoc non
valet: quia omnia contraditoria
ſunt eque contradictoria: et eq̄
repugnantia. per ſecundam ſup
poſitionem et per ꝯſequēs tan-
tū ſunt contradictoria eſſe forma
liter intellectum diuinum: et nō
eſſe formaliter itellectum diuinū
ſicut eſſe itellectū diuinum et nō
eſſe intellectum diuinum. ergo
ex vna contradictione contingit
inferre nō idētitatē realem ſicut
ex alia. Ex qua ratione tu dicis
ꝙ ex iſta non contingit inferre
⁊c. eadem ratione: et pari facili-
tate dicam ꝙ nec ex alia. quare
ꝓpoſitū. ¶ Secundo arguitur
D declarando predictam rationē
quia quāuis talis diſtinctio vel
non identitas formalis conce-
datur eſſe inter eſſentiam diui-
nam et perſonam ad ſenſū poſi
tum et declaratū in pmo articu
lo ⁊ ſʒ eque faciliter abſolute poſ
ſet ſuſtineri inter eſſentiā ⁊ intelle-
ctū aut volūtatē diuinam: q̄r tn̄
talis diſtictio eſt difficillima ad
intelligēdū ⁊ ad ſuſtinēdū vbicū
ꝙ nec facilior ꝙ̄ ſit trinitas pſo
narū cū vnitate eſſētie. ideo non
debet poni niſi vbi euidenter ſe-
q̄tur ex creditis traditis in ſcri-
ptura ſacra: vel determinatione
eccleſie propter cui⁹ auctorita-
tē debet oīs rō captiuari. Et iō
cum omnia tradita in ſcriptura
ſacra et determinatione eccleſie
ac dictis ſanctorum poſſint ſal-
uari non ponendo eam inter itel
lectum ⁊ volūtatē diuinā: et ſic
de qualibet pfectione dina: imo
eam nō pōere magis ꝯſonet ſim
plicitati diuie. ſeq̄tur ꝙ nō ē po
nenda: ſʒ negāda. Sʒ q̄r ex credē
dis euidenter ſequitur ꝙ de eſſē
tia ⁊ de pſona ſeu relatione diui
na verificantur contradictoria ⁊
tamen ſūt idem realiter: ideo cō
cedit ibi diſtinctio formalis nec
ibi verificatio contradictoriorū
concludit diſtinctionē realeʒ in-
ter eſſentiam ⁊ pſonā. ꝗuis ali-
quam diſtinctionē realē conclu
dat ſcʒ inter vnā perſonā ⁊ aliā
ſicut magis declaratum eſt in p
mo articulo. Cum igit quicq̄d
eſt intellectus diuinus eſt volū
tas diuina et ecōtra nō eſt ibi di
ſtinctio formalis concedēda. In
ter eſſētiā vero ⁊ pſonā ponēda
eſt: q̄a ad pmū nō cogit fides ſʒ
bñ ad ſcđm: nec etiā in creaturis
cōcedenda eſt ꝗuis poſſʒ ibi eq̄
faciliter ſuſtieri ſicut in diuinis.
Et ratio eſt: quia ꝙ in diuis vna
res ſit tres res et quelibet earū
in fide expreſſum eſt: ſed non ꝙ
ita ſit in creaturis: et per conſe-
quens cum repugnet rationi ne
gādum eſt. Confirmatur predi-
cta ratio ſiue breuiter recollitur
per hunc moduʒ quādocūꝙ ali
qua poſitio eſt ita difficilis ad
ſuſtinendum ſicut poſitio trini-
tatis ipſa ē negāda: niſi p ipſam
cogat fides: ſed poſitio cōcedēs

intellectū diuinum ⁊ volūtatē ⁊ ſic de qualibȝ alia pfectiōe diuina eſſe idem realr̄ ⁊ diſtigui formalr̄ eſt ita difficilis ad ſuſtinēduȝ ſicut poſitio trinitatis imo forte magis q̄ ponit pluralitatē ſine diſtītiōe reali: qḋ nō facit poſitio trinitatis: nec ad illā cogit fides. ꝫ talis poſitio eſt negāda preſertiȝ cuȝ oppoſita poſſint faciliter ſuſtineri. et ſit magis. conſona diuine ſimplicitati ⁊c.

¶ Tertio arguit᷑ ſic: quia ſi illa A diſtinctio formalis ſit ponenda vel ſic diſtincta magis diſtinguūtur ꝙ perſone: vel minus vel eq̄ Non pōt dici ꝙ magis vel eque quia tunc diſtinguuntur realiter quod ſupponitur: et ab aduerſariis conceditur eſſe falſum. Nec poteſt dici ꝙ minus quia diſtinctio perſonalium ſecundum doctores eſt minima diſtinctio ſiue minimus modus diſtinctionis nec minor videtur imaginabilis vt in primo articulo tāgebatur: et ſic patet concluſio demōſtratiue probata ⁊c. B ¶ Sed cōtra p̄dicta arguitur aliquibus rationibus nec faciam omēs ratiōes que poſſūt fieri pro opinione oppoſita. ſed inducam fortiores.

1. arguit᷑ ¶ Primo arguitur ſic diſtinctio emanationum diuinarum preſupponit diſtinctionem principiorum elicitiuorum ⁊ non ſolū diſtinctionem ſecundum rōnem: et per conſequens aliquā aliā p̄uenientem omneȝ operationem intellectus noſtri: ſed itellectus et volūtas ſunt in deo principia elicitiua: ⁊ non diſtingūtur realiter. ergo diſtinguuntur formaliter. Confirmatur: quia filius ꝓducitur naturaliter per intellectū tāꝗ verbū patris: ſȝ ſpūſſāct⁹ libere ꝑ voluntatē tāꝗ amor amborū. Silr̄ filius ꝓducit᷑ quomō natus ⁊ ſpirituſſanctus quō datus: hoc autē nō videtur poſſe eſſe: niſi in principiis elicitiuis ſcilicet inter intellectum et voluntatem ſit aliqua diſtinctio ex natura rei ⁊c. Secundo arguit᷑ ſic aliquid per ſe conuenit intellectui diuino quod non ſic cōuenit voluntati diuine ergo nō ſūt formaliter et adequate idem cōſequentia patet ⁊ antecedens ꝓbatur. Tum p̄mo ex natura rei. deus intelligit per intellectum ⁊ non per voluntatem ⁊ deus vult per voluntatem ⁊ non per intellectum. Tum ſecundo q̄a deus naturaliter intelligit ⁊ deus libere vult. Tum tertio: quia deus per intellectum non eſt cauſa efficiens rerum per voluntatem ē cauſa efficiens rerum. Tum q̄rto: quia deus intelligit peccata et non vult peccata: vt omnes cōcedunt quare ⁊c. igitur. ij. arguit᷑

¶ Tertio arguitur ſic. ſi in deo nulla eſſet penitus diſtinctio ex natura rei non eſſet ratio. quare produceret diſtincta. ſicut vnuȝ viuens ⁊ aliud non viuens. conſequentia tenet: quia idem inquātum idem ſemper natum eſt facere idem. nec valet dicere ꝙ ad hoc ſufficit libertas. quia tunc ſicut deus poſſet producere vnaȝ creaturam viuentem et non intelligentem: ſic etiam poſſet producere vnam intelligentem ⁊ nō viuentem: quod eſt impoſſibile. Igitur opȝ ponere ⁊c. 3. arguit᷑ ¶ Quarto arguitur ſic. ſi nulla eſſet penitus diſtinctio in deo inter perfectiones attributales ſequitur 4. argu.

ꝙ nomina attributalia et ratio
nes attributales eis correſpon-
dentes ſignificarēt penitus idē
et per conſequens eſſent ſynoni
ma quod eſt falſum : igitur et ce
tera. Iſta ſunt fortiora argumē-
ta iſtius opinionis et cetera.

C Ad primū

¶ Ad primam rationem dico ꝙ
ſi loquamur de emanationibus
paſſiuis bene concedo ꝙ preſup
ponunt diſtincta principia ſcili-
cet patrem et filium id eſt diſtin
ctas res quarum quelibꝫ eſt pͥn
cipiū. Sed ſi loquamur de ema-
nationibus actiuis non oportet
ꝙ preſupponant diſtincta prin-
cipia. Secundo dico ꝙ diſtictio
diuinarum emanationum paſſi
uarum non preſupponit aliquā
diſtinctionem principiorum eli-
citiuorum: ſed ſicut in creaturis
idem eſt principium totaliter eli
citiuum diuerſorum ita in diui-
nis. Tertio dico ꝙ nullꝫ eſt pͥn
cipiū quo filij in diuinis aliquo
modo diſtinctum contra princi-
pium quod id eſt nichil in diui-
nis eſt principium quo produci
tur filius quod ſit aliquo modo
diſtinctum a patre qui eſt prin-
cipium a. quod producit. Ideo
dico quarto ꝙ intellectus diui-
nus non eſt principium quo pro
ducitur filius: et ita de volunta-
te reſpectu ſpiritusſancti.

Et ideo nulla res in diuinis eſt
principium filij: niſi illa que nec
eſt filius nec ſpiritusſanctus.

Nec oportet ponere pͥcipia ali
quo modo diſticta ⁊c. quia qua
ratione tu dices ꝙ ab vno eodē
principio ſimpliciter indiſticto
non producuntur diſtincti. Ita
dico ꝙ ab vno eodem non diſtin
cto realiter non producuntur di
ſtincti realiter ⁊ cetera. ¶ Ad cō
firmationem dico primo ꝙ filiū
produci per intellectuꝫ ſiue per
actum intellectus et cetera. po-
teſt multipliciter intelligi.

Uno modo ꝙ intellectus ſit pͥ
cipium quo ſiue per quod pro-
ducitur : et ſic eſt falſum vt iam
tetigi. Alio modo non virtu-
te ſermonis ſed per quādam ap-
propriationem vſitatem a ſan-
ctis ⁊ ſic illud eſt verum. Pro cu
ius declaratione dico ſecūdo ꝙ
generatio actiua filij apppropꝛia
tur intellectui ⁊ ſpiratio actiua
ſpiritusſancti appropriatur vo-
luntati. Cuius ratio poteſt eſſe
propter ſimilitudineꝫ ordinis ꝓ
ductionis intellectionis ⁊ amo-
ris in anima ad ordinem produ-
ctionum verbi et ſpiritusſancti ī
diuinis vnde ſicut productio in
tellectiōis in anima non ſuppo-
nit aliud produci in ea et produ-
ctio volitionis eſt ab anima ⁊ in
tellectione iam producta : vt ſu-
pra dictum eſt : ſic pater a nullo
producitur ſed filius eſt a patre
improducto et ſpiritusſanctꝰ ab
vtroqꝫ ⁊c. Et hoc tamen non ar-
guitur aliqua diſtinctio inter ī-
tellectum et voluntatem. ⁊ ſecū-
dum hoc etiam poteſt exponi ꝙ
filius producitur quomodo na-
tus ⁊ ſpiritusſanctus quomodo
datus. ¶ Sed quia tāgitur ꝙ fi E
lius ꝓducitur naturaliter ⁊ ſpi-
ritusſanctꝰ libere ideo dico. Ter
tio ꝙ accipiendo libertatem pro
prie ⁊ ſtricte ſcđm ꝙ diſtiguitur
contra principium productiuuꝫ
naturale. illud non eſt conceden
dum quia pater et filius ita na-
turaliter et neceſſario ſpirāt ſpi
ritum ſanctum ſicut pater ge-

nerat filiũ. ſed accipiendo liber-tatē ꝑ volũtate pōt concedi ad bonum ſenſum: ꝙ filius procedit per modum intellectus ⁊ nature: et ſpiritusſanctus per modum voluntatis ⁊ libertatis. ſcilicet per quādam appropriationem vt tactum eſt. Dico quarto. ꝙ conceſſo ꝙ filius naturaliter producitur et ſpiritusſanct⁹ libere non tamē ſequitur illa diſtinctio formalis inter principia elicitiua. quoniam deus pater producit filium naturaliter et creaturam libere per idem principium vt etiam habent concedere aduerſarij. Similiter idem totaliter indiſtinctum re et ratione: etiam in creaturis poteſt eſſe principium naturale reſpectu vnius. et principium liberũ reſpectu alterius non tamen reſpectu eiuſdem. ſaltem eodē tēpore et ſtante eadem diſpoſitione ⁊c. ❡ Ad ſecundam dico primo. ꝙ aliquid per ſe conuenire

A Ad ſcdaꝫ

intellectui diuino ⁊c. poteſt dupliciter intelligi. Uno modo de virtute ſermonis ſcilicet ꝙ aliquid aliquo modo cōpetat rei que eſt intellectus diuin⁹ quod non conueniat rei que eſt volũtas et ſic illud eſt falſum. Alio modo impropꝛie ſcilicet ꝙ aliqua propoſitio in qua aliquod predicatum enunciatur de hoc termino intellectus diuinus eſt per ſe vera et tamen propoſitio in qua idem predicatum enunciatur de hoc termino voluntas diuina non eſt per ſe vera. et ſic poteſt concedi iſtud. ſed tunc nō valet conſequentia. Si autem primo modo intelligitur conſequentia eſt bona. ſed antecedēs falſum. ❡ Dico ſecundo pro ſolutione inſtantiarum pro ꝗbꝰ to facerent pro intellectu falſo. ꝙ de virtute ſermonis concedunt eſt ꝙ ſicut deus intelligit per intellectum ita intelligit per voluntatem et vult per intellectũ: et per voluntatem intelligit naturaliter et per intellectuꝫ vult libere et deus per intellectum ē cauſa rerum ſicut per voluntatem. ❡ Dico tertio ꝙ impropꝛie ad bonum ſenſum deus dicitur intelligere per intellectum et non per voluntatem. quia non omne quod intelligit vult ⁊ per voluntatem dicitur cauſa efficiens rerum ⁊ non per intellectũ: quia omē quod vult eſſe vel fieri eſt vel fit ſed omne quod intelligit eſt vel fit. Et dicitur intelligere naturaliter quia non poteſt non intelligere et libere velle quia poteſt non velle. a. Et iſta poſſunt bene⁹ verificari de deo abſꝗ aliqua diſtinctione ex parte dei per ſolam connotationem diſtinctionis in creaturis. Sicut iſte verificantur deus beatificat petrum et non damnat petrum. non propter aliquam diſtinctionem inter voluntateꝫ beatitudinem et non damnantem ſed propter diſtinctionē inter vitam eternam. ⁊ penā eternam quia iſtam deus beatificat petrum importatur totum iſtō: deus dat petro vitam eternam ⁊ per iſtam deus nō damnat petrum ſignificatur totũ iſtud deus non dat petro penam eternā et ſic iſta verificatur ſine diſtinctione a parte dei quia deus ꝑ eandem virtutem et voluntateꝫ dat vitam et non dat penam

B (right margin, at "falſum. ❡ Dico ſecundo")
C (right margin, at "ad bonum ſenſum deus dicitur")

ſed hoc fit ꝓpter varietatem ex
parte creature. Similiť deꝰ pōt
creare. a. ⁊ nō creat. a. Nec tñ ex
hoc ſequiť ꝙ poſſe creare ⁊ non
creare diſtinguiť formaliť ī deo
Et ita pōt dici in ꝓpoſito ⁊ hoc
eſt qꝺ vult magr̄. libro. i. diſtin=
ctione. xxxv. vbi dicit ꝙ deꝰ ꝓpť
diuerſos effectus ſortiť diuerſa
nomina ſicut ꝑdeſtinatio ꝑſcien=
D tia ⁊c. ¶ Quarto ſpecialiter di=
co pro quarta inſtantia ꝙ ꝑ iſtā
deꝰ vult peccata īportatur ſcꝫ
cōmunē modū loquēdi ꝙ deus
facit aliqua male ⁊ qualiter non
debet: ⁊ ſic per illā connotatur
res faciēs aliquid male vel qua
liter nō debet quod ſolū poteſt
cōpetere creature ſed ꝑ illā de=
us intelligit mala vel peccata il
lud non connotatur ideo ſancti
in hoc ſenſu negant primā ⁊ cō=
cedūt ſcđaꝫ. ſed ex hoc nullo mo
do ſequitur ꝙ intellectio dei ali
quo modo diſtinguiť ab eiꝰ vo
litione ſed hoc ſolū ꝓuenit ꝓpť
diuerſa connotata. vnde ſequiť
ꝙ ſi iſti termini intellectꝰ volun
tas itelligere velle et ſic de aliīs
non eſſent connotatiui ſed ꝑciſe
importarēt abſolute illā rē que
deꝰ eſt nō plus eſſet hec vera de
us itelligit mala ꝙ̄ hec deꝰ vult
mala ⁊ ſic de aliīs ꝓpoſitiōibꝰ
ſupradictis ⁊ hoc apparet ex ꝑ=
E miſſis ⁊c. ¶ Ad tertiam dico ꝙ
ad tertiū ꝯña nō valet ⁊ cōcedo ꝙ idem ⁊
oīno indiſtinctum pōt ꝓducere
diſtincta nec ex diſtinctione pro
ductoꝝ pōt ꝯcludi in deo diſtin
ctio realis. nec pōt ꝯcludi ī deo
diſtinctio formalis rationū cau
ſaliū plus ꝙ̄ diſtinctione reali
taliū ꝓductoꝝ poſſit cōcludi in
deo diſtictio realis hmōi ratio=

num qꝛ qua ratione tu dices ꝙ
ab eodē principio cauſali indi=
ſtincto realiter ꝓducūtur effe=
ctus diſtincti realiter ita facili=
ter dicā ꝙ ab ipſo indiſtincto to
taliter ꝓducūtur tales effectus
diſtincti realiter. Et ſi queras
quare ꝓducit diſtincta. dico ꝙ
ſufficit ꝓ ratione eius libertas
nec ideo ſequitur ꝙ ipſe libere
poſſit ꝓducere vnā creaturam
non viuentē tamen intelligentē
⁊c. qꝛ nō ſtat aliquid eſſe intelli=
gēs et nō viuens ſed bene econ=
tra. quare ⁊c. ¶ Ad quartaꝫ di=
co ꝙ noīa attributalia et ratio=
nes attributales ſignificant pe
nitus idem in deo. i. ſignificant
deū qui eſt penitꝰ et oībꝰ mōis
idē. Secundo dico ꝙ quandoqꝫ
tales termini cōſignificant ſiue
connotant diuerſa in creaturis
Unde licet in deo oīno idē ſigni
ficatur ꝑ itellectuū ⁊ volūtateꝫ
⁊ ſic de aliīs noībus ꝑfectiona=
libꝰ, tamē in creaturis illud cor=
reſpōdet ꝯceptui intellectꝰ aliō
cōceptui volūtatis ideo iſta no
mina non ſunt ſynonima. Et ſi
dicatur ꝙ ſaltē ſequiť ꝙ hec no
mina hec intellectꝰ diuinus hec
volūtas diuīa ſunt noīa ſynoni
ma. Pro iſto dico tertio ꝙ non
ſunt ſynonima plus ꝙ̄ iſta hic
homo hoc aīal eodē denotato.
vñ licet nulli cōueniat vnū quin
eidē cōueniet reliquū tamē ali=
quid ſignificatur per vnū quod
nō ꝑ reliquuꝫ. verū eſt tamen ꝙ
res que eſt intellectꝰ diuinus et
res que eſt volūtas diuina poſ=
ſunt ſignificari ꝑ ſynonima no=
mina. Quarto dico ꝙ licet ꝑdi=
cta noīa ſignificēt penitꝰ idē in
deo tamē nō eſt nugatio dicēdo

deus intelligēs volēs de⁹ iuſt⁹ ſapiens ꝛc. ⁊ hoc propter diuerſas ꝯnotationes. Et ſic patz ad predictas rōnes. Et hec de ſcōo articulo ꝛc.

A ¶ Quantū ad tertium articulū i quo vidēdū vtrū in deo ſit aliqua diſtictio int̃ eſſentiā ⁊ ideas ſiue rōnes cauſales. Primo videbit̃ q̄d ſit idea. Scdo ꝓbat̃ triplex ꝯcluſio reſpōſiua. Tertio mouebunt̃ dubia. Circa primū punctū primo notādū ē ꝙ licz de ideis diuerſe ſint opiniones apud antiquos doctores oēs tamen vel plures in hoc cōcordant ꝙ idea eſt realiter diuina eſſentia ſed ad ſaluādum ꝙ in deo ſunt diſtincte idee ⁊ quomodo diſtinguntur: et ad quid. diuerſimode dixerūt. Sz de his antiquitatibus tranſeo ⁊ remitto ad ea q̄ tractat ockam circa. xxxv. diſtinctionē primi libri vbi hāc materiaz valde pulchre determinauit.

3. artic.

B ¶ Scdo notandū ē ꝙ idea ſcōm p̄dictū doctorem nō habet quid rei q2 eſt nomē ꝯnotatiuuz nec ſignificat p̄ciſe aliquid vnū: ſed ſupponit ꝓ aliquo ⁊ ꝯnotat aliquid aliud vel illud idē ꝓ quo ſupponit et ideo habet tm̄ quid nois. vnde poteſt ſic deſcribi. idea eſt aliq̄d cognitū a pricipio ꝓductiuo intellectuali ad qđ ipſuz aſpiciēs poteſt aliq̄d in eſſe reali ꝓducere. Prima particula hui⁹ deſcriptionis pz p Auguſtinū. lxxxiij q.q. xlvi. vbi dicit. has antē rationes vbi arbitrādū eſt eſſe niſi in mēte creatoris. Nō em̄ extra ſe quicq̄ poſituz ītuebat̃ vt ſm illud ꝯſtitueret qđ ꝯſtituebat. Ex quo pz ꝙ idee ſunt cognite i mēte diuina. Secunda particula ptz. ſcz a principio ꝓductiuo ꝛc. p illud qđ in dicta auctoritate ponit̃ vbi arbitrandū ꝛc. niſi in mente creatoris. Tertia ꝑticula ſcz ad qđ aſpiciēs ꝛc. pz per finalē clauſulā illi⁹ auctoritatis q2 dicit nō em̄ extra ſe ꝛc. Et hoc clare inſinuās ꝙ de⁹ ideas intuet̃ vt ſcōm illas ꝯſtituat .i. efficiat illa q̄ ꝯſtituit. Itē iſta deſcriptio pz p Sene. epl̃a. lxvi. vbi enumeratz quattuor cauſis poſitis ab Ariſt. dicit ſic. quītū plato adiecit exemplar ꝙ ideam vocat hoc em̄ ē ad qđ aſpiciens artifex illđ qđ deſtinauit efficit: nihil autē ad rem ꝑtinet exemplar ad qđ referat oculos an intus qđ ipſe concepit. Ex qua auctoritate pz ꝙ idee ſunt quedam exemplaria cognita ab artifice ad que reſpiciēs poteſt aliquid in eſſe producere ꝛc. ¶ Tertio notādū eſt ꝙ p̄dicta deſcriptio prout ſupponit ꝓ idea creature non ꝯuenit diuine eſſentie: ſed ē ipſamet creatura: primum patz q2 ſcōm oēs plures ſunt. Unde dicit Augu. vbi ſupra. alia ratione ꝯditus eſt homo: alia equus. ꝛc. Et capit rationē ꝓ idea: ſed eſſentia diuina eſt vnica et non plurificabilis niſi in tribus ſuppoſitis de quib⁹ nō eſt ad ꝓpoſitū igit̃ ꝛc. Unde in ymaginabile eſt ꝙ diuina eſſentia eſſet realiter plures idee creaturarum niſi ponendo illas ideas eſſe diſtinctas formaliter: q̄ diſtinctio formalis ſupra ſatis reprobata eſt. Alios modos ſaluandi per diſtinctionē rationis ⁊ reſpectū ad creaturā ſatis reprobat doctor p̄dict⁹. Tales em̄ reſpect⁹ nihil ſunt et ſi eſſent nō faciunt

ad ꝓpoſitũ. Scḋm pꝫ ſcꝫ ꝙ ipi⁹
reature idea ſit creatura :p̄mo
q: ſibi competũt oẽs ꝑticule p̄-
dicte deſcriptiõis. Nã ipa ē co-
gnita ab itellectuali actiuo ⁊ de
us ad ipam aſpicit vt rõnabilit̄
ꝓducat: q: q̄ſtlicũqꝫ de⁹ cogno-
ſceret eſſentiã ſuã ſi non cogno-
ſceret ſuũ ꝓducibile ignoꝛanter
ꝓduceret ⁊ nõ rõnabilit̄ ⁊ ꝑ ꝯñs
nõ per ideã. Et ſi ꝑ impoſſibile
de⁹ ipe cognoſceret ſuũ ꝓduci-
bile ⁊ nõ cognoſceret ſuã eſſen-
tiã poſſet vere ⁊ rõnabilit̄ ꝓdu-
cere. igr̄ ipam creaturã ꝓducibi
lē vere aſpicit ⁊ ipam aſpiciẽdo
pꝛoducit: ergo ip̄a eſt idea. Itē
idee ꝓpoꝛtionabiliter ſunt po-
nēde i artifice creato ⁊ increato:
ſed ſi artifex creatus pꝛeciſe co-
gnoſceret illud artificiũ qḋ pꝛo-
ducit illud vere ageret ꝑ exem-
plar. ⁊ per ꝯñs per ideã ⁊ ſic re-
ſpectu artificis creati ipſummet
ꝓducibile eſſet exẽplar ⁊ ꝑ ꝯñs
per ideã ⁊ ideo idea. q: idem in-
telligũt doctoꝛes ꝑ ideas ⁊ exē-
plaria. igitur de⁹ artifex increa-
tus cum ſuã creaturã ꝓducibi-
lē ꝓcognoſcit ipſa ſibi ē exẽplar
⁊ idea quare ⁊c. Itē iſtud patet
a ſigno q: plato cui⁹ ſentẽtiam
ſequitur Augu. ideã hoĩs dicit
eſſe hominē vl̄ quidditatē hoĩs
vel creaturã humanã vniuerſa-
lem ſicut pꝫ ꝑ Ariſto. recitantē
opinionem platonis de ideis in
diuerſis locis. ergo ei⁹ intentio
fuit ꝙ idea eſſet nõ diuina eſſen
tia: ſed aliqua res alia cognita
a deo que eſſet ſibi exemplar ad
quod aſpiceret in pꝛoducendo:
ſed inter omnia cognita nichil
poteſt conuenientius poni idea
q̄ ipſamet creatura vt magis

patebit. igitur ⁊c. ¶ Ex p̄dictis D
ſequũtur aliq̄ ꝓpoſitiões ex q̄-
bus patebit q̄ ſit neceſſitas po-
nendi ideas. Pꝛima ē ꝙ idee nõ
ſũt ponēde vt ſint rões cogno-
ſcẽdi ipſas creaturas ab eis di-
ſtinctas. Patet q: p̄ter ipſaꝫ di-
uinã eſſentiã q̄ eſt oĩbus modis
ſua cognitio nõ ſunt aliqua que
poſſint ſibi eẽ rões cognoſcen
di et iō nõ ſunt plures rões co
gnoſcẽdi creaturas. Secunda ē
ꝙ idee nõ ſunt ponēde tanq̄ ſi-
militudines quedam rep̄ſentan
tes intellectui diuino ipſas creа
turas. Patꝫ quia ille ſimilitudi
nes nõ poſſunt eſſe diuina eſſen
tia cũ ipa ſit oĩno implurificabi
lis nec pōt poni aliquid aliud:
q: non apparet quod eēt illud ⁊
per ꝯſequēs ſequitur pꝛopoſitũ
¶ Tertia eſt ꝙ p̄dicte non ſunt E
ponende: vt de⁹ cognoſcat ꝑ eas
ipſas creaturas: patet. q: ſicut
apparet ex p̄dictis de⁹ ꝓpꝛie lo-
quẽdo nõ cognoſcit ꝑ ideas ⁊c.
Hic tamen diſtinguendum ꝙ ly
per poteſt dicere circunſtantiaꝫ
cauſe motiue ſicut dicim⁹ ꝙ aĩa
intelligit ꝑ habitum tanq̄ per
cauſam motiuã ſeu affectiuam:
vel poteſt dicere circũſtantiam
potentie cognitiue ſicut dicim⁹
ꝙ homo intelligit ꝑ intellectuꝫ:
vel poteſt dicere circunſtantiaꝫ
obiecti mediũ ſicut dicimus ꝙ i-
telligim⁹ deũ in via ꝑ quendam
ꝯceptũ ſibi ꝓpꝛiũ vel impꝛopꝛie
poteſt dicere circũſtantiã obie-
cti terminantis immediati ſicut
dicim⁹ ꝙ videbim⁹ deũ per ſuaꝫ
eſſentiaꝫ quia ipſa erit viſa in ſe
imediate. Pꝛimis autem tribus
modis non intelligit deus alia
a ſe ꝑ ideas eoꝝ q: ille nec mo-

uent intellectū diuinū nec ſunt ipſe intellect⁹ nec obiectū mediū inter deū ꝛ alia a ſe cognita. Si q̄rto mō p̄t ꝯcedi. qꝛ idee ſūt ipſa cognita a deo alia ab ipſo ſicut dictū eſt ꝛ magis patebit p ſeq̄n tia. ꝛc. ¶ Quarta ꝓpō ē ꝙ idee ponēde ſūt p̄ciſe vt ſint exēplaria ad que intellect⁹ diuin⁹ aſpiciēs ꝓducit creaturas. Pꝫ. qꝛ ſecūdū Auguſtinū vbi ſupra ꝓpt̄ hoc p̄ciſe ponēde ſūt idee in deo vt ipſe ſit ratiōabiliter ꝓducēs Unde ait. Quis audeat deū dicere oīa irratiōabiliter ꝯdidiſſe ꝛc. Sed ad rationabiliter operandū nō requirit̄ niſi potentia ꝓductiua ꝛ exēplar ad qd̄ aſpiciat ꝓducēs i ꝓducēdo ſ; idee nō ſunt ipſa potētia ꝓducentis cū illa ſit vnica ꝛ īplurificabilis igit̄ ſunt ipſa exēplaria et ſic vt exēplaria ſunt ponēde. ꝛc. ¶ Ex p̄dictis pꝫ q̄ res ſit idea qꝛ non eſt niſi aliq̄d cognitū ad qd̄ cognoſcēs aſpicit in ꝓducendo et ſcd̄m ipſum aliquid ſimile illi et ipſummet ꝓducit in eſſe reali. B

Sicut vna domus pōt dici vere idea et exēplar alteri⁹ dom⁹ q̄a artifex illā domū cognoſcendo pōt aliam ſimilē fabricare: ꝛ ſic prior dom⁹ dicit̄ idea ſecūde. Similiter etiā ſi illa. ꝛc. eſſet ab artifice p̄cognita ꝟtute illi⁹ poſſet domū eandē ꝓducere et ſic illa oſſet idea et exēplar ſuīpſi⁹. Ex quo vlterius pꝫ ꝙ hoc nomen idea ſignificat ꝛ īportat in recto ipſam rem ꝓductā ꝛ eādē etiaꝫ importat in obliquo ꝛ p̄ter hoc īportat in obliq̄ ipſā diuinā cognitionē ſeu potētiā cognoſcentē ꝛ ideo ſupponit ꝓ ipſa re producta ſed nō ꝓ cognoſcēte ſiue ꝓducēte. ꝛ totū pꝫ ex dictiſ. ꝛc. C

¶ His p̄miſſis pono tres ꝯcluſiones reſponſiuas. i. conclo. Prīa eſt ꝙ in deo ſūt plures idee que ſūt realiter idē diuine eēntie. ꝛ ſūt inter ſe ꝛ ab ipſa eēntia aliq̄lit̄ diſtincte. pꝫ qꝛ in diuinis ſūt due pſone ꝓducte. ſ. filius ꝛ ſpūſſctūs. ꝛ cuilibꝫ ꝯuenit deſcriptio idee ꝛ ꝯditiones ſupꝛapoſite ꝛ oīa q̄ attribuit Aug. ideis ꝯueniūt ita ꝓprie ꝛ forte magis de ꝟtute ſīmonis q̄ꝫ cōueniāt creaturis vt pꝫ cuilibet intuēti. ergo licet pater in diuinis nō ſit idea: qꝛ nō eſt producibilis. tamē due pſone p̄dicte ſunt idee. conſtat autē ꝙ ille ſunt realiter idē diuine eſſentie ꝛ inter ſe realiter diſtincte ſimiliter ab eſſentia aliqualiter diſtincte ſcꝫ formaliter ꝛ nō realiter ad ſenſum ſupra expoſitum in prīo articulo igitur quo ad vtrāq; partē pꝫ clare cōcluſio ꝛc. ¶ Secunda concluſio eſt ꝙ in deo ſunt plures idee que ſūt inter ſe et ab eſſentia diuina realiter diſtincte. patet q̄a plures ſunt creature inter ſe ꝛ ab eſſentia diuina realiter diſtincte ꝛ ille ſunt idee vt dictum eſt et ſunt in deo vt patet per illud Joh. i. Omnia per ipſum. ꝛc. qd̄ factuꝫ eſt in ipſo vita erat ꝛc. ergo patet concluſio ſed ſatis patebit eius declaratio. ꝛc. D ij. cōclo.

¶ Tertia cōcluſio eſt ꝙ in deo nō ſunt plures idee q̄ꝫ due que ſūt in eo realiter et proprie ſed bene ſunt in eo infinite intellectualit̄ ꝛ obiectiue. patet qꝛ non ſūt plures idee q̄ꝫ due q̄ ſūt realiter deus vel in deo vt patet ex dictis ſed infinite ſūt idee ſicut ſūt īfinite res ꝓducibiles ꝛ ille nō ſunt in E iij. cōclo.

deo realiter ꝓprie ſʒ ſolū intellectualiť ⁊ obiectiue ſcʒ tanꝙ̄ q̄dā cognita ab ipſo ⁊ nō alio mō. Et

F ſic pʒ ꝯcluſio ⁊c. ¶ Ex p̄dictis clare ſequunť aliq̄ ꝓpoſitiones de q̄bꝰ a diuerſis multe ſūt q̄ſtiones. ¶ Pᵃ eſt ꝙ materie ⁊ forme et generaliter oīm partiū eēntialiū aut integraliū et vniuerſaliť oīm rerū ꝓducibiliū ſunt diſtincte idee ſicut ipſe res inter ſe ſunt diſtincte. ¶ Scd̄o eſt ꝙ idee ſolū ſūt ſingulariū. pʒ q̄a ſola ſingularia ſūt extra ꝓducibilia et nulla alia et ſi plato aliter ſenſerit nō eſt in hoc ſequēdus nec ī hoc eum approbat Auguſti. ¶ Tertia ꝙ idee nō ſunt vniuerſalium. patʒ q̄a nulla ſūt niſi ponatur ꝙ vniuerſalia ſint q̄dam res in aīa ſimpliciter exñtes rebꝰ extra cōmunes ⁊ p̄ p̄dicationem vniuer-

G ſales. ¶ Quarta eſt ꝙ negationum p̄uationū. vel mali culpe et huiuſmodi q̄ non ſunt res poſitiue ⁊ ab aliis rebus diſtincte nō ſūt idee. patʒ clare. Et ſic ex dictis patʒ r̄nſio ad articulū. Sed cōtra p̄dicta ſunt aliqua dubia. ¶ Primū ē q̄a videť ꝙ idee crea-

h i. dubiū turarū ſint realiter et proprie in deo creatore q̄a illud qđ eſt eternū eſt realiter deꝰ vel in deo aliter aliqđ aliđ a deo eſſʒ eťnū ſed idee ſunt eterne ſm̄ beatuʒ Auguſtinū vbi ſupra dicentē. Sunt nanꝙ̄ idee principales quedam forme atꝙ̄ rōnes reruʒ ſtabiles atꝙ̄ incommutabiles q̄ ipſe formate non ſunt ac p̄ hoc eterne ac ſemp̄ hoc eodē mō ſe habentes. Itē poſtea ſubdit. ꝙ ſi he rerum oīm creaturarū creandarum rationes diuina mente ꝯſtituūť neꝙ̄ in diuina mente quicꝙ̄ niſi eternū ac incōmutabile eſſe pō- atꝙ̄ has rōnes reruʒ p̄ncipales ideas appellauit plato. Nō ſolū idee ſʒ ipſe vere ſūt q̄a eťne ſūt atꝙ̄ incōmutabiles manēt. Ex q̄bus patʒ ꝙ ſm̄ Auguſtinū idee ſūt forme p̄ncipales ⁊ ꝙ vere ſūt ⁊ ꝙ eťne ⁊ incōmutabiles ſunt q̄ oīa nō poſſūt cōpetere niſi deo

I ij. dubiū ⁊c. ¶ Secūdum dubiū eſt q: nō videť ꝙ ipſe creature ſint idee. ¶ Primo q̄a Auguſtinꝰ dicit de ideis: ꝙ earū viſiōe ſit aīa beata. Similiť dicit ꝙ ipſa rationalis aīa: non omnis ⁊ quelibet ſed que ſācta ⁊ pura fuerit aſſeritur illi viſioni idearum eſſe idonea ⁊ illum oculum quo videnť iſta eſſe ſanū ⁊ ſincerum ⁊c. Sed conſtat ꝙ aīa viſione creaturarum non ſit beata. Similiť etiā ipſas creaturas pōt intueri aīa nō ſācta ſicut aīa ſancta. Item ſi ipſamet res creata eēt idea ſequiť ꝙ idea non plus haberet eſſe ab eťno ꝙ̄ lapis ⁊ per cōſequēs idea non eſſet eterna qđ eſt cōtra Auguſtinū dicentem ꝙ exemplaria oīm rerū deꝰ intra ſe habet numeros vniuerſorum q̄ agēda ſūt ⁊c. plenus his formis quas plato ideas appellat imortales et imutabilis et infatigabiles. Hec autem non poſſunt ꝯpetere creaturis. Item ſm̄ Auguſtinū ipſe idee neꝙ̄ oriūtur neꝙ̄ intereunt ſed ſm̄ eas transformari dicitur om̄e qđ oritur qđ oriri aut interire poteſt ⁊c. ſed impoſſibile eſt idē oriri et interire ergo creature que oriūtur ⁊ intereūt nō ſūt

K 3. dubiū idee ⁊c. ¶ Tertium dubiū eſt q̄a non videtur ꝙ ipſi deo ſiue itellectui diuino ipſa creatura ſit ſibıpſius idea. ¶ Primo q: ſic de

us aliq̄d extra ſe intueret̃ vt ſm̃
illō ꝯſtitueret qđ cōſtituit qđ ex
p̃iſſe negat Auguſtinꝰ vbi ſupra.
¶ Scđo q̄a ſic deꝰ indigeret ali
q̄ alio a ſe ad hoc qđ ageret qđ ē
abſurdū. ¶ Tertio q꞉ ſic idē eſſꝫ
exēplar ſuꝑplius qđ eſt falſū q꞉
inter exemplar et exemplatū de
A bet eſſe diſtinctio ⁊c. ¶ Ad ꝑmū
Solutio primi dubij. dubium dico ꝑmo ꝙ idee creatu
rarum non ſunt in deo eternali=
ter realiter ſubiectiue. ſed ſolum
obiectiſe id eſt ab eterno fuerūt i
deo quia ab eterno fueꝛt cogni=
te ab eo. Vñ nūq̄ȝ inuenit̃ ꝙ Au
guſtinꝰ ponat ideas niſi in diuina
mēte vel intelligētia ⁊ nūq̄ȝ i eſ=
ſentia ꝑ hoc inſinuās ꝙ nō ſunt
in deo niſi ſicut cognita ⁊ nō ſi=
cut real'r exiſtētia. đt eni vbi eas
arbitrādū eſſe niſi in mēte crea=
toris. Et ſupra đt eas diuiſa intel
B ligentia contineri. ¶ Secundo
pro intellectu Auguſtini dico ꝙ
eternū dupliciter accipit̃. Uno
modo ꝓprie pro illo quod vere ⁊
realiter eſt exiſtēs eternaliter ⁊
ſic ſolus deus eſt eternus. Alio
modo iproprie pro illo quod eſt
cognitum eternaliter ⁊ ſic intel=
ligunt Auguſtinus ⁊ alij ideas
eſſe eťnas immutabiles ⁊ infati=
gabiles nec oriri nec interire hoc
eſt ſunt eternaliter immutaliter
et infatigabiliter cognite nec de
nouo incipiunt intelligi nec deſi
nunt intelligi a deo. Et hec om=
nia dicunt ſancti vt inſinuent dif
ferentiam idearum in mente di=
uina ⁊ in mente artificis creati q̄
nec eternaliter nec immutabili=
ter nec infatigabiliter intelligit.
⁊c. ¶ Tertio dico ꝙ loquendo
C de virtute ſermonis ⁊ proprie ſi=
cut creature non ſunt eterne ſic

nec idee ſꝫ improprie. Et ad eun
dē ſēſum quo ꝯceditur ideas eē
eternas poſſet ꝯcedi creaturas
eſſe eternas vnum tñ vſitat̃ a ſā
ctis et nō reliquū. Cuius rō eſt
quia hic terminus idea impor=
tat cognitionē ⁊ eſt terminꝰ am=
pliatiuꝰ. Nō ſic autē iſte termi
nus creatura nec iſti hō lapis a= D
ſinus ⁊c. quare ⁊c. ¶ Quarto di
co ꝙ quando Auguſtinus dicit
ꝙ idee vere ſunt quia eťne ſunt.
nō intelligit ꝙ idee vere ⁊ ꝓprie
ſūt eterne. ſed ſicut aliqui dicūt
ꝙ creature fuerunt eterne in dei
potentia qđ nō eſt verū de virtu
te ſmonis ſed intelligūt ꝙ eťna=
liter deus potuit eas producere
Sic Aug. intēdit ꝙ idee v̄e ſūt
id eſt vere ſūt itellecte a deo ab
eterno nec ꝓpter hoc oportet cō
cedere ꝙ ab eterno v̄e eſt q̄a ab
eterno vere intelligit̃. Nam iſta
locutio non eſt vſitata a ſanctis
ſicut prima: ⁊ cauſa fuit iam di=
cta. Similiter quando Auguſti
nus vocat ideas formas princi=
pales ⁊c. Non intendit ꝙ preter
ideas ſint alie res minus princi=
pales ſed ideo dicit q̄a res ille ꝑ̃
us natura ſunt idee ⁊ in deo co=
gnite q̄ȝ ſint extra deum ꝓducte
⁊ q̄a neceſſario in deo ſūt idee et
non neceſſario ſed contingenter
ſunt extra deum producte ſicut
neceſſario ſunt a deo cognite et
contingenter producte. ¶ Si ve E
ro querat̃ vtrum preciſe aliqua
res debeat vocari idea qñ deus
actualiter ꝓducit ſm̃ eā. an ſiue
ꝓducat ſiue nō ita ꝙ ſufficiat ꝙ
poſſit producere ſm̃ eaꝫ. Rñdeo
ꝙ iſta difficultas magis eſt vo=
calis q̄ȝ realis. dico tñ ꝙ magis
eſt de vſu ſanctorū vocare ideas

cōis deus nō pducat actualit
ſm eas. vñ dicunt q res ab eterno
fuerūt idee. Ex q̄ pz q ſi nullus
aſinus eēt iſta de virtute ſmōis
eſſet falſa idea aſini eſt ſz hec eēt
vera idea aſini ē idea aſini ptz p
q̄d nois ꝛc. ¶ Scđo patz q ante
creationē rerū hec nō erat vera
idea creature eſt ſed hec fuiſſet
vera idea creature ē idea. Et ſic
ante cōis idea creature eēt aliquid
erat idea creature ꝛc. ¶ Ad ſecū

F
Solutio
.ij. dubij.

dum dubium pmo dico q aīa
non ſit beata viſione idearū ni-
ſi beatitudine quadam acciden
tali q̄a viſio creaturarū magna
eſt perfectio aīe rōnalis. ¶ Se-
cundo dico q aīa nō ſācta pōt in
tueri ideas ſaltem aliquas ſicut
aīa ſancta. Sed Auguſtin⁹ vult
vel q aīa ſancta beata multas
veritates poteſt de ideis perfe-
cte cognoſcere quas non poteſt
aīa nō beata vel q aīa ſācta
etiā in via habet de eis multas
veritates quas non habet aīa
non ſācta et maxime īfidelis. Ut
anima fidelis cognoſcit q oīum
rerum ſunt idee in deo. hoc eſt q
deus eſt oīm rerū cauſa p ſuam
cognitionē et ita de multis alijs
q̄s ignorat īfidelis ꝛc. ¶ Tertio
dico q iſtud dictum Auguſtini
et multa alia de ideis poſſent ex
poni non de ideis creaturarum
ſz de pſonis diuinis pductis vt

G

patet. ¶ Quarto dico q nō oīa
dicta Auguſtini poſſent exponi
de illis ideis increatis q̄a in deo
non ſunt niſi tres res realiter et
proprie ⁊ tñ dicit Auguſt. q ſin
gula proprijs rationibus creata
ſunt ⁊ ſm omēs Auguſti. inten-
dit q tot ſunt idee quot ſunt res
pducibiles vel producte. ſaltem
ſpecifice diſticte. ⁊ ita nō intēdit
Auguſtin⁹ q oēs idee ſint i deo
realit ⁊ pprie. Et ſi hoc intelle-
xiſſz Augu. nō eſſz in hoc ſequē-
dus ſzcū reuerētia negand⁹. ſic
eni docet Augu. in plogo tertij
de trini. Noli inquit noſtris lit-
teris q̄ſi canonicis ſcripturis in
ſeruire ⁊ niſi quod certum intel
lexeris noli firmuz tenere ꝛc. Et
eandem ſentētiam ponit i epiſto
la. viij. ad hiero. q̄re ꝛc. Ad ſecū-
dam ⁊ tertiam inſtantiam ibidē
factam patet quid dicendum ſit
ex reſponſione ad primum dubi
um ꝛc. ¶ Ad tertiū dubiū dico p

H
Solu
bij.

mo q deus non intuetur aliq̄d
realiter exiſtens extra ſe vt ſcđm
illud ꝯſtituat qđ ꝯſtituit: tamen
intuetur aliquid quod nō eſt ip
ſe nec eſt aliquid in re vt ſm illō
conſtituit ipſum et quod poteſt
eſſe. ¶ Scđo dico q ex hoc nō ſe
quitur q de⁹ indigeat aliq̄ alio a
ſe ad hoc q agat nec deus indi-
get ideis ad hoc q agat nec ipſe
idee ſeu aliquid aliud ab eo req̄-
runtur proprie loquēdo ad hoc
q agat ſed tantum requirit co-
gnitō ideaꝝ ipſaꝝ q̄ eſt oīb⁹ mo
dis ipſe deus. et eoipſo q deus
eſt de⁹ ipſe cognoſcit oīa nec ali
ter eſſet ratiōabiliter operās ni
ſi cognoſceret ſua opera. ¶ Ter

I

tio dico ad tertiā inſtantiam q
ipſa creatura eſt ipi deo exēplar
ſuiipſius ⁊ idea. nec opoꝛz q in
ter exemplar ⁊ exemplatū ſit di-
ſtinctio. Uñ ſicut vna domus ex
tra cognita poteſt eſſe exemplar
alterius domus fiende, qua eſt
illud ad quod artifex aſpicit vt
conſimilem producat. ita ſi arti
fex ipſā domū fiēdā cognoſceret
in particulari ita quod nihil ali

ud cõcurreret qd eẽt ſiīe domui
ſiende poſſet ꝑ hoc ita pfecte vel
pfectꝰ facere ipſam domũ ſiẽdã
ſicut ſi cognoſceret vnã aliã do
mũ ⁊ ſic ipſa nec domꝰ ꝓcognita
eẽt exẽplar ſuiipſiꝰ Sic aũt ẽ de
deo ꝙ q: ipſe oẽs res pfecte ꝓco-
gnoſcit quas poſtea ꝓducit ⁊ il
las producẽdo aſpicit ⁊ ſic reſpi
ciẽdo dr̃ rõnabiliter operãs q̃a
non tm̃ in vniuerſali ſed in ꝑticu
lari et diſtictiſſime cognoſcit qd
opatur. Et ſi dicat̃ ꝙ ſm Sene-
cam allegantem platonẽ vbi ſu-
pra idea eſt cã quinta. ꝑter illas
q̃ttuor cauſas poſitas ab Ariſto
tele ⁊c̃. ſed nihil eſt cã ſuiipſius
ergo nihil ẽ idea vl' exemplar ſui
ipſius. ¶ Pro iſto dico q̃rto ꝙ ꝓ
A pprie loquẽdo nihil eſt cã niſi ali
quo q̃ttuor illoꝝ modoꝝ poſito
rũ ab Ariſtotele ⁊ ideo idea pro
prie nõ eſt cauſa. tñ extendendo
nomen cauſe ad om̃e illud cuiꝰ
cognitio ꝓſupponitur ꝓductio
ni alicuiꝰ ſic poteſt idea vl' exẽ-
plar eſſe cauſa. et ſic extenſiue ⁊
improprie loq̃tur Seneca de cau
ſa ⁊ alij ſancti. ⁊ ſic nõ eſt incon-
ueniens ꝙ idem ſit cã ſuiipſiꝰ ſi
cut non eſt inconueniẽs ꝙ neceſ
ſario illud quod debz ꝓduci de-
beat ꝓcognoſci q: non eſt aliđ eẽ
cãm iſto modo q̃ꝫ ꝓcognoſci vt
ſm ipſm fiat ipſummet vel aliud ſi-
mile ⁊ ſic dicit Auguſtinꝰ ꝙ ſin-
gula ꝓprijs ſunt creata rõnibꝰ
⁊c̃. id eſt ꝓprijs exẽplaribus nec
aliud intendit Auguſtinꝰ. Et ſi
aliud intelligeret ita ꝙ predicta
dictoꝝ ſuoꝝ expoſitio nõ place
ret tñ cum oppoſita poſitio ſit
cõtra rationem poti' eiꝰ auctori
tas eſſet neganda q̃ꝫ oppoſita
poſitio eſſet ꝯcedenda ꝓpter ſu
am auctoritatẽ. Nam ꝓpter di-
ctum Auguſtini non eſt opꝰ itel
lectui contra rationẽ captiuari:
ſicut iam ex eius auctoritate ꝓ-
baui. Et hec de tertio articulo
⁊c. ¶ Ad rationes pncipales B
patet clare quid ſit dicendũ de ad.q̃.pn
tribus articulis. q. in quibus de cipale.
ipſis eſt viſum. tñ in ſecunda ra-
tione allegabat̃ auctoritas Au
guſtini ꝙ omnes diuine perfe-
ctiones ſunt equales quod non
eſt verum ꝓprie cũ nullo modo
ſint diſtincte ſed intelligit equa
les id eſt non ſequales. Simili-
ter negatur illud ꝙ ibi dicit̃ ſci-
licet ꝙ eſſentia diuina eſt funda
mentũ omnis pfectionũ ⁊c̃. niſi
intelligatur capiendo terminos
materialiter et ad ſenſum im-
proprium ⁊c.

¶ Queſtio ſeptia i qua tractat̃ C
materia de gñatione in diuinis. Qõ. vij.

CIrca quartam diſti
ctionẽ ⁊ omnes ali-
as ſequentes in qui
bus magiſter agit
de generatione i di
uinis ¶ Quero vtrũ
concedendũ ſit a catholicis vnã Utrũ ſit
rem generare et aliam generari ꝯcedẽdũ
in diuinis. Arguitur primo ꝙ in diuis
non: ſic. In diuinis non dz con- vnã rem
cedi eẽntiam diuinam generare gñare
aut generari igitur queſtio fal- aliam.
ſa. añs patet ꝑ magiſtrum diſt. 5 Ar.1.
⁊ ꝑ determiatione ẽcleſie. c. dã-
namus extra de ſũma tri. ⁊ fide
catholica. Sz ꝯña ꝓbat̃ q: eſſen
tia diuia ẽ q̃lz res q̃ eſt deꝰ ergo
ſi ipſa nõ ẽ gñans nec res genita
quare. Iſta conſequentia tenet
q̃a ex oppoſito ſequit̃ eẽntia eſt
res generans ergo eſſentia eſt
generans per illam regulã ꝙ a

determinabili ſumpto cū deter
minatione nō diſtrahēte nec di-
minuente ad determinabile abſo
lute ſūptū ⁊ ſimiliter ad determia
tionē abſolute ſūptā ē bōa ↄña
Et vltra ſeq̄tur: eſſētia eſt gene
rās ergo eēntia generat q2 de q̄-
cūq3 p̄dicatur participiū de eo-
2. arguit dem predicatur eiuſdem partici
pij verbū. quare ⁊c. ¶ Scd̄o ar
guitur ſic. In diuinis nō debet
cōcedi eſſe veram potentiā ge-
neradi ergo queſtio falſa. conſe
quentia patet q2 vbi non eſt ve-
ra potentia generandi ibi nō de
bet concedi aliquid poſſe gene-
rare vel genrari. ſ3 antecedens
ꝓbatur quia vel talis potentia
in generandi cōcedit̄ eſſe in qua
libet perſona vel non ſed in ſolo
patre. ſi dicatur primū ergo in
filio et ſpūſancto eſt vera poten-
tia generandi et ꝑ ↄñs quilib3
poteſt generare filiū qd̄ eſt ab-
ſurdū. Si dicatur ſcd̄3 ergo cū
potentia gn̄andi ſit ꝑfectio ſim
pliciter: ſequitur q̄ aliqua perfe
ctio ſimpliciter erit in patre que
nō erit in alijs perſonis ⁊ qd̄ ali
quid poterit pater qd̄ nō poteſt
filius nec ſpirituſſanct9: ⁊ ꝑ ↄñs
non ſunt eque perfecti nec eque
3. arguit potētes. quare ⁊c. ¶ Tertio ar
guitur ſic. In diuinis nō debet
ↄcedi eē gn̄ationē ꝓprie dictam
alicui9 rei: ergo q̄ſtio falſa. ↄña
pz q2 vbi non eſt gn̄atio ꝓprie
dicta alicuius rei nō debet cōce
di aliq̄d ꝓprie gn̄are aut gn̄ari
Sed añs ꝓbat̄: q2 omnis genera
tio ꝓprie dicta eſt ꝓductio de n̄
eſſe ad eē. Sed q̄cquid eſt in di-
uinis ē eternū: nec capit eē poſt
non eſſe. igitur ⁊c. ↄña patet et
minor etiam per illud ſimboli.

eternus pater etern9 fili9 ⁊c. ſ3
maior apparet ꝑ diffinitiōe3 ge
gn̄ationis: ⁊ etiā q2 ſic ſe h3 cor-
ruptio ad eē ſic gn̄atio ad nō eſ
ſe: ſ3 q̄cquid corrūpit̄ deſinit eē:
ḡ q̄cquid gn̄atur icipit eē q̄re ⁊c
¶ In oppoſitū arguitur ꝑ ma- In opp
giſtrum in hac diſtictiōe ⁊ alijs
pluribus et ꝑ determinationem
eccleſie ⁊c. ¶ In iſta queſtione
iuxta materiā triū argumento- Deci
rū erunt tres articuli. Primus q̄ſtion
vtrum in diuinis debeat cōcedi
diuinā eēntiā generare aut ge-
nerari. ¶ Secundus vtrū in di-
uinis debeat cōcedi eſſe veram
potentiā genrādi. Tertio vtrū
in diuinis debeat concedi eē ge
nerationē ꝓprie dictam alicui9
rei. Unde ſub iſtis tribus articu
lis expediā3 breuiter multas q̄-
ſtiones que ſolent fieri de gene-
ratione in diuinis ⁊c. ¶ Quan D
tum ad primū articulum ponā3 1. arti
tres conclusiones et eas decla-
rabo. ¶ Prima cōcluſio ē q̄ nō 1. cō
eſt concedēdum a catholicis di
uinā eſſentiā aliquid generare
vel ab aliquo gn̄ari in diuinis.
Iſta concluſio p3 ex determina
tiōe eccleſie ſupra allegata. Et
licet ſupra declarauī iſta cōclu-
ſio non poſſit euidēter concludi
ex manifeſtis in fide ante decla-
rationē eccleſie: tñ pōt ſatis per
ſuaderi. Quia ſi oppoſitū eſſet
verū ſequeret̄ eēntiam diſtigui
ab illo quod generat vel gene-
ratur: quia omne quod generat
diſtinguitur ab illo quod gn̄a-
tur ⁊ econtra. ſ3 eſſentia diuina
nō diſtinguitur ab aliquo in di
uinis. Et licet large loquendo
de diſtinctiōe ↄceſſum ſit ſupra
quod diſtinguitur formaliter a

perſona:hec tñ diſtinctio nõ ſuf
ficit ad ꝓpoſitum:ſʒ requirit͛ di
ſtinctio realis:quare ꝛc. Et ſi q̄
rat͛ rõ quare nõ põt cõcedi ꝙ eſ
ſentia ē generãs ſicut cõcedit͛ ꝙ
eſſentia eſt pr̃ vel paternitas:cũ
tñ iſte termin⁹ generãs ſuppo
nat ꝑ eẽntia mediate ſicut ly pr̃
vel paternitas. ¶ Reſpõdeo ꝙ
A ſiue ex ꝓprietate ipſorum predi
catorũ generare ꝛ gñari: ſpira
re ſpirari:ſiue ex vſu loquentiũ
quod magis videt͛ iſta p̄dicata
non predicantur de aliquo in di
uinis:niſi de illo de quo primo
ꝛ immediate p̄dicantur ſiue pro
quo immediate ſupponunt:ꝛ q2
non ſupponunt imediate niſi ꝓ
ſuppoſito:ideo hec non eſt vera
eſſentia eſt generãs. Si aũt hoc
ſit ex vſu ſanctoꝝ ꝛ aliorum lo
quentiũ rõnabiliter potuerunt
ad hoc moueri:ne ↄcederetur ꝙ
eſſentia diuina diſtingueretur
realiter ab aliquo quod eſt i di
uinis.cũ ſit cõmuniter cõceſſuʒ
apud oẽs ꝙ oĩe gñans diſtin
guitur realiter a genito et econ
uerſo. Et ideo eſſẽtia diuina nõ
poteſt generare aut generari in
diuinis:quia nõ poteſt realiter
B diſtingui a quocunq̄ʒ ſuppoſito
in diuinis ꝛc. ¶ Dico autẽ notã
ter in p̄dicta cõcluſione ꝙ eſſen
tia non generat aliquid:nec ge
neratur ab aliquo in diuinis.
Nam iſta ꝓpoſitio eſſentia di
uina nec generat nec generatur
ſimpliciter ꝛ vniuerſaliter non
eſt vera:ſed ſolũ eſt vera de gña
tione ad intra ꝛ eternali: non de
gñatione ad extra ꝛ tẽporali: q2
non eſt dubiũ quin eſſentia diui
na generet quicq̄d gñatur ad ex
tra. Similit͛ poſſet generari tẽ
poralit͛: q2 ſicut fili⁹ tpaliter fu
it genitus per aſſumptionẽ na
ture humane: ſic poſſibile eſſet
de eſſentia diuina:imo ſcḋm ali
quos in xp̄o ſic fuit de facto. Sʒ
de hoc videbit͛ in tertio. Ptʒ er
go ꝙ illa ꝓpoſitio nõ debet in
telligi vniuerſalit͛ ſʒ ſpecialit͛ de
gñatiõe eterna: ꝛ q̄uis ſatis ap
pareat in decretali ꝙ iſta eſt intẽ
tio determinatiõis eccleſie: mi
ror tamẽ quare ibi dicitur ſim
pliciter ꝙ eſſentia nec eſt gene
rans nec genita ꝛc. cũ in tali ma
teria verba debeant eſſe clara ꝛ
expreſſe limitata ꝛc. ¶ Scḋa cõ C
cluſio eſt ꝙ nõ eſt concedenduʒ 2.ↄcln.
a catholicis diuinã eſſentiã eſſe
ſubiectum vel quaſi ſubiectum
diuine gñationis. Iſta cõcluſio
eſt contra opinionẽ quorũdam
qui imaginant͛ ꝙ ſicut in gña
tione creature eſt aliquid potẽ
tiale quod p̄ſupponitur gñatio
ni vt materia ꝛ aliquis termin⁹
formalis inductus p gñationeʒ
que eſt forma. ex quibus conſti
tuitur eſſentialiter ipſm ꝓductũ
ita ꝓportionabiliter in diuinis
eſſentia diuina q̄ p̄ſupponitur i
patre eſt quaſi materia et rela
tio quaſi forma ꝛ perſona eſt q̄d
conſtitutũ ex eſſentia et relatio
ne tanq̄ʒ quid ꝓductuʒ ex quaſi
materia et q̄ſi forma ꝛ ſic eſſen
tia eſt quaſi ſubiectũ. ¶ Hãc au D
tem opinionem aliqui declarãt
ſic. q2 circa materiã iſtoꝝ gñabi
liũ ꝛ corruptibiliũ eſt inuenire
aliqua q̄ ſunt pfectiõis ꝛ aliqua
impfectionis. Primũ impfectio
nis eſt ꝙ materia eſt alia ſcḋm
eſſentiã in generante ꝛ genito.
Scḋʒ ꝙ eſt impotentia añ actũ
q̄ſtum ex ſe ad formam realiter

differentẽ. Tertiũ eſt ꝙ ꝑ realeꝫ
tranſmutationẽ vadit de poten
tia ad actũ. Sꝫ pfectionis ẽ pri=
mo ꝙ eſt eiuſdẽ rõnis in generã
te ⁊ genito. Scđo ꝙ cũ termino
formali cõſtituit ꝑ ſeynũ licet ſit
impfectionis ꝙ cuꝫ termino for=
mali realiter componat. Tertio
etiã pfectiõis eſt ꝙ materia eſt
illud qđ cõſtitutũ gñatur ne ſit
de nichilo. Circũſcribẽdo ꝗ oẽs
ꝑdictas impfectiones cõſideran
do ſolũ materiã ſcđꝫ pfectiones
ꝑdictas videt ꝙ materia ſit po=
nenda in diuinis ipã eſſentia ne
ſit gñatio de nichilo vel de ſub=
ſtantia aliena. Ad hoc autem fa
cit ꝙ magiſter dicit filiũ non ge
nerari de nichilo ſed de ſubſtan
tia patris ſed illud de quo ali=
quid generatur eſt ſubiectum ⁊
quaſi materia talis gñationis.
igit ⁊c. Sed non inſiſtẽdo circa
iſtã materiã vel opinionẽ breui
ter teneo cum Scoto ⁊ Ockam
partẽ oppoſitaꝫ. ¶ Et dico ꝙ fi
lius eſt de ſubſtantia pris non
ſicut de materia vl quaſi de ma
teria: ſed ſicut de aliquo quod ẽ
ſibi ſubſtãtiale hoc eſt de patre
qui eſt filio cõſubſtãtialis et ita
non eſt filiꝰ de nichilo. non qa ſit
de alia materia vel quaſi mate=
ria preſuppoſita ſed quia eſt de
patre in quo eſt ſubſtantia filij
vnde ꝓ cõcluſione ⁊ cõtra predi
ctã opinionẽ arguo breuiter ſic.
q: potẽtia ⁊ actus non poſſunt
cõpetere niſi rebꝰ realiter diſti=
ctis vt materia ⁊ forma. ⁊ iõ ſicut
in diuinis ſcđm oẽs nõ eſt ponen=
da cõpoſitio nec quaſi ꝯpoſitio
ſic ⁊ eodẽ mõ nec eſt ponendũ ꝙ
aliqđ ſit potẽtia vel actꝰ mate=
ria vel forma. vel qſi potẽtia aut

quaſi materia reſpectu alterius
⁊ hoc ꝓpter idẽtitatẽ realẽ eſſẽ=
tie ⁊ relationis in diuis. Sꝫ qđ
quid attribuit eſſentie attribuẽ
dũ eſt relationi ⁊ econuerſo niſi
oppoſitũ ſit creditũ vl ſequatur
euidẽter ex creditis vt ſupra di=
ctũ ẽ ⁊c. Itẽ falſitas ꝑdicte opi=
nionis qñtũ ad hoc ꝙ ponit pſo
nã conſtitui ex eẽntia ⁊ relatiõe
patebit alias vbi oppm̃ ꝓbatur
cõtra Ockam: ſed pro nũc tran=
ſeo q: ſatiſ pꝫ cõcluſio ⁊c. ¶ Ter f
tia cõcluſio eſt ꝙ nõ eſt cõceden
dũ a catholicis diuinã eſſẽtiam
eẽ formalẽ terminũ diue gñatio
nis. Ad cuiꝰ declarationẽ pono
aliquas ꝓpoſitiones. Prima eſt
ꝙ terminꝰ formalis alicuiꝰ ꝓdu=
ctiõis vt hic ſumit eſt illđ qđ ca=
pit eẽ ſimpliciter ꝑ illã ꝓductio
nẽ vñ qñ terminꝰ formalis ⁊ ter=
minus totalis diſtinguũtur ter
minus formalis eſt aliqđ ipſius
termini totalis capiẽs ſimplici=
ter eſſe ꝑ ipſam ꝓductionem. ex
hoc ꝙ terminꝰ totalis capit eſſe
ſimpliciter per ipſam. ¶ Ex hoc g
ſequit primo ꝙ non ideo dicitur
aliqđ tminꝰ formalis qa eſt forma.
Nã ſi deꝰ crearet ipſam materiã
per ſe exiſtentem illa eſſet termi
nus formalis. Similiter ſi deus
crearet materiam ſub forma pre
exiſtẽte forma non eſſet terminꝰ
formalis ſed materia. Secundo
ſequitur ꝙ hic nõ capit formale
vt eſt cõcretũ ipſius forme tam
ſcđm vocẽ ꝙ̃ ſecũdũ ſignificatio
nẽ ſed capitur ꝓ illo qđ ſecundũ
ſe totũ primo habet eẽ ꝑ aliquã
ꝓductionẽ. Et ſic non eſt incon=
ueniẽs materiã eẽ terminũ for=
malẽ alicuiꝰ productionis ſicut
ipſa eſt obiectũ formale. vel põt

eſſe alicuius cognitionis . Ter=
tio ſequitur ꝙ quando aliqͦd cō
poſitū creat̃ ſm̃ ſe totū nō plus
dr̃ forma eē termin⁹ formalis il=
lius ꝓductiōis ꝙ̄ materia. Quar
to ſeqt̃ur ꝙ q̄n̄ꝙ idē eſt terminus
formalis ꝛ termin⁹ totalis alicu
ius ꝓductiōis. Uñ lȝ q̄n̄ꝙ diſti=
guūtur non oȝ tñ ſemꝑ ſic eē vt
A ptȝ ſatis. ¶ Ex ꝑdicta deſcriptio
ne ſequūtur alique ꝓpoſitiōes.
¶ Uñ ſcd̃a eſt ꝙ eēntia diuina nō
eſt terminus formalis diuine ge
nerationis . Patet ex quid nois
q̄a eſſentia diuina nō hȝ eſſe per
ꝓductionē igitur patet ↄcluſio.
Tertia ꝓpoſitio eſt ꝙ perſōa di
uina poteſt dici terminus forma
lis diuine generationis. nō tamē
diſtinguendo terminū formalez
contra terminū totalem. ptȝ. q̄a
ipſa ſimpliciter habet eſſe ꝑ pro
ductionē. igitur ꝛc. Utrū autem
debeat proprie vocari terminus
formalis vel terminus totalis
vel neutro modo magis eſſet dif
ficultas vocalis ꝙ̄ realis ideo
de ea non eſt curandum. tamē ꝑ
ſona vere eſt terminus origina=
tus ꝛ eſt terminus ipſius produ
ctionis actiue q̄a reſpectu illius
B pat̃ dicit̃ ꝓducēs. ¶ Quarta ꝓ=
poſitio eſt ↄtra Ockam ꝙ rela=
tio eſt termin⁹ formalis diuīe ge
nerationis: ptȝ q̄a ꝑſona et rela
tio ſicut filius ꝛ filiatio ſunt oī=
bus modis idē tam formaliter
ꝙ̄ realiter. igit̃ ꝛc. Nec valet ra=
tio ſua. vnde arguit ſic. nihil idē
poteſt eſſe terminus ſuiꝑſius ſȝ
ipſa productio eſt relatio forma
liter ꝛ realiter. ergo relatio non
eſt terminus formalis ꝓductio
nis. Ideo lȝ ipſe cōcedat ꝙ rela=
tio aliquo modo habet eſſe ꝑ ge
nerationē q̄a idē eſt ſeipſa. tamē
quia ad eſſe terminuȝ formalem
reqrit̃ aliq̄ non idētitas ad ipſā
ꝓductionē hoc eſt ꝙ nō ſit idem
formalr̃ et ita eſt vt dr̃ ꝙ gn̄atio
ipſa ꝛ filiatio ſūt idē formalr̃ le=
quit̃ ꝛc. Ad hoc ḡ rn̄deo ꝙ gn̄a=
tio actiua nō eſt filiatio ſȝ eſt pa
ter ꝛ paternitas ſicut gn̄atio paſſi
ua nō eſt paternitas: ſȝ eſt filius et
filiatio. Et ideo ſicut fili⁹ eſt ter
minus formalis gn̄ationis acti=
ue. ſic etiā filiatio cū ſit idē for=
maliter filio. quare ꝛc. Sȝ cōtra
predictas cōcluſiōes arguo ſic.
¶ Primo ↄtra primā: q̄r eſſentia
diuina non min⁹ eſt rō generādi C
in diuis ꝙ̄ forma ſit ratio gene= .i. arguit̃.
di in creaturis quia nichil videt̃
ratio generādi in diuinis niſi eſ=
ſentia diuina ſed quia forma in
creaturis eſt ratio agēdi vere di
citur forma agens immo agere
competit ſubiecto per formam ꝛ
per ↄñs verius pōt ↄpetere ipſi
forme ḡ eodē mō q̄r eſſentia diui
na eſt rō generandi vere dicitur
generās. Confirmat̃ per rōnem
ꝑmā ante oppoſitū. Silr̃ eēntia
eſt pat̃ ꝛ omis pater generat vel
genuit. ſimiliter eſt pat̃ filij ꝛ nō
niſi illius quē genuit ꝛc. ¶ Se= ij. arguit̃
cūdo ↄ̄ ſcd̃am cōcluſionē arguit̃
ſic illud qd̄ eſt ꝑ ſe conſtitutiuuȝ
ſuppoſiti producti ꝛ ꝑſupponit̃
ipſi generatiōi magis ↄuenit cū
materia in gn̄atiōe naturali. ꝙ̄
cum forma ſubſtantiali. ſed eſſen
tia habet totuȝ eſſe ſibi ꝓprium
in patre prius origie ꝙ̄ ſit ī filio
ḡ eſſentia magis habet rōnē ma
terieꝙ̄ fore ꝛc. ¶ Tertio argui
tur contra tertiam cōcluſionem 3. arguit̃
q̄a ſicut arguit ſcot⁹ li. i. di. v. q.
ꝛc. eēntia diuia datur ſiue cōica

tur filio. Vñ Joh.x. qđ pr̄ dedit
michi mai⁹ oib⁹ eſt. hoc aūt non
pōt eē niſi eſſētia diuīa. Siīr au
gu.xv. de tri.ca.26. Sicut natu-
rā p̄ſtat filio ſine initio gñatio.
ita ſpūiſācto p̄ſtat eſſētiā ſine ii-
tio ſpūſācti ꝓceſſio. mō illđ qđ
daꝛ vel cōicaꝛ filio p ꝓductionē
niſi illud ſit res formalis illius
ꝓductionis non debet dici dari
vel cōicari. igiꝛ ⁊c. ¶ Quarto ar
Argu.4 guitur cōtra vnū qđ p̄ſupponiꝛ
in oibus p̄dictis ſcꝫ ꝙ eſſentia ē
pater qui generat et eſt fili⁹ qui
generatur. q̄a ſi ſic. vel ergo paꝛ
generat filium natura vel volū-
tate. Si natura ergo natura di-
uina erit aliquo modo p̄ncipiuꝫ
gñationis vel ergo ſi habebit ſi
cut principium efficiēs ꝯtra pri-
mam ꝯcluſionē vel ſicut p̄ncipiū
ſubiectū contra ſcđam vel ſicut
p̄ncipiū formale contra tertiam
Si dicatur ꝙ voluntate ergo li
bere et contingenter pater gñat
filium q̄a qđ volūtarie fit libere
fit. Et iſta eſt materia quaꝫ tra-
D ctat magiſter di.vi. ⁊c. ¶ Ad iſta
Ad p̄mū reſpondeꝛ. Ad primā dico ꝙ nō
oportet cōcedere ꝙ eſſētia diui-
na ſit ratio generādi in diuinis.
Secundo dico ꝙ cōceſſo ꝙ eſſen
tia diuina ſit ratio generandi in
diuinis ſicut forma in creaturis
tamen non debet concedi ꝙ eſſē
tia generat. Et cauſa ſupra tacta
eſt. q̄a eſſētia diuīa nō diſtiguiꝛ
a genito. Tertio ꝯcedo ꝙ forma
vere ⁊ ꝓprie agit ⁊ generat capi
endo agere ⁊ cauſare ꝓprie ſicut
ph̄us capit.v. methaphi. Quar-
to dico ꝙ forma per ſe agit ꝯpo-
ſitū vero ſiue ſuppoſituꝫ ſolū p
accidēs agit vel gñat ſec⁹ tñ ē de
generato q̄a ꝯpoſitū preciſe ge-
neratur non forma aut materia
proprie loquendo ⁊ ſcđm ph̄m.
¶ Et ſi dicatur ꝙ actiones ſunt
ſuppoſitoruꝫ. dico hec ꝓpoſitio
non inuenitur in philoſophia ſꝫ
aliqui forte traxerunt eam ex di
ctis cōmentatoris et poteſt ha-
bere iſtum ſenſum verū ꝙ ſcilicꝫ
actiones reales ſunt ſuppoſito-
rum id eſt ſingularium quia ni-
chil eſt reale niſi ſingulare. qua
re ⁊c. ¶ Ad confirmationē q̄ fie-
bat ex p̄ma rōne aň oppoſitum
rñdet Ockam ꝙ eſſētia nō ē ge- E
nerās ſi ly gñans teneatur pu-
re participialiꝛ ⁊ adiectiue ſed ē
res non generans quia eſt eſſen-
tia nō generans. ⁊ qñ dr̄ ꝙ eſſen-
tia eſt pater et eſt pater filij con
cedit. Sed vltra qñ dicitur ꝙ ē
pater generans vel non generās
rñdet ꝙ ſi generās teneaꝛ ſicut
prius neutra eſt ꝯcedenda. Cui⁹
rō eſt q̄a qñ aliqđ determinabile
ſumptū cū aliqua determinatio
ne predicatur de aliquo requiri
tur ꝙ determinatio predicetur
vere de principali ſubiecto et de
ipſo determinabili ſicut ad veri
tatem iſti⁹ ſortes eſt hō albus re
quiritur v̄itas iſtarū triū ſortes
eſt homo ſortes eſt albus. hō eſt
albus. ⁊ ſic hec eſt falſa eſſentia
eſt pr̄ generās. q: ē falſa eēntia ē
gñans ⁊ ſiīr hec eſt falſa eſſentia
eſt pr̄ non gñans. q̄a hec eſt falſa
paꝛ non eſt gñans. ⁊ ſic in talib⁹
cōpoſitis non oportet ꝙ ab illo
a quo negatur aliquid tale com
poſitum affirmetur vna pars ſu
pta cum oppoſita contradictio
ne alterius ſicut nō ſequitur la-
pis non eſt lignum album ergo
eſt lignum non album nō eſt ta-
mē omnino ſimile. quia nūꝗ̄ in-

nenitur niſi in deo ⁊c. Si tamē
illa ꝓpoſitio eſſentia eſt res ge-
nerans vel pater generans habe
ret iſtū ſenſum ꝙ eſſentia eſt ali
qua res ſcilicet pater qui eſt ge
nerans tunc eſſet concedenda. ſʒ
tunc non valet conſequentia er-
go eſſētia eſt generans. et ita re
ſponderi poteſt ad omnia ibi in
ducta ⁊ alia ſiſia. ¶ Sed iſtam
A responſionem reprobat Grego.
in capitulo damnamus concedi
tur ꝙ eſſētia eſt ſpūſſanctus ab
vtroqʒ ꝓcedēs ⁊ pari ratiōe de-
bet concedi ꝙ eſt filius a patre
naſcens ⁊c. Secundo quia ratio
negationis nō valet. quia de ſor
te nigro conceditur ꝙ eſt albus
monachus et tamen hec eſt fal-
ſa ſortes eſt albus. Sʒ hoc nichil
valet quia faciliter dicitur ꝙ il-
lud dictum decretalis intelligiꝛ
ſicut iam dictū eſt ⁊c. Nec inſtā-
tia valet quia ille loquitur vbi ē
determinatio ⁊ determinabile ꝗ
vniformiter ſignificant ſeparatī
⁊ coniunctim. ¶ Sic autem non
B eſt in exemplo predicto vt patet
⁊c. Ideo inſtantie gregorij pun-
gunt ad vocem ⁊ non ad rē. qua
Ad ſcdaʒ re ⁊c. ¶ Ad ſecundā rōnē dico p
mo ꝙ opinio ponens diuinā eēn
tiam eſt eſſe diuine generatiōis
ſubiectum vel quaſi materiā ma
gis cōſiſtit in abuſiuo modo lo
quēdi ꝗ̄ in re ideo difficile ē eaʒ
reprobare. Scdo dico ꝙ ꝓpe lo
quendo eſſentia nullo modo per
ſe conſtituit ſuppoſitum produ
ctum nec eſt ibi proprie loquen-
do aliqua conſtitutio nec com-
poſitio vt alias oſtendā. q. viij.
ca. ¶ Tertio dico ꝙ proprie lo-
C quēdo eſſentia nō ſupponiꝛ ge-
nerationi vn̄ ꝗ̄uis in creaturis
in actiōe cārū naturaliū ſuppōa
tur matia tn̄ ꝗ̄trū ad actionē dei
nō pl⁹ ꝓſupponiꝛ matia ꝗ̄ forā
q̄a ſicut de⁹ creat in matia ꝑexi-
ſtēte ita poſſʒ matiā in forma vl'
ſub forma ꝑexiſtēte creare qn̄ er
go aliq̄d ꝓducitur de aliquo qḋ
nō eſt diſtinctum realiter. tunc
illud non eſt materia nec forma
nec quaſi materia nec quaſi for-
ma. Unde pari ratione qua ali-
quid cōcederetur eſſe in deo q̄ſi
materia poſſet in eo concedi q̄ſi
compoſitio. Et ſicut tu dicis ꝙ
eſſentia eſt quaſi materia amo-
uendo quicquid eſt imperfectio
nis. ⁊ relatio quaſi forma accipi
endo quicquid eſt perfectionis
ita poteſt dici ꝙ ex eſſentia et re
latione eſt quaſi compoſitio ac-
cipiēdo quicquid eſt ꝑfectionis
in compoſitione. quia illa que
ſunt imperfectionis in compoſi
tione nō magis videnꝛ inſepara
bilia a ꝯpoſitiōe ꝗ̄ illa que ſunt
imperfectionis ſint ſeparabilia
a materia ⁊c. Et ideo ſicut non
eſt dicendum ꝙ eſſentia eſt qua-
ſi compoſita vel quaſi imperfe-
cta ſic nec q̄ſi matia ⁊c. ¶ Quar
to dico ꝓ materia minoris illi⁹ D
rationis ꝙ eſſentiam habere to-
tum eſſe ſibi propꝛium per prius
origine ꝗ̄ ſit in filio poteſt intel
ligi dupliciter. Uno modo ꝙ ſit
in patre tota. qui eſt prior origi-
ne filio et ſic eſt concedenda ad
bonum ſenſum. Alio modo ꝙ
ipſamet eſſentia ſit prior origi-
ne filio. et hoc eſt ſimpliciter fal
ſum. tamen quomodocunqʒ hoc
intelligatur ſiue talis prioritas
ibi concedetur ſiue non. hoc ta-
mē nihil valet vt concludatur ꝙ
eſſentia ſit matia vel quaſi ma-

E teria ſicut iam dixi. quare ⁊c.
Ad ẽtiaz ¶ Ad tertiã rõnem dico p̃mo ꝙ aliquid dari vel cõicari alicui ꝑ productionem poteſt dupliciter intelligi. Uno modo de virtute ſermonis et ſic habere eſſe in producto per ipſam ꝓductionem. et diſtingui ab eo eſt ꝓp̃e dari vel cõicari per productionem. Unde oẽ quod iſto modo dat̃ diſtinguit̃ ab illo et nõ eſt illud cui datur. Alio modo poteſt illud intelligi improprie ad bonum ſenſum ⁊ ſi aliquid dari vl̃ cõmunicari per productionẽ eſt habere eſſe in ꝓducto ſiue illud diſtinguatur ab eo ſiue ſit idez
F cum eo. ¶ Secũdo dico ꝙ p̃mo modo eſſentia per productionẽ non communicatur filio q̃a eſt idem filio nec diſtinguitur realiter ab eo et iſto modo non intelligunt̃ ille auctoritates. ¶ Tertio dico ꝙ ſecundo modo eſſentia per productionẽ datur ⁊ cõicatur filio quia filius naſcendo habet a patre nõ ſolũ vt filiꝰ ſed etiã vt ſit eẽntia ⁊ gñaliter vt ſit quicquid eſt. Et iſto modo intelliguntur ille auctoritates. nec ẽ intelligendum ꝙ eſſentia detur filio vt aliquid quod ſit in eo ſꝫ vt aliquid quod ipſe ẽ. ¶ Quarto dico pro materia minoris ꝙ aliud eſt communicari per aliquam ꝓductionẽ et eẽ terminũ formalẽ illius productionis q̃a ſpiratio actiua cõicatur filio ꝑ generationem. Nam quicquid habet filius a patre habet ꝑ generationem ⁊ ſpirationẽ actiuã habet a patre ergo per gñationez. ⁊ tñ ſpiratio actiua nõ ẽ terminꝰ formalis gñatiõis: et ſic ptꝫ
G falſitas minoris. q̃re ⁊c. ¶ Ad q̃rtã rõnẽ dico p̃io ꝙ q̃n dr̃ pater genuit filiũ volũtate. iſte ablatiuus põt teneri dupl'r vno modo aduerbialiter alio mõ noĩaliter. Primo mõ iterũ põt ſumi dupl'r vel ſcđz ꝙ idẽ ſignificat qđ volũtarie vel ſcđz qđ ſignat idẽ qđ libere libertate ꝯtingẽtie. ¶ Secũdo dico ꝙ p̃io mõ pr̃ genuit filiũ volũtate. id ẽ volũtarie. q: nõ eſt aliud dicere niſi ꝙ genuit filiũ volẽs vel ꝙ voluit gñare. Sed ſcđo mõ nõ genuit volũtate. i. libere cõtingẽter. ⁊ hoc intẽdit mgr̃. di. vi. q̃n dr̃ ꝙ deꝰ nec volens nec nolens genuit filiũ ⁊c. Et exponit de volũtate p̃cedente vel ãncedẽte ſcz ipi pr̃i de nouo. ⁊ ſic hec ẽ intẽtio ſctõꝝ ꝯtra hereticos ꝙ licet pr̃ volens genuerit filiũ nõ tñ genuit volũtate. i. ꝯtingẽter ſꝫ neceſſitate. i. neceſſario ⁊ immutabiliter nõ q̃dẽ neceſſitate intelligentie vel coactionis ſed neceſſitate ineuitabilitatis. ¶ Tertio dico ꝙ iſti ablatiui natura voluntate ⁊c. quando noĩaliter ſumũtur pñt dupl'r ꝯſtrui. Uno modo poſſũt ꝯſtrui in ratione alicuiꝰ formaliter denominãtis ſicut dicimꝰ ꝙ hõ eſt albus albedine ⁊ ignis calidus calore. vel in rõe alicuiꝰ p̃ncipij elicientis ſicut dicimꝰ ꝙ ignis calefacit calore ⁊ albũ diſgregat viſũ albedine q̃a calor ẽ p̃ncipiũ elicitiuũ calefactiõis ⁊ albedo diſgregatiõis. ¶ Quarto dico ꝙ pr̃ primo mõ nõ genuit filiũ voluntate nec intellectu nec natura q: deus non dicitur denoĩatiue generans a voluntate vel intellectu vel natura. Sed dicit Ockam ꝙ denoĩatur a gñatiõe gñans ſicut denoiat̃

a calefactiõe calefaciẽs. vel a fortitudine fortis. hoc aũt forte eſt ver̃ de virtute ſmonis cũ gña‑tio actiua ⁊ pr̃ actiue generans ſint oib⁹ modis idẽ ⁊c. ¶ Quantũ ad ſcd̃m articulũ in quo videndũ vtrũ in diuinis debeat ↄcedi eſſe verã potentiã gñandi. Ponam tres cõcluſiones et eas declarabo. deinde arguam contra per aliquas rõnes ⁊ ad eas reſpondebo. ¶ Prima ↄcluſio ẽ ꝙ concedenduꝫ eſt a catholicis veram potentiam generandi eſſe i diuinis. ¶ Secũda eſt ꝙ non ẽ cõcedendũ a catholicis diuinaꝫ eſſentiam eẽ potentiam generãdi in diuinis. Tertia eſt. ꝙ concedendũ a catholicis ſolam perſonam eẽ potentiam generandi in diuinis. Prima igitur concluſio formaliter reſponſiua ad articulum eſt contra aureolũ. qui tenet ꝙ in patre nulla eſt oĩno potentia vere ꝓductiua vel eliciti ua qua generet vel poſſit generare filium. ſed illa potentia qua dicitur poſſe generare ẽ ſolummodo actualis connexio et non repugnantia terminoruꝫ ſicut ẽ potẽtia qua de⁹ põt eẽ de⁹ ⁊ potentia qua pr̃ põt eſſe pater ⁊c. Unde. dicit ꝙ negatio potentie generandi in diuinis: non eſt negatio potentie productiue.

Et ad hoc videtur facere illd̃ dictum Auguſtini contra maximinum. li. iij. c. xiij. dicentis ꝙ fili⁹ non genuit non quia nõ potuit ſed qꝛ non oportuit id eſt non ex aliqua impotẽtia fuit: ⁊ per conſequens negatio potentie gñatiue in diuinis non eſt negatio vere potentie ⁊c. ¶ Sed breuiter tranſeundo iſtam opinionẽ contra eam et pro ↄcluſione arguo ſic probando ꝙ pater eſt ꝟa potẽtia ꝓductiua filij capiẽdo potentiã ꝓductiuã ꝓ poteſtate ſeu vi/ſeu principio ꝓductiuo. qꝛ pr̃ vere ꝓducit filiũ ⁊ ẽ vere pricipiũ ꝓducẽs filiũ alit̃ nõ vere generaret filium. Uñ valde multe ſũt auctoritates Aug. ⁊ aliorꝫ ſctõꝝ ꝙ pater eſt principiũ filij. Sed vbicũq; eſt principiũ vere ꝓducens ⁊ aliq̃d vere ꝓductuꝫ ibi eſt poteſtas/ſeu potẽtia productiua cũ ergo hoc ſit in diuinis ſeq̃tur ꝓpoſitũ ⁊c. Et breuiter dicere oppoſituꝫ eſt ſtare in terminis: nec eſt difficultas realis ſed vocalis ⁊ nullius valoris ideo de hoc non curo. Sed teneo ꝙ ſimpliciter debet concedi ꝙ in diuinis eſt vera potẽtia gñandi ideo dico ꝙ negatio potentie gñandi in diuinis ẽ negatio ꝟe potentie ꝓductiue. Nec Aug. intẽdit oppoĩm qꝛ aug. nõ dt̃ ꝙ fili⁹ nõ potuit ſed oppm̃. ſ. nõ qꝛ nõ potuit ꝗ a fortiori nõ ẽ dicẽdũ ꝙ pr̃ nõ potuit immo argumentum poſſet reduci in arguentem. Exponendum ẽ ergo illud dictum Auguſtini ſecundum magiſtrum non quia non potuit. id eſt non ex impotentia fuit/quod valet tantũ ac ſi c⁹ dicatur non quia impotens fuit ſed non ſequitur non fuit impotens. ergo potuit vel fuit potẽs ꝓducere filiũ ſicut non ſeq̃t̃ iſte nõ adult⁹ nõ eſt iniuſt⁹ ꝗ eſt iuſtus quare ⁊c. ¶ Scd̃a concluſio eſt. ꝙ non eſt cõcedẽdũ a catholicis diuinam eſſentiam eſſe potentiã generandi in diuinis. Et iſta eſt contra ſanctũ Thomam ꝓbatur tñ breuiter ſic. de

[Margin notes: A artic. — i. ↄcluſio — ij. ↄclu. — iij. ↄcluſio — B Probat̃ i. ↄcluſio — C Probat̃ ij. ↄcluſi.]

nullo concedendū eſt ꝙ ſit vere potētia generādi niſi de illo qđ pōt vere generare. hoc videt̄ clarū ꝑ qđ nois: ſ; de eſſentia non cōceditur ꝙ vere poſſit generare in diuinis vt pȝ ex pꝛimo articulo. quare ꝛc. ¶ Tn̄ ad maio

C rē declarationē ꝓdicte ꝯcluſionis pꝛimo notandū ē ꝙ potētia ꝛ principiū poſſunt dupliciť ſumi. Nam eſt quoddā principiū quod agit: ꝛ eſt quoddā principiū quo agens agit. Exemplū pꝛimi in naturalibus ignis generans eſt principiū quod agit ignē: ꝛ forma eſt principiū quo agit ignē. Exemplū etiā in artificialibus artifex eſt principiū qđ agit: ſed ars eſt principium

D quo agit. ¶ Secūdo notādū ꝙ loquēdo de potētia ꝛ principio generandi pꝛimo modo oēs ſatis cōueniunt ꝙ eſſentia non eſt principium quod agit: ſed ſolus pater eſt principium quod generat ſed loquendo de principio ſecundo modo ſunt opiniones.

Quidā eñ tenuerunt ꝙ ꝓpꝛietas pſonalis eſt illo modo principium generādi. Alij ſicut thomas. egidius. ſcotus. ꝛ ockam. tenent ꝙ tale principiū eſt ipſa diuina eſſentia ꝛ nō perſonalis ꝓpꝛietas patris. ¶ Tertio no

E tandum ꝙ inter alios Ockam magis ꝓpꝛie declarat iſtā opinionē. Unde dicit ꝙ ratio ꝓducēdi/ſiue potentia elicitiua/aut principiū elicitiuū alicuiꝰ ꝓductionis eſt illud qđ neceſſario ꝛ ꝑ ſe requirit̄ ad illā ꝓductionē. Et qꝛ eſſentia diuina requiritur ad generationē actiuam ꝛ paſſiuā. ideo ipſa eſt ratio eliciendi iſtas ꝓductiones tam actiuas ꝙ̄ paſſiuas. Sed qꝛ ipſa a nulla iſtaꝝ realiter diſtinguit̄ ꝛ ſemꝑ inter pꝛincipiū: ꝛ pꝛincipiatū ē realis diſtictio idō eſſētia nō ē pꝛicipiū qđ agit: ſ; ē pꝛincipiū quo ꝛ rō agēdi. Cōtra tn̄ iſtū modū loquēdi arguit̄ qꝛ qua rōne ipe dicit ꝙ inter principiū quod agit ꝛ principiatum debet eſſe diſtinctio realis. pari ratione ꝛ ita rationabiliter dico ſibi ꝙ diſtictio inter eſſentiā ꝛ pſonā ꝓductam erit inſufficiens ad ſaluandum ꝙ eſſentia aliquo modo ſit principiū filij cuȝ ſicut ipſe dicit illa nō ſufficit ad ſaluandū ꝙ eſſentia ſit pꝛicipiū qđ agit. quare ꝛc

F ¶ Unde ꝯtra iſtū modū loquendi pono aliquas ꝓpoſitiones.

Pꝛima ē ꝙ ad hoc ꝙ aliquid ſit aliquo modo ratio producendi/ſiue potentia elicitiua/aut principiū elicitiuū alicuiꝰ ꝓductionis non ſufficit ꝙ neceſſario ꝛ ꝑ ſe requirat̄ ad illaȝ ꝓductionē: ſed vltra hoc requirit̄ ꝙ ſit realiter diſtictū a ꝓducto per illaȝ ꝓductionē. Patet qꝛ ipſemet cōcedit ꝙ ꝓpꝛietas pſonalis non eſt principiū generationis ꝓpt̄ iſtā rationē. qꝛ nihil eſt principium elicitiuū ſuijpſius ꝛ tamen conſtat ꝙ ipſa requirit̄ neceſſario ad generationē. Igit̄ ſequit̄ ꝓpoſitū. Secūda eſt ꝙ in diuinis nihil eſt principiū quo ꝓductiuȝ filij/ſiue etiā potentia/aut aliquo modo ratio generādi niſi pꝛicipiū quod ꝓducit. Patet ex ꝓdictis. Et ſimiliter qꝛ nihil debet dici principiū/ſiue potentia/ſiue ratio generādi niſi illđ qđ poteſt generare ꝛ pꝛicipiare quare ꝛc. Tertia eſt ꝙ eſſentia diuina non eſt principium quo

ꝓductiuū filij nec aliquo modo
ratio ſiue potētia generādi. Pa
tet ⁊ ſequit̃ ex p̄miſſis. Quarta
A eſt ↄtra Ockā ⁊ alios quos ipſe
ſequit̃ ꝙ pſonalis ꝓprietas eſt
p̄cipiū ꝓductiuū ipſi⁹ filij ⁊ ē
rō et vera potētia gn̄andi. Ptꝫ.
q: pſonalis ꝓprietas ſicut p̄ni-
tas vel gn̄atio ē omnibus modis
idē pſone patris ⁊c. Sed pat̃ eſt
p̄cipiū ⁊ potētia/⁊ rō ꝓducēdi
q: eſt illud qđ ꝓducit. et etiam
aliqualit̃ pōt concedi ꝙ eſt prin
cipiuꝫ quo. quia ſeipſo ſine alio
principio quo/ipſe producit. ḡre
B ⁊c. ⁊ ſic patꝫ cōcluſio. ¶ Tertia
probat̃ ↄcluſio eſt ꝙ concedendūꝫ eſt a
catholicis ſolā pſonā eſſe potē-
tiā generādi in diuinis. Et iſta
ſequit̃ ex p̄dictis. Unde dico ꝙ
ſola perſona patris eſt potētia
actiua generādi ⁊ ſola perſona
filij eſt potētia paſſiua generan
di. Patet. q: illi ſoli conuenit vt
ſit potētia actiua generandi qđ
poteſt actiue generare ⁊ ſoli illi
etiam ↄuenit vt ſit potētia paſ-
ſiua generandi qđ poteſt paſſi-
ue generari. ſed ſoluꝫ pater pōt
generare in diuinis: ⁊ ſolus fili⁹
generari ſicut ponit fides catho
lica igitur cōcluſio vera. Unde
ptꝫ q: potētia generandi actiue
nō poteſt ↄmunicari filio a pa-
tre. patꝫ. q: fili⁹ nō poteſt aliq̄đ
generare in diuinis. Quod au-
tem ita ſit ſolū tenendū ē ꝓpter
auctoritatem ſcripture: nec pōt
ad hoc fieri euidens ratio. Ta-
men ſanct⁹ Thomas p aliq̄s ra
tiōes nitit̃ ꝓbare ꝙ nō poſſunt
eſſe plures filij in diuinis: ſed
Ockam oſtēdit eas nō valere ⁊
facit alias ſed etiam facile eſſet
eas ſoluere. Ideo hoc ſolū tenē
dū fidei auctoritate. Scđo pꝫ ꝙ
potētia gn̄andi paſſiue pōt cōi-
cari/⁊ de facto cōicat̃ filio a pa
tre q: fili⁹ hꝫ a p̄re vt potētia ge
nerādi paſſiue ⁊c. ⁊ hec de tertia
ↄcluſiōe. ¶ Sed ↄtra p̄dicta ar- C
guit̃ ⁊ p̄mo ↄtra p̄mā ⁊ ſcđaꝫ cō Argt̃. i.
cluſiones ſic q: ſi potentia acti-
ue generādi ſit vera potētia (vt
dicit p̄ma ↄcluſio) et illa ſoluꝫ
eſt in patre et non in alia pſona
(vt dicit tertia ↄcluſio) ſequitur
ꝙ aliqua pfectio ſimplicit̃ ſit in
patre que nō eſt in filio ſicut ar
guit ſcđa ratio āte oppoſitū. q.
Cōfirmat̃. q: ſi pater pōt gene-
rare ⁊ nō fili⁹ ergo aliq̄đ poteſt
pater qđ non pōt filius: ⁊ p̄ↄn̄s
nō ſūt eque potētes: nec quilibꝫ
ōipotens: ſicut ibidē arguebat̃
¶ Scđo argr̃ ↄtra ſcđam ↄcluſi 2. argt̃.
onē p rationē ſcti Thome. quia
illud eſt potētia generatiua ſi-
ue p̄cipiū generādi in quo cum
q: generāte in quo genitum aſſi
milat̃ generāti ſicut homo geni
tus eſt ſimilis hoī generanti in
natura humana cui⁹ ꝟtute hō
poteſt generare hominē: ſed in
eſſentia tm̄ fili⁹ dei aſſimilat̃ pa
tri generanti: igr̃ ⁊c. ¶ Tertio
argr̃ ad idē p rationē Scoti: q: 3. argt̃.
ſi deus p impoſſibile generaret
aliū deū et ali⁹ tertiū deitas eēt
principiū illi⁹ et nō relatio igit̃
et nunc cū de⁹ generet aliuꝫ qui
eſt idē de⁹. Antecedēs reputat
notū: ⁊ ↄn̄a ꝓbatur: q: quicq̄đ
eſt pfectiōis in principio produ
ctiuo nō tollit ab aliquo ratio-
nē p̄cipij ꝓductiui ſed cōicare
ſe in identitate numerali ꝓdu-
cto videt̃ eſſe pfectiōis in princi
pio ꝓductio. ḡre. Quarto argr̃
quia ſm̄ Hyla. v. de trini. et alle 4. argt̃.

gat magr. diſt. v. Natiuitas dei
nõ põt eẽ ex qua pfecta ẽ nõ te-
nere naturã. certũ ẽ aũt eã non
ex alia natura ꝙ̃ diuina pfectã
eẽ. ergo natura diuina pncipiũ
eſt ex quo ẽ natiuitas filij. Itez
magr dicit ibidẽ ꝙ pr nõ eſt po
tens gignere niſi natura: et⁹ po
tẽtia eſt natura eſt vel eſſentia.
D quare ⁊c. ¶ Ad pdicta rñdetur.
Ad primũ Ad primã dico primo ꝙ loquẽ-
do de ṽtute ſmonis ⁊ pprie nõ
eſt ꝯcedẽdũ ꝙ potẽtia generãdi
actiue ſit in pre ſʒ magis ꝙ ſit i
filio: pʒ: qꝛ eẽ in aliq̃ ꝯnotat ali-
quã diſtinctionẽ: ſʒ pr ⁊ poten-
tia gñandi actiue ſũt oib⁹ mõis
idẽ: ideo ſicut pr nõ ẽ in pre: ſic
potẽtia generãdi actiue non eſt
in pre. ſed bene eſt in filio: ſicut
pater eſt in filio p circũinceſſio
nẽ ⁊c. Scdo dico ꝙ loquẽdo ad
bonũ ſenſum ⁊ iproprie põt con
cedi ꝙ potẽtia generãdi actiue
ſit in patre ⁊ nõ in filio. i. pater
ſit ipa potẽtia et nõ fili⁹. ¶ Ter
E tio dico pro materia ꝯñe ⁊ cõſe-
quentis ꝙ pfectio ſimplicit̃ põt
ſumi. Uno modo p aliqua pfe-
ctione q̃ eſt ſimpliciter ſumma ⁊
infinita carẽs omni ipfectiõe et
omni ipfectioni incõpoſſibilis.
Alio modo p aliqua pfectione
q̃ eſt in quolibet ſimpliciter pfe
cto. ſeu vere ꝯuenit cuilibet ſim
pliciter pfecto. Quarto dico ꝙ
primo modo potẽtia generãdi
in diuinis ſeu q̃libet relatio eſt
pfectio ſimpliciter: ſed non ſcdo
Inſtãtia modo. quare ⁊c. ¶ Et ſi dicat̃ ꝙ
ſaltẽ ſcdm primũ modũ aliqua
eſt pfectio ſimpl'r in patre q̃ nõ
Solutio eſſet in filio. Ad hoc reſp ondet
Ockam dupliciter. vno modo
ꝯcedendo ꝯñs: qꝛ ſic accipiendo

pfectionẽ ſimpliciter non ẽ incõ
ueniẽs. alio mõ negãdo ꝯñam:
vnde nõ ſequit̃ paternitas non
eſt in filio: ⁊ paternitas eſt pfe-
ctio ſimpliciter: ergo aliqua p-
fectio ſimpliciter nõ eſt in filio:
ſicut nõ ſequit̃: paternitas non
eſt in filio ⁊ paternitas eſt eſſen
tia: ꝗ eẽntia nõ ẽ in filio. Ad con
firmationẽ ꝯcedo illõ ꝯñs ꝙ ali
quid põt pr qδ nõ põt fili⁹. i. ali
q̃d põt pducere pr qδ non põt
pducere fili⁹: ſed nego ꝯñam: er
go nõ ſũt eque oipotẽtes vel er
go nõ q̃libet ẽ oipotẽs ⁊ ratio
alias dabit̃ qñ tractabo de eq̃li
tate pſonaꝝ ⁊c. ¶ Ad ſcdam ne F
gat̃ maior et licet ipſa forte eẽt Ad
vera in creaturis in pposito ta
men non habet veritatem eo ꝙ
principiũ pductiuũ quo. debet
eſſe realiter diſtinctũ ab eo cui⁹
eſt principiũ: qδ non poteſt eſſe
in pposito. qꝛ in illo in quo pat̃
aſſimilat̃ ſeu poti⁹ identificatur
filio nullo modo diſtinguit̃ ab
eo. ¶ Ad tertiũ pʒ ꝙ quicquid G
ſit de antecedẽte. ꝯña nõ valet: ad
qꝛ (illa ipotheſi ꝯceſſa) eſſẽtia di
uina diſtingueret̃ realiter a p-
ducto vt pʒ. nõ ſic autẽ in ppo
ſito. Et ad pbationẽ dico ꝙ nõ
eſt pfectiõis in aliquo principio
pductiuo eſſe aliquo modo pri
cipiũ ei⁹ qδ ab ipſo eſt indiſtin-
ctũ. Nã hoc eſt impoſſibile et ex-
cludit oĩno rationẽ principij et
principati. quare ⁊c. ¶ Ad q̃rtũ
dico ad auctoritatez Hylarij et H
ceteras ſimiles ſicut docet ma- Ad
giſter ibidem ꝙ natiuitas eſt p-
fecta ex natura. i. ex patre: qui ẽ
eadem natura cum filio. Et ad
auctoritatẽ magiſtri dico ꝙ ma
giſter non intendit aliud niſi ꝙ

pater nullo alio.ſed ſeipõ pt gignere:⁊ hoc eſt veꝝ ⁊c. Sʒ huic expoſitiõi videtꝛ ↄtrariũ qδ dicit Anſ.lib.de proceſ.ſpũſſcti.aſſerens ſpũſctm̃ ꝓcedere de diuinitate pr̃is ⁊ nõ de paternitate ⁊ addit ꝙ opiniõ que dicit ꝙ nõ ꝓcedit de diuinitate ſed de paternitate patẽti fatuitate ſe ſuffocat.rñdeo ꝙ verba iſta ⁊ alia multa que iſte ponit nõ ſunt vera de virtute ſermonis imo ſua impꝛoprietate ſe ſuffocant:ſi tamen forte illa fuiſſet opĩo Anſ. nõ eſſet vis nec multũ oportet inſiſtere expoſitiõi in verbis ſuis ideo tranſeo. Laborent qui officiũtur eius dictis. Et hec de ſecũdo articulo ⁊c. ℂ Quantũ ad tertiũ articulũ in quo videndũ vtrũ in diuinis debeat concedi eſſe generationẽ ꝓprie dictam alicui9 rei. Ponã tres ↄcluſiões ⁊ eas declarabo. Deinde arguam cõtra ꝑ aliquas rationes:et ad eas reſpõdebo. ℂ Prima cõcluſio eſt ꝙ in diuinis debet cõcedi eſſe generationem ꝓprie dictam. ℂ Secũda eſt ꝙ in diuinis non debet ↄcedi eſſe generationem ſucceſſiuã. ℂ Tertia eſt ꝙ in diuinis debet cõcedi eſſe generationẽ eternã. ℂ Prima concluſio ꝓbatur:q̃a vere ⁊ ꝓprie pater in diuinis generat filium igitꝛ cõcluſio vera.ↄñs eſt clara ⁊ añs eſt articul9 fidei. Aliqui autẽ nitũtur ad ꝓbandũ generationẽ in diuinis non ſolũ auctoritate.ſed etiaʒ ratione ſicut Scotus li.i.ſed Ockam oſtẽdit rationes ſuas nõ valere nec cõcludere. Jdeo breuiter dico ꝙ ꝑ nullam rationẽ naturalẽ ꝓbari poteſt plures eſſe ꝑſonas in diuinis:ſed ꝙ ſint plures pſõe q̃rũ vna eſt pr̃ ⁊ alia fili9:⁊ ꝙ fili9 vere generetꝛ a p̃re tenẽdũ eſt ſola fide:quare ⁊c. ℂ Scđa cõcl'o ꝓbatꝛ:q: nulla gñatio ẽ ſucceſſiua in qua illud qδ generatꝛ ſimulꝛ totaliter ꝓducitꝛ:⁊nõ pars poſt partẽ:ſed fili9 in diuinis ſimul totaliter ꝓducitꝛ ⁊ nõ pars poſt partẽ.igitꝛ ↄcluſio vera.ↄñs clara et maioꝛ nota ꝑ quid nois:ſʒ minoꝛ eſt cõcedẽda ſm̃ fidẽ igitꝛ. ⁊c. ℂ Tertia cõcluſio ꝓbatꝛ: q̃a impoſſibile eſt aliq̃d realiter idẽ cũ diuia eſſentia eſſe non eternũ ſed tam fili9 q̃ȝ generatio in diuinis eſt realiter diuina eẽntia igitꝛ ↄcluſio vera Cõſequẽtia eſt clara:⁊ añs certũ. Nec eſt aliq̃ modo difficile videre ꝙ productũ poſſet eſſe coeuũ ꝓducenti. q: etiam increaturis agens creatũ qδ nõ agit ꝑ motũ(ſicut corpus luminoſum)ꝓducit in iſtãti et per ↄñs ſi eternaliter eſſet eternaliter ꝓduceret: ſicut declarat beatus Auguſtin9.vi.de trinita.capi.i.quare. ⁊c. ℂ Sed contra predictas concluſiones ſunt alique difficultates et pꝛimo contra primã concluſionem ſicut arguitꝛ in ſecũda ratiõe ante oppoſitũ videtur eſſe diffinitio generatiõis que eſt:ꝙ generatio eſt productio alicui9 de nõ eſſe ad eſſe:hoc autẽ deo non poteſt ↄuenire: ergo in diuinis nõ poteſt cõuenire diffinio generationis proprie dicte:quare ⁊c. ℂ Secũdo arguitꝛ ſic: q: oĩs generatio eſt mutatio:ſʒ in deo nõ eſt mutatio igitur nec generatio. Conſequẽtia patet ⁊ maioꝛ apparet: quia ibi predicatur genus de ſua ſpecie. Nam

Margin notes: A Tertius articul9. — i.conclo. — ij.conclo — iij.cõclo. — B Probatꝛ i.conclo. — C Probatꝛ ij.cõcl'o. — D Probatꝛ iij.cõcl'o. — E Argu.i. — Ar.ij.

generatio ē ſpecies mutatiōis
ſm oēs phos. ⁊ minor pꝫ Jac. i.
Apud quē nō eſt tranſmutatio
⁊c. Et ſiliter magr diſt. viij. pro-
bat ꝙ ſolus deus deꝰ eſt immu-
tabilis et per ꝯñs ingenerabilis:
qꝛ a quo negat genus ⁊ ſpecies
iij. ar. quare ⁊c. ¶ Tertio arguit ꝯtra
ſcdam cōcluſionē: qꝛ oīs gñatio
eſt ſucceſſiua vel ſubita ſeu in-
ſtātanea. Nā inter iſta nō videt
eē mediū: ſꝫ gñatio i. diuinis nō
eſt ſubita vel inſtātanea cū ipa
ſit eterna. vt dicit ꝯcluſio tertia
nullū autē eternū ē inſtātaneū.
Igitur eſt ſucceſſiua: ⁊ habet ꝓ
iiij ar. poſitum ⁊c. ¶ Quarto arguit
contra tertiā concluſionem: qꝛ
nihil quod eſt prius alio eſt ſibi
coeternū. ſed pater eſt prior filio
ergo nō eſt ſibi coeternus ⁊ per
ꝯñs generatio non ē eterna. Cō-
ſequentia clara: et maior videt
nota: quia prius et poſteriꝰ nō
ſunt ſimul: ſed omne qđ eſt priꝰ
alio eſt aliquādo ſine eo in ali-
quo ſigno priori in quo nō ē ali
ud. Et minor pꝫ quia oē gene
rans eſt prius genito: ſaltem prio
ritate originis: quare ⁊c. ¶ Ad
F iſtas difficultates rñdetur. Un-
de ad primā notandū eſt ꝙ iſti
termini tranſmutatio: factio. ꝓ
ductio. generatio. ſpiratio. ha-
bent diuerſas rationes ⁊ cōno-
tationes. Nā iſti factio/⁊ tranſ
mutatio cōnotant ꝙ res capiat
eē de nouo: trāſmutatio aūt vl-
tra factionē connotat ſubiectū
preſuppoſitū: ⁊ ſic oīs tranſmu
tatio eſt factio: vel ſimplicit vel
ſm quid non tñ ecōuerſo: quia
creatio non eſt ꝓprie trāſmuta-
tio. Et iſti termini nō admittun
tur in diuinis vt pꝫ. De iſtis au
tem terminis cauſa cauſatū cau
ſalitas vtrū in diuis admittant
diuerſe iter doctores locutiões
inueniūtur vñ magiſter diſti. v.
loquēs de gñatiōe in diuinis di
cit. genito gignēs nō gignēti ge
nitū cauſa eſt vt ſit et deꝰ ſit ⁊c.
Ideo lꝫ iſti termini nō ſint i hac
materia aſſueti nō ē tamē incō-
ueniens ipos ad bonū ſenſū cō-
cedi. Iſti aūt termini productio
generatio ſpiratio non cōnotāt
ꝙ res ſit de nouo ſꝫ ſolū ꝙ vnū
ſit ab alio. et eſt ꝓductio genus
ad generationē et ſpirationem.
Et ſic iſti termini ꝯcedūtur i di
uinis. Quid aūt interſit iter ge
nerationē ⁊ ſpirationē alias pa
tebit. Ex ꝓdicto notabili ſequū-
tur aliq̄. ¶ Primo ſequit ꝙ non G
oīs gñatio ꝓprie eſt ꝓductio de
nō eē ad eſſe. pꝫ qꝛ nō oē genitū
habet eē poſt nō eē. Uñ hoc nō
oportet vbi genitū eſt eadē na-
tura ſiue eadem eēntia cum ge-
nerante qđ in ſolo deo eſt poſſi-
bile. ¶ Secūdo ſequitur ꝙ illa
deſcriptio generatio eſt ꝓductō
de non eē ad eſſe non eſt vniuer
ſaliter bona deſcriptio genera-
tionis ꝓprie dicte. ſed ſolū gene
rationis creature: vel magis q̄-
dam differētia generationis tē
poralis et eterne. ¶ Tertio ſeq̄-
tur ꝙ non vniuerſaliter nec oio
ſicut ſe habet corruptio ad non
eē ſic ſe habet generatio ad eſſe
patet. qꝛ de generatione eterna
que eſt ꝓductio alicuius abſq̄
nō eſſe precedente non eſt illud
verum. ſed ſi debeat habere ve-
ritatem hoc eſt ꝑciſe de genera-
tione noua. Et ſic pꝫ reſponſio
ex his ad tertiā rationē añ op-
poſitum queſtiōis ⁊c. ¶ Quar-

to ſeq̄tur ex p̄dictis ꝙ gn̄atio nõ
vniuoce ſz eq̄uoce dr̄ de gn̄atiõe
in diuinis ⁊ de generatiõe i crea
turis. Patz q2 non cõueniũt i diſ
finitione vt ſatis apparet ex di=
ctis ⁊c. ſimiliter non conueniunt
in genere. quia omnis generatio
in creaturis eſt tranſmutatio nõ
autem in diuinis vt patebit ⁊c.
A ¶ Ad ſecundam nego maiorem
Adſcdaꝫ ⁊ dico ꝙ mutatio non eſt genus
ad omnẽ generationẽ ſed ſolum
ad eam que eſt in creaturis nec
generatio in diuinis eſt ſpecies
mutationis vt bene probat ra=
tio. Sed quia in iſta ratione tan
gitur ꝙ ſolus deus eſt immuta=
bilis ſicut tractat magiſter diſt.
viij. ¶ Ideo gr̄a huius diſtinguo
B hec ꝙ mutatio dupl'r accipitur.
Uno modo large et improprie.
Alio modo ſtricte ⁊ pro͏ꝑe. Lar
ge eni ⁊ improprie dicit̄ aliquid
mutari. quod habet eſſe poſt nõ
eſſe vel ecõuerſo: ⁊ iſta mutatio
vocat̄ a Damaſceno v'ſio. Alio
modo accipitur mutatio ſtricte
⁊ hoc eſt dupl'r vel proprie vel ꝓ
priiſſime. ꝓprie eſt mutatio quã
do aliquid recipit aliq̄d quod p̄
us non habuit. et ſic ſi materia
crearetur ſub forma ipſa mate=
ria diceretur mutari: quia eſſet
ſub forma ⁊ prius non fuiſſꝫ ſub
ea. ſil'r ſi totũ ꝯpoſitum annihi=
laretur ipſa materia diceret̄ mu
tari non ſoluꝫ q̄a non eſt poſtq̄ꝫ
prius fuit ſed etiam q̄a nõ habe=
ret formam quã prius habuit. ꝓ
priiſſime vero dicit̄ mutatio quã
do aliquid manens ſcd̄m ſuaꝫ eſ
ſentiã habꝫ aliq̄d ip̄m informãs
qđ p̄us nõ habuit/ vl' econuerſo
ita ꝙ ſubiectũ manẽs p̄us ẽ ſub
forma / poſtea ſub p̄uatione vel
ecõuerſo. Ex hac diſtinctione ſe
quuntur alique ꝓpoſitiones.
¶ Prima eſt ꝙ quolibet p̄dicto= C
rum modorũ de⁹ eſt imutabilis.
De primo mõ ptꝫ q2 de⁹ eſt neceſ
ſe eſſe. ſi eni nõ eẽt neceſſe eẽ eſſꝫ
aliq̄d p̄us eo qđ poſſꝫ facere ip=
ſũ poſt nõ eſſe ⁊ ꝑ ꝯñs nõ eſſꝫ de
us. De ſcđo mõ ptꝫ per idẽ. De
tertio mõ ptꝫ quia eius ſimplici
ter infinitũ nullo mõ perfici põt
ſed deus eſt ens infinitum/ ⁊ infi
nite ꝑfectũ ſimpliciter/ ſiue hoc
poſſit euidenter naturali ratio=
ne ꝓbari ſiue non. et ꝑ ꝯñs non
poteſt perfici quacũq̧ forma/ et
ꝑ ꝯñs nec mutari de p̄uatiõe ad
formã/ vel econuerſo. Et ſic patet
propoſitio ⁊ intelligitur de mu=
tatiõe de per ſe qua aliquid mu=
tatur in ſua natura intrinſece et
non de mutatione de ꝑ accidens
qua deus diceretur mutari per
cõmunicationem idiomatum ꝓ=
pter mutationem nature aſſum
pte. ¶ Secũda propoſitio eſt. ꝙ
ſolus deus eſt immutabilis pri=
mo modo. patꝫ. q̄a deus illo mo D
do eſt immutabilis: et nichil ali
ud a deo eſt immutabile illo mo
do quia deus in principio oĩa
produxit ita ꝙ nichil ante fuit i
rerũ natura p̄ter deũ q̄uis hoc
non poſſit euidenter ratione na
naturali ꝓbari ſed hoc ſola fide
tenẽdum eſt. ¶ Tertia ꝓpoſitio E
quaꝫ pono ꝓbabiliter eſt iſta ꝙ
aliq̄ creatura eſt/ vel eſſe poteſt
immutabilis ſecũdo ⁊ tertio mo
do. ptꝫ quia aliqua eſt vel eẽ po
teſt que nullius eſt receptiua. ſꝫ
tantũ eſt receptibilis i alio. Igi
tur ⁊c. Conſequentia ptꝫ. et an=
tecedens apparet quia alit̄ eſſet
ꝓceſſus in infinituꝫ. Nã accipio

s.creaturam si ḡ a.pōt aliq̄d alt
ius rōnis recipere tūc q̄ro de il-
lo sicut de priori. si pōt aliq̄d reci
pere/vel nō/si nō ḡ ꝓpositū. si sic
quero de illo alio recepto sicut
de priori et sic/ vel erit ꝓcessus i
infinitum/vel stabitur ad aliq̄d
quod nichil potest recipere. nec
ꝑ consequens mutari aliquo il-
lorum duoꝝ modoꝝ. vñ licz ista
ratio apparenter concludat: be
ne tamen scio ꝙ non demōstrat.
Ex ipa aūt (si ꝟa sit) sequit̄ hec
quarta ꝓpositio ꝙ nō solus deꝰ
est imutabilis scđo ꝛ tertio mo-
do: patet clare. ¶ Ex predictis
F apparet. ꝙ ista ꝯsequentia non
valet hoc est in aliquo loco in q̄
prius non fuit ergo mutatur lo
caliter. Pz q̄a deus in principio
mūdi fuit in aliquo loco in quo
prius nō fuit nec ꝓpter hoc fuit
mutatus quia hoc fuit ꝑ nouaz
ꝓductionem loci. vnde talis cō-
sequentia non valet vbi fieret no
ua ꝓductio vel etiā localis mu-
tatio loci sicut turri imota mo-
ueatur aer circūstans ꝛc. ¶ Se-
cundo patet ꝙ ista consequētia
non valet de hoc verificātur ter
mini accidentales ergo est rece-
ptiuum accidentium. Apparet
clare de hoc ꝛ cetera. et sic patet
G ad rationem ꝛc. ¶ Ad tertiam
Ad ꝫtiū. rationem dico aliquas proposi
tiones. ¶ Prima est ꝙ generatio
in diuinis nec ē ꝓductio succes-
siua/nec subita. patet q̄a vbi est
ꝓductū indiuisibile ibi non ē ꝓ
ductio successiua ꝛ vbi est produ
ctio eterna non est productio su
bita. ¶ Secūda est ꝙ generatio
in diuinis nō est ꝓductio instan
tanea loquēdo de instanti tp̄is.
sequit̄ ex p̄dicta. ¶ Tertia est ꝙ
ḡnatio in diuinis est ꝓductio ꝯti-
nua. pz. q: filiꝰ semꝑ ꝛ sine interru
ptiōe gignit̄ a p̄re. ¶ Quarta ē
ꝙ ḡnatio in diuinis ē ꝓductio i
stāranea loquendo de instāti et
nitatis: q: ē ꝓductio etna. Vñ si
q̄rat̄ quid est instās eternitatis.
dico ꝙ ipsa eternitas que deus
est: est instans etnitatis. Que io
dicitur instās. q̄a sicut instās tē
poris si eēt: esset totuz simul/nec
in eo eēt prius ꝛ posteriꝰ. sic ip-
sa eternitas tota simul/sine suc-
cessione prioris/ꝛ posterioris exi
stit. Ex his pz ꝙ ista ꝯsequētia
non valet filius dei est in isto in-
stanti/nec ān fuit/nec post erit ḡ
incipit esse/vel desinit esse: patet
de instanti eternitatis ꝛc. ¶ Se
cundo patet ifatuata subtilitas Opinio
quorundam dicentium ꝙ cōtra oti.
dictoria sunt vera in eodem in-
stanti eternitatis. hoc enim cla-
re falsū est quia sicut ad ꝯtradi-
ctoria esse vera in eodē tempore
requiritur quodlibet esse verū
in toto illo tp̄e aliter nō esset cō-
tradictoria sic ad ipa eē vera in
instanti eternitatis requirit̄ q̄d
libet esse veruz eternaliter quod
manifeste implicat ꝛc. ¶ Ad q̄r-
tam rōnem aliqua sunt notāda. b
Vñ primo notandum est. ꝙ hic
est vna difficultas scz vtꝝ q̄uis
pater non sit prior filio duratio
ne debeat cōcedi p̄or aliq̄ alia p̄-
oritate. Et quantū ad hoc est in
ter doctores discordantia nō tā
realis q̄ꝫ ꝟbalis. Oēs eni in hoc
cōcordant ꝙ pater est p̄ncipium
filij ꝛ filius origiatur a patre. sz
in hoc discordāt ꝙ aliqui dicunt
ꝙ ista non sufficiunt ad hoc ꝙ cō
cedatur prioritas in diuinis. Alij
dicunt ꝙ sic. Et quantuz ad hoc

magis innitandum ē auctorita-tib⁹ q̄ rōnib⁹ q: ad neutrā ptem pōt ratio ſufficiēs īueniri. ſʒ magis ꝯſiſtit in mō loquēdi iō dico breuiter ꝙ vere ⁊ realiter pr̄ eſt prior origine ipſo filio. q: p eſſe prior origine hic nihil aliō ītelligo niſi ꝙ a p̄re originat̄ fili⁹. ſiue ꝙ pater eſt principiū originis filij excludēdo alias ſignificationes huius termini pri⁹. de q̄bus dicā inferius. Et ſic clare

A pater veritas ill⁹ ⁊c. ¶ Secūdo notandum ꝙ adhuc circa hoc eſt alia difficultas an cōceſſo ꝙ pater eſt prior origine filio: debeat concedi ꝙ pater ſit in aliquo ſigno priori non nature vel durationis. ſ. originis in quo nō ſit filius. Et de hoc hic tenet Scotus ꝙ ſic ſicut patet in multiſ diſtinctionibus ⁊ queſtionib⁹ primi libri: vnde ipſe imaginatur ꝙ ſicut ſunt inſtantia tēporiſ: ita ſunt inſtantia / vl̄ ſigna nature: ⁊ originis. Et ponit iſtum pceſſumꝙ in primo inſtanti originis ſunt oīa eēntialia ſicut deitas / itellectus actus intelligendi: et actus volendi. In ſecūdo ſigno originis pater generat filium.

Opinio Sco.

In tertio producit ſpiritūſc̄tm: ⁊ totus iſte ordo originis cōpletur in primo inſtanti nature: et in ſcd̄o inſtanti nature itellect⁹ diuinus ⁊ voluntas ferūtur reſpectu obiectorū ſecūdariorum ita ꝙ iſte eſt ordo ꝙ eſſentialia ſunt priora notionalibus: ⁊ notionalia ſunt priora eēntialibus includētibus, reſpect⁹ ad extra. hec eſt imaginatio p̄dicti doctoris quā declarat in diuerſis locis. Sed q̄uis forte aliqua iſtorum dictorū poſſent bene intelligi: ſic ſcilicet intelligēdo ꝙ eſſētia eſt aliquo mō prior pſonis q: cōmunior: vel aliq̄ tali modo. Mod⁹ aūt loquēdi ē ſimpliciter falſus / ⁊ min⁹ abuſiu⁹. Nec ē facile declarare q̄ res ſint illa inſtantia vel ſigna: ſʒ nolo hic inſiſtere. Qui aūt voluerit hoc reprobare videat Ockam diſti. ix. primi libri q̄ſtione. 3. ¶ Tertio B

notandū circa declarationē predictorū ꝙ diuerſi ſunt modi prioritatis ⁊ poſterioritatis ſicut pʒ in p̄dicamētis: ⁊. v. metaph. cap. de priori. quod longum eſt nūerare / ⁊ diſtinguere. tn̄ iter alios iſti videntur eſſe magis famoſi ſcilicet prius duratione / prius natura prius cauſalitate prius communitate / prius dignitate / prius ſm̄ locum. Prius aūt duratione eſt ꝓprijſſime prius ſm̄ phm̄ in predicamentis pri⁹ natura ē illud quod pt̄ eſſe ſine poſteriori: ſed non ecōuerſo: patet. v. methaph. vnde ſm̄ phm̄ materia eſt prior natura ſua forma: ⁊ ſubiectū ſuo accidēte ſaltē ſeparabili: et partes toto / prius cauſalitate ē cauſa reſpectu ſui cauſati / et ſicut dicitur prius cauſalitate: ita poſſet prius producti uitate. Et patet diſtinctio huiuſ modi ab alijs predictis q: ſcd̄m phm̄ cauſa et cauſatū aliq̄n ſūt ſimul duratione: nec oportet ꝙ cauſa ſit prius natura ſuo cauſato. Et ſm̄ aliquos pater in diuinis ē prior filio: ⁊ tamē nec duratione nec natura. Pri⁹ ꝯmunitate ē illud a quo non conuertitur ſubſiſtēdi conſequētia. Pri⁹ dignitate eſt omne pfectius reſpectu ipfectioꝛ ⁊ hoc ſiue ex natura rei ſiue ex volūtate hūana

ſicut rex eſt ꝓoꝛ comite ⁊ comes
milite. Pri⁹ ſm locū cōtingit du
pliciter: vel cōparationē ad ali=
quid qḋ naturaliter eſt primum
aut ad aliq̇d qḋ ſtatuit̄ ꝑmū. pri
mo mō ignis eſt prioꝛ aere/⁊ aer
aqua. ſcḋo mō idē etiā reſpectu
eiuſdem poteſt eē pri⁹ ⁊ poſteri⁹
ꝓpter diuerſa que ſtatuunt̄ eē
ꝑma ſicut vult Ariſto. v. metha.
Iſtis ꝓmiſſis pono aliq̄s ꝓpōes
C de cōparatiōe ꝑdictoꝝ modoꝝ
ꝓoꝛitatꝫ ⁊ poſterioꝛitatꝫ. ¶ Pria
eſt ꝙ alicui eidē ꝯpetunt diuer=
ſi modi prioꝛitatis: ſicut idē re=
ſpectu eiuſdem poteſt eſſe pri=
us duratione/natura/ cauſali=
tate/⁊ dignitate: vt patꝫ de celo
reſpectu alicuius noui effectus
ꝓducti ab eo. Secūda eſt ꝙ idē
reſpectu eiuſdē diuerſis modis
prioꝛitatis poteſt eē prius ⁊ po
ſterius: patet de materia ⁊ foꝛ=
ma: toto ⁊ parte. Tertia eſt ꝙ
aliqua ſunt oꝛdinata ſm prius
⁊ poſterius in quib⁹ proprie di=
citur ꝙ prius eſt in aliquo prio=
ri in quo non eſt poſteri⁹. Patꝫ
de oꝛdinatis ſm prius ⁊ poſteri⁹
quibus coꝛreſpondent aliqua
extrinſeca in quibus oꝛdinātur:
ſicut prius ⁊ poſteri⁹ ſecundum
temp⁹ ⁊ ſm locū oꝛdinant̄ ſcḋm
aliqua extrinſeca: q̇a ſcꝫ aliqua
pars tēpoꝛis coꝛreſpōdet ꝓoꝛi ⁊
alia poſterioꝛi: ⁊ ſimiliter alius
locus coꝛreſpōdet prioꝛi ⁊ alius
poſterioꝛi: vnde ſolū in talibus
eſt illa locutio vera. Et de ſic oꝛ
dinatis ſm tempus vl' duratio=
nem debent concedi preciſe di=
ſtincta inſtantia vel ſigna et de
oꝛdinatis ſecundum locum con
D cedi diſtincta loca. ¶ Quarta ꝓ
poſitio eſt ꝙ aliqua ſunt oꝛdina
ta ſecundum prius ⁊ poſterius
in q̇bus nō ꝓprie dr̄ ꝙ pri⁹ eſt in
aliquo ꝓoꝛi in quo nō eſt poſte=
rius. Ptꝫ de oꝛdinatis ſcḋm pri⁹
⁊ poſteri⁹ q̇b⁹ nō coꝛreſpōdēt ali
qua extriſeca in q̇b⁹ oꝛdinentur:
ſicut de⁹ eſt prioꝛ creatura cau=
ſalitate/natura / dignitate: ſup=
poſito ꝙ non eſſet tempus aut
locus imo omni alio extrinſeco
circūſcripto. In talib⁹ ergo non
eſt ille modus loquēdi ꝓprius:
nec in talibus eſt rationabile q̄
rere vtrū poſterius ſit in prioꝛi
vel non. Et ſi recipiat̄ talis mo=
dus loquēdi tunc debet concedi
ꝙ poſterius eſt in ſuo prioꝛi: et
non prius in aliquo prioꝛi ſicut
materia ē prioꝛ natura ip̄a foꝛa
⁊ ip̄a foꝛa non eſt ī aliquo prioꝛi
ſꝫ foꝛma eſt in illo prioꝛi. ſimilit̄
totum eſt prius ꝑfectione et di=
gnitate ſua parte. non tamē po=
teſt dari aliquod prius in quo
ſit totum ⁊ non ſit pars: ſed po=
teſt dari aliquod ꝓus ꝑfectione
in quo ſit pars ⁊ non totum ſcꝫ
ipſummet totū ⁊c. Sic ergo ptꝫ
contra Scotū ꝙ lꝫ pater ſit pri=
oꝛ origine filio: pater tamē non
eſt in aliquo ſigno prioꝛi in quo
non ſit filius nec eſt aliquod ta=
le ſignum vel inſtans. ſed filius
bene eſt in aliquo prioꝛi in quo
non eſt pater. ſcꝫ in ip̄omet pr̄e
in q̇ nō ē pr̄. q̄re ⁊c. Sꝫ adhuc cir
ca illos modos ꝓoꝛitatis et po=
ſterioꝛitatis videndū eſt qui re=
periantur vel non in diuinis. Et
de hoc pono aliquas propoſitio
nes. ¶ Prima eſt ꝙ primus ⁊ ſe=
cundus nullo modo poſſunt re=
periri in deo per reſpectū ad in
tra. patet quia omnia ibi ſunt ſi
mul duratione ⁊ natura: vt ptꝫ.

Secũda eſt ꝙ nec quint⁹ nec ſex
tus poſſunt reperiri in deo: patʒ
q: ibi nichil eſt perfecti⁹ alio vel
digni⁹ ſed quicq̄d eſt ibi eſt infi=
nite ꝑfectũ. Simil'r ibi nichil eſt
in alio tanq̄ in loco: ⁊ illo mõ q̄
de⁹ eſt in loco quicq̄d eſt ibi ē in
eodē loco. Tertia ꝓpoſitio ē ꝙ
tertius modus ꝓ̇oritatis. ſcilicet
prioritas cauſalitatis (extenden
do prioritatem cauſalitatis ad
prioritatē ꝓductiuitatis) reperi
tur in diuinis. pꝫ quia attribui=
tur patri reſpectu filij et vtriuſq̄
reſpectu ſpiritusſancti. Et iſta
prioritas vocat̄ prioritas origi=
nis. Ex hoc pꝫ contra Ockam
ꝙ paternitas eſt prior origine fi
liatione. Nam pater ⁊ paterni=
tas ſunt omnibus modis idem.
quare ⁊c. Et ſic non eſt verũ qđ
dicit ꝙ filiatio non originatur a
paternitate / nec eſt prior origi=
ne filiatione. ſed eſt ſolum prior
filiatione. quia eſt ꝓprietas pa=
tris qui eſt prior filio cuius pro=
prietas eſt filiatio ⁊c̄. Secundo
pꝫ ꝙ iſte modus prioritatis in
diuinis ſolum habet locũ inter
perſonam ⁊ ꝑſonalē ꝓprietateʒ
et nullo modo inter eſſentiam ⁊
ꝑſonam ſeu relationē: pꝫ clare
intuenti ⁊c. Quarta ꝓpoſitio ē
ꝙ etiã quartus modus priorita
tis. ſ. prioritas communitatis re
peritur in diuinis. pꝫ quia talis
prioritas non ē niſi ꝯſequentie
⁊ non conuertibilitatis. ⁊ hoc a=
liquo modo eſt in diuinis ſcilicꝫ
in eēntia reſpectu ꝑſone vel rela
tionis. quia bene ſequitur. a. eſt
pater ergo. a. eſt eſſentia: ſed nõ
conuertitur quia non ſequitur.
filius eſt eſſentia. ergo filius eſt
pater. ⁊ ſic eſſentia eſt commu=
nior q̄ꝫ perſona. ⁊c. ¶ Ex his ſe=
quũtur aliqua. Primo ſequitur B
ꝙ diuina eſſentia / ⁊ intellectio /
vel volitio diuina (quia idē ſunt
omnibus modis) eſt aliquo mo
dõ prior qualibet ꝑſona vel rela
tione diuina ⁊ hoc prioritate cõ
munitatis. Secundo ſequitur
ꝙ noticia diuina creaturarum.
ſine reſpectu creature ē aliquo
modo prior qualibet ꝑſona vel
relatione diuina. Patet quia ſe=
quitur. a. eſt pater ergo eſt noti
cia creature non ecõuerſo. Ter
tio ſequitur ꝙ ſpiratio actiua ē
aliquo modo prior tam gñatio=
ne actiua q̄ꝫ paſſiua. De gene=
ratione actiua. patet. quia oĩe
generans ſpirat non econuerſo.
De generatione paſſiua etiam
patʒ. quia ſpiratio actiua eſt in
patre. qui eſt prior filio. in quo
ſoluʒ ē generatio paſſiua. quare
⁊c. Quarto ſequitur ꝙ tam ge=
neratio actiua q̄ꝫ paſſiua ē aliq̄
modo prior ſpiratione paſſiua.
patet quia tam pater q̄ꝫ fili⁹ eſt
prior ſpiritusſancto. quare ⁊c.
Sic igitur apparet quales mo
di prioritatis debeant concedi
in diuinis et qualiter debent in=
telligi. Tunc ergo ex predictis
pꝫ reſpõſio ad formam quarte
rõnis. Un̄ negatur maior. Et ad
ꝓbationeʒ dicitur ꝙ licet prius
⁊ poſterius duratione non ſint
ſimul: ſed oĩe qđ eſt prius ſit in
aliquo ſigno priori ⁊c. tamē non
oportet ſic eſſe vbi ſolum ē ꝓ̇ori=
tas originis ſicut eſt inter pa=
trem ⁊ filiũ in diuinis. quare ⁊c.
Et hec de tertio articulo / et to=
ta queſtione ⁊c.

¶ Queſtio octaua de ꝓceſſione
ſpiritusſancti eterna.

B

Utrū ɔce dēdū ſit ſſ. ꝓcedē a p̄re ⁊ fi lio vnica ſpir. i.ar.

CIrca deci mā diſtictionē ⁊ al's ſequētes in quibus magr̄ agit de ꝓceſſi one ſpūſſancti eterna. ¶ Quero vtrū concedēdū ſit ſpm̄ſctm̄ pro cedere a p̄re ⁊ filio vnica ſpirati one ſiue tanq̄ȝ ab vno p̄ncipio.

¶ Arguit̄ p̄mo ꝙ nō. q: ſpūſſan ctus nō ꝓcedit a p̄re ⁊ filio. igit̄ q̄ſtio falſa. ɔ̄ñā clara. añs ꝓbat̄: q̄a quādocūq; aliq̄d eſt in ſe p̄n cipium ſufficiens ad aliquid ꝓ ducendum pōt illud producere omni alio circumſcripto. Ita ꝙ omne aliud ad hoc videt̄ ſuper fluū. ſed pater ē ex ſe intrinſece p̄ncipium ſufficiens ad ꝓducen dum ſpm̄ſanctū: quia dicere ꝙ pater eſſet inſufficiens eſſet ab ſurdū. igitur p̄r ſine filio poteſt ꝓducere ſpm̄ſanctū. quare ⁊c̄.

Confirmatur

Confirmatur q: ſpūſſanct⁹ non diſtinguit̄ a filio preciſe quia ꝓ cedit ab eo. igitur nulla ē ratio quare cōcedatur ꝓcedere a filio Cōſequentia p̄tȝ q: iſta videtur potiſſima rō et antecedens ꝓba tur. quia filius ꝑ filiationē diſti guitur a ſpiritu ſctō. igit̄ ſecluſa ſpiratione adhuc haberet vnde diſtingueret̄ a ſpūſancto ⁊ etiā ſpūſſanct⁹ ab eo. quare ⁊c. ¶ Se cundo ſic ſpūſſctūs non ꝓcedit ab vtroq; tanq̄ȝ ab vno p̄ncipio igitur queſtio falſa. Cōſequētia eſt clara. añs ꝓbatur q: ſi pater ⁊ fili⁹ eſſent vnum principiū ſpi rans vel p̄dicatū huius propoſi tionis ſupponit ꝓ eēntia/ vel ꝓ vna pſona/ vel ꝓ duabus. Non primū vt p̄tȝ ex dictis in alia q̄ ſtione: nec ſcōm q: p̄r ⁊ fili⁹ non ſunt vna pſona. nec tertiū quia

ij. ar.

tunc ſequitur ꝙ p̄r ⁊ filius eſſent aliq̄d vnū qd̄ nō eēt ſpūſſanctus qd̄ eſt falſuȝ. Cōfirmat̄ ꝑ h vla. q̄ ð trinitate dicēt ꝙ ſpūſſc̄t⁹ a patre ⁊ filio auctorib⁹ cōfitend⁹ eſt. ⁊ ꝑ ɔ̄ñs ſūt duo auctores nō vn⁹ ſpirator. ¶ Tertio ſic ſpūſſā cti ꝓceſſio nō eſt ſpiratio ſed eſt generatio ergo q̄ſtio falſa. Cōſe quētia eſt clara. antecedēs ꝓba tur quia om̄e qd̄ vere ꝓducit̄ de ſubſtātia patris vere gn̄atur et eius ꝓductio eſt gn̄atio. ſȝ ſpūſ ſanctus ꝓducitur a p̄re ⁊ de ſub ſtantia patris ſicut filius igitur gn̄atur ſicut fili⁹. quare ⁊c. Cō firmatur q: ſi nō. hoc nō eſt niſi q: principiū ꝓductiōis ſpūſſan cti eſt volūtas ⁊ non filiq̄. ſed hoc non valet tū q: non eſt verum vt p̄tȝ ex dictis tū quia in nobis actus ⁊ h̄itus voluntatis quoȝ principiū eſt volūtas ita natu raliter gn̄antur ſicut ipſius in tellectus. quare ⁊c. ¶ In oppo ſitum arguit̄ per magr̄m ⁊ ꝑ de terminationem eccl̄ie extra de ſum. trini. ⁊ fi. catho. lib. vi. ¶ In iſta deciſione erunt tres articu li iuxta materiā triū argumen torū ante oppoſituȝ queſtionis factorū. Primus vtrū conceden duȝ ſit ꝙ ſpūſſanctus procedat a p̄re ⁊ a filio. Secūdus vtrū cō cedendū ſit ꝙ ſpūſſanctus ꝓce dit ab vtroq; tanq̄ȝ ab vno prin cipio. Tertio vtrū concedenduȝ ſit ꝙ ſpūſſancti ꝓceſſio ſit gene ratio. ¶ Quantū ad primū arti culū pono tres ɔcluſiones ⁊ eas declarabo. ¶ Prima ɔcluſio eſt ꝙ ſpūſſanct⁹ ꝓcedit a p̄re ⁊ filio eternaliter. ¶ Scd̄a cōcluſio eſt ꝙ ſpirituſſanct⁹ procedit a pa tre. ⁊ filio vniformiter. ¶ Tertia

3 arg.

In o[...]

Deci[...] q̄ſtion[...]

C i. arti[...] i. cōcl[...]

ij. ɔcl[...]

3. ɔcl[...]

ɔclusio est φ si spūssāct⁹ nō ꝓce
deret a filio nō distingueret ab
ꝓbat. i. ɔclusio. eo realr. ¶ Prima igitur int la-
tinos ⁊ grecos est ī discordia: tū
illa magis est ex fide supponen-
da φ rōne ꝓbāda. Aliq aūt ni-
tunt istā ɔclusionē rōnib⁹ ꝓba
re. ſʒ simplicit dico φ ꝑ rōnē hoc
nō pōt ɔcludi. ſʒ oēs rōnes q ad
hoc fierent possēt faciliter solui
ideo solum est tenendum aucto
ritate fidei sez ex determinatiōe
ecclesie dei nec aliter eaʒ probo.
¶ Secunda conclusio ꝓbat: qa
A ꝓbatur .ij. ɔclo. spūssctūs nō ꝓcedit a pře princi
palit ſʒ ab vtroqʒ eqliter vt dicit
mgr. igit ⁊c. Tū est hic aduertē-
dū φ ly vniformit pōt dupl'r intel
ligi. Uno mō vt excludit oēm or-
dinē in ꝑsōis ꝓducētib⁹ inter se.
Alio mō vt excludit oēm ordinē
in ꝓductiōe. Pꝛio mō dico φ př
⁊ fili⁹ non spirāt oīno vniformit
qrīt ꝑsonas ꝓducētes est ordo
originis inter se: vt dictū ē ī alia
q̄stione. Secundo modo dico φ
spirant oīno vniformit ita φ spi
ritumsanctum in nullo signo/ ⁊ i
stanti spirat vna persona in quo
non spiret alia sicut ymagman-
tur aliqui. φ in aliquo signo ori
ginis spiret př in quo nō spiret fi
lius. Si queratur an debeat cō
cedi φ pater spirat spm̄sanctum
prius origine φ filius spiret eū.
dico φ si per spirare ꝑus origīe
nichil aliud intelligatur nisi φ
pater spirans est prior origine/
vel φ pater non ab alio habet
spirare/ et filius hoc habet a pa-
tre: tunc illud est concedendum.
et isto modo intelligunt sācti si
cut Augustinus quando dicit φ
spiritussanctus principaliter ꝓ-
cedit a pře. Simil'r Jeronym⁹/
⁊ hyla qñ dicūt φ ꝓcedit a pa-
tre ꝑ filiū. ⁊ Rich. qñ dt φ spūssā
ctus ꝓcedit a pře mediate/ ⁊ a fi
lio imediate. intelligūt ei φ př a
nullo hʒ φ spiret/ ⁊ ita pncipalr
⁊ nō ꝑ aliū. fili⁹ aūt hoc hʒ a pře
quia sibi cōmunicat esse: ⁊ spira
re ⁊c. quare ⁊c. ¶ Tertia conclu
sio ꝓbatur quia est vna propo- B
sitio conditionalis cuius ans ex ꝓbat. 3.
consequens sic se habent φ im- ɔclusio.
possibile est ita esse sicut signifi-
catur ꝑ antecedens quin ita sit
sicut significatur ꝑ consequens.
igit ipa est va. Cōsequētia patʒ
qr hoc reqrit ⁊ sufficit aduerita
tē ɔditiōalis. Et ans apparet qr
est vna conditionalis. cuius an-
tecedens est impossibile. vt cla-
rum est. igitur impossibile ē ita
esse sicut significat ꝑ illō antece
dens. quare ⁊c. Et ꝓpter consi-
milem rationem cōcedo istam si
spūssanctus nō ꝓcederet a filio
ipse distigueret ab eo ⁊c. Tunc
circa illā ɔclusionē aduertēdū φ
quando doctores qrunt vtrū
si spiritussanctus nō procederet
a filio adhuc distigueret vn⁹ ab
alio. Ista ɔclusio pōt habere du
plicē sensum. Unus est: an ɔcesse
ꝑ hoc φ filius spirat spm̄sanctū
⁊ ipse spirat a filio. filius distin-
guatur a spiritusāctō. ita φ hūc
esse ab illo sit ɔcisa ratio distin-
ctionis eorum. Alius est vtrum
ex hoc φ spūssanctus distingui-
tur a filio possit concludi φ ꝓce
dat ab eo. ⁊ hoc esset cōtra gre-
cos q̄ ɔcedūt ꝑmū/ ⁊ negāt secū-
dū. Et in hoc sensu tractatur illa
questio a pluribus doctorib⁹ an
tiquis. ſʒ in primo sensu tracta-
tur a qbusdā modernis: ⁊ siue il
lis duo sensus distinguunt de vir

C tute ſmonis ſiue nō. tñ de vtro ꝗ erit videndū. ¶ Quartū igit̃ ad pmū notādū eſt ꝙ de ꝯſtitutiōe ⁊ diſtictiōe pſonarū in diuis di-
1. opinio. uerſe fuerūt opiniōen. Una fuit
Secūda ꝙ pſōe ſeipis diſtiguunt̃. Scda fuit ꝙ p̄ciſe per relationes rea-
Tertia. les diſtinguuntur. ¶ Tertia ꝙ primo diſtinguuntur per ꝓpetates abſolutas et quaſi ſecun-
Quarta. dario per relationes. ¶ Quarta poſſet eſſe ꝙ p̄ciſe diſtinguerētur per ꝓprietates abſolutas. ¶ Sed circa iſtas opiniones nolo inſiſtere qui vero eas voluerit perſcrutari videat Okam cir-
Ockam. ca diſtinctionem viceſimam ſextā vbi tractat̃ iſta materia. verū eſt tamen ꝙ ipſe manet ibidez. ⁊ in pluribus locis in primo libro innititur iſti opinioni ꝙ perſōe diuine conſtituuntur ⁊ diſtiguūtur per relationes originis. vnde dicit ꝙ paternitas ⁊ eſſētia diuina conſtituunt per ſe vnum. ſ. patrē ⁊ ſic per paternitatem cōſtituitur pater et diſtinguitur a
D filio. ¶ Sed breuiter tranſeun-
Improbatur. do (quia non reputo multū vtile hic inſiſtere) arguo contra hoc ſic. quia ad hoc ꝙ aliquid per ſe ⁊ ꝓpꝛie conſtituatur ex aliquo requiritur ꝙ illa diſtinguantur aliquo modo. hoc eni ē euidens ⁊ hoc etiam concedit iſte doctor ſed pater et paternitas in diuinis nullo modo diſtinguunt̃. q̄a nichil vere affirmatur de vno et negat̃ de alio vel e conuerſo plus ꝙ̄ de eſſentia diuina in quibus ſm ipſum nulla eſt omino diſtinctio. hoc enim videtur clarū ⁊ videtur ſequi ex dictis illi⁹ doctoris immo in pmo q̄ſtione tertia ponit iſtā regulā ꝙ ois ꝓpō cōpoſita ex iſtis terminis pater et paternitas in qua p̄dicat̃ verbū qđ eſt nota diſtictiōis ē falſa de virtute ſmōis. Jō ibidem negat iſtā. paternitas ē in p̄re. Igit̃ ſeqtur ꝙ nulla rōne pōt dici ꝙ paternitas conſtituit ex parte qđ ipſe non cōcedit. vnde miror quō tātus doctor talem ꝯcluſionez poſuit ⁊c. ¶ Scđo notandū magis accedendo ad ꝓpoſitū ꝙ multi
E conueniunt in hoc ꝙ in filio ſūt eſſentia diuina/filiatio/et ſpiratio actiua ſed iſti diuerſificātur
Pri quia quidaz dicūt ꝙ eſſentia ⁊ filiatio tantum conſtituūt pſonā filij. ⁊ ꝙ ſpiratio actiua in filio ē quaſi aduenticia ita ꝙ non conſtituit filium in eſſe perſonali.
Scđa opinio Alij dicūt oppoſituz ponētes ꝙ tā eſſētia ꝙ̄ filiatio ⁊ etiā ſpiratio actiua concurrunt intrinſece ad perſonalitatē filij: nec eſt ſibi aduenticia. imo ſi filius niſi ſpiret nō remaneret perſōa eo ꝙ careret ſpiratione que intriſece cōcurrit ad eius perſonalitatem.
3. op. Alij etiam dicunt ꝙ in filio p̄ter ſpirationez actiuā: que realiter diſtinguitur a ſpūſancto eſt aliquid ſufficiēter diſtinguēs ipm ab eo. ſ. ipſa filiatio ⁊c. Sed circa iſtas filiatio opiniones nolo inſiſtere q̄a hoc reputo iutile. q̄ vero earū reprobationem voluerit videre legat mgr̄m Gregoriū in iſta mat̃ia. michi aūt ſuffi-
F cit ꝯ iſta rō ſupꝛa facta. Jō bre-
Opi. uiter dico ꝙ oēs ille opiniones ſunt falſe et procedunt ex falſa imaginatione. quia ſic loquentes imaginantur ꝙ eſſentia diuina/⁊ filius ⁊ filiatio diſtinguantur: et eſſentia ſit quaſi materia reſpectu filiationis: ⁊ filiatio ſit

quaſi forma ei⁹: ꝛ ꝙ ex vtroqꝫ re
ſultat pſona ꝛ ꝙ ſic cõſtituat p
ſona quaſi ſiliter ſicut ꝯpoſitũ
ſubſtãtiale ꝯſtituit in eſſe p ſuã
formã. hoc aũt oĩo negari dꝫ de
pſona diuina ꝛ de qualibet re q̃
eſt diuina eſſentia. quare oẽs ta
les opiniones ſũt fugiende tan
A q̃ venenoſe. ¶ Tertio notandũ
circa iſtam materiam ꝙ aliq̃d
eſſe diſtinctiuũ alicui⁹ põt intel
ligi dupliciter. vno modo vt p
huiuſmodi diſtinctiuũ intelliga
mus aliquid exiſtens extra ani
mam ſm ſe ab alio diſtinctũ: ſi
cut dicimus ꝙ homo per aĩam
ſuam diſtinguitur ab aſino: ꝛ ꝙ
vna anima ſm ſe diſtinguit ab
alia. Alio modo vt per diſtĩctio
nem intelligamus aliquid per
quod põt vere concludi aliquid
ab aliquo eſſe diſtinctũ. ſicut di
cimus ꝙ accidens in ſacramen
to altaris diſtinguitur ab alijs
per hoc ꝙ ipſũ nõ eſt in ſubiecto
ſicut alia accidentia. hoc autẽ
modo dicimus in diuinis ꝙ pr̃
diſtinguit a filio per hoc ꝙ ipſe
a nullo eſt / et filius eſt ab eo: et
hoc vtiqꝫ ſic eẽt etiã ſi nulla aĩa
B hoc conſideraret. ¶ Ex hoc ptꝫ
ꝙ in pꝛĩo ſenſu filius diſtingui
tur a ſpiritusſancto ſeipſo et non
aliquo ſui pꝛopꝛie ꝛ ſm intran
ſitiuam conſtructionẽ loquẽdo
Quod patet quia filius eſt per
ſona ſimpliciſſima. igitur a q̃cũ
qꝫ diſtinguitur ſeipſo diſtingui
tur. Secũdo patet ꝙ in ſecũdo
ſenſu filius diſtinguitur a ſpũ
ſancto non pꝛeciſe: qꝛ ſpiritusſã
ctus procedit ab eo. Nam fili⁹
diſtinguitur a ſpiritusſancto eti
am per hoc ꝙ ipſe ẽ a patre na
ſcendo / et ſpiritusſanctus a pr̃e
nõ naſcẽdo ſed ꝓcedẽdo. igit nõ
pꝛeciſe per hoc fili⁹ diſtinguitur
a ſpũſſctõ ꝙ ipſe ſpirat ſpmſctm̃
ꝯña tenet qꝛ nõ ẽ idem eſſe a pa
tre naſcendo et eſſe a patre non
naſcendo ꝛc. Et breuiter iſtõ nõ
eſt aliud dicere niſi ꝙ per aliud
medium bene concludimus ſpi
ritumſanctum eſſe diſtinctũ a fi
lio q̃ per iſtud quia ipſe ſpiri
tusſanctus procedit ab eo. et ſic
patet declaratio concluſionis
quo ad pꝛimũ ſenſum ſupꝛapo
ſite diſtinctionis. ¶ Quantum
autem ad ſecundũ ſenſũ diuer — ¶ Pꝛia op.
ſi ſunt modi dicẽdi. aliqui enim
dicunt ꝙ non ſequitur ſpiritus
ſanctus non procedit a filio. er
go non diſtinguitur ab eo. Alij — ſcda op.
autem dicunt oppoſitum diuer
ſis tamen modis. Nã quidã di
cunt ꝙ facta illa ypotheſi ſpiri
tusſanctus et filius eſſent vna p
ſona genita et ſpirata et per cõ
ſequens non diſtinguerentur.
¶ Alij dicunt ꝙ non diſtingue — Ter. op.
rentur non tamen qꝛ concurre
rent in eandem perſonam: ſꝫ q̃a
filius tunc non eſſet perſona. et
multe tales fantaſtice imagina
tiones poſſent recitari ſed tran
ſeo. Uerum eſt ꝙ magiſter Gre
gorius ponit iſtã concluſionem — Op. gregorij de arimi.
ꝙ iſta conſequẽtia eſt bona ſpi
ritusſanctus non ꝓcedit a filio
ergo nõ diſtinguit ab eo. Quã
probat pꝛimo ſic. qꝛ ſi ſpũſſctũs
non procederet a filio ſpũſſctũs
non eſſet: nec eſſet perſona. ꝯña
patet: et añs patet. quia ſi ſpũſ
ſanctus non procederet a filio
ſpiritusſanctus non eſſet ſpiri
tusſanctus: nec donum patris
et filij. et ita nec perſona quare
ꝛc. ¶ Secundo qꝛ fili⁹ eſt per ſe

principiū ſpūſſcti ergo ſi filius nō produceret ſpiritūſctm̄ ipſe ſpūſſctūs nō ꝓduceret. ſed ſi nō ꝓduceretur nō eſſet. igitur ꝛc.

¶ Tertio ſi aliqua creatura nō ꝓduceretur a filio ipſa nō ꝓduceret a patre. igitur ſi ſpūſſanctus nō ꝓduceretur a filio ipſe non ꝓduceretur a patre. et per conſequens ſi nō ꝓduceretur a

D

filio ipſe non eſſet. ꝛ p ꝯñs a nullo diſtingueretur ꝛc.

Improbatur opinio gregorij.

¶ Sed cōtra hoc pono aliquas ꝓpoſitiones. Prima eſt ꝙ illa ꝯña ē bona patet. quia illud aña eſt impoſſibile ꝛ ad impoſſibile ſequitur quodlibet. Secūda eſt. ꝙ illa cōſequentia nō magis valet. ſpiritusſanctus non ꝓcedit a filio ergo nō diſtinguitur ab eo. ꝗ̄ iſta valet ſpiritusſanctus nō ꝓcedit a filio: ergo diſtiguiꝛ ab eo patet quia vtraqꝫ eſt neceſſaria ꝓpter rationem dictā. Tertia eſt ꝙ licet iſta conſequentia valeat. tñ rationes illius doctoris non ꝓbant ipſam eſſe bonā pater: qꝛ petunt ꝑncipiū vt patꝫ intuenti. immo eſſent deriſorie apud vnū grecum qui negaret ſpiritumſanctū ꝓducere a filio. Ideo miror tales rationes fieri ab aliquo ſubtili viro. Quarta ꝓpoſitio eſt. ꝙ illa ꝯña valet tñ non eſt euidens. nec poteſt euidenter ꝓbari in via de lege ordinata: quia illa ꝯña ſola fide creditur eſſe bona: qꝛ ꝯceditur añs eſſe impoſſibile. et ꝙ illud ſit impoſſibile non eſt euidenter ꝓbatum ſed ſola fide creditū: vt pa-

E

tet ꝛc. ¶ Si vero queraꝛ vtrum iſta cauſalis ſit vera: qꝛ filius ꝓducit ſpūſctm̄: ipſe ſpūſſanctus diſtinguiꝛ a filio. Dico ꝙ ſic: qꝛ ſicut filiꝰ eſt cauſa ſibi: vt ſit ꝗ̄c ꝗd eſt (extēdēdo nomē cauſe large ad om̄e ꝑncipiū ꝓductiuū) ſic eſt ſibi cauſa vt diſtinguitur a quolibet ꝙ nō eſt: ꝛ hoc ſufficit ad veritatem illius cauſalis. Dico tñ ꝙ eius veritas non pōt euidenter ꝓbari ſicut nec veritas ſupradicte cōditionalis. etiam conceſſa ypotheſi ꝙ pater ꝛ filius ꝛ ſpūſſanctus ſunt tres ꝑſone et vna eſſentia. Naꝫ ex hoc antecedente nō plus ſequitꝛ euidenter nobis ꝙ ſpūſſāctus procedat a filio ꝗ̄ oppoſitū. vel ꝙ pater ꝓcedat a ſpūſancto ꝛc. Unde ad rationes ꝑdicti doctoris poteſt faciliter rñderi ꝗa petunt principiū ꝛc. Et hec de primo articulo.

F

¶ Quantū ad ſcđm articulum in quo videndū vtrū concedendū ſit ꝙ ſpiritusſāctus procedat a patre ꝛ filio tāꝗ̄ ab vno principio. ponam tres ꝯcluſiones: ꝛ eas per ordinem declarabo.

i. con.

¶ Prima eſt ꝙ pater ꝛ filius procedunt ſpūſpm̄: non tāꝗ̄ duo principia: ſed tanꝗ̄ vnū principiū.

ij. con.

¶ Secunda eſt ꝙ pater et filius ꝓducunt ſpiritūſāctum: non inquātū diſtincta ꝑncipia: nec inquātū vnū ꝑncipiū

iij. con.

¶ Tertia eſt ꝙ pater et filiꝰ nō ſunt omnino reſpectu ſpūſſācti ſicut reſpectu effectꝰ creati vnū principium.

Prob. i. con.

¶ Prima concluſio probatur per determinationeꝫ eccleſie. Extra de ſumma trinitate et fide catho. lib. vi. vbi dicitur ꝙ ſpūſſanctus eternaliter ex patre ꝛ filio: nō tanꝗ̄ ex duobus principijs: ſed tanquam ex vno principio. non duabus ſpirationibus ſed vna ſpiratione procedit: et in fine damnantur

et improbantur oppoſitū dicentes: quare ꝛc. Dico tñ ꝙ iſta cōcluſio tenenda eſt ſola fidei anctoritate: ⁊ nō poſſet cōuinci ratione. etiā ɔceſſa pſonaꝝ diſtinctione ⁊ ꝓductione ꝛc. ¶ Scḋa ɔcluſio ꝓbatur: q꞉ ex iſta ꝓpoſitione. pr̄ et filius inquātū vnum principiū ſpirant vel producūt ſpiritum ſanctū: ſeq̄tur ꝙ oīa q̄ eſſent vnum principiuꝫ ſpirarēt ſpiritum ſanctum: quod eſt manifeſte falſum: quia tres perſone q̄ ſunt vnum principium non ſpirant ſpiritumſanctum. Et ſimiliter ex iſta propoſitione pr̄ et filius inquantum diſtincti vl' inquantū diſtincta principia ꝓducunt ſpiritumſanctum: quod eſt manifeſte falſū. Utraq꜄ ɔña patet: quia arguitur a propoſitione reduplicatiua ad ſuam exponentem. ſicut bene ſeq̄tur. homo inquātū rationabilis eſt riſibilis: ergo omne rationale eſt riſibile. vt patet in logica. Et iō q̄libet illarum propoſitionum de virtute ſermonis eſt vna exclusiua falſa. quare ɔcluſio ꝟa.

B ¶ Dico igitur ꝙ loquendo de virtute ſermonis pater et filius nec ſpirant ſpiritumſanctuꝫ inquantuꝫ ſūt vnū: nec inq̄ꝰtū ſūt diſtincti. Et ſi ſancti videantur aliquando dicere ꝙ ſpirant inquantū ſunt vnum. non eſt intētio eorum ꝙ talis propoſitio ſit vera de virtute ſermonis. ſꝫ hoc dicunt vt denotent vnitateꝫ ſpirationis et non pluralitatem. ita ꝙ q̄uis pater et fili⁹ ſint diſtincte perſone. tamen ſpirāt nō diſtinctis ſpirationibus ſꝫ vnica ſpiratione ꝛc. ¶ Tertia concluſio probatur. quia licet cōcedatur ꝙ pater et fili⁹ ſūt vnum principiū ſpiritusſancti ſicut cōcedit ꝙ ſunt vnū principiū creature tñ nō eſt oīno ſimile. ſed in hoc eſt differentia q꞉ ſcilicet pr̄ et fili⁹ et ſpiritusſanct⁹ vnū principium naturale reſpectu creature: quia ſunt natura diuina que eſt principium creature. ſed pater et filius non ſunt ſic ꝓncipium naturale ſed notionale vt patebit. ita ꝙ in pˀa ly principium eſt terminus eſſentialis ſupponens immediate pro eſſentia. et eſt ſenſus pater et filius ſunt vnum principium creature. ſed in ſecunda ly principiuꝫ eſt terminus non eſſentialis ſed notionalis non ſupponens immediate pro eſſentia ſed pro perſona.

D ¶ Tamen ad declarationē iſtius concluſionis eſt aduertendum ꝙ licet de iſta propoſitione pater et fili⁹ ſunt vnus ſpirator ſint opiniones. et aliqui negent eam alij concedant. tamen iſta ab omnibus cōmuniter cōceditur pater et filius ſunt vnū principium ſpirans ſpiritumſāctum. Unde dicit Auguſtinus. Fatendum eſt patrem et filium principiū eſſe ſpiritusſancti non duo principia. ſed ſicut pater et filius vnus deus. et ad creaturam relatiue vnus creator / et vnus dominus ſic relatiue ad ſpiritumſanctum vnum principium. v. libꝛ. de trinitate. capitulo xiiij. Unde de iſto auctoritas auguſtini eſt ita expreſſa et etiam iſta poſitio iam ita inoleuit vt eam negare non ſit ſecurum. Sed tamen dubium eſt apḋ aliquos vtrum hoc ſit de virtute ſermonis verum. ¶ Et videtur

Margin: A Probat̄ 2ª ɔcluſi. — C Probat̄ 3ª ɔclō.

An de ꝯtute ſermōis ſit verū qꝺ pr̄ et filiꝰ ſint vnū pꝛicipiū ſpirans.

E
Pria op.

ꝙ nō ꝓpter rationē ſcꝺaꝫ factā ante oppoſitū. Vñ circa hoc ſūt varij modi dicendi quoꝝ aliq̄s recitabo ⁊ q̄ magis mihi videt̄ ad ꝓpoſitū. ¶ Prima igit̄ opinio ē ꝙ pr̄ ⁊ filiꝰ ſūt vnū ꝑncipium ſpirās ſpm̄ ſanctū ꝓpt̄ vnā vim ſpiratiuā qua vterq̄ ſpirat. Vñ ymaginat̄ iſta opinio ꝙ in diuinis ſit aliqꝺ principiū quo ſicut voluntas vel aliquod tale elicitiuū ſpirationis actiue. ita ꝙ pater ⁊ filius ſint illud principium quo ſeu illa vis ſpiratiua ⁊ ad iſtū ſenſū facit Scotus magnā difficultatē in iſta materia. Sed iſtud nō valet. tum primo. quia nō eſt ponenda aliqua vis ſpiratiua que ſit principiuꝫ quo ſpiritusſancti/ ⁊ non principiū quod. vt ptꝫ ex alia q̄ſtiōe. Tū ſecūdo q: hic querit̄ de pꝛincipio qꝺ ideo ꝯceſſo tali principio quo: nō poſſet dici pꝛicipiuꝫ ſpirans ſpiritusſancti. q: ꝓpꝛie non ꝯceditur de aliquo ꝙ ſpiret ſpiritūſanctū niſi ſit principiuꝫ quod etiā ſcꝺm ponentes talia principia quo. quare ſequit̄ hoc nō valere ad ꝓpoſitū ⁊c.

improbr

F
2.opinio

¶ Secūda opinio eſt ꝙ pater ⁊ filius ſunt vnū principiuꝫ ſpiritusſcti. ita ꝙ ly principiū ſupponat ibi nō tantuꝫ ꝓ eēntia vel volūtate diuina ſeu aliquo pꝛicipio quo elicitiuo ſpiritusſancti. ſed etiaꝫ ſupponit ꝓ aliquo quod nō eſt idem formaliter cū diuina eſſentia. Unde ymaginat̄ iſta opinio imo expꝛeſſe ponit ꝙ pater ⁊ filius ſunt vnū ꝯſtitutuꝫ ex diuīa eſſentia ⁊ ſpiratione actiua. qꝺ quidē vere eſt ſpirās ſpiritumſanctū nec tantū principiū quo ſed quod. Unde infert Ockam tenēs iſtā opinionē ꝙ aliter pater ⁊ filiꝰ pōt cōcedi vnū principiū ſpirās ſpiritūſāctū ſiue vnꝰ ſpirator q̄ȝ poſſit cōcedi ꝙ tres ꝑſone ſūt vnū principiū creans ſiue vnꝰ creator. q: pꝛima hꝫ duas cauſas ꝟitatis ſcꝫ ꝙ pr̄ ⁊ filiꝰ ſūt vna diuina eēntia q̄ ē principiū quo elicitiuū ſpūſſācti. ⁊ ēt ꝙ pr̄ ⁊ filiꝰ ſunt vnū vere ſpirās ſpiritūſanctū qꝺ nō eſt formaliter diuina eſſentia ſicut nec pater eſt formaliter eēntia diuina q̄uis realiter. Sed ſcꝺa non habet niſi vnā cauſaꝫ veritatis ſcꝫ ꝙ tres ꝑſone ſunt vna eſſentia q̄ eſt principiū ꝓducēs eſſentiam creatam ⁊c. ¶ Sed hec opinio deficit ſicut ⁊ prima opinio. Primo de principio quo ⁊ pꝛicipio qꝺ ⁊c. Secūdo q: innititur falſo fundamento de iſtis ꝯſtitutis ⁊ ꝯſtitutiuis in deo. vt ptꝫ ex alia queſtione. Tertio q: conſtat ꝙ nō minꝰ diſtinguit̄ ſpiratꝰ a ſpirante q̄ȝ genitꝰ a generāte. et ꝑ ꝯñs tantū diſtiguit̄ ſpūſſanctꝰ ab iſto ꝯſtituto qꝺ ſpirat ipſum q̄ȝtum filiꝰ a patre qui generat eū: ſed filius diſtinguit̄ a patre ꝑſonaliter et iſta diſtinctio ꝑſonalis eſt maxima diſtictio que ſit in diuinis. ergo illud conſtitutū vnicū ſic ꝓciſe ſumptū diſtinguit̄ a ſpūſancto ꝑſonaliter ⁊ ꝑ ꝯñs tantū ſicut pater. Cum igit̄ illud ꝯſtitutuꝫ nō ſit pater/ nec ſit filiꝰ ſequit̄ ꝙ ſpūſſanctꝰ diſtinguitur ab aliquo ꝑſonaliter. ⁊ tamen de illo nō eſt verum dicere ꝙ ſit pater: nec etiam ꝙ ſit filiꝰ. qꝺ videt̄ falſū. Aliquas alias rationes facit Greg. ſꝫ trāſeo eas. quia videntur mihi perere pꝛincipium ⁊c. ¶ Tertia

opinio licet nō admittat in diuinis principiū quo ſʒ ſolū principiū qd̄. nec ɔcedat ibi talē ɔſtitutionē q̄ dicta ē tn̄ ad ſaluādū illā opinionē eē veraʒ dicit tria. Primū ē q̄ pr̄ ⁊ fili⁹ nō ſūt vnuʒ principiū eēntiale ſpūſſancti q̄r nullū eēntiale ſpirat aut ſpirat̄ ſicut nec generat aut generatur. Scdm̄ ē q̄ nec ſūt vnū pricipiuʒ pſonale. q̄r illud pricipiuʒ quod eſt pater ⁊ fili⁹ nō eſt aliqua pſona ſicut pater ⁊ fili⁹ nō ſunt aliqua vna pſona. Tertium eſt q̄ ſunt vnū principiū notionale. et hoc ſequit̄ ex alijs a ſufficiēti diuiſione. Et iſta tria dicta michi videntur vera ad bonum intellectum tamē. Adam tenens iſtam opinionem declarādo ppoſitū p principiū notionale dicit ſe intelligere aliqd̄ principiū cōmune plurib⁹ pſonis et non oībus. Sic em̄ vult vt i illo termino pncipiū notionale ⁊ nō p voce/vel cōceptu cōmuni ipſis pſonis et ɔcedit q̄ illud principiū commune eſt ſpiratio actiua. ⁊ hoc diffuſe declarat.

improbr ¶ Sʒ breuiter nō videtur michi q̄ iſta opinio ſic intellecta vt eā deducit poſſit ſuſtineri. niſi cōcedendo q̄ in diuinis aliqua vna res ſcilicet vna ſpiratio actiua ſit due res. et tamen nō ſit tres res qd̄ non videt̄ mihi verum aut ɔcedendum ⁊c.

A 4. opio gregorij. ¶ Quarta opinio eſt magiſtri Grego. quā tamen ponit aſſerēdo ſed pbabiliter loquendo. vn̄ dicit licet dicta ppoſitio ſit cōmuniter ɔceſſa ⁊ vera: nō tamen de virtute ſermonis eſt accipiēda. Sed ad bonum intellectum ſanctoꝝ/⁊ doctoꝝ eſt ɔcedenda.

B 3. op Pro declaratiōe autē ſue intentionis dicit q̄ nunq̄ in creaturis ɔcurrūt ſimꝰ plures p ſe cāe ad vnū effectū niſi vna caꝝ alit̄ cauſet q̄ alia. vel oēs ſimul pl⁹ vel magis cauſēt q̄ illaꝝ vna tātū ſicut dicit eē manifeſtū. Sed ſpūſſanct⁹ q̄uis a duobus ſcʒ a pr̄e ⁊ filio pducat̄ nō tn̄ alit̄ ab vno q̄ ab alio. nec ab ābobus ſimul magis vel pleni⁹ q̄ ab altero tm̄ ac p hoc nō pcedit ab eis tanq̄ ex duob⁹ pricipijs: ſʒ tanq̄ ab vno iō ſācti hoc denotare volētes dixerūt patrē ⁊ filiū nō eſſe duo principia ſed vnū principiū ſpūſſancti. Et ita propter eandē rationē dixerūt tres pſonas eſſe vnū principiū creature non tria principia q̄uis etiam alia ratione ſpeciali poſſit dici vnū pricipiū creature ſcʒ q̄ ſunt vna eſſentia q̄ eſt oīū creaturaꝝ vnū principiū. nō tamē iſto mō pater et fili⁹ poſſunt dici vnum principiū ſpūſſancti vt ſupra ſatis dictū eſt. Unde ad iſtud propoſitū idūcit iſte doctor auctoritatē magiſtri: ſed nō curo recitare. q̄r ſi oppoſitū dicti ſui eſſʒ ita intelligibile ſicut ſūt verba magiſtri ſunt multo meli⁹ cōtra ipſum q̄ pro ipſo. Ad iſtud etiā propoſitū videtur eſſe Guil. altiſſiodo. libro. i. c. 3. ſum. ſue. vbi dicit q̄ hec ppoſito pater et filius ſunt vnū principiū ſpūſſancti eſt eodē modo locutionis accipienda quo illa ppoſitio qua dicitur q̄ ſpūſſanctus eſt multiplex propter diuerſos effect⁹ ita q̄ eodem modo per vnū effectum quē habent pater ⁊ filius ⁊ ſpirituſſanctus dicātur vnum principiū. ⁊ quia eadem modo procedit ab eis ſpirituſſanctus

etiã dicũtur vnũ pricipiũ ipſi⁹.
Itẽ ad iſtud ꝓpoſitũ iducit ver
ba decretalis vbi ſupra. Unde nõ
dicit̃ ibi ꝙ pr̃ ⁊ filius ſũt vnum
principiũ ſpũſſancti. ſꝫ qd eſt ex
eis nõ tanꝗ̃ ex duob⁹ pricipijs:
ſed tanꝗ̃ ex vno pricipio. Unde
patet ꝙ qꝛ ꝯſiliũ noluit affirma
re vnitatẽ principij idõ ait tanꝗ̃
ex vno: ſꝫ quia voluit affirmare
vnitatẽ ſpirationis ait vna ſpi
ratiõe: nec dicit tanꝗ̃ vna ſpira
tiõe ſicut dicit tanꝗ̃ ex vno pri-
cipio. Sic ergo ſecundum eũ ſi-
mul/ et inſeparabilit̃/ ac vno mo
do penitus pater ⁊ filius ſpirãt
ſicut alter eorum ſecundum ſe ⁊
ſicut ſi eſſent penitus idem prin
cipium. Et ideo dicũtur vnũ pri
cipiũ ſpirituſſancti et non duo
principia ⁊c ſcꝫ aliqua diuerſi-
tas modi ſpirandi debet intelligi.

B Sed tamen loquẽdo de virtute
ſermonis poteſt dici quod pat̃
⁊ filius ſunt duo principia ſpiri
tuſſancti ſicut ſunt duo qui prin
cipiant ſpiritũſanctum. Unde hoc
videtur velle Hylarius dicens
ſpiritũſanctũ eſſe a patre ⁊ filio
auctoribus. non dicit auctore vi
detur ergo poſſe ex hoc conclu-
di patrem ⁊ filiũ eẽ auctores. et
ꝑ ꝯſequens ſpiratores/ ⁊ princi-
pia ſpirituſſancti. Non tamen
debet concludi ꝙ ſpirant tanꝗ̃
duo principia ſed tanꝗ̃ vnum
ꝓpter cauſam ſuperius dictaꝫ.

C ⁊c. ¶ Quinta opinio eſt magiſtri
5. opinio Joannis de rippa cui non pla-
cuit predicta opinio: propter qd
dicit ꝯtra magiſtrũ Gregorium
ꝙ ſi ipſe vidiſſet diſtinctionem
formalem non incidiſſet in illud
baratrũ magne abſurditatis di
cendo ꝙ pater ⁊ filius ſunt duo
principia ⁊c. Poſitio autem ſua
quo ad iſtd ꝓpoſitũ iuxta yma
ginationẽ ſuã ſtat in hoc ꝙ ſu-
mendo ſpirationẽ actiuaꝫ ꝓ cõi
notione. pr̃ ⁊ fili⁹ ſũt vnũ princi
piũ ſpũſſancti. Sed ſumẽdo ſpi
rare ꝓ ꝓducere pr̃ ⁊ fili⁹ ſũt duo
reſpectu ſpirationis producte.
et impugnat magiſtrum Grego
riũ negãdo ſibi quin due cauſe
create poſſint in vnũ et eundem
effectũ equalit̃ ꝯcurrere. et hoc
declarat diffuſe ⁊c. ¶ Sed breui
ter iſta opinio eſt tam obſcura
ꝙ indignum eſt in ipſa ſtare. po
teſt autem faciliter impugnari.
Primo qꝛ ſupponit diſtinctionẽ
formalem. vbi nõ eſt ꝯcedẽda ⁊c.
Itẽ ſupponit ꝙ ſpirituſſanctus
nõ oĩmode ab eodem principio
ꝓcedit ꝑ cõmunicationẽ ⁊ ꝓdu
ctionem. hoc autẽ negatur ſibi.
⁊ ſatis patꝫ hui⁹ dicti falſitas ꝑ
ſupradicta. Quare ⁊c. Item nõ
queritur hic niſi de pricipio qd
⁊ illud non eſt eſſentia. ſiue iſte
termin⁹ principiũ quod nõ ſup-
ponit immediate pro eſſentia. ⁊
ideo videtur cõcedere ꝓpoſituꝫ
dicendo ꝙ ſumendo ſpirare pro
ꝓducere pater et fili⁹ ſunt duo
principia quoniam hic nõ queri
tur de principio ſpirante ſpiri-
tũſanctũ niſi inquantũ ſpirare
ſumit̃ ꝓ ꝓducere. ⁊ ideo poſitio
nihil ſignificat. Unde ſicut ipſe
dicit contra Gregorium ita dico
contra eũ ꝙ ſi ipſe vidiſſet veri-
tatẽ/ ⁊ habuiſſet veram logicaꝫ
nõ incidiſſet in baratrum tante
obſcuritatis vt poneret talẽ di-
ſtinctionẽ formalem: qꝛ vere ſua
ymaginatio repugnat intelle-
ctui inclinato ad veritatem ⁊c.

¶ Et ideo ꝯ̃tra magr̃ Grego. D

Opinio greg. fortificatur

declarauerit ſuā intentionē iſto ꝓpoſito valde clare ⁊ pulchre. ītm deſtruēdo alias opiniōes ad huc pōt ſua opinio fortiter ꝯfirmari ſupponēdo duas ſuppoſi-nes. Prima eſt ꝙ lȝ aliqḋ pdicatum ſeu ꝓprietas vere pdicetur de patre et etiam de filio que tñ nō competit ſpirituiſancto. tamen in nulla re incōplexe ſignificabili pater identificatur filio quin in eadem identificatur ſpirituiſctō. Et hoc eſt quia pater ⁊ filius non cōueniūt in aliquo vno incōplex: ſignificabili niſi in eſſentia in qua etiam conuenit ſpiritusſanctus. Aliter enim oportet dicere ꝙ aliqua res in diuinis eſſet due res ⁊ non eſſet tres res et eſſet due perſone et nō eſſet tres perſone quod omnino videtur irrationabile. Secunda ſuppoſitio ꝙ illa res in q̄ perſone conueniunt non producit ad intra nec aliquo modo ꝓducitur. patet. quia eſſentia nec generat nec generatur. nec ſpirat nec ſpiratur. modo nulle ſūt alie productiones ad intra. Ex his formatur talis ratio que eſt fortis. quia ſi dicas ꝙ de virtute ſermonis loquendo pater et filius ſunt vnum principium ſpirans ſpiritūſanctū. quero vtrū illud principium ſit vna res vel nō. Si nō ergo nō eſt principiū ſed principia. et etiam nō poteſt dici ꝙ non ſit vna res. quia iſte terminus vna res dicitur de oī ſubiecto ſupponente in diuinis cum dicatur iſto termino trinitas ⁊c. Si autem dicatur ꝙ ſit vna res tunc quero vtrum illa ſit plures vel nō: ſi ſit plures ſequitur ꝙ due pſone cōueniunt ꝑ ipſam ſed due pſone nō cōueniunt in aliqua re q̄n in ea tres cōueniāt vt pȝ ꝑ primā ſuppoſitionē. ſed illa res in qua tres cōueniūt eſt eēntia ſpūſſcti. ergo non ſpirat ipſū. vt pȝ ꝑ ſcḋaȝ qre ⁊c.

A 6. op. doctoris

¶ Sexta opinio ſaluo meliori iudicio pōt ꝓbabilr poni. Uñ q̄cq̄d ſit de veritate dicti magiſtri Gregorij tñ cōtra ſuū modū ponēdi declarabo quattuor ꝓpōnes. Prima eſt ꝙ ita faciliter vel non magis difficulter poteſt de virtute ſermonis ſuſtineri ꝙ pater et filius ſunt vnum principium et non plura principia ſpiritusſancti ſicut ꝙ vnus deus ſpirat ſpiritumſanctum. et non ſūt plures dij. patet quia ſicut magiſter Gregorius querit de iſto termino vnum principium pro quo ſupponit. ita queraȝ ab eo de hoc nōie vnus deus et poterit fieri oīno cōſimilis difficultas de vno ſicut de alio. vt patȝ cuilibet ſubtili. ⁊c. Uñ arguitur ꝯtra iſtū doctorē. Nā ſm ipſum ſcḋa ꝓpoſitio ē ꝯcedēda. q̄a ipſe in illa q̄ſtione vtrū deus genuit deū ꝯcedit ꝙ ſic. ⁊ tamen negat ꝙ ſint plures dij. ⁊ per ꝯñs ipſe habet etiā ꝯcedere ꝙ deus ſpirat deū. nec ſunt plures dij. modo ſicut ad iſtam deus generat deum. ſequitur iſta vnus deus generat deum. ſatis enim eſſet extraneum dicere ꝙ deus generat deum negando ꝙ vnus deꝰ generat deum. ſic ad iſtam deꝰ ſpirat deum ſequitur iſta vnus deus ſpirat deum. et per ꝯñs ipſe habet concedere ꝙ pater ⁊ filius ſunt vnus deus qui ſpirāt ſpm̄ſanctū. nec ſūt plures dij. ſȝ omnino ita faciliter poteſt ſu-

ſtineri ꝙ pater et filius ſūt vnū
principiū qḋ ſpirat ſpm̄ſctm̄ et
non ſūt plura pn̄cipia. Et ſicut
ipſe ꝯcedit ꝙ pater ⁊ filiꝰ nō ſunt
duo dij. ⁊ ꝙ iſte terminꝰ deus i
diuinis nō dꝫ cōcedi in plurali.
ita eque apparenter ⁊ equali fa
cilitate pōt iſte dicere ꝙ pr̄ ⁊ fi-
lius nō ſūt duo pn̄cipia. ⁊ ꝙ iſte
terminꝰ pn̄cipiū in diuinis non
admittit̄ dici in plurali. Vn̄ nec
ipſe / nec alius ꝓ eo poſſet facere
aliqḋ argumentū vel rōnē ad ꝓ
bandū ꝙ pater ⁊ filius ſūt prin-
cipia. q̄n ita forte poſſet fieri ad
ꝓbandū ꝙ ſint dij. Cū ergo ipſe
cōcedit ꝙ nō ſūt plures dij. ipſe
habet dicere ꝙ nō ſūt plura pn̄-
cipia. ſꝫ vnū pn̄cipiū. ¶ Si vero
C querat̄ ꝓ quo ſupponit ille ter-
minus pn̄cipiū. Pro iſta ſit hec
ſcd̄a ꝓpō ꝙ ille terminꝰ ꝓ nullo
immediate ſupponit. ſicut nec
iſte terminꝰ trinitas ꝓ nullo im
mediate ſupponit vt dictū fuit
in q̄ſtione de trinitate. tn̄ ſuppo
nit ꝓ pluribus mediate ſcꝫ pro
pr̄e ⁊ filio. Patet q꞉ prout ibi ſu
mitur cōuertit̄ vniuerſaliter cū
iſto termino ꝯplexo pr̄ ⁊ filiꝰ di
cendo ꝙ quicq̄d eſt pater ⁊ filiꝰ
eſt pn̄cipiū ſpirans ſpiritū ſctm̄
et ſimiliter q̄cq̄d eſt pn̄cipiū ⁊c.
Inſtātia ē pater ⁊ filiꝰ. ¶ Et ſi dicat̄ con
tra. q꞉ hec eſt vera pr̄ ē pn̄cipiū
ſpirās ſpm̄ſctm̄. ergo ille termi
nus nō vniuerſaliter ſimplr̄ cō-
uertitur cū hoc toto pater ⁊ fili
us ¶ Pro iſto ſit hec tertia ꝓpo
D Solutio ſitio ꝙ ille terminꝰ pn̄cipiū equi
uoce ſeu nō eodē modo ſignifi-
candi ſumit̄ hic et ibi q꞉ dico ꝙ
in pm̄a non ſupponit immedia-
te ꝓ aliqua pſona in ſcd̄a vero
ſupponit immediate ꝓ patre. ſi

cut etiā cū dicimꝰ deus generat
deū deus ſpirat ſpm̄ſctm̄. Unde
in pm̄a ly deꝰ ſumit̄ pſonaliter
⁊ ſupponit immediate ꝓ pſona
pr̄is. ſed in ſcd̄a ly de ꝰ pōt ſtare
ꝓ pſonis patris ⁊ filij. Et ſi iſto
modo ſtet / tūc ꝓprie loquēdo ly
deꝰ ſupponeret immediate pro
pluribꝰ. ⁊ nō niſi mediate ꝓ vna
re ſcꝫ ꝓ eēntia. ⁊ ideo nō capitur
eodē modo hic ⁊ ibi. et ſic dicit i
ꝓpoſito. ¶ Et ſi dicat̄ ſm̄ pri- Inſtā
cia iſte terminus principiū eſſet
terminꝰ collectiuꝰ. q꞉ in pria ꝓ-
poſitione ſupponeret immedia
te pro pluribus ⁊ non ſic ſuppo
neret pro aliquo illorū plurium
¶ Pro iſto ſit quarta ꝓpoſitio
ꝙ ſicut iſte terminus trinitas ē E
nomē collectiuū ſupponens im Solu
mediate ꝓ tribus perſonis et ꝓ
nulla illarum. ita hic iſte termi-
nus pn̄cipiū immediate ſuppo-
nit pro duabus perſonis et pro
nulla illarū. Patet ex dictis nec
videt̄ michi aliquis melior mo-
dus dicendi tenendo ꝙ iſte ter-
minus deus nullo modo debe-
at cōcedi in plurali ⁊c. Si vero
dicat magiſter Gregorius vel a-
lius pro eo ꝙ ex iſtis dictis ipſe
habet ꝓpoſitū. quia ex quo cō-
ceſſū eſt ꝙ ly principiū vno mo-
do ſupponit ꝓ aliqua perſona
immediate. ſcꝫ pro patre: et pa-
ri ratione pro filio. ſequitur ꝙ i
plurali numero pōt ſupponere
immediate ꝓ filio. Ad hoc dicet̄
ſibi ꝙ non ſm̄ ipſum quis ſicut
ipſe concedit ꝙ iſte terminꝰ deꝰ
nō admittitur in plurali q̄uis
ſupponat imediate ꝓ pluribꝰ:
ita poteſt dici ꝙ iſte terminꝰ pn̄
cipiū non admittitur in plurali
Et ſi dicatur ꝙ ex hoc realit̄ ha

bet propoſitum licet non vocaliſ ita dicā ꝙ realiſ habetur contra ipm̄ ꝙ eſſēt plures dij ꝫ non vocaīr. ſicut poſſꝫ faciliſ oñdi. et ſatis pꝫ ītuēti ⁊ etiā ex dictis i q̄ſtiōe de trinitate. Et ſic ptꝫ ꝓbabiliſ q̄d ſit dicēdū hic. Et hec de ſcd̄o articulo. ¶ Quantū ad ter-

A tium articulum in quo eſt vidē-

3. arcl'us dum vtrum concedendum ſit ꝙ ſpūſſancti proceſſio ſit generatio. ¶ Primo ponā ⁊ declarabo triplicem concluſionē. ¶ Secūdo mouebo/et ſoluam triplicem dubitationeꝫ. ¶ Prima cōcluſio

1. ꝯcluſio Paſſiua ſpūſſancti ꝓceſſio non ē generatio. nec ſpiritusſāctus ad intra eſt genitus/aut generabilis. ¶ Secūda ꝯcluſio. Paſſiua

2. ꝯcl'io. ſpūſſācti proceſſio/ ⁊ filij generatio. ac ipſarum diſtinctio nō eſt a nobis in via ꝑfecte cognoſcibibis. ¶ Tertia cōcluſio. Paſſiua

3. ꝯcluſio ſpūſſancti proceſſio: et filij generatio: ac ipſarum diſtinctio eſt a nobis in via aliquo modo intel-

P̄r. 1. ꝯcl'. lizibis. ¶ Prima concluſio eſt certa ex fide. quia cum non ſit niſi vnus filius in trinitate. iuxta illud Joh. 3. Sic de⁹ dilexit mūdum vt filium ſuuꝫ vnigenitum daret ⁊c. ꝓpter q̄d i ſymbolo cōfitemur vnicū eſſe dei filiū: ⁊ cuꝫ etiam filius nō ſit filius niſi q̄a genitus. ⁊ quia filius vtiꝗ ē genitus (vt dicit Aug. v. de trinitate. capi. vi.) ſequitur ꝙ ſpiritusſāctus nec eſt filius: nec eſt genit⁹: nec generabilis ad intra. ⁊ per cōſequens eius ꝓceſſio paſſiua nō eſt generatio paſſiua. et ſic patꝫ

B concluſio prima ⁊c. ¶ Scd̄a con-

P̄r. ij. cō- cluſio ptꝫ. quia vtraꝗ proceſſio

cluſio. ſiue ꝓductio eſt a nobis pro ſtatu vie ineffabilis vn̄ ſecūduꝫ magiſtrū ſicut de gn̄atiōe filij ſcriptū eſt gn̄ationē eius q̄s enarrabit: ita de ſpūſſācto pōt dici proceſſionē ei⁹ q̄s enarrabit? Et iō differētiā ſpirationis a gn̄atiōe. ⁊ cur ſpiratio ſpūſſācti nō dicaſ gn̄atio. ⁊ cur ſpūſſāct⁹ non dicatur filius. ita ꝙ ambo dicātur filij et geniti. in vita iſta nō poſſumus ꝑfecte cognoſcere/ vel enarrare. Et hec intentio eſt Auguſtini. ⁊ hyla. in littera. Similiter Damaſceni. li. p̄mo vbi dt. Quoniam eſſe quādā differētiam generatiōis ⁊ ſpiratiōis didicim⁹. quis autē eſt modus differentie nequaꝗ. Quis autē intelligere iſta non poſſumus veraciter. tamen ſic eſſe confitemur/et cōcedimus. Vult enī dicere ꝙ iſta nō poſſum⁹ ꝑfecte itelligere. ¶ Ter-

C

tia cōcluſio patꝫ. quia oīa que poſſumus aliquo mō intelligere. poſſum⁹ et explicare non ſtat enī aliquid credere: ⁊ illud nullo modo intelligere ſicut ſupra dixi in. q. de trinitate et clarum eſt ꝙ omne quod poſſumus aliquo modo intelligere poſſumus aliquo modo explicare ⁊c. Et ideo cum reuerētia magiſtri Gregorij apparet ꝙ ipē iſufficienter reſpondet ad iſtam q̄ſtionem. Ipe enī poſtꝗ̄ reprobauit diuerſos modos aliorū ponentiū differentiam inter ſpirationē: ⁊ generationem nullū modum ponit ſpecialem. ſed dicit ꝙ nō eſt nobis ꝓ ſtatu iſto poſſibile iſtam differētiam intelligere aut explicare. ideo non tētat eaꝫ explicare. Qꝫ autem iſta reſponſio ſit inſufficiēs patet. Tum primo. quia eodem modo ipſe poſſet ſe expedire de omni difficultate que ſit in

P̄r. 3. ꝯcl'.

Ↄ gregorium.

maſtia de trinitate. Cuꝫ tot⁹ ille
arcſtus ſm̄ ſctōs dicat̄ ieffabilis
ꝛc. Tū ſcdo. q: abſurdiſſimum ꝛ
ſcādaloſū videt̄ eē in fide. dicē ꝙ
aliq̄ ꝓpoſitio ſit credēda catho-
licis. ꝛ tn̄ null⁹ catholic⁹ ſciat aſ
ſignare diffinitionē quid nomi-
nis/ ſiue deſcriptionem/ ꝛ differē
tiam ſignificationis terminoꝝ
illius. ſic eſt in propoſito igitur
ꝛc. Et ideo videndum eſt quali
ter poſſit explicari iſta differētia
harum productionum. ¶ Sunt
aūt circa hoc diuerſi modi dicē-
di. Aliqui eni aſſignant iſtā dif-
ferētiā ex principio quo vnus et
principio quo altius. dicunt eni
ꝙ productionis filij principium
quo eſt intellectus. Sed pro-
ductionis ſpiritusſancti eſt volū
tas. ſed iſtud non valet. Tū pri-
mo quia nullius iſtarum produ
ctionū eſt aliquod p̄ncipiuꝫ quo
diſtinctum a p̄ncipio quod, vt in
alia queſtiōe dictū eſt. Tū ſecū-
do. quia in deo intellectus ꝛ vo-
luntas nullo modo diſtiguunt̄.
vt dictū eſt in queſtione de diſti
ctione formali. igitur ſi vnius il
larum intellectus eſt p̄ncipium.
ꝛ voluntas erit eiuſdem princi-
piū. ꝛ econuerſo quare ſequitur
ꝛc. Alij aſſignant predictā diffe-
rentiam ex ipſis ꝓductis. Nam
filius eſt verbum quod pater in
telligendo ſe ꝓducit. ſpūſſāctus
autem eſt donum quod pater et
filius ſe amando ꝓducunt Ver-
bum aūt ex eo ꝙ verbum ſimile
eſt rei intellecte cuius eſt ṽbum
ſed donū ex eo qđ donū eſt: nō ē
ſimile/ ſed poteſt eē diſſimile. pro
ductio aūt viuentis ſimilis pro-
ducēdi eſt generatio: vt hic ſumi
tur. Quis ergo ſpiritusſanctus
qđ ē donū pr̄is ꝛ filij ſit ſil̄is pr̄i
ꝛ filio nō min⁹ q̄ꝫ fili⁹ pr̄i q: tn̄ nō
eſt ſil̄is ex eo ꝙ eſt donū. iō eius
ꝓductio nō ē generatio. Et iſta
ratio pōt ſumi ab Anſelmo mo-
nologion. lv. Sed q̄uis iſte mo
dus ſit ſubtilis ꝛ ip̄m ſubtiliter
declarat. Ockam. tn̄ nō videtur
ſufficiens. q̄a eque ignotum eſt
nobis ꝙ ſpūſſanctus non ſit ver
bum patris ꝛ filij ſicut ꝙ eius p
ductio non ſit generatio: aut ꝙ
ipſe non ſit genitus. Unde cum
ſpiritusſctūs ſit eque ſimilis pa
tri et filio ſicut filius patri. ꝛ in
tellectio et volitio nullo mō di-
ſtinguantur in deo. nō apparet
cur ſpūſſanctus non ſit verbum
quod ſe intelligendo producunt
pater et filius ita bene ſicut fili-
us eſt ṽbum quod pater ſe intel
ligendo producit ꝛc. ¶ Alij aſſi-
gnant differentiam harum pro-
ductionum ex differentia produ
centiuꝫ q̄a. ſ. filius eſt ab vno tā
tum: ſed ſpūſſanctus a duobus.
Filius autē nō poteſt eſſe duoꝝ
niſi vnus illoꝝ ſit pater/ et alter
mater quod in trinitate imagia
ri abſurdiſſimum eſt. Et iſta ra-
tio ponitur a magiſtro: et Anſel
mo. mono. lv. et ſumitur ab au-
guſtio. xv. de trinitate. ca. xxvij.
Sed cōtra hoc arguit magiſter
Grego. quia vbi productum eo-
dēmō eſt a duobus: nec alter ab
vno q̄ꝫ ab altero. neq̄ ab ambo-
bus ſimul. neq̄ ab altero tātum
ibi non videt̄ ꝙ ꝓductio ex hoc
preciſe ꝙ eſt a duobus min⁹ de-
beat dici generatio q̄ꝫ ſi eſſet ab
vno tm̄. Unitas eniꝫ vel plurali
tas producentiū non videtur va
riare rationē ꝓductionis. ſicut
pater ꝙ ꝓductio vnius ignis a

q̄ͦ poſſit dr̄a p̄ductio. i diui explicari.

D p̄ria op.

E Secūda oppo.

F

duobus non minus dicitur generatio ꝗ̃ productio ab vno ſ3 ſpũſſanctus ꝗ̃uis ſit a duobus eodem modo tñ penitus eſt ab vtroqꝫ (vt ptꝫ in pmo articulo) quare ⁊c. Vñ infert ꝙ nõ ſequitur. ſi ſpũſſantus eſt filius duorum ꝙ eẽt vnius tanꝗ̃ patris. ⁊ alteri⁹ tãꝗ̃ matris. cũ fili⁹ nõ ſit vniformiter ex pr̃e ⁊ mr̃e. q2 non eẽt rõ quare vnus eẽt pr̃. poti⁹ ꝗ̃ alter vel ecõuerſo. Vñ quantum ad illud ſecundum bene concordo cũ magiſtro Grego. ſed nõ ꝗ̃tum ad pͥmuꝫ quia non nego ex

A toto predictuꝫ modũ vt patebit ⁊c. ¶ Alij aſſignant illam differentiam ex diuerſitate modi ꝓcedendi. quia fili⁹ procedit quomodo nat⁹. et ſpũſſanctus quomodo datus. Et hanc ponit Auguſtinus. v. de trinitate. ca. xiiij. Sed iſtud non ſufficit cum non declaret cur ſpũſſanctus nõ procedit quomodo natus ⁊c. Qualiter autem iſtud dictum Auguſtini debet intelligi declarabo: et inde patebit ꝙ iſte mod⁹ coincidit cum alio dicto ⁊c. Unde ad declarãduꝫ predictos duos modos, et ad manifeſtãdum oppoſitum. ¶ Sciendum eſt ꝙ gene-

B ratio quadrupliciter põt ſumi. Uno mõ largiſſime ⁊ impropͥe ⁊ eſt ꝓductio alicuius de non eẽ ad eſſe: ⁊ ſic ſe extendit ad creationẽ: nec ſic dicitur in diuinis. Secũdo modo ſumitur minus large et ꝓpͥe: ⁊ eſt generatio ꝓductio alicuius: nõ de nihilo: et ſic non ſe extendit ad creationẽ hoc aũt poteſt eẽ dupliciter. q2 vel põt eẽ productio alicui⁹ de non eẽ in eẽ: ⁊ ſic ſolũ eſt in creaturis et nõ in diuinis: vel põt eẽ productio alicui⁹ in eẽ ꝗ̃uis nõ de nõ eẽ: ⁊ ſic ſolũ eſt in diuinis et nõ in creaturis. ¶ Tertio mõ ſumit̃ gñatio ſtricte ⁊ ẽ ꝓductõ nõ de nihilo alicui⁹ viuentis cognoſcẽtiꝫ ab aliquo eiuſdẽ nature numero vel ſpẽ. ⁊ ſm talem gñationẽ in creaturis ꝓducẽs dicit̃ pater vel mater: ꝓductum fili⁹ vel filia: ſic enim ſol et homo producunt hominem: ſed ſol non generat hominem: homo vero generat hominẽ. Talis autem ꝓductio eſt in diuinis tam reſpectu filij ꝗ̃ reſpectu ſpiritusſancti. ſed tamen iſta non ẽ deſcriptio completa diuine generatõis. Quarto modo ſumitur ſtrictiſſime: ⁊ dicitur generatio productio nõ de nihilo alicuius viuentis cognoſcentis ab vno ſolo producente eiuſdem nature nũero vel ſpecie. Et ſic ſumitur in diuinis. ⁊ eſt diffinitio quid nois ſiue deſcriptio cõpleta diuine generationis: vt patet inducẽdo i partibus ſingulis. Unde ꝓportionabiliter põt deſcribi ſpiratio. ꝙ eſt productio nõ de nihilo alicuius viuentis cognoſcentiꝫ non ab vno ſolo producẽte ſed a pluribus eiuſdem nature numero vel ſpecie. Et ponitur illa particula (ſcilicet non ab vno ſolo ⁊c) ad differentiam generationis.

C Et ideo ad inſtantiam magiſtri Grego. quando dicit ꝙ vnitas vel pluralitas producentiũ non videtur variare rationem productionis. dico ꝙ licet hoc eſſet verum in creaturis. tamen non oportet ſic eſſe in diuinis.

Sol. in ꝓbatõis quã ponit greg. ꝯ tertiũ modum

Nec exemplum quod ponit de productione ignis ⁊ cetera. bene eſt ad propoſitum quia etiam

Quod ſpira°

Gñatio ca[pitur]: largiſſime / large / Strictiſſime / Stricte

ſecundū eum illa ꝓductio nō eſt gñatio ſtricte ſumpta et vt hic accipit̃ ⁊c̃. Uñ meli⁹ eſt dicẽ ſic q̃ȝ dicẽ ſicut ipſe dicit ꝙ nulla deſcriptio diuie gñatiōis cū ea cōuertibilis pōt a nobis dari: qꝛ ē a nobis incōprehēſibilis: qꝛ abſurdiſſimū michi videt̃ ꝙ credamus fide aliquā ꝓpōnē ⁊ tñ neſciam⁹ dare diffinitionē q̃d nois terminoꝝ ipius/ſeu deſcriptionem ꝯuertibilē. Nec incōphēſibilitas ipius rei hoc tollit. Qꝛ de⁹ eſt a nobis incōprehēſibilis: ⁊ forte quelibet creatura. ⁊ tamē damus diffinitionē dei ꝯuertibilem. Ideo ſua rñſio cum reuerētia videt̃ ſcādaloſa. Ex ꝑdictis ſequuntur aliqua. ¶ Pꝛimo ſeq̇tur ꝙ licet generatio et ſpiratio ſint ꝓductiones diſtincte ex natura rei/et ſeipſis formaliter ſint diſtincte. tñ iſtarū ꝓductionū differētia nō pōt a nobis melius explicari q̃ȝ ꝑ hoc ꝙ generatio eſt ab vno tm̄/⁊ ſpiratio a duobus. Ptȝ ex dictis/⁊ videtur intentio Auguſtini. Secūdo ſequitur ꝙ nō pōt a nobis explicari quare filius ꝓcedit quomō natus ⁊ non ſpūſſanctus: ſpiritusſanctus ꝓcedit quomodo datus ⁊ non filius: niſi ꝑ hoc ꝙ filius eſt ab vno ſolo ⁊ non ſpiritusſantus. ⁊ ſpiritusſanctus eſt a duobus quorum vnus dat alteri (ſcȝ pater filio) ꝙ ſpūſſanct⁹ ſit vel ꝓcedat ab eo: ⁊ non ſic ꝓcedit fili⁹. Et eſt intentio Auguſtini vbi ſupꝛa. Tertio ſeq̇t ꝙ non pōt a nobis explicari quare filius eſt verbū ⁊ non ſpūſſanctus ⁊ ſpūſſanctus eſt donum et non filius niſi ꝑ modū immediate dictum. Ptȝ ex dictis. Quarto ſeq̇tur ꝙ licet ex diſtinctione filij et ſpūſſancti: vel generationis et ſpirationis non poſſit fieri euidens argumētū ad ꝓbanduȝ ꝙ ſpūſſctūs procedat a filio: tñ ex hoc pōt fieri forte/⁊ apparēs argumētū ad hoc ꝓbādū ꝯtra grecos. Pꝛima ps ptȝ ex p̄mo articulo. q̃ſtionis. Scd̄a ptȝ ex dictis qꝛ non videt̃ aliter q̃lr greci poſſint explicare differētiā generationis ⁊ ſpirationis. nec alia explicare q̄ dicta ſūt. Et forte iſta fuit ratio q̄ mouit eccl'iaȝ romanā ad determinādū et tenēdum cōtra grecos ꝙ ſpūſſanctus procedit ab vtroq;: qꝛ non apparet michi ꝙ hoc poſſet aliter euidēter concludi ex textu ſacre ſcripture. vt reputo patere intuenti ⁊c. Sic igitur ſaluo melioꝛi iudicio ꝓbata eſt/⁊ declarata tertia pꝛincipalis cōcluſio. ¶ Sed circa iſtaȝ materiā moueo tres dubitationes. ¶ Pꝛima eſt vtrū verū ſit/⁊ quō debeat intelligi illud qđ Augu. Rich. ⁊ alij ſancti et doctoꝛes cōiter dicere conſueuerunt. ſ. ꝙ ſpūſſanctus eſt charitas: amoꝛ ⁊ dilectio patris ⁊ filij: ⁊ mutuus ac iocundus nexus amboꝛuȝ: ⁊ ꝙ non eſt amoꝛ iocundus niſi ſit mutuus: et ꝙ pater et filius mutuo ſe diligendo ꝓducunt ſpm̄ſanctū. Et ita de alijs dictis ſimilibus que frequenter ꝯceduntur a ſctis/⁊ antiquis doctoꝛib⁹. ¶ Scd̄a eſt vtrū debeat ꝯcedi ꝙ pater ⁊ filius ſe diligant ſpūſancto. videt̃ ꝙ nō: ſicut in deo idem eſt ſapere ⁊ eē. ita diligere ⁊ eē. ſed iſta non conceditur pater eſt ſapiēs ſapientia genita: qꝛ ad illā ſequitur ꝙ pr̄ eſt ſapiētia genita vt arguit

Auguſt. ⁊ magr̄ in littera di. xxij. ⁊ per ɔ̄ñs ſequitur ꝙ iſta nõ debet cõcedi pater diligit ſe ſpũſã cto: q: ad illã ſe ꝗtur ꝙ pr̄ ẽ ſpũſ ſanctus: qḋ eſt falſum. Oppoſitum p3 ꝑ magr̄m in ꝑdicta diſtictione. ¶ Tertia eſt iuxta iſtam materiã. vtrũ debeat ɔcedi ꝙ pr̄ eſt ſapiẽs ſapiẽtia genita. Videt̄ ꝙ ſic: q: ſm̄ Auguſti. pater dicit ṽbo. ⁊c. quero aut dicere accipitur eẽntialr̄ aut notionalr̄. ſi eẽntialr̄. tũc idẽ eſt ꝙ intelligẽ. igr̄ pr̄ intelligit ṽbo ſicut dicit verbo quare ⁊c. Si teneatur notionaliter tunc idem eſt ꝙ gignere: ſ3 hec eſt falſa. pr̄ gignit ṽbo/ imo generat verbũ. ergo illa erit falſa dicere capiatur notionaliter. quare ꝓpoſitum ⁊c. Oppoſitu3 p3 ꝑ magiſtrũ in di. xxxij. ⁊ per Auguſti. in. v. de trini. multis locis. Ad iſtas dubitatiões rñdeo ꝑ ordinẽ. ¶ Ad ꝑmã dico ꝑmo ꝙ

A voluntas diuina eſt concors et
clv. ꝑ mutua charitas /ſiue dilectio ⁊
q̄ſti. amor iocundus/ ⁊ mutuus cõis

patri/ ⁊ filio/ et ſpirituiſctõ. nec plus diſtinguitur ab eẽntia diuina communi tribus ꝑſonis q̄s eẽntia a ſeipſa: ſ3 ſunt idem omnibus modis. ¶ Scḋo dico ꝙ ſpi

B rituſſanct⁹ non magis eſt charitas amor/ vel dilectio patris et filij q̄s pater ſit charitas amor: vel dilectio filij/ ⁊ ſpiritusſſcti: ⁊ hoc loquẽdo de virtute ſermonis ⁊ ꝓprie. P3 q: vnicus ⁊ penitus indiſtictus eſt amor eẽntialis mutuus iocũdus ⁊ infinitus quo mutuo ſe diligunt pr̄ ⁊ filius ⁊ ſpũſſanctus: nec eſt poſſibile ponere aliquẽ amorẽ quo pater diligat filium aliquo modo diſtinctu3 ab amore cõmuni trium perſonarum ſcḋm Augu. vi. de tri. Vñ ꝑdicti termini charitas/ amor/ dilectio ꝓꝑe loquẽdo ſemꝑ ſũt termini eẽntiales.

Et ſi quandoqꝫ a ſctis vl̄ doctorib⁹ capiãtur ꝑſonalr̄ hoc nõ ẽ ſcḋm ſermonis ꝓprietate ſed eſt ſ3 quãdã appropriatiõnẽ: ſicut appropriat̄ pr̄i potẽtia ⁊ filio ſapientia ⁊c. tñ in diuinis nõ eſt aliqua potẽtia vel ſapiẽtia aliquo modo diſtincta a cõmuni potentia vel ſapientia triũ ꝑſonaꝝ. ſic in propoſito ⁊c. Tertio dico ꝙ ſpirituſſctũs põt dici nexus patris ⁊ filij ad iſtu3 ſenſum ꝙ pater ⁊ filius producũt ſpũſſanctũ aliter autẽ intelligendo non videtur verum. Quarto dico ꝙ ſic cut verum eſt ꝙ pater et filius mutuo ſe diligẽdo producũt ſpiritũſanctũ. Sic etiam de virtute ſmonis ɔcedendum eſt ꝙ pr̄ et filius mutuo ſe intelligẽdo producũt ſpiritũſanctum: p3. quia cum in deo penitus idem ſit diligere ⁊ intelligere ⁊c. ꝑmum tamen eſt in vſu apud ſanctos: ſed non ſecundũ. ¶ Si vero querat̄ vtrũ illa propoſitio in ſẽſu cau ſali ſit vera. ita ꝙ illa cauſalis ſit vera. pater ⁊ filius quia diligunt ſe mutuo producũt ſpiritũ ſanctum. Rñdeo ꝙ licet forte illa (vt eſt cauſalis proprie dicta) de virtute ſmonis non eẽt concedẽda: tamẽ poteſt concedi ad bonũ ſenſum. Et ſi queratur cũ ita ſit ꝙ pr̄ ⁊ filius quia diligũt ſe ꝓducũt ſpũſſanctũ. quare nõ eſt ita ꝙ pater filius ⁊ ſpũſſanctus. q: diligũt ſe nõ producunt aliã ꝑſonã. Ad hoc rñdeo ꝙ nulla eſt cauſa niſi q: deus eſt vna eẽntia et tres ꝑſone nec poteſt

C

eſſe plures ſicut pōt haberi ex
ſcriptura. Et ad hoc poſſūt ha=
beri congruentie. ſed de illis nō
curo. Et iō q̄rere cur ita eſt/ vbi
nō ē cauſa ſupuacuū eſt nec ali=
qua ratio pt hic a nobis aſſigna
ri niſi: q: natura rei talis eſt nec
eſt euidēs: q̄n tres pſone poſſint
D pducere quartā quare ꝛc. ¶ Ad
Solu. ij. q̄ſtionis ſcd̄am dubitationē pꝫ ex iam di
ctis q̄d̄ a reſpondēdū. Un̄ dico q̄
ſi iſtud verbum diligere capiat
eēntialiter ſicut iſtud verbū ſa=
pere. tūc de virtute ſmonis hec
eſt abſolute falſa: pater ꝛ filius
diligunt ſe ſpūſancto. ſicut iſta
pater ſapit ſapientia genita ſi=
cut bene arguit ratio. Tamen
q̄uis ſancti ꝛ doctores antiqui
capiant ſemꝑ illud verbum ſa=
pere eſſentialiter: non tamē ſic
iſtud verbum diligere. ſed quan
doq̄ notionaliter. ꝛ ſic ad ſenſū
quem intelligit ip̄a eſt vera. Un̄
apud eos diligere vt capitur no
tionaliter nō eſt oīno idē q̄d ſpi
rare. quia tunc ſicut hec eſt fal=
ſa pr̄ ꝛ filius ſpirāt ſpiritūſāctō
ſic iſta eſſet falſa pr̄ ꝛ filius dili=
gunt ſe ſpūſancto. ſed diligere
iſto modo includit diligere eēn
tiale quod eſt oībus modis di=
uina eſſentia ꝛ ſimiliter ſpirare.
Et ideo illa ꝓpoſitio eſt falſa pr̄
et filius diligunt ſe amore abſo
luto ꝛ eſſentiali. ꝛ ſic diligendo
ſe producunt ſpiritūſanctū. Ex
quo patet q̄ ille terminus ſecū=
dum vſum ſanctorū / nec eſt pu=
re eſſentialis / nec pure notiona=
lis. ſed partim eſſentialis. ꝛ par=
tim notionalis. id eſt in deſcri=
ptione ſua ponitur termin⁹ ali=
quis pure eſſentialis / ꝛ aliquis
terminus pure notionalis, non

ſic autem de iſto termino ſape=
re. iō patet ad rationem ꝛc.
¶ Ad tertiam dubitationē reſpō E Solu. q̄ſtio
deo ꝑmittendo iſtam regulā quā
ponit ille doctor antiquus / ꝛ ſo
tilis dn̄s. P. pictauen̄. libro pmo
ſumme ſue. caplo. xix. videlicꝫ q̄
nichil in hac materia ſine diſtin
ctiōe: vel affirmādum eſt / vel ne
gādū. vt ſi in diſſonāti ſophiſta
fecerit ſillogiſmū ridiculus ap=
pareat. ideo diſtiguo q̄ iſte ter=
minus ſapientia per ſe ſumptus
eſt terminus eſſentialis. ſꝫ quan
doq̄ per aliquid additum effici
tur perſonalis. vt dicendo ſapi=
entia genita. Et quādo ponitur
in ablatiuo caſu (ſicut in propo=
ſito) tunc dupliciter poteſt expo
ni. Uno modo per iſtam ꝑpoſi=
tionem a. Alio modo per iſtā
ꝓpoſitionem p. vt pꝫ clare in ex
emplis. Unde ſecundū hoc poſ=
ſunt poni quattuor ꝓpoſitiōes
que colliguntur ex dictis illius
doctoris ſaltem ꝑ parte. ¶ Pri= F
ma eſt. q̄ iſta ꝓpoſitio: pater eſt
ſapiens ſapientia genita ſiue p
a. reſoluatur: ſiue per p falſa eſt
pꝫ. quia ſicut pater non eſt a fi
lio / nec p filium qui eſt ſapiētia Inſtā
genita. ſic nō eſt ſapiēs ab ip̄o /
vel per ip̄m ſcd̄m Auguſtinum.
Secunda eſt. q̄ iſta ꝓpoſitio pa
ter eſt ſapiens ſapientia ingeni=
ta. ſi per a. reſoluatur falſa eſt.
ſi per p. vera eſt. patꝫ. quia ſicut
pater non eſt ſeipſo nec ab eſſen=
tia diuina proprie loquendo. ſic Solu
non eſt ſapiens ꝛ ſapiētia inge=
nita que eſt ip̄e / vel eſſentia di=
uina. Et hoc eſt contra dictum
doctorem ꝛc. ſed tamen eſt ſapie
ens per ſeipſum: et per eſſentiā
diuinam. quare ꝛc. ¶ Tertia G

est. ꝙ iſta ꝓpoſitio ſcilicet filius eſt ſapiẽs ſapiẽtia genita ſi ꝑ a. reſoluat̃ falſa ẽ ſi. ꝑ per. vera eſt. Ptꝫ. ꝗꝛ ſicut fili⁹ non eſt a ſeipſo ſic nõ eſt ſapiẽs a ſeipſo ſꝫ a pr̃e a quo ẽ. ſed tamen eſt ſapiens ꝑ ſeipſum. ſicut filius agit per ſeipſum licet non a ſe ſecundũ hylar. Quarta eſt ꝙ iſta propoſitio filius eſt ſapiens ſapientia ingenita ſiue per a. reſoluatur ſiue per per. vera eſt. patet quia ſicut filius eſt a patre: et per patreꝫ ſic eſt ſapiens ab ipſo / ꝛ per ipſum qui eſt ſapientia ingenita Et ſicut dico de filio: ita dicendum eſt de ſpiritusſancto quo ad iſtam propoſitionem. Quis autem poſſit concedi ꝙ filius vel ſpiritusſanctus eſt ſapiens ſapientia ingenita. id eſt ab ea capiendo illum terminum perſonaliter pro patre. non ſic tamẽ poteſt concedi capiendo ipſum eſſentialiter ſcilicet pro eſſẽtia. bene tamen concedendum eſt ꝙ filius vel ſpiritusſanctus eſt ſapiens ſapientia ingenita. id eſt per eſſentiam que eſt ſapientia ingenenita. ¶ Si vero dicatur ꝙ ſecundum Auguſtinum idem eſt in deo, ſapere ꝛ eſſe: ergo ſi filius eſt ſapiens ſapientia ingenita. ſequitur ꝙ filius eſt ſapientia ingenita quod eſt falſuꝫ. quia ſi eſſet ſapientia ingenita non eſſet ſapientia genita. ¶ Reſpondeo ꝙ ſicut ingenitum poteſt dupliciter accipi: ſic etiam ſapientia ingenita. Uno modo dicitur ingenitum omne quod nõ eſt genitum: et ſic eſſẽtia diuina eſt ſapientia ingenita. Alio modo dicitur ingenitum quod nõ eſt genitum ꝛ eſt generans: ꝛ ſic eſt ꝓprietas ſoli patri conueniens ꝛ nõ filio. Primo mõ ꝯcedo ꝙ filius eſt ſapiẽtia ingenita ad ſenſũ ſẽſũ ꝙ filius eſt iſta ſapiẽtia q̃ eſt ingenita: ſicut eſt iſta eẽntia q̃ ẽ ingenita. Sed ſecundo modo dico. ꝙ filius non eſt ſapiẽtia ingenita. quia ingenitum iſto modo non conuenit diuine eẽntie. Si vero dicatur contra primum ꝙ ſecundum hoc iſti termini ſapientia ingenita et ſapientia genita affirmabuntur de filio. Dico ꝙ non eſt inconueniens capiendo ly ſapientia ingenita eſſentialiter. et ly ſapientia genitã perſonaliter Si vero dicatur contra ſecũduꝫ ꝙ adhuc procedit argumentum ꝙ filius ſit ſapiẽtia ingenita capiendo perſonaliter. q̄a ꝑ quartã ꝓpoſitionem filius eſt ſapiẽs ſapientia ingenita capiẽdo perſonaliter. ergo eſt ſapientia genita ſcḋo modo capiendo. conſequentia tenet per illud medium Auguſtini ꝛc. Rñdeo ꝙ quis in deo ſit idem ſapere et eẽ. non ſequitur filius eſt ſapiens ſapientia ingenita in ablatiuo caſu. Igitur eſt ſapientia ingenita ſi in antecedente capiatur ly ſapientia ingenita in ablatiuo caſu et in conſequente in nominatiuo. Nec video ꝙ habeat apparẽtiã primo modo. ſed ſi vtrobiꝗ capiatur eodem modo conſequentia habet aliquam apparentiam: et poteſt concedi conſequens ſicut antecedẽs. ſicut patet cuilibet ſubtiliter intuẽti ꝛc. ¶ Tunc ad rationem iſtius dubitationis dico. Quod non ſequitur pater dicit verbo: ergo ſapit verbo. ratio eſt: quia ſecũdũ vſũ ſanctorũ ſapere ſemper capitur

Inſtãtia

A Solutio

Obiectio

Solutio

Obiectio

Solutio

Sol Rod

B

eſſentialr. ſed in illa ꝓpōe dicere non capit pure eſſētialr ſ3 notionalr. vel ꝑtim eētialit/ ⁊ ꝑti notionalit. i. in ſua deſcriptione q̄d nominis ponitur terminus eſſētialis ⁊ terminus notionalis. q̄a dicere non eſt omnino idē quod intelligere. nec omnino idem q̄ꝺ gignere: quia pater non gignit verbo ſed gignit verbum. ſed dicere eſt intelligere. ⁊ intelligendo ꝓducere. et ſic iſta pater dicit verbo: valet tantum pater intelligit verbum intellectione eſſentiali ⁊ intelligendo gignit verbū ſicut ſupra dixi de diligere. Et hec de iſta et de toto tertio articulo. Tunc ad rationes principales.

Ad p̄mū p̄ncipale. ¶ Ad primam negatur antecedens ⁊ ad probationem negatur maior. ſi intelligatur vniuerſaliter circunſcripto oī alio q̄ꝺ nō eſt edē ſecum. modo ſic nō eſt in propoſito q̄a filius eſt eſſētia eadem cum patre quare non ſuperfluit: q̄uis pater ſit ex ſe ſufficiens. ¶ Ad confirmationē

Ad ſecū. patet quid dicēdum ex primo articulo queſtionis. ¶ Ad ſecūdaz confirmationem patuit diffuſe in ſecundo articulo. quid poſſit dici ⁊c.

Ad t̄tiā. ¶ Ad tertiam negantur aн̄s. ⁊ ad probationem negatur maior ⁊ ratio patet ex dictis in tertio articulo. ¶ Ad confirmationem negatur aſſūptum q3 hoc non eſt verum vt ibi tangit vt dictum eſt. Ad illud tamē q̄ꝺ ibi dicitur ꝙ actus ⁊ habitus illius volūtatis vere generant cōcedo capiendo generationez large: nō tn̄ ſtricte. vt p3 clare ꝯſiderāti p̄dicta. Et hec de iſta q̄ſtiōe.

¶ Sequitur nona queſtio. in q̄ tractatur materia cha. qua homines iuſtificantur ⁊ de miſſione ſpūſ. ſ. viſibili. ⁊ inuiſibilis.

Deciſio Queſtionis.

Circa quartādecimaz diſtinctionē: et alias in quib⁹ magr̄ agit de etn̄a et ſpūſſcti ꝓceſſione/ tēporali tam viſibili ꝙ inuiſibili quero vtrū ſola perſona ſpūſſcti ſit charitas infuſa q̄ datur amicis dei. ¶ Arguitur p̄mo ꝙ non q̄a ꝑſona ſpūſſancti non eſt charitas: que datur amicis dei: igitur queſtio falſa ꝯn̄a eſt clara: ſed antecedens ꝓbatur q̄a fruſtra fit ꝑ plura q̄ꝺ pōt fieri per pauciora. ſed ad hoc ꝙ aliquis ſit amicus dei ſufficit ꝙ ei dentur dona ſpūſſācti. nā q̄cunq3 hab3 illa ipſe eſt carus deo ⁊ amicus dei. igitur ſuperfluum ē ꝙ datur propria perſona ſpūſſācta. quare ⁊c. ¶ Secūdo. q̄a aliqua charitas que non eſt perſona ſpiritusſancti datur viatori. igitur queſtio falſa. cōſequentia clara ſed an̄s ꝓbat: q̄a charitas creata datur a ſpūſſācto viatori ꝑ quā ipſe eſt amicus dei. iuxta illud Apoſto. Rōa. v. Charitas dei diffuſa eſt in cordibus nr̄is ꝑ ſpm̄ſanctuz qui datus eſt nobis ⁊c. Sed ꝯſtat ꝙ ſpūſſctūs nō eſt illa charitas creata que per ipm̄ diffunditur in nobis. igit ⁊c. ¶ Tertio q3 charitas q̄ dat amicis dei poteſt augeri ⁊ minui. igitur q̄ſtio falſa. ꝯn̄a clara. ſed antecedens ꝓbatur: q̄a ſicut aliq̄s poteſt eſſe magis/vel minus carus deo ⁊ amicus dei: ita ſua charitas poteſt fieri maior et minor et intendi et remitti: ſed conſtat ꝙ hoc nō poteſt competere per

Diuiſio Queſtionis. ſone ſpũſcti. igiꝭ ⁊c. In oppm̃ arguiꝭ ꝑ magiſtrũ. xvij. diſt. vbi tractat de iſta materia ⁊ determinat oppm̃ expreſſe. In q̃ſtiõe iuxta materiã triũ argumẽtoꝝ erũt tres articuli. Prim⁹. vtrum charitas que daꝭ amicis dei ſit pſona ſpũſcti. Scd̕o. vtrũ charitas q̃ daꝭ amicis dei ſit qualitas infuſa menti. Terti⁹. vtrum charitas que daꝭ amicis dei poteſt augeri vel minui.

A ¶ Circa primũ pͥmo p̃mittam tria notabilia ꝓpter terminoꝝ declaratonẽ. Scd̕o ponã triplicẽ ↄcluſionẽ. Tertio ſoluã triplicẽ dubitationem. Quantũ igitur ad primũ q̃a magiſter dicit duplicem eſſe ꝓceſſionẽ ſpiritusſãcti eternã ſcȝ ⁊ tẽporalẽ. Notandũ eſt ꝙ q̃nꝗ; proceſſio accipiꝭ pro productione paſſiua vnius perſone ab alia. aliq̃n ãt importat talẽ ꝓductionẽ cõnotando illã perſonam ꝓductã de nouo exiſtere in aliqua creatura rationali ſecundum aliquẽ modũ ſpecialem de quo infra dicetur. Vnd̕ ſi vſus ſanctoꝝ eſſet ꝙ ꝓcedere importaret talẽ ꝓductionẽ vni⁹ perſone ab alio et nouã ſui exiſtentiã in quacũꝗ; creatura nõ ꝓpter nouitatẽ dei: ſed ꝓpꝭ nouitatẽ rei ita bene poſſet dici ꝙ ſpũſſanctus ꝓcederet tpaliter q̃ñcunꝗ; creatura creatur: ſicut modo dicitur ꝙ procedit tẽporaliter: quia datur alicui rationali creature ad ipſam ſanctificandã: q: tunc ſpũſſctm̃ ꝓcedere non eſſet aliud q̃ ipm̃ ꝓduci a patre/ et filio/ et de nouo ad extra eſſe i creatura noua.

B Ex his ſequitur ꝙ de ꝟtute ſmonis nõ debȝ ↄcedi ꝙ ſit duplex ꝓceſſio ſpũſcti. vel ſint due ꝓceſſiones ſpũſcti. pȝ: q: ſicut ꝓcedẽs ẽ vn⁹ ſic ꝓceſſio ei⁹ ẽ vnica. Scd̕o ſequiꝭ cõtra Ockam ꝙ ꝓceſſio tẽporalis eſt vna res loquẽdo de ꝟtute ſmonis: vñ dico ꝙ ꝓceſſio tpalis ẽ vnũ ens reale. ſ. ſpũſſãctus: licet eñ iſte termin⁹ nõ ſignificet ſolũ vnũ ens reale ſed plura tñ ſolũ ſupponit ꝓ vno. ſ. ꝓ ſpũſſctõ. Sic etiã dico contra eum ꝙ creatio dei eſt ꝓprie res ſcȝ ip̃e deus creans. ſi capiatur actiue: et ſic concedo ꝙ creatio creat: vel creatio eſt ip̃a creatura ſi capiatur paſſiue. et ſic concedo ꝙ creatio creatur quocũꝗ; modo tñ capiaꝭ nõ ſolũ ſignat vnam rem: ſed plures. ſ. deum et creaturã ⁊c.

C ¶ Tertio ſequitur ꝙ ꝓceſſio tẽporalis non differt realiter a proceſſione eterna: loquendo de virtute ſermonis. Patet quia iſti termini ꝓceſſio tẽporalis/ ⁊ ꝓceſſio eterna ſupponunt pro eodẽ licet cõnotent diuerſa ⁊c. ¶ Quarto ſequitur ꝙ tñ ad intentionẽ ſanctoꝝ põt cõcedi ꝙ duplex eſt/ ſiue ꝙ due ſũt ꝓceſſiones ſpũſſãcti: ⁊ ꝙ ꝓceſſio eterna differt realiter a ꝓceſſione temporali. Patet quia nichil aliud intelligitur niſi ꝙ eternaliter procedit ⁊ etiã temporaliter: et ꝙ poteſt primo mõ ꝓcedere abſꝗ; hoc ꝙ procedat ſecundo modo: ⁊ ꝙ ꝓceſſio eterna differt realiter ab aliqua re que importaꝭ ꝑ ꝓceſſionẽ tẽporalem. ſcȝ a creatura temporali

D ¶ Scd̕o notãdũ; eſt que ſit differentia inter ꝓceſſionẽ/ ⁊ miſſionem ⁊ dationẽ: vñ dico ꝙ iſti termini ſupponũt ꝓ eodẽ: ſȝ tñ proceſſio put hic ſumiꝭ eſt in pl⁹ q̃

miſſio. q꞉ oẽ qđ mittit̃ ꝓcedit ſ꞉ nõ ecõuerſo. Nã filiꝰ eternaliter ꝓcedit: nõ tñ eternaliter mittebat̃: lꝫ eternaliter poſſet mitti ſed ꝓceſſio nõ eſt in plꝰ ꝙ̃ datio nec etiã in minus. ꝙ nõ in plus pꝫ q꞉ non oẽ qđ datur ꝓcedit. Nã dona ſpũſſcti dant̃ nõ tamẽ ꝓcedũt vt hic de ꝓceſſiõe loquimur. ꝙ etiã nõ in minꝰ. pꝫ q꞉ nõ oẽ quod ꝓcedit datur. Nã filiꝰ eternaliter ꝓcedit: non tamen eternaliter datur. Sed q̃liter ſe habeant miſſio ⁊ datio ſatis patebit per ſequentia. Dico tamẽ ꝙ licet predicti termini ſimpliciter ſumpti ſe habeant vt dictũ eſt. tamen ipſi aliquo mõ reſtricti poſſunt adinuicem cõuerti. Unde iſti termini ꝓceſſio tꝑalis ſpiritusſancti. miſſio ſpiritusſancti. datio ſpiritusſcti inter ſe cõuertuntur (ſaltem ſm legem ordinatã) quod dico q꞉ forte poſſibile eſt abſolute ſpiritũſanctuꝫ dari abſqꝫ hoc ꝙ mittatur. ſicut poterit apparere ex dicẽdis inferius ⁊c. ¶ Tertio notãdũ eſt quid importatur ꝑ iſtos terĩos miſſio/⁊ datio: ſiue mitti/⁊ dari

E

Unde dico ꝙ mitti importat ꝑſonam ꝓcedentem connotando creaturã. ita ꝙ deſcriptio quid nominis ſit hoc totũ mitti ẽ perſonam aliquã ab alia ꝓductam ꝑ nouã exiſtẽtiã in aliqua creatura rationali ſecundum ſpecialem modum exiſtendi in ea manifeſtari. Et proportiõabiliter quid nominis huiꝰ termini mittere eſt pſonã aliquã ꝓductam per nouam exiſtentiam in aliq̃ creatura rõnali ſm ſpecialẽ modum exiſtẽdi in ea manifeſtari. Et iſta manifeſtatio fit aliquid opando circa creaturã. ꝑ quam opationẽ pſona que mittit̃ manifeſtari dꝫ. Sed dari ẽ aliquaꝫ rẽ ꝓductã exiſtẽtẽ in alicuiꝰ poͤtãte ſic ſe habere ad rõnalem creaturã ꝙ ipſe poſſit iuſte illa vti ad operãdũ aliquid ſicut ſibi rõnabiliter placuerit. Et iſta deſcriptio cõuenit tã ſpũſãcto ꝙ̃ eiꝰ donis vt patebit. Et proportionabľr quid nõis huiꝰ termini dare poteſt aſſignari ꝙ eſt aliquã rem habentẽ aliã rem ꝓductaꝫ in ſua poteſtate velle ſic ſe habere ad rationalem creaturam ꝙ ipſa poſſit iuſte illa vti ad aliq̃d operandũ ſicut ſibi rationabiliter placuerit. Sic enim dꝫ ꝙ aliquis dat ſeipm̃ alteri in hoc ꝙ offert ſeipꝫ ſibi vt faciat qđ alius dixerit. Nec querenda eſt in predictis deſcriptionibus preciſa/⁊ rigoroſa ſmõis ꝓprietas. ſed querẽdũ eſt vt intelligatur veritas. Ex iſtis ſequuntur aliqua. ¶ Primo ſequit̃ ꝙ mittere eſt cõmune tribus perſonis

F

quia cuilibet eaꝝ cõuenit aliq̃d operari circa creaturã. vñ alia perſona manifeſtat̃ et ſic tenet argumẽtũ magiſtri. ꝙ ſi aliqua perſona mitteret et nõ alia ſeq̃retur ꝙ operaretur aliquid ad extra et non alia quod ẽ falſũ. Secundo ſequitur ꝙ eadem perſona poteſt mittere ſe. quia operãdo aliquid circa creaturam poteſt manifeſtare ꝙ ipſamet procedit. ¶ Tertio ſequitur ꝙ dare eſt cõe tribus perſonis: ⁊ ꝙ eadem perſona poteſt ſeipaꝫ dare quia quelibet perſona eſt in poteſtate cuiuſlibet perſone. et qlꝫ in poteſtate ſua. vt velit aliquã perſonam productam ſic ſe ha-

vere ad rationalē creaturam ꝙ
ſit parata ad faciēdū q̄cq̄d rō=
nabilr̄ petit rationalis creatu=
ra. ¶ Quarto ſequit̄ ꝙ nec mit=
ti nec dari eſt cōmune trib⁹ pſo=
nis q: nō ꝯpetit niſi pſone ꝓdu=
cte. nec ꝯpetit patri. ⁊ hoc ē ſolū
ex vſu ſanctoꝝ. et ſi alit̄ fuiſſent
vſi rationabilr̄ poſſꝫ dici oppo
ſitū. Vñ difficultas in iſta mate
ria principaliter eſt ex ſignifica
tis terminoꝝ quib⁹ eſt vtēdum
ſm̄ vſum ſanctoꝝ et antiquorū
ideo eſt difficultas magis voca
A lis ꝙ̄ realis. ¶ His p̄miſſis cir=
1. ꝯclo. ca iſtum articulū pono tres cō=
cluſiones. Prima eſt ꝙ amicis
dei nō ſolum dantur creata ſpi=
ritusſancti dona: ſed etiā ꝓpria
ſpiritusſancti perſona. Iſta con
cluſio ꝓbatur a magiſtro in lit=
tera plurib⁹ auctoritatibus nec
videtur ad hoc melior proban=
di modus. Itē ad hoc eſt aucto
ritas Auguſtini ſuper illo v̄bo
Jo. xiiij. Ego rogabo patrem ⁊
alium paraclitum dabit vobis.
Item Lu. i. dicit angel⁹ ad Ma
riam. Spiritusſanctus ſuperue
niet in te et virtus altiſſimi ob=
umbrabit tibi. Ubi duo diſtin=
cte ꝓmittit. ſcꝫ aduentū ſpūſſā=
cti/ et etiam obūbrationē v̄tutꝭ
altiſſimi. per primū notatur do=
natio ſpūſſancti. per ſecundum
B donatio doni creati ⁊c. ¶ Scd̄a
2. ꝯclo. concluſio eſt ꝙ amicis dei nun=
ꝙ̄ datur ſpūſſancti perſona q̄n
detur aliquod eius donū crea=
tum. ſ. charitas/ vel gratia. nec ſi
militer econtra. Prima pars ꝓ=
batur quia quicūqꝫ habet ſpiri=
tumſanctū ē amic⁹ dei. Ro. viij
quicūqꝫ ſpū dei aguntur hi filij
dei ſunt. ſed nullus eſt filius vel
amic⁹ dei ſine charitate vel gr̄a
gratū faciēte a deo creata/ ⁊ in=
fuſa (vt poſtea ꝓbat̄) igr̄ ⁊c. Se
cūda pars ꝓbat̄. q: q̄cūqꝫ habꝫ
charitatē creatā ſiue gratiā gra
tū facientē eſt amic⁹ dei. ſed nul
lus ē amic⁹ dei ſi nō habeat ſpi=
ritūſanctū. igitur ⁊c. Maior pꝫ
Thi. iij. iuſtificati gratia ipſius
heredes ſumus ſcd̄m ſpem vite
eterne. Minor patet Ro. viij. Si
quis ſpm̄ xp̄i non habet hic non
eſt eius. id eſt membrū xp̄i. ⁊ per
ſpiritum xp̄i itell' igitur ſpiritus
ſanctus ſecundū gloſā igr̄ ⁊c.
¶ Tertia concluſio eſt amicis C
dei abſolute poteſt dari ſpiritus 3. ꝯclo.
ſancti perſona abſqꝫ hoc ꝙ den=
tur ei⁹ dona: et ſimiliter econ=
tra. Prima pars ꝓbatur a ma= Probatio
giſtro Grego. ſic. q: omne dabile Gregorii
a deo homini abſolute poteſt ei
dari non dato alio quod non eſt
eſſentialiter idem cū eo nec ali=
quid de eſſentia eius. igitur ⁊c.
Conſequentia tenet: quia ſpiri=
tusſanct⁹ eſt dabilis per primā
concluſionem. et nullum donū
creatū eſt eſſentialiter idem cū
ſpiritusſancto: ſiue de eſſe ſpūſſā
cti. Et añs patet. Tum quia ip
ſo conceſſo nulla ſequitur con=
tradictio. Tum quia ſicut om̄e
factibile a deo poteſt fieri ab ip
ſo non facto alio quod nō eſt ip
ſum aut de eſſentia ipſius. ſicvi
detur in propoſito. Sed illud Confutatio de
añs faciliter pōt negari. ⁊ ad p̄= rationib
mā ꝓbationē pꝫ ꝙ nulla ē ꝓba
tio. hoc ꝯceſſo nō pōt euidēter i
ferri ꝯdictio igitur hoc ē verū/
aut concedendū. Et ad ſecūdam
ꝓbationem poſſet dici ꝙ ſpiri=
tumſanctum dari non eſt aliud
ꝙ̄ donum eius creatū dari. ideo

non valet ratio: nec ſimilitudo
D ibidẽ iducta ⁊c. ¶ Vñ alit̃ ⁊ me-
li⁹ Ockam ꝓbat illaȝ partẽ ſic
ꝙ illud dicit̃ dari alicui qñ pot
illo vti ad aliqͩ faciendũ ſicut
placet: quẽadmodũ dicit̃ ꝙ ali-
quis dat ſeipſuȝ alteri ꝓpt̃ hoc
q꞉ offert ſe illi ad faciẽdũ quod
ali⁹ dixerit. vnde hoc ſupponi-
tur ex quid nomis. Sed ſuppo-
ſito ꝙ ſpũſſanct⁹ nulluȝ donum
creatũ daret creature rationali
adhuc poſſet eſſe paratus ad fa
ciendũ illud qđ creatura ratio
nalis rationabilit̃ vellet (vt cla-
rum eſt) igitur ſine dono creato
abſolute poſſet ſeipſum dare et
ſic prima pars patet ſufficiẽter
Sed ſecunda pars ſequit̃ ſatis
ex prima. vt patet cuilibet inuen
E ti igit̃ ⁊c. ¶ Ex iſtis ſequunt̃ ali
qua. Primo ſequit̃ formalis reſpõ
ſio ad iſtũ articulũ. ſcȝ ꝙ loquẽ
do de virtute ſermõis charitas
que datur amicis dei non eſt ꝑ-
ſona ſpũſſancti. Patet. q꞉ ſpiri-
tuſſanct⁹ non eſt charitas crea
ta vt clarum eſt: ſed nulla chari-
tas datur amicis dei niſi chari-
tas creata. Pro cui⁹ declaratio
ne ſit iſtud ſcđm correlarium ꝙ
loquendo de virtute ſermonis
charitas icreata non datur ami
cis dei. ptȝ. q꞉ proprie loquendo
iſte termin⁹ charitas eſt termi-
nus eſſentialis immediate ſup-
ponens ꝓ eſſentia diuina. ſed nõ
eſt ↄcedenduȝ ꝙ eſſentia diuina
mittat̃ / vel detur. ſicut nec pa-
ter: q꞉ nõ eſt res ꝓducta / vt patȝ
ex ſupradictis. igit̃ ⁊c. Unde ſi
aliquãdo a ſanctis inueniat̃ qđ
charitas icreata datur iſte ter-
minus capitur notionaliter pro
ꝑſona ſpũſſancti, ⁊ hoc nõ eſt ſe

cundũ ſermonis ꝓprietatem ad
ſcđm attributionẽ vt ſupra tan
gebat̃ in alia qͦſtione. ¶ Tertio F
ſequit̃ cõtra magr̃m ꝙ ſpũſſan-
ct⁹ nõ eſt charitas qua formalit̃
diligim⁹ deũ ⁊ ꝓximũ. ptȝ. q꞉ lȝ
ſpũſſanct⁹ det̃ nobis. nõ tñ ꝑ ip
ſum formalit̃ diligim⁹. ita ꝙ ipſe
ſit nobis formalis dilectio. quia
deus in duplici genere cauſe. ſcȝ
materialis et formalis non põt
eſſe cauſa: ſed ſolũ in genere cau
ſe efficientis ⁊ finalis. igitur ⁊c.
Quarto ſequit̃ quod ſpirituſſã
ctus nõ ideo preciſe dicitur dari
q꞉ dicitur ei⁹ dona. Patet ꝑ ma
giſtrũ ex tertia concluſione ⁊c. G
¶ Sed circa predicta eſt triplex H
dubitatio. Prima eſt ꝙ cũ ſpiri-
tuſſanctus ſcđȝ veritatem ſit in
oibus rebus ꝑ eſſentiam preſen
tiam / ⁊ potentiaȝ ⁊ ꝑ ↄñs in ho-
minib⁹ bonis ⁊ malis: non vide
tur qđ ſpirituſſanct⁹ in ꝓpria
ꝑſona poſſit nouiter dari q꞉ nõ
poteſt in aliquo hoie eſſe noui-
ter qui prius fuerit in ipſo. alit̃
eſſet poſſibile aliquẽ hoiem eſſe
⁊ ſpiritũſanctũ nõ eſſe in eo. qđ
ſupponit̃ falſum ⁊c. ¶ Secũda I
dubitatio eſt vtruȝ ſpũſſanctus
detur in ſuis donis / ⁊ in quibus
donis. et quare magis dicatur
dari in aliqͥb⁹ donis ꝙ̃ in alijs
cũ oia ſint dona ei⁹ quecũqȝ ha
bet creatura rationalis. ¶ Ter
tia dubitatio eſt vtrum ſpũſſan
ctus det̃ / vel mittat̃ viſibiliter.
videtur qđ non. q꞉ iuiſibile non
poteſt viſibiliter mitti. ſed ipſe
eſt ſimpliciter iuiſibilis. igit̃ ⁊c.
Oppoſitũ dicit magiſter di. xvi
¶ Ad primã dubitationẽ reſpõ K
detur quod ſcđm magiſtruȝ di.
xvij. Spũſſãctus duplici modo

eriſtendi eſt in reb⁹. Uno modo
eſt in oībus creaturis gñaliter.
Alio mō eſt ſolū in creaturis rō
nalibus iuſtis ꝛ ſanctis ſpecial'r
ꝛ iſto mō bene ſtat ꝙ hō ſit / et
ſpūſſanct⁹ nō ſit i eo illo mō: et
poſtea ſit in eo nouiter illo mō.
ꝛ ſcðm iſtū ſpecialē modū dicit
ſpūſſanct⁹ mitti ꝛ dari. Et ſi qra
tur qualis ſit iſte modus eriſtē
A di ſpūſſancti. Uno modo poteſt
dici ꝙ nō eſt comprehēſibilis ſi
cut nec prim⁹ de quo magis vi
deretur. ꝛ ideo eſt inexplicabi
lis. tamen poteſt aliquo modo
notificari a poſteriori. Nā vt di
cit magiſter in.xvij. diſtin. Tūc
nobis dicit mitti ſpūſſanct⁹ cū
ita eſt in nobis vt faciat nos di
ligere deū / ꝛ ꝓximū dilectione
meritoria. Nō ꝙ hoc ſit ſpiritū
ſanctū dari: qm̄ abſolute ſtaret
meritorie diligere deū ꝛ ꝓximū
ꝛ non ſic habere ipſum / ꝛ ſimilit
ecōtra. Alio modo pōt dici ꝛ fo
te meli⁹. ꝙ licet iſte modus eri
ſtēdi nō ſit nobis ꝯphenſibilis
aut cognoſcibilis ad plenū: tñ
nō ſequit ꝓpter hoc ꝙ nō ſit ali
quo modo explicabilis. Nō em̄
video eſſe poſſibile aliquid cre
dere qð nullo modo eſt explica
bile. ideo dico ꝙ iſte mod⁹ ſpeci
alis vltra primū modū genera
lem nihil oino ꝓportat niſi ſolū
ſpiritūſanctū eſſe paratū ad fa
ciendū qð creatura rationalis
rationabiliter vellet. iuxta illa
que dicta ſunt ꝛc. hoc autē abſo
lute pōt abſqꝫ hoc ꝙ in ipſa ſit
aliqua dilectio ſeu aliquod do
num creatū ꝛc. quare ꝛc. ¶ Ad
ſecundā dubitationem dico pri
mo ꝙ ſpūſſanctus datur in ſuis
donis vel magꝫ ꝓpe loqndo dat

B Ad ſcdā ʒ qſtionē.

cum ſuis donis. ꝗuis abſolute
poſſit dari ſine eis / ꝛ ecōtra. Se
cūdo dico ꝙ ſpūſſāct⁹ nō dat de
facto alicui niſi ei quē ſctificat ꝛ
acceptat ad vitā eternam. Tertio
dico ꝙ ſpūſſāct⁹ nullū ſanctifi
cat / vel acceptat ad vitā eternā
niſi eū in quo ē charitas creatā
ſiue gr̄a gratum faciēs: vt pate
bit in ſcðo articulo. Et iō ſancti
dicūt ſpiritūſanctū dari in cha
ritate tanq̄ in dono creato.
Quarto dico ꝙ ſi ad hoc eēt mo
dus loquēdi ſanctorū ita bn̄ poſ
ſet dici / ꝛ ꝯcedi ſpm̄ſanctū dari i
ſapiētia / vel in fide / vel in ſpe ſi
cut in charitate: ſed hoc nō ē vſi
tatum apud ſanctos. Similiter
non dicit dari ꝗuis ꝯferat ali
cui poteſtatē faciendi miracula
ſine charitate / vel gratia ꝗuis
hoc poſſet dici ſi ſancti ſic vterē
tur. ꝛ ſic ptꝫ ad ſecundā dubita
tionē. ¶ Ad tertiā dubitationē
dico prim⁹ ꝙ miſſio viſibilis ali
cuius ꝑſone pōt dupliciter fieri
Uno modo ꝑ realē aſſūptionē
nature create viſibilis in vnita
te diuine ꝑſone. Alio modo ſine
tali reali aſſumptiōe. primo mo
do fili⁹ fuit viſibiliter miſſus in
incarnatiōe: de qua miſſione in
tertio libro. Scðo modo ſpūſſā
ctus fuit miſſus in noua lege. ꝛ
de iſta miſſione videndum ē qd
ſit / ꝛ quando / ꝛ quibus facta ſit
Unde dico ſecundo ꝙ miſſio vi
ſibilis eſt apparitio alicui⁹ rei
corporalis viſibilis facta circa
creaturam rationalem eidem
creature miſſionem inuiſibilem
diuine perſone repreſentans.
Primo em̄ ꝙ ſit apparitio ſpe
cierum corporaliū viſibiliū ptꝫ
quia aliter nō poſſet eſſe viſibi

C ad tertiā qſtionē.

lia cū diuīa pſona ſit inuiſibilis Secūda ꝙ ſit circa creaturā rationalē. patet. quia nō mittitur niſi creature rōnali. Tertio ꝑre preſētet ⁊c. ptꝫ. qꝛ diuina pſona nō mittit̄ niſi ad repñtādū aliquē effectū ſpiritualē ſcꝫ gratiā gratū facientē. Cꝗuis alit̄ poſſit

D fieri ſi deo placeret. Tertio dico ꝙ nō oportet miſſionē inuiſibilem tunc ꝑmo fieri qñ ꝑmo ſit miſſio viſibilis q̄ eam ſignificat miſſio ei viſibilis ſignificat miſſionē inuiſibilē. vel tūc ꝑmo fieri vel pri⁹ factā eē / ⁊ adhuc ꝑmanere: qꝛ quando ſpiritusſanctus viſibiliter chriſto mittebatur in columbe ſpecie Math. iij. nō tūc primo accepit gratiam. nec fuit in eo augmētata. Similiter qñ viſibiliter miſſus fuit apoſtolis nō tūc primo gratiā receperant licet fuerit augmentata. Quarto dico ꝙ iſta miſſio facta fuit i noua lege xp̄o et apoſtolis. Et de xp̄o patet in euangelio. et de apoſtolis in libro Actū apl'orū ij. cap. Et ꝗuis facte fuerint in veteri teſtamento apparitiōes aliquibus ſanctis. non principaliter ſignāt miſſionē ſpūſſancti ſed aliud ⁊c. Si vero queratur vtrū ille ſpecies que apparuerunt fuerint vere res / et quales

E fuerūt. ¶ Reſpōdeo ꝙ fuerunt vere res et tamē potuerunt eſſe tales quales apparuerunt. vel potuerūt eē alique alie conuenientes cuꝫ aliis rebus ⁊ ſimilib⁹ accidētibus exterioribus. Unde quando ſpūſſanct⁹ apparuit in ſpecie columbe dico ꝙ fuit vera res. tamen hoc potuit fieri per verā columbā / vel per aliquam aliam rem de nouo creatam habentē accidētia exteriora ſimilia accidētib⁹ colūbe. ⁊ ſicut deo placuit ita factū ē. Ad argumētū aūt oꝫ ꝙ iuiſibile pōt viſibiliter mitti nō in ſe ſꝫ in aliq̄ iſtituto ad ipſū ſignificādū ⁊c. Et hec de ꝑmo articulo. ¶ Quantū ad ſcōm articulū vtrum charitas q̄ dat̄ amicis dei ſit qualitas infuſa menti. Primo ponā tres ꝯcluſiones et eas declarabo. Scḋo obijciā ꝑ aliquas ratiōes et ad eas reſpōdebo. ¶ Prima cōcluſio. nullus poteſt eē amicus dei de lege ordinata non habendo in ſe aliquaꝫ qualitatē infuſam q̄ ſit charitas vel gr̄a. ¶ Scḋa cōcluſio. aliquis pōt eſſe amic⁹ dei de potentia abſoluta nō habendo aliquā qualitatē infuſaꝫ que ſit charitas vel gr̄a. ¶ Tertia cōcluſio. aliquis poteſt eſſe nō amicus dei de potentia abſoluta habendo aliquam qualitatem infuſam que ſit charitas vl' gratia. Et in oībus iſtis concluſionibus ꝑ amicū dei intelligo illū quē de⁹ ſpecialiter diligit / ⁊ ad ſpeciale bonum ſcꝫ ad vitam eternā. qꝛ generaliter loquendo quilibet eſt amicus dei ſiue bonus ſiue malus ſit in hoc ꝙ deus diligit ipſum ad aliquod bonū vt clarū eſt ⁊c. ¶ Prīa ꝯcluſio ꝓbatur ⁊ licet ipſa nō poſſit probari ratione naturali. qꝛ per nullam rationē naturalē poſſumus ꝯcludere aliquē habitum ſupnaturalē tamē poteſt ꝓbari auctoritate multiplici tā ſcripture / ꝗ̄ ſanctorū. ſed quia iſta concluſio cōmuniter cōceditur: ideo probo eam vnica auctoritate apoſtoli. i. Corinthi. xiij. vbi dicit. Si linguis hoīm loquar.

rc.Ubi oēs virtutes/ꝛ dona ſpi
ritusſcti/ꝛ coꝝ actus đt nichil.ꝓ
ficere habenti ſcʒ ad meritū vite
eterne.ſine gr̄a/vł charitate.Et
ſi dicał ꝙ apl̄s loquił de chari=
tate nō quidem creata ſʒ increa
ta que eſt ſpūſſctūs. Dico ꝙ li=
cet iſtud poſſet ꝓteruiendo ſu=
ſtineri. tamen non videtur eſſe
de intenſione apoſtoli.q: ibi lo
quił de charitate quaſi de qua=
dam virtute.ꝛ eius excellentiaʒ
ad alias virtutes nititur oſten=
dere.vnde in fine capituli dicit
Nunc manent fides ſpes chari=
tas tria hec maioꝛ autem hoꝝ
eſt charitas. Et ſi dicatur ſicut
dicit magiſter ꝙ charitas etiaʒ
a ſanctis et doctoꝛibus dicitur
virtus:nō q: ipſa ſit virtus crea
ta infuſa ſicut alie.ſed quia per
eā mens afficitur tanꝗ̄ ſi eſſet
A virtꝰ. ¶ Reſpōdeo : ꝙ ita facili=
ter poſſet dici de qualibet alia
ꝟtute.rc.nec videł ꝙ expꝛeſſius
ꝑ auctoꝛitates ſcripture poſſit
haberi ꝙ fides/aut ſpes ſint vir
tutes infuſe create ꝗ̄ de chari=
tate:quare ergo non poneretur
rc.Item apoſtolus Rom̄.v.hoc
expꝛeſſe videtur dicere. Chari=
tas dei diffuſa eſt in coꝛdibꝰ no
ſtris per ſpiritūſanctū qui da=
tus eſt nobis.Ubi expꝛeſſit apo
ſtolus duo:ſcilicet pꝛimū ſpiri=
tumſanctū datum eſſe. ſecundū
vero charitatem per ipſum dif=
fundi: qmaſi charitas ſit aliq̄d
diſtinctum a ſpiritusancto: et ꝑ
conſequens virtus creata . Et
licet iſta auctoꝛitas aliter poſ=
ſet gloꝛari:tamen illa eſt appa=
rentioꝛ intenſio apoſtoli: quam
inſinuant verba Auguſtini.ſup
Johan:pꝛi.canoni.Omeł.vi.ex.

ponētis iſtud Rom̄.viij. Jp̄e ſpi
ritus poſtulat.ꝓ nob̄ rc.Quid ē
inq̄t ip̄e ſpūs interpellat ꝓ ſan=
ctis niſi ipſa charitas q̄ in te ꝑ
ſpm̄ facta eſt.ideo em̄ dicit ideʒ
apoſtolꝰ. Charitas diffuſa eſt.
rc. ¶ Ex his ergo tenēdū eſt ꝙ B
charitas ē ꝟtus creata rc. Sed
ꝯtra iſtā ꝯcluſionē ē opinio ma
giſtri. Aliqui tamē dicūt ꝙ licet
magiſter poſuerit deū eſſe cha=
ritatē noſtrā nō tñ negauit hu=
iuſmodi habitū charitatis crea
te.ſed q̄cq̄d ſit de hoc clarū eſt
ſatis ꝙ nullā mentionē de hoc
facit ipſū ponēdo.immo magis
ipſum videtur nō ponere. cum
dicat ꝙ nō eodem ſenſu dicitur
deus eſt fides noſtra:ꝛ deus eſt
charitas noſtra:quoniā pꝛimū
dicitur pꝛopter habitum quem
habemꝰ in nobis a deo (ſcilicet
fidem infuſam) nō ſic autem ſe=
cundum: Jdeo videtur ſicut di=
cūt aliqui ꝙ magiſter opinatꝰ
fuerit ꝙ ad actū diligendi deuʒ
meritoꝛie/ aut pꝛoximū nō con=
currit aliquis habitus charita
tis create.ſed huiuſmodi actuʒ
meritoꝛiū ſpiritusſanctus ope=
ratur ſine habitu virtutis me=
dio quod non ſic eſt de actibus
fidei et ſpei . quare rc. ¶ Unde C
pro opiniōe magiſtri inter mul=
tas auctoꝛitates quas ipſe in=
ducit pꝛecipue due ſunt magis
apparentes. Pꝛima eſt Augu=
ſtini.viij.de trinitā.capitu.vi.
Qui pꝛoximum diligit conſe=
quens eſt vt ipſam pꝛeciſe dile=
ctionem diligat:deus enim dile
ctio eſt:ꝛ qui manet in dilectio=
ne in deo manet. Alia eſt
in eodem libro capitulo ſepti=
mo. Nemo dicat ꝙ non nouit

quid diligā. diligat fratrē ⁊ di-
ligat eādē dilectionē magis eī
nouit dilectionē qua diligit ꝗ
fratrē quē diligit ⁊c. Ex quib⁹
auctoritatib⁹ habet ꝙ dilectio
qua diligim⁹ fratrē eſt deus de
deo id eſt ſpūſſctūs. Et ſic ſine
alia charitate aliquis ē deo ca-
rus ⁊ dei amicus ⁊c. Sed q̄a in
D hac opinione magiſter cōmuni-
ter nō tenet: ideo ad auctorita-
tes auguſtini rn̄detur ⁊ pōt rn̄-
deri ſicut reſpondet Scotus: ta-
men aliter poteſt reſpōderi for-
te magis ſm mentem auguſtini
Unde ſm quod dicit Auguſti-
ni. xv. de trinitate. capitulo. xvij
et ſup Johannem omelia. xxviij
expones illud Johānis. xv Ma-
nete in dilectione mea. duplex
pōt diſtingui dilectio dei. Una
increata. ſ. deus. Alia eſt q̄dam
forma exiſtens in nobis q̄ non ē
deus. Et de prima dicit ſaluato-
rem intellexiſſe cum dicit. mane-
te ⁊c. Utraqꝫ autem dicitur di-
lectio qua diligimus fratrē. ſed
ſub diuerſo ſenſu. Nam dilectio
creata eſt qua formaliter diligi-
mus: ſed dilectio increata ē qua
(id eſt propter quā) diligimus
cauſaliter. Cū ergo Auguſtin⁹
dicit qui diligit proximum dili-
git dilectionē nō intelligit de di-
lectiōe per quā: ſed de dilectio-
ne propter quam. quia ꝓpt̄ qđ
vnumquodqꝫ ⁊c. et hoc innuit
cum dicit cōſequēs ē vt ipſā di-
lectionē p̄cipue id ē maxime di-
ligat. ⁊ illa dilectio vere de⁹ eſt.
Et ſic Augu. probare intēdit ꝙ
qui diligit proximū ſicut debet
diligit etiā deū q̄n aūt dicit dili-
gat fratrem/et diligat eandē di-
lectionē. ly eandē nō refert ad

Creata
Dilectio dei
Increata

dilectionē ꝑ quā diligit formali-
ter. ſed de illa ꝓpter quā diligit
cauſaliter. de qua immediate p̄-
miſerat de⁹ dilectio eſt. Et ſic p₃
ꝯcluſio. nec tenēda eſt magiſtri
opinio. ¶ Scđa cōcluſio ꝓbat.
Ad cui⁹ ꝓbationē ⁊ declaratio- E ij. concl. probat.
nem. ac etiā p̄cedētis ꝯcluſiōis.
diſtinguēdū ē ꝙ eē amicū dei/ſi-
ue deo carū aut acceptū ad vi-
tam eternā pōt dupl'r intelligi.
Uno modo idē eſt ꝙ eē a deo or-
dinatū ad vitā eternā finalit̄ ob-
tinendā. et ſic quilibet electorū
in quocunqꝫ ſtatu ſit gratie/vl'
culpe ē deo carus/et acceptus/
⁊ dei amicus. ⁊ null⁹ reproboꝝ.
licet ſit in ſtatu gr̄e ē dei amic⁹.
Et iſto modo nō intelligit pri-
ma cōcluſio. q: ſic eſſet falſa ⁊c.
Alio modo idem ē ꝙ eē in ſtatu
vl' diſpoſitiōe in q̄ ſi ꝑſeuerauer-
it deus dabit ſibi vitam eter-
nam. et ſic non quilibet elect⁹ ē
deo gratus vel accept⁹/ nec dei
amic⁹. ſicut ille qui ē i. ſtatu cul-
pe mortalis. Et aliqͥs reprobus
eſt deo carus et dei amic⁹: ſicut
ille qui eſt in ſtatu gratie ⁊c. Si- D
mili modo magiſter tertio ſn̄ia- F
rum diſt. xxxi. dicit ꝙ aliquē eē
ſcriptū in libro vite pōt intelli-
gi dupliciter. ſcꝫ ſm eternā p̄ſci-
entiā/vel ſm p̄ſentē iuſticiam. ⁊
multi ſunt ſcripti p̄mo mō et nō
ſcđo modo/et econuerſo. Sic in
ꝓpoſito pōt dici ꝙ aliquē eē a-
micū dei. pōt intelligi dupliciī.
vel ſm eternā dei dilectionē/ vl'
ſm p̄ſentē diſpoſitionē. et aliqͥs
poteſt eē amicus dei p̄mo mō ⁊
nō ſcđo mō/⁊ ecōuerſo. In iſta
ergo q̄ſtione intēdo iſtis termi-
nis carus. gratus accept⁹ deo.
amicus dei. dignus vita eterna

ꝛ hmōi. ſcđo mō vti ꝛ nō p̄prio mō
Et i iſto ſēſu h3 ſcđa ꝯcluſio dif-
ficultatē. ¶ Probaẗ ꝙ ꝯcluſio p̄
A mo ſic q2 ſpūſſctus pōt dari ali
cui abſolute loquendo ſine cha-
ritate creata aut alio eius dono
ſicut pat3 ex primo articulo. ſed
ipſe ſolus ſine alio dono creato
poteſt tantum digniſicare crea-
turā reſpectu p̄mij beatifici aut
alterius bono ꝙtu3 ipſe cū alio
dono. quia alias ipſa charitas
creata ex natura ſua aliqua3 di-
gnitatem reſpectu vite eťne tri-
bueret ipſi creature. quā digni-
tatem nullo modo poſſet ſibi
ſpirituſſanctus per ſeipſum tri-
buere. qđ eſt abſurdum. Secun
do probaẗ q2 eſſe carū deo: vel ğ
tum vel amicum. vel vita eterna
dignum ſcđo modo nichil eſt ali
ud ꝓprio loquendo ꝙ eſſe in ali
quo ſtatu in q̄ ſi q̄s decederet ha
beret vitam eternā ſm̄ dei ordia
tionem. ſed nullā ꝯtradictionem
implicat ꝙ deus ordinaret eam
dare alicui ſine charitate aut a-
lio dono creato ꝛc. ¶ Tertio ſic
quia nullā cōtradictionē impli-
cat ꝙ deus ordinaret talem ꝙ q̄
cū93 decederet ſine charitate vel
gratia tali lege ſtante eſſet ami-
cus dei ꝛ dignus vita eterna. il-
lo mō dicto ſupra. ꝯñs eſt clara ꝛ
antecedens patet. quia dei volū
tas ſufficit acceptare aliquē ad
vitam eternam ſine quocū93 do
no creato. ꝛ per ꝯñs ſola dei vo-
luntas acceptans ſufficit facere
aliquem ſibi caru3/ gratū: ꝛ ami
cum. ꝛ vita eterna dignu3. ſeu di
B gnificare ipſū. Et ſic patet ſuffi-
pbaẗ. 3ᵃ ꝯ cienter ꝯcluſio probata. ¶ Ter-
cluſio. tia ꝯcluſio ꝓbaẗ. q2 abſolute poſ
ſibile eſt deum dare alicui chari

tatē ꝛ nun93 velle dare illi beati
tudinē igiẗ ꝛc. ꝯñs. pt3 ex dictis
Et añs l3 poſſ3 multipl'r ꝓbari,
tñ ex hoc pat3 ꝙ illud nullo mō
implicat contradictionem ꝛ per
ꝯñs eſt deo poſſibile. ¶ Scđo q2
animam charitatem habentem
deus pure ğtis acceptat ad bea
titudinē. igiẗ. abſolute poſſibile
eſt ꝛc. conſequentia patet et añs
apparet per illud Ro. vi. Stipē
dia peccati mors. gratia autem
dei vita eterna. Item Rōa. viij.
Non ſūt condigne paſſiōes hu-
ius temporis ad futuram gloriā
Item Luc. xvij. Cū feceritis om
nia que precepta ſunt vobis dici
te ſerui inutiles ſumus. ¶ Ter-
tio. quia carenti charitate ꝛ gra
tia deus nō eſt debitor illius. ſ3
illam gratis donat: ſed propter
hoc ꝙ deus gratis donat aliqđ
munus non fiat alterius mune-
ris debitor. ergo ei cui dedit cha
ritatem/ vel gratiam poteſt non
dare vitam eternam. Et breuiter
iſte due concluſiōes poſſent mł-
tipliciter probari. ſed videntur
michi adeo clare ꝙ nō egent am
pliori declaratione ꝛc. ¶ Ex pre
dictis ſequuntur aliqua correla
ria. ¶ Primum eſt reſponſiuum
ad articulum ſc3 ꝙ charitas vel
gratia eſt quedam qualitas in-
fuſa. Unde ꝛ in duabus predictis
concluſionibꝰ vſus ſum iſtis ter
minis charitas ꝛ gratia vt ſup-
ponunt abſolute ꝓ tali qualita
te. vt ſit ſēſus ꝙ ſine tali q̄litate
aliq̄s pōt abſolute amicꝰ dei eſ-
ſe: et cum tali qualitate non eſſe
amicꝰ dei. tamen vtendo illis ter
minis ſcilicet charitas ꝛ gratia:
ſecundum ſuam cōnotationē de
virtute ſmōis iſte propoſitiōes

eſſent ꝯcedēde. Aliq̄s hȝ charita
tē vel grām. vel eſt amic⁹ dei q̄ ē
deo car⁹ ⁊ g̃tus ⁊ ad vitā eternā
accept⁹/⁊ ea dign⁹ q̄z illi termini
hoc cōnotant. ⁊ hoc non eſſet igi
D tur concluſio vera ⁊c. ¶ Secun
do ſequitur q̄ nulla qualitas in
fuſa eſt vel eſſe poteſt formaliter
et intrinſece charitas vel gratia
patet q̄a q̄libet talis exiſtēs vel
poſſibilis abſolute poteſt eſſe et
non facere aliquam earum vel g̃
tum. igitur quelibet talis abſo
lute poteſt eſſe et non eſſe chari
tas vel gratia. conſequentia pa
tet ex cōnotatis iſtorum termio
rum ⁊c. Et antecedens apparet
ex dictis ⁊ per ꝯñs ſequit̃ q̄ nul
la talis qualitas poteſt eſſe for
maliter et intrinſece charitas. q̄z
nichil eſt formaliter ⁊ intrinſece
tale quod poteſt eſſe ⁊ nō eſſe ta
E le ⁊c. ¶ Tertio ſequitur q̄ de le
ge ordinata nō eſt poſſibile crea
turam rationalē diligere deum
meritorie ſine habitu infuſo cha
ritatis vel gratie. Patet ex pria
concluſione ⁊c. ¶ Quarto ſequi
tur q̄ de potentia abſoluta eſt
poſſibile creaturam rationalem
diligere deum meritorie ſine ha
bitu infuſo charitatis vel gratie
Patet ex ſecunda concluſione ⁊
ſimiliter quia actus dilectionis
eſt meritorius ex diuine volun
tatis acceptatiōe. modo ipſa po
teſt talem actum acceptare ita
bene ſi non fiat in gratia ſiue in
puris naturalibus ſicut ſi fiat ī
gratia. vt patet ex dictis ⁊c.
¶ Hic tamen eſt notādū q̄ iſtis
F duobus vltimis correlariis lo
quor de dilectione dei meritoria
vite eterne. vnde cum meritū di
catur in reſpectu ad premium et
premiū ſit duplex. ſ. eternū ⁊ tem
porale. ſatis conſtat q̄ etiam de
lege ordinata aliq̄s poſſit ipſum
deum diligere meritorie ad ali
quod bonum tp̄ale ſine habitu
charitatis vel gratie ⁊ nō ad vi
tā eternā. Quia diligere deū me
ritorie iſto modo eſt ſic diligere
q̄ aliquis pro illa dilectione pre
miabitur premio eterno vel pre
miaretur ſi finaliter decederet ſi
ne peccato. Et iſto modo aliq̄s
ſiue electus ad vitam eternam/
ſiue non dicitur mereri vitam et G
nam ⁊c. igitur ⁊c. Aliqui tñ ſm
aliam aſſignationē huius quod
eſt mereri vitā eternam aliquan
do dixerunt q̄ nullus reprobo
rum meretur/vel vnq̄ meruit vi
tam eternā quia ſi mereretur ip
ſam aliquando haberet ipſam
cum mereri dicatur reſpectu pre
mij. Et iſte modus dicendi vide
retur michi valde probabilis. ni
ſi quia non bene ſonat in aurib⁹ H
multorum. Ideo melius eſt dare
aſſignationem per quam poſſit
ſuſtineri q̄ vterq̄ ſ. tam reprob⁹
q̄ electus aliquādo meretur vi
tam eternam licȝ multum ſit dif
ficile hoc aſſignare de virtute ſer
monis ꝓpter hoc q̄ talis condi
tionalis de virtute ſermonis im
poſſibilis aliquo demōſtrato p̄
ſcito/vel reprobo ⁊c. ſi iſte dece
deret ſine peccato vel ſi iſte per
ſeueraret in bono ipſe premiare
tur premio eterno. quia abſolu
te ſtaret ita eē ſicut ſignificatur
per antecedens ⁊ non eſſe ita ſi
cut ſignificatur per conſequens
ergo cōditionalis eſt falſa de vir
tute ſermonis. ⁊ per ꝯſequens ī
poſſibilis. ſed de hoc forte alias
videbitur. ¶ Aliqui autem aſſi

gnāt aliter idipſū quod eſt me-
reri vitā eternā nō vtentes illo
mō loquēdi ↄditionali. Unde di
cūt ꝙ ille dr̄ mereri vitā eternā
qui aliquē actū facit/vel in aliq̄
ſtatu eſt pro quo de⁹ voluit etiā
volūtate bn̄placiti ꝙ talis ſit di
gnus vita eterna. Sꝫ forte ſi inq̄
ratur. quid eſt ſic eē dignum ꝛc.
oportebit redire ad primū mo-
dum. Nolo tamen hic inſiſtere.
ſed ↄceſſo iſto modo loquēdi di
co ꝙ ſm hoc alique ꝓpoſitiões
A ſunt concedende. ¶ Prima eſt ꝙ
aliquis eſt dignus vita eterna/
et meretur ipſam qui tamen nū
ꝙ̄ habebit eam. Patet de repro
bo qui licet quādoqꝫ mereatur/
et ſit dign⁹ vita eterna. quia eſt
in gratia. tamen nūqꝫ habebit
vitam eternaꝫ eo ꝙ indignifica-
bit ſe poſtea et non reuertetur
ad talem dignitatem. ideo dam-
nabitur ꝛc. ¶ Secūda ꝓpoſitio
ꝙ aliq̄s nō eſt dignus vita eter
na nec meretur ipſam. et pōt fie-
ri dignus ea per aliquā mutati
onem in ipſo factam ad aliquaꝫ
ſupernaturalē formā ſcꝫ chari-
tatem/vel gratiam. Et ſic com-
muniter de lege ordinata fit ali-
quis dignus qui prius nō erat
dignus. et talis pōt dici dignus
ſecūdum p̄ſentem iuſticiam. q̄a
non eſt poſſibile ꝙ aliq̄s fiat de
nouo dignus ſm eternā preſciē-
B tiam. ¶ Tertia eſt ꝙ aliquis nō
dignus vita eterna pōt fieri di-
gn⁹ ea de potētia abſoluta abſ-
qꝫ aliqua mutatione in ipſo aut
in quolibet alio facta. preter ſo-
lam tranſitionem tp̄is exiſtētis/
vel poſſibilis. patet. qꝛ ſicut rex
poſſet ſtatuere inuentos ī came
ra die lune debere puniri et in-
uentos die martis debere p̄miā
ri. ſic nulla eſt ↄtradictio ꝙ de⁹
ſtatuet et exiſtētes ſub. a. mēſu-
ra eē habituros beatitudinē et
nō ante/vel poſt ꝛc. quare ꝛc.
¶ Quarta ꝓpō ē ꝙ aliq̄s nō ē C
dign⁹ vita eterna ab aliqua cau
ſa creata ſed a ſola acceptiōe di
uina. patet ſatis ex p̄dictis. Si-
milit̄ lꝫ de lege ordinata ad iſtā
dignitatem/ſiue ad meritum vi-
te eterne concurrant cū cauſali
tate ⁊ acceptatione diuina ipſa
voluntas creata et charitas ſi-
ue gratia. tn̄ abſolute ſtaret iſta
non concurrere. et tamen iſtam
dignitatē eē meritum vite eter-
ne. et per conſequens non ab a-
lijs ſed a ſola diuina acceptatio
ne conſurgit iſta dignitas vite
eterne. pro quo facit iſtud dictū
ſcripture heſter. ſexto. hoc ho-
nore dignus eſt quem rex volue
rit honorare. Unde patet ꝙ li-
cet voluntas cauſet actum meri
torium. ex hac tamen cauſalita-
te non conuenit tali actui eē me
ritorium/vel vita eterna dignū.
Unde ſequitur vlterius ꝙ licet
aliquis ſit dignus vita eterna
in ſenſu prius dicto. nullus ta-
men eam mereri poteſt de con-
digno. et hoc intelligo in ſenſu
immediate tacto. ſed de his ma-
gis alias videbitur. ¶ Sed con D
tra dicta arguitur et primo cō- arguit .i
tra ſecundam ↄcluſionem. quia
ſcilicet ꝛc. cum quilibet dei ami
cus ſit deo grat⁹ et carus. ſequi
tur ꝙ aliquis poſſet et deo gra-
tus ⁊ carus ſine gratia vel cha
ritate. quod videtur impoſſibi-
le. ſicut impoſſibile ē ꝙ aliquis
ſit albus ſine albedine. Confir-
matur. quia deus nihil odit niſi

diuina voluntas reperiat in eo aliquid odibile aut diſplicibile ex natura rei. Iuxta illō pſalmi. Quoniam nō deus volēs iniq̄tatē tu es. Igitur etiam nichil eſt deo carum/vel dilectum niſi quatenus in ipō eſt aliquid qđ ex natura rei facit ipm̄ diligibile. hoc aūt nō pōt in nobis poni niſi aliqua qualitas infuſa ſicut charitas/vel grā. Igitur ⁊c.

2. ar. ¶ Scđo ad idē arguit̄ ſic. q2 impoſſibile eſt cōtradictoria ſucceſſiue verificari nulla mutatione facta circa res illoꝝ. ergo ſi nūc veruz eſt ꝙ ſortes nō ſit dei amicus/vel deo carꝰ/⁊ acceptꝰ. ⁊ poſtea eius oppoſitū ſit verū. neceſſe eſt mutationē eē factā ⁊ nō in deo. ergo in illo nouiter caro. et nō apparet alia mutatio niſi acq̄ſitio alicuiꝰ qualitatis ſupnaturalis ipm̄ carū faciētis. Igitur. ⁊c. Confirmatur: quia ſi aliqua ꝓpoſitio verificatur ꝓ rebꝰ ⁊ ad eius verificationē due res non ſufficiunt. neceſſe eſt ponere tertiam rem ad hoc vt ipa ſit vera. ſed iſta ꝓpoſitio ſortes eſt dei amicus/vel deo carus verificatur pro rebus: et ad eius verificationem non ſufficit deū eē/ et ſortem eē. quia ipſis poſitis poteſt eē falſa. ideo requiritur

3. ar. alia res ab eis. et illa eſt charitas/vel alius habitus ſupernaturalis. ⁊c. ¶ Tertio ad idē ſic quia quicunq; eſt ſine charitate vel alio habitu ſupernaturali ipē eſt in peccato mortali. ſed nullus talis eſt amicus dei. igitur ⁊c. minor eſt nota. ſed maior ꝓbatur: q2 priuatio charitatis eſt peccatum mortale. Tum q2a quilibet tenetur charitatem habere. Tum quia nullꝰ pōt ex naturalibꝰ ſuis vitare q̄libet peccatū mortale. Igit̄ ad hoc reqrit̄ aliqđ donū ſupnaturale. q̄re ⁊c. Cōfirmatur. q2 nullꝰ exiſtēs in peccato mortali pōt illo carere niſi ex charitatis/aut alicuꝰ habitus infuſione. igit̄ ⁊c. ꝯña ptz ⁊ añs apparet. q2 tale pctm̄ cum ſit priuatio non tollitur niſi per poſitionē habituꝰ poſitiui. aliter poſtq̄ ablata eſſet/adhuc eſſet. quia ſubiectum non haberet habitum quem aptum natum eſſet habere. quare ⁊c.

¶ Quarto arguitur cōtra tertiā ꝯcluſionē. q2 aliquod eſt malū quod deus deteſtatur/⁊ de neceſſitate odit. ſ. peccatū ⁊ iniuſticiam. ergo cum ipſe ſit immutabiliter iuſtus et rationalis dilector aliquod erit bonū quod ipē de neceſſitate diligit. ſcz iuſticiaz q2 ſcđm Auguſtinum nullus iuſtus eſt qui iuſticiam nō diligit ⁊c. Confirmatur quia aliquis actus malus iuſte meretur penam eternam. ergo aliquis actus bonus iuſte meretur vitam eternam. Antecedens patet de quolibet mortali peccato. ⁊ ꝯña tenet. q2 nullus eſt actus ita malus quin aliquis ſit poſſibilis mediāte charitate vel gratia tam bonus q̄ ille eſt malus ⁊c.

¶ Ad iſta rñdetur. Unde ad ꝑmā: ⁊ pro dictis/ et dicendis diſtinguendum eſt ꝙ aliquem eſſe deo gratum/et carum/vel dei amicū poteſt dupliciter dici. Uno modo denoiatione intrinſeca ab habitu vel actu charitatis vel gratie animam ipſius informāte. Alio modo denominatiōe extrinſeca ab ipſa diuina voluntate acceptā=

⁊c. Uel magis proprie loquendo aliquis põt dici amicus dei dupliciter. vel q꞉ diligit deũ. vel q꞉ diligitur a deo. Primo mõ põt aliquis eẽ carus ⁊ gratꝰ ſine aliqua qualitate ſupernaturali infuſa que ſit charitas/vel grã: nõ tñ ſine aliqua qualitate creata ꝙ ſit dilectio/⁊ ꝙ pt dici charitas vel gratia ⁊c. Sc do mõ põt aliquis eẽ carus ⁊ gratus ſine aliqua qualitate informãte. nec eſt ſimile de eẽ album et albedine

A ſicut hic ⁊c. ¶ Secundo diſtinguendũ eſt ꝙ illo modo ſecũdo iam dicto aliquis põt dici amicus dei dupliciter: ſicut dupliciter põt intelligi deũ aliquẽ diligere. Uno modo gñaliter. quia vult ſibi aliquod bonũ/⁊ ſic omne bonũ inq̃ſtum bonũ deꝰ dicitur diligere. iuxta illud. diligis eñ omia ꝙ ſunt nichil odiſti eorũ que feciſti. Alio modo ſpecialiter. q꞉ vult ſibi aliquod ſpeciale bonũ. ⁊ ſic deꝰ magis diligit illũ cui facit maius bonum. q̃a q̃uis oẽs eadem dilectione diligat: nõ tamẽ ad equale bonuꝫ

B ¶ Tertio diſtinguendũ eſt ꝙ illo modo vltimo adhuc aliquis poteſt dici amicus dei dupliciter. Uno modo. q꞉ deus vult illum ꝑ tunc habere aliquod magnum donũ qđ non eſt vita eterna ſicut eſt charitas/vl' gratia/vel originalis iuſticia. ſiue velit ꝙ ſemp ꝑmaneat in tali bono/ſiue nõ. ⁊ hoc voluntate bñplaciti. et hoc vocamꝰ diligere ſcđm ꝑſentẽ iuſticiã. ⁊ ſic deꝰ diligit ſolũ rõnales creaturas ꝙ ſunt in grã gratũ faciente ſiue ſint electe ſiue reprobate. Alio mõ q̃a deꝰ vult illũ nõ ꝑ illo tunc tamẽ aliquãdo habere/vel habiturũ eẽ illud ſpeciale donum quod ẽ vita eterna. ſic deus diligit ſolũ rõnales creaturas. nõ tñ oẽs illas ꝙ ſunt in grã gratũ faciente: ſed ſolũ illas ꝙ ſunt electe/⁊ nõ reprobe ſiue ſint in grã ſiue in mortali culpa. Et hoc voco dilectionẽ ꝫ eternã ꝑſciẽtiã da qua ad Ro.ix. Jacob dilexi Eſau aũt odio habui. Et iſta põt vocari dilectio ſimpl'r ꝑria: aut dilectõ ſm q̃d. q꞉ in ſcriptura ſimpl'r loquẽdo dr̃. Eſau aũt odio habui lꝫ forte. ⁊ ſine forte eſau q̃nq꞉ habuerit charitatẽ. ſaltem q̃ñ fuit nouit' circũciſus. ⁊ ita de q̃libet reprobo pt dici ſimpl'r ꝙ deus odit ipm. licet ſcđm quid ſcꝫ ſm preſentẽ iuſticiã diligat ipm q̃ñ habet charitatẽ vel grãm ⁊c.

¶ Ex iſtis diſtictionibꝰ ſequunt' C aliquę ꝑpoſitiones. Prima ꝙ loquendo de dilectione generali omnis entitas eſt a deo diligibilis' ex natura rei. Pꝫ ex dictis. Secunda eſt ꝙ loquẽdo illo mõ nulla entitas eſt deo odibilis ex natura rei. Pꝫ. quia nulla talis eſt ſm ſe mala ſed ſimpl'r bona. Tertia eſt ꝙ loquendo de dilectione ſpeciali vltimo modo dicta nulla entitas eſt a deo diligibilis ex natura rei ſiue ex ſui natura. Pꝫ. q꞉ ꝙ aliqua res ſit accepta deo ad vitã eternam ſolum eſt ex ordinatione voluntaria/⁊ gratuita volũtate diuina ⁊c. Quarta eſt ꝙ loquendo iſto modo nec odium dei: nec alius quicunq꞉ actꝰ culpabilis ẽ deo odibil' ex natura rei ſiue ex ſui natura. Pꝫ. nullus talis actus deacceptat' ad vitam eternã: vel imputat' ad penam eternã. niſi

D Ad ſcdz.

ex mera volūtate diuina. ꝛc. Ex
his ptz ad rationē. ¶ Ad ſcdam
rationē dico aliquas ꝓpōnes.
Pria eſt ꝙ poſſibile eſt tranſire
de cōtradictorio ad ꝯdictoriū. ſi
ue ꝯtradictoria ſucceſſiue verifi
cari. abſq₃ motu locali: aut poſi
tione noue rei: vel deſtructione
ꝓexiſtētis cuiꝰ verificationis la
pſus tēporis nō ſit in cā. q̄nis
ſine lapſu tp̄is actuali / vel po-
tentionali contingere nō poſſit:
alias eñ cōtradictoria ſil' eſſet
vera. Pz qr poſſibile eſt ꝙ aliq̄s
nō habēs ſpūſſāctū illo mō ſpe
ciali de quo dictum eſt in primo
articulo habe at poſtea ſpūſſan
ctū eꝰ non mutato localiter nec
aliqua alia re noua facta: vl' ali
qua deſtructa. vt patz ex dictis
ibidem. Et cōſtat ꝙ mutatio nō
eſt in ſpūſancto: nec oportet ꝙ
ſit in alio: nec lapſus tēporis ad
hoc facit ꝛc. Item ptz quia ab-
ſolute poſſibile eſt diuina virtu
te ꝙ albedo huiꝰ corporis nulla
locali eius / aut ſubiecti muta-
tione facta: ꝛ nulla re nouiter
cauſata / vel deſtructa nō infor-
maret illud corpus ꝛc. Patz. q̄a
hoc non minꝰ eſt poſſibile q̄₃ ꝙ
accidētia ſacramentalia ſint eq̄
preſentia corpori xp̄i ſicut erat
ſubſtantie panis. ꝛ tñ non infor
mant ipm ꝛc. Item abſolute de
us poſſet ſe ſolo conſeruare lu-
men qd̄ cauſat cādela quieſcēs
in aere nulla mutatione locali
facta ad hoc / aut aliqua re noui
ter creata / vel deſtructa ꝛc. Ex
quo ptz ꝙ abſolute poſſibile ē
aliqualiter eē in re qualiter pri
us nō fuit. vel aliqualiter nō eē
qualiter prius fuit abſq₃ muta
tione q̄ ſit acquiſitio / vel ꝑditio

aliculus rei ptz clare. ꝛc. Et ſic
ptz ꝙ maior illius rōnis eſt fal-
ſa. ¶ Sed ꝓ materia minoris et E
ꝯſequētie ſit ſcda ꝓpō. Q₃ eſto
ꝙ eēt impoſſibile ꝯdictoria ſuc-
ceſſiue verificari ſine mutatione
tñ nō oporteret ꝙ fiat ꝓpt muta
tionē factā in aliqua illarū rerū
ꝓ q̄bꝰ talia verificātur: ſ₃ ſuffi-
cit ꝙ in alia vt ſi deꝰ ordinaret di
mittere offenſam ſortis exiſtētis
in pctō mortali ſi aliq̄s vir ſctūs
rogaret pro illo. Illo eñ rogan
te fieret de nō dilecto dilectꝰ abſ
q₃ hoc ꝙ oporteret eē mutatio-
nē in eo / vel in deo / ſed in rogāte
Similiter in caſu ſufficit ad ta-
lem verificationē lapſus tempo
ris: et hoc quādo determinatio
tēporis cadit ſub ſtatuto: ſicut
apud hebreos lex erat vt quli-
bet ſeruus cōpleto ſexto anno
ſeruitutis: rediret ad libertatē.
ideo abſq₃ vlla ipſius mutatiōe
ſolo tēporis lapſu fiebat de ſer
uo non ſeruuus ꝛ de non libero
liber: ꝛ ita poſſet eſſe in propoſi F
to ꝛc. ¶ Tertia ꝓpoſitio eſt. ꝙ
eſto ꝙ ſine mutatione in tali re
non contingeret talia contradi
ctoria verificari: adhuc non ſeq̄
tur ꝙ per mutationē acquiſitā.
Et itez eſto ꝙ per acquiſitionē
etiā non ſequitur ꝙ per acquiſi
tionē charitatꝭ aut grē / vel ha-
bitus alicuius ſupnaturalis.
Et hoc ſatis patet. vnde appa-
ret ꝙ ratio non concludit. Pro
cōfirmatione rōnis ſit hec quar
ta ꝓpoſitio ꝙ iſta conſequentia
non valet. poſitis duabus rebꝰ.
illa propoſitio eſt falſa: ergo vt
ipſa ſit vera req̄rit tertia. ptz. ꝙ
iſta ē falſa antixp̄s nō erit. ꝛ tñ
ad eius verificationē non req̄rit

aliqua res alia ab illis q̄ ſũt. ſed põt illa ꝓpoſitio eē vera ſolum volẽte deo. Multe inſtantie pñt dari de informatiõe et inherẽtia forme: de conſuatiõe radij ſolis. ⁊ de donatiõe ſpũſſãcti. de q̄bus iã tactũ eſt ⁊c. Et ita in ꝓpoſito negat̃ maioꝛ rõnis: ⁊ ſilr̃ patʒ ꝙ ↄſequẽtia non valet ⁊c. ideo ⁊c.

B ❡ Ad tertiã rõnez dico aliquas propoſitiones. Prima eſt ꝙ pura priuatio charitatis vel gratie preciſe non habet rõnem peccati vel culpe. patet. quia talis eſt pctm̃ ſolũ iniꝯtũ ꝓſupponit debitũ habẽdi talẽ charitatẽ vel gr̃iam. illud autẽ debitũ tolli põt ſine poſitione alicuius habitus vel forme. Secũda ꝓpoſitio eſt ꝙ carẽtia charitatis licet ſit peccatũ tñ põt eſſe/ vel non eſſe peccatũ. Patet q̄a non eſt pctm̃ niſi in eo qui debet/ ⁊ tenetur habere eã. ⁊ q̄a deus poſſet hominem abſoluere a tali debito habendi eſto ꝙ non daret ſibi charitatẽ. ſeq̄tur ꝙ poſſibile eſt talẽ carere charitate abſq3 pctõ. Et ſic pʒ ꝙ maioꝛ rõnis ⁊ añs cõfirmationis ſunt falſa.

B ❡ Tertia ꝓpõ eſt ꝙ licet non ſit poſſibile ꝙ ab aliquo tollatur carẽtia charitatis vel gr̃e infuſe abſq3 hoc ꝙ infundatur ſibi talis iuſticia. tñ poſſibile eſt ꝙ ab eo tollat̃ carentia charitatis vel gr̃ie debite ineſſe abſq3 hoc ꝙ infundatur ſibi charitas vel gr̃a: ptʒ ſi tollat̃ debitũ habẽdi eã ⁊c. Quarta ꝓpoſitio eſt ꝙ nõ eſt poſſibile aliquẽ puari iuſticia debita ſeſſe ⁊ nõ eē iniuſtũ patʒ. ſi tollat̃ debitũ ⁊c. Et ſic ex iſtis clare ptʒ ad rationem ⁊ eius cõfirmationẽ. et qualiter priuatio charitatis ſit pctm̃ ⁊c.

❡ Sed q̄a in ꝓbatione antecedẽtis fiebat iſta ↄña. nullus põt ex puris naturalib⁹ vitare q̃libet pctm̃ moꝛtale igit̃ ad hoc req̄rit̃ aliq̃d donũ ſupnaturale. hec autẽ ↄña nõ valet. ſʒ fundat̃ in falſa imaginatione: ſcilʒ ꝙ ex hoc ꝙ ipſe homo non poteſt ex puris naturalibus vitare peccatum qꝛ ex puris naturalibus non põt habere charitatẽ quã tenetur habere: hoc aũt eſt falſum/ ⁊ negandum. Ideo ad eius declarationẽ diſtinguo ꝙ vitare peccatum ex puris naturalibus põt dupliciter intelligi. Uno modo vt per pura naturalia excludamus omnia dona infuſa ſupernaturalia. Alio mõ vt ꝑ hoc excludam⁹ ad iutoriũ ſupnaturale. tunc ſcd̃m hoc pono aliquas ꝓpoſitiones Prima ꝙ ſcd̃o mõ nullus ex puris naturalib⁹ põt aliquod peccatũ vitare. patʒ: quia eſto ꝙ deus abſolueret ipſuʒ a debito habendi charitatẽ ſeu quoduis aliud donum ſupernaturale. tamẽ adhuc non poſſet ex ſuis puris naturalibus (.i. ex ſe ⁊ ſine adiutorio dei ſupernaturali) peccata vitare. ſicut nec aliq̄d agere bñ. Scd̃a eſt q̃ ꝑmo modo q̄s põt ex puris naturalib⁹ q̃libet peccatũ vitare. ptʒ ſi de⁹ abſolueret ipſũ a debito habẽdi donũ ſupnaturale ⁊c. ❡ Tertia eſt q̃ pꝛimo mõ q̄s non põt de lege oꝛdinata ex puris naturalib⁹ quodlibet peccatũ moꝛtale vitare. pʒ qꝛ de lege oꝛdinata talis tenetur eſſe in charitate vel gr̃a. ⁊ ſi non ſit peccat moꝛtaliter/ ⁊ tale peccatũ non põt vitare ſine charitate vel gr̃a. ⁊c. Quarta eſt ꝙ pꝛimo modo q̄s poteſt etiã de lege

oꝛdinatꝰ ex puris naturalibus aliquod peccatum moꝛtale vitare. pꝫ. qꝛ talis exiſtēs ſine charitate vel gr̃a pōt vitare m̃lta moꝛtalia: alit̃ q̃libꝫ exñs ſine gr̃a incurreret oĩa moꝛtalia: qḋ eſt manifeſte falſũ ꝛc. Et ſic ptꝫ de iſto. Ex p̄dictis autē patet ꝙ abſolu-
D te poſſibile eſt ꝙ aliquis nō habeat charitatem aut gratiā nec habeat peccatum aut culpam. Si autē queratur ſi iſte decederet in iſto ſtatu vtrũ damnaret̃ vel ſaluaretur. Dico ꝙ fieret ſicut deo placeret q̃a vtrũqꝫ deus poſſet. Veriſimile tamen videt̃ ꝙ non damnaretur pena ſenſus quia in ipſo nichil eēt puniēdũ. Et idem eſſet ſentiendum de illo ꝛ de pꝛimo homine ſi in ſtatu innocentie ante infuſionem gratie deceſſiſſet ꝛc. ¶ Ad quartā dico
E ꝙ nullum eſt bonum vel malum
Ad q̃rtā quod deus de neceſſitate ſiue ex natura rei diligat: vel odiat loquendo. de dilectione ꝛ odio ſpirituali de quo ſupꝛa Nec aliqua qualitas eſt ex natura rei iuſticia: ſed ex mera acceptione diuina: nec deus iuſtus eſt quia iuſticiam diligit: ſed potius econtra aliqua res ē iuſticia quia deus eam diligit. i. acceptat ꝛc.

¶ Ad confirmationem reſpondent aliqui concedēdo añs et negando ↄ̃ñam. Nec valet pꝛobatio vt dicũt. quia licet eſto ꝙ aliquis actus ſit ſecũdũ ſe eque bonus. vel melioꝛ q̃ꝫ aliquis alius actus eſt malus. non tamē eſt ſimilis pꝛopoꝛtio eius ad vitam eternā qualis eſt actus mali penam eternam ſḿ mereri ꝛ demereri. quia malꝰ de ↄdigno punit̃ eterna pena. Bonus autē ↄ vlt ra ↄdignũ p̄miat̃ vita et̃na. Similr actus bonꝰ nō eſt apḋ deũ ex ſe et ꝓpꝛia bōitate meritoꝛiꝰ. Actus vero malꝰ ex ꝓpꝛia malicia vtiqꝫ demeritoꝛiꝰ eſt q̃re ꝛc. Sed alit̃ pōt dici ↄcedendo ↄ̃ñam ꝛ conſequens. Unde dico pꝛimo ꝙ nul-
li actui quātũcunqꝫ bono ex ſui bonitate vel itrinſeca natura debetur vita eterna. patet quia ex ſola gratuita dei oꝛdinatiōe miſericoꝛditer datur. Secũdo dico ꝙ aliquis actus bonus ex gratuita dei oꝛdinatiōe eſt iuſte meritoꝛius vite eterne patet quia iuſte pꝛemiatur. iuxta illḋ. ſcḋe Thi. iiij. Repoſita eſt michi coꝛona iuſticie quam reddet michi dominus iuſtus iudex. Cũ hoc ſtat tamē ꝙ gratis datur. Unde ꝛ gloſa dicit ſuper illo verbo. ꝙ vita eterna eſt gratia ꝓ gratia: ꝛ per ↄſequēs gratis data. Tertio dico ꝓbabilit̃ ꝙ nulli actui quātũcũqꝫ malo debetur ex ſua malicia vel intriſeca natura pena eterna. patet: quia ſicut deus gratis acceptat. actum bonũ ad vitam eternā: ſic poſſet non deacceptare actũ malum ad penā eternā. Quarto dico ꝙ aliquis actus malus ex iuſta dei oꝛdinatione eſt iuſte meritoꝛiꝰ pene et̃ne patet: quia iuſte punitur et̃ꝛ. Utrum autem ad condignum vl̃ citra condignum: de hoc nichil dico nunc: quia magis alias dicam ꝛc. Ex pꝛedictis ſequit̃ iſtud G
coꝛrelariũ ꝙ nō eſt in libera poteſtate rōnalis creature ꝙ actus ſuus bonus ſit meritoꝛius vite eterne. vel actus eius malus demeritoꝛius pene eterne. patꝫ: q̃a nullus actus eſt meritoꝛius vel demeritoꝛius eſſentialiter et in-

Vide bid Cor.m

triſece:ſed ſolū ex diuina acce=
ptatiōe vel deacceptatiōe. ſꝫ nō
eſt in poteſtate libera rōnalis
creature ꝙ ſuꝰ actus acceptet
vel deacceptet: qꝛ hoc ſolū eſt i
libera ptāte dei vt totū pꝫ ex di
ctis.igit ⁊c. Scd̄o ſequit ꝙ rō=
nalis creatura ad aliq̄d obliga=
tur qd̄ nō eſt ꝓprie in eiꝰ ptāte
libera.patꝫ.qꝛ obligatur ꝙ ali=
quis eius actus ſit meritorius
vite eterne/et acceptetur ad eā
⁊c.igitur ⁊c. Si dicat ergo obli
gatur ad impoſſibile negat cō=
ſequentia:quia licet iſtud nō ſit
in eius poteſtate:non eſt tamen
ſimpliciter impoſſibile. Et ſi di
catur ꝙ ſaltem ſequit ꝙ obliga
tur ad ſibi impoſſibile: adhuc
nego ꝯñam: qꝛ licet illud nō ſit
ꝓprie in eiꝰ poteſtate:eſt tamen
ſibi poſſibile/ licet non a ſe: ſed
ab alio.ſicut eſſe eſt ſibi poſſibi
le:licet non a ſua poteſtate. Et
ſic patet ⁊c. Hec de ſecūdo arti=
A 3.articl9 culo. ¶ Quantū ad tertiū arti=
culum vtrū charitas que datur
amicis dei poſſit augeri vl' mi=
nui. Primo videdū vtrū aliqua
forma vel qualitas poſſit auge
ri vel minui. Secūdo videndū:
vtrum ipſa gratia vel charitas
poſſit augeri. Tertio videndū
vtrum ipſa charitas vel gratia
poſſit minui. Circa primū ꝑmit
tam diſtinctiōes:deinde ponam
ſuppoſitiones.poſtea ſoluā ob
B i.diſtictō iectiones. ¶ Quantū igitur ad
primū ſit prima diſtictio de iſto
termino forma. Unde dico ꝙ for
ma ſumitur vno modo largiſſi=
me pro omni ſignificato terioꝝ
abſtractoꝝ:ſicut per terios ab
ſtractos ꝑdicamētoꝝ accidētiū
⁊ ſic figura ē forma rei figura=
te:⁊ paternitas pr̄is et raritaꝰ
ignis ⁊c. Et iſto modo ſepe repi
tur ꝙ forma nō diſtinguit a ſuo
formabili. Alio modo ſumit mi
nus large ꝓ omni eo qd̄ non eſt
ſubiectū/vel ꝯpoſitū:⁊ ſic deus
⁊ angeli dicunt forme. Alio mō
ſumit nō ita large ꝓ omi eo qd̄
eſt cauſa in alio genere cauſe ꝙ
efficientis:finalis:aut materia=
lis. Et ſatis eſt difficile explica=
re que ſit iſta cauſalitas: ſed de
hoc videbitur alias. ¶ Secūda
C ij.diſtin. diſtinctio eſt de iſto termino q̄li
tas. Unde dico ꝙ q̄litas poteſt
tripliciter ſumi. Uno modo pro
omni ſignificato terminoꝝ de
ꝑdicamentis qualitatis ⁊ ſic ali
qua ſubſtantia eſt qualitas: vt
ſatis patet. ¶ Scd̄o modo pro
quolibꝫ apto aliquid denoīare
eſſe quale.⁊ ſic forma ſubſtātia
lis eſt qualitas. Alio modo ſu=
mitur pro aliquo accidente de=
nominante aliquid eſſe q̄le vel
apto denomiare:⁊ ſic nulla ſub
ſtantia eſt qualitas.qꝛ lꝫ forma
ſubſtantialis denominet aliq̄d
eſſe quale ꝓpter quod differen=
tia eſſentialis ꝑdicat in quale:
tn̄ non eſt qualitas:quia nō eſt
accidens:ideo non ꝑdicat in q̄le
accidentale. Und̄ in ꝓpoſito ſu
muntur iſti termini forma vel q̄
litas vltio modo.⁊ nō aliꝭ ⁊c.
Ex hꝭ patet ꝙ omnis q̄litas
vt hic ſumitur eſt vel eſſe poteſt
D iij.diſti. forma.lꝫ non ecōtra ⁊c. ¶ Ter=
tia diſtinctio ē de iſto termino
augmentatio. Unde dico ꝙ tri=
plex eſt augmētatio.q̄dam ē pu
re extēſiua/ſicut rarefactio vel
ſolidoꝝ augmentatio. Alia eſt
pure intenſiua.ſicut augmenta
tio forme ſpūalis:ſiue formarū

ſpũalium non corpaliũ ſicut aug
mentatio charitatis ⁊c. Alia eſt
extenſiua ⁊ intenſiua. ſicut aug
mentatio formarũ corpaliũ: vt
caliditatis vel frigiditatis. Ali=
qua pōt dici augmẽtatio lʒ im=
ꝓprie q̄ nec extenſiua nec intẽ
ſiua q̄ poſſet vocari conuerſiua
ſicut aliqua res diceret̃ augmẽ
tata in rẽ perfectiorem: vt ani=
ma in angelũ. Et de iſto modo
poſſunt poni exempla varia et
poſſet ſubdiuidi: ſed tranſeo: q̄a
non eſt ꝓprie augmentatio nec
E ad ꝓpoſitũ ⁊c. ¶ Quarta diſtin
iiij. diſti. ctio eſt ſubdiuiſio augmẽtatio
nis ſolum extenſiue: quia illa ē
duplex: quedam numeroſa: ſeu
diſcreta: ſicut augmẽtatio gre=
gis ouiũ vel cumuli lapidum:
Alia eſt augmentatio extẽſiua
non ſolum numeroſa/ vel diſcre
tiua ſʒ cõtinua: ſicut rarefactio
aeris ⁊c. Et ſicut dictũ eſt/ et di
cetur de augmẽtatiõe. ita oīno
ꝓportionabiliter dici poteſt de
F diminutione. ¶ Quinta eſt de
v. diſti. augmentatione intenſiua: ⁊ eſt
ꝙ ipſa dupliciter poteſt imagi=
nari. Uno modo per accumula=
tionem graduum eiuſdẽ rõnis
conſtituentiũ vnam formã que
ſit magis intenſa ꝙ̄ aliqua ps
eius. Alio modo imaginantur
aliqui fieri augmẽtationẽ intẽ=
ſiuam ſolũ per receſſũ a nõ gra
du: ⁊ iſtud a diuerſis varie aſſi=
gnatur. Nam quidaʒ dicunt ꝙ
intenſio fit per depurationẽ ali
cuiꝰ forme a ſuo contrario. Aliȷ̄
ꝙ fit ꝑ maiorem radicationẽ in
ſuo ſubiecto: ita ꝙ ſecũdũ iſtos
ↄtingit eãdẽ formã penitus in=
uariatam ſm ſuã eẽntiã. aliqñ
ſubiectũ minꝰ intenſe denoīare

⁊ poſtea magis: ⁊ ſilr ecõtra: ſʒ
iſta opinio nõ eſt vera vt hʒ decla
rari in philoſophia ⁊c. ¶ Sexta
diſtinctio ē. ꝙ augmẽtatio tam
intenſiuã ꝙ̄ extenſiua dupliciť
pōt imaginari fieri. Uno modo
ſubito ſiue in inſtãti. ſicut ſi ſol
aut aliud luminoſũ crearet̃ in=
ſtãti ĩ medio dyaphano: ⁊ poſt=
ea aliqđ aliud crearet̃ in eodem
medio in inſtãti pt; q: fieret ibi
augmẽtatio luminis tã extenſi=
ua ꝙ̄ intenſiua in illo ſcđo inſtã
ti. Alio modo pōt imaginari ta
lis augmẽtatio fieri nõ in inſtã=
ti: ſed ſucceſſiue cõtinue tam ſm
extenſionẽ: ꝙ̄ ſcđm intẽſionem.
ita ꝙ data aliq̄ forma (vt calidi=
tate) verũ eſt dicere ꝙ ante quã
libet ptẽ iſtius caliditatꝫ ꝑus
fuit eius medietas ſm intenſio=
nem ⁊ extenſionem: ꝙ̄ illa tota
pars et ſic fit ſucceſſiue ↄtinue.
¶ Unde pro declaratione iſtoꝝ
eſt hic videndũ quid eſt aliq̄đ fi
eri in inſtanti. Unde dico ꝙ ali=
quid dicit̃ fieri in iſtãti. qñ nul=
la eius pars prefuit añꝙ̄ illud
eſſet. Ex quo ſequit̃ ꝙ nõ ſtat a
liquod indiuiſibile fieri et illud
nõ fieri in inſtanti. Patet: q: ni=
chil eius ante ipſũ prefuit cum
ipſum careat partibꝰ ⁊c. ¶ Se=
ptima diſtinctio eſt ꝙ augmen=
tatio continua pōt duplr fieri.
Uno mõ pōt fieri cõtinue ſucceſ
ſiue. Alio modo continue ꝑma=
nenter. Et hoc eſt q: duplex eſt
continuum: ſcʒ cõtinuũ ſucceſſi=
uum: ⁊ cõtinuũ permanens. Ad
cuius declarationẽ ſciendũ ē ꝙ
aliquid đr cõtinue ſucceſſiue au
geri qñ in quolʒ iſtãti poſterio
ri eſt magis intenſũ vel magis
extenſũ ꝙ̄ in aliquo priori. Ita

ꝙ non eſt dare aliquod tp̄us in
augmētatione ſic ꝯtinue in quo
toto illud ſit equalit̄ intenſū vel
A extēſū in qualibꝫ p̄te ⁊c. ¶ Octa
ua diſtinctio eſt ꝙ tripliciť cōti
git aliquā formā acq̄ri ſucceſſi-
ue cōtinue vel augeri. Uno mō
ſolū extēſiue q: intētionē nō ha
bet ſaltē realiť gradualem: ſicut
forma ſubſtantialis mixti. Alio
mō ſolū intēſiue. q: extenſionē
nō habet ſicut forme ſubſtātia-
rum ſp̄ualiū vt noticia vel amor
intellectualis. ſꝫ nulla forma hꝫ
intenſionem et extenſionē quin
ſi fiat ſucceſſio cōtinua in exten-
ſione fiat etiā ⁊ in intēſione. Et
ſimiliter econtra ⁊ hoc naturali
ter loquēdo. quia abſolute op-
B poſitum eſt poſſibile ⁊c. ¶ His
premiſſis pono aliquas ꝓpoſi-
tiones quas voco ſuppoſitiōes
quia apō theologos magis de-
bent ſupponi ex ph̄ia ꝙ̄ in theo
logia ꝓbari. Prima eſt aliquod
ſubiectū poteſt fieri magis ⁊ mi
nus tale ſine alicuius qualita-
tis aut alterius rei ſibi inexiſtē-
tis acquiſitione vel deperditio-
ne. Patet: q: ſit. a. aliqđ ſubie-
ctū calidū vt octo et ſit. b. aliqđ
calidū vt quattuor. et ſine muta
tione ipſius. a. augeatur calidi-
tas ipſi⁹. b. vſqꝫ ad. viij. tunc fit
magis ſimile ipſi⁹. a. ꝙ̄ prius. et
per ꝯſequens econtra. a. fiet ma
gis ſimile ipſi. b. modo conſtat
ꝙ magis ſimile ē magis tale ⁊c.
Siľr quanto quis ſit magis bo
nus eſt deo ſimilior. per ꝯn̄s de⁹
ſibi ſimili ſimilior ꝙ̄ prius. ⁊ tn̄
nullius fit in deo acquiſitio. igr̄
⁊c. Unde ſequiť ꝙ gradum com
parationis poſitiui ⁊ ſuum cō-
paratiuum de aliquo reſpectu
eiuſdē verificari ſucceſſiue non
arguit illud mutatū eē. Patꝫ de
deo ⁊c. vt dictum eſt. Non nego
tn̄ qui vnū illoꝝ mutet̄ ad veri-
ficationē ſucceſſiuā taliuꝫ ⁊c. vt
pꝫ. ¶ Secunda ꝓpoſitio eſt. ꝙ C
aliquod ſubiectū ē tale / vel ali-
quale per aliquaꝫ qualitatē ſeu
aliquam formā accidentalē ab
eo realiter differentē. Patet q:
iſta. eſt cōmunis doctrina peri-
patetica. cui etiam concordat fi
des catholica. que cōcedit ꝙ al-
bedo in ſacramento altaris re-
manet ſine ſubiecto. que albedo
fuit prius in pane tanꝙ̄ in ſub-
iecto quod quidē ſubiectū ꝑ eā D
erat album. ¶ Tertia ꝓpoſitio
eſt ꝙ aliquod ſubiectum poteſt
eſſe magis et minus tale per ali
quam qualitatem ſeu formam
accidentalem. Patet. quia aqua
poteſt eſſe magis ⁊ minus talis
per aliquam qualitatem ſeu for
mam accidentalem. Patet. quia
aqua poteſt eſſe magis ⁊ minus
calida ꝑ caliditatē ſibi inexiſten
tem / ⁊ eā informātē. ¶ Quarta E
eſt ꝙ aliqđ ſubiectū nō pōt eſſe
magis et minus tale ꝑ aliquam
qualitatē ſeu formaꝫ accidenta-
lem ipſa forma ſimpľr non vari
ata in ſe intrinſece. Patꝫ. q: cum
quelibet forma de ſua intrinſe-
ca rōē denominet ſuū ſubiectuꝫ
ꝯcretiue illa denoīatiōe quā hꝫ
abſtractiue (vt pꝫ in oīb⁹ indu-
ctiue) ſequiť ꝙ ipſa non pōt ipm̄
magꝭ / vel min⁹ denoīare ꝙ̄ ipſa
ſit in tali denoīatiōe: ⁊ ꝙ̄ ſit ꝑfe
cta intrīſece. ⁊ ꝑ ꝯn̄s nō ē imagi
nabile ꝙ ipſa ſimpľr īuariata hꝫ
ſe poſſit ſc̄dm magꝭ ⁊ min⁹ deno-
iare. Un̄ ſequiť ꝫ q̄ſdā docto-
res ꝙ nō p̄t ſaluari ꝙ eadē forā

numero scḋm suā essentiā indi-
uisibilis ⁊ simpliciter inuariata
(sicut caloꝛ / vel alia forma siue
substātialis / siue accidentalis)
possit dare de subiecto ꝑfectius
⁊ ipfecti⁹ eē. ⁊ facere ipsū magis
⁊ min⁹ tale ⁊ hoc ꝓpter maiorē
subiecti vel minorē dispositionē
vel vt qdā dicūt ꝓpꝫ maiorē vel
minorē radicationē in subiecto.
aut depurationē a ꝯtrario. Patꝫ
ex dictis. Et lꝫ alio modo posset
hoc multipliciṫ declarari: tñ de
hoc remitto ad philosophiā ⁊c.
¶ Quinta propositio est ꝙ nulla
F forma pōt suū formabile inten-
sius ⁊ remissius denoīare. siue
facere ipsum magis ⁊ min⁹ tale
nisi ꝑ intensionē ⁊ remissionem
ipsius forme in se. Sexta est ꝙ
nulla forma potest suum forma
bile intensius ⁊ remissius deno-
minare sine noua alicui⁹ partꝫ
acquisitione vel ꝑditiōe. Pa-
tet: aliter nō videtur posse salua
ri qualiter ipsa esset de nouo in
tensioꝛ vel remissioꝛ in se. ¶ Uñ
G sequitur primo. ꝙ in cuiuslibet
forme intēsione acquiriṫ aliqd
reale realiter distinctū a forma
priore. Secundo sequitur cōtra
quosdam ꝙ in tali acquisitione
illud qḋ acquiriṫ est eiusdem ra
tionis siue speciei specialissime
cū forma ꝓcedente. Tertio sequi
tur ꝙ in tali acquisitione illud
qḋ acquiritur remanet cū forma
priore. Quarto sequitur ꝙ illḋ
qḋ acquiritur facit ꝑ se vnū cū
forma priore. Hec oīa sunt con
tra illos qui dicūt ꝙ intēsio for-
me fit ꝑ acquisitionem noue for
me ꝑfectioris ꝙ̄ ꝓcedens. ita ꝙ
in subiecto nūꝙ̄ sunt simul ta-
les due forme quarū vna fuerit
prius in subiecto ꝙ̄ altera: sed si
mul adueniente noua corrūpiṫ
prima. ¶ Hec aūt opinio ꝯcedit
aliquā esse intensionē ꝯtinuā: tñ
ex ea sequiṫ primo ꝙ qlibet for-
ma q̄ acquiriṫ dū durat intēsio
solū est ꝑ instans ⁊ subito. Patꝫ
qꝛ si esset ꝑ tēpus / cū in tꝑe illo
quo esset fit adhuc intensio ⁊ ꝑ
ꝯñs acquiraṫ aliqd. sequiṫ ꝙ ꝓ-
cedēs ⁊ sequēs / imo multe seque
tes erūt simul in subiecto cōtra
eos. Secūdo sequiṫ ꝙ quelibet
talis forma acquiritur in instan
ti ⁊ subito. patꝫ clare. Et sic ista
opinio ē impossibilis ⁊c. ¶ Se-
ptima propositio est ꝙ aliqua
forma accidentalis siue quali-
tas habet latitudinē diuisibilē
nō solū scḋm realē extensionē/
sed etiā scḋm gradualē intensio
nem. Patet ex dictis qꝛ ista ꝓpo
sitio forma habet latitudinē va
let de virtute sermonis istā. for-
ma habet in se plures partes re
aliter distinctas faciētes ꝑ se vnū
extensū vel itēsū ⁊c. Uñ ad hui⁹
declarationē videnduꝫ est quid
est latitudo. quid latitudo inten
siua. quid latitudo extensiua. et
quid gradus vt sumitur hic.
¶ Dico igitur ꝙ latitudo sicut
hic sumitur cum loquimur de
latitudine formaruꝫ est plurali
tas distinctaruꝫ partiū ꝯstituē-
tiū ꝑ se vnū extensum vł intēsū.
Sed latitudo extensiua est plu
ralitas partiū distinctaꝝ cōsti-
tuentiū ꝑ se vnū quantū ꝯtinuū
vnde non capitur hic latitudo
prout apud mathematicos di-
stinguiṫ cōtra longitudinē. qm
si ad ymaginationē mathema-
ticoꝝ esset vna linea solū diuisi
bilis fm vnā dimensionē adhuc

ipſa eſſet latitudo ⁊ haberet latitudinē: ⁊ de ea hic loquimur. Sʒ latitudo gradualis ſiue itēſiua ē pluralitas diſtinctaꝝ partiū ſibi inuicē coexiſtētiū: ⁊ ꝯſtituentiū p̄ ſe vnū quātū intenſū.

A ¶ Vñ quadruplex eſt quātitas ſiue quātū. Quedā ē quantitas ſolū diſcreta ſicut numer⁹ angeloꝝ. Alia eſt quātitas ſimul diſcreta ⁊ ꝯtinua: ſicut numer⁹ p̄tiū vnius corporis / vt lapidis. Alia eſt quātitas ſimul diſcreta ꝯtinua ſiue extenſiua ⁊ etiam intēſa ſicut numer⁹ partiū vni⁹ qualitatis corporalis / ſicut caliditas ⁊c. Alia eſt quātitas ſil' diſcreta ⁊ intēſa ſed nō cōtinua vel extēſa ſicut numer⁹ partium vni⁹ q̄litatis ſpūalis vt charitatis. Et ſic q̄litas iſto mō quāta pōt eſſe in ſubiecto idiuiſibili ſi ſicut ī angelo vł aīa. vt p3 ⁊c. Sʒ grad⁹ vt hic ſumit̄ dr̄ pars alicui⁹ latitudis itēſiue ſiue pars alicui⁹ forme alteri pti eiuſdem coexiſtēs / ⁊ ſecum ꝯſtituēs p̄ ſe

B vnū quātū intēſuʒ ⁊c. ¶ Ex his ſequūtur aliq̄. Primo ſequit̄ ꝙ lʒ aliq̄ ſit forma extēſa q̄ nec eſt intēſa nec intēſibilis. tñ nulla ē intēſa q̄ nō ſit extēſa vł extēſibilis. Prima pars patet de forma ſubſtantiali mixti ſicut lapidis vel aſini. Scđa ps p3. q: lʒ aliq̄ forma ſpūalis ſit intēſa q̄ nō eſt extēſa ſicut eſt charitas vel ſcia in intellectu: tñ nulla videt̄ repugnātia qui de⁹ poſſet eā extēdere ⁊ vnū gradū alteri coexiſtentē ab illo ſeparare. ⁊ ei continuare. ſicut q̄litas corpis xp̄i in ſacramēto eſt ſibi intēſa ⁊ nō extenſa. ⁊ tñ de⁹ pōt eā extendere ⁊c.

C ¶ Scđo ſequit̄ ꝙ lʒ q̄libet forma extēſa poſſit eē ⁊ nō eē extenſa tñ nulla forma intēſa pōt eē ⁊ nō eſſe intēſa. Prima ps p3. q: ſicut aliq̄ forma ſeu q̄litas extenſa corporis xp̄i exiſtis ī celo pōt eē: ⁊ de facto ē nō extēſa in ſacramento. ita poſſet eē de q̄libʒ alia forma extēſa ⁊c. Scđa pars p3 q: ſicut nō eſt dare minimū q̄ꝺtū ꝯtinuū. ita nō ē dare minimum quātū intēſiuʒ: ⁊ p̄ ꝯñs q̄libʒ p̄s forme intēſe eſt magis intēſa q̄ ſua medietas. Et ſicut non eſt poſſibile qualibet partē ꝯtinui a qualibet eſſe diuiſam. ita impoſſibile eſt qualibet partem itēſi a qualibet eſſe ſeparatā ⁊c. quare ⁊c.

D ¶ Tertio ſequit̄ ꝙ licet forme ſubſtātiales mixtoꝛuʒ eiuſdē ratiōis / ſiue eedē ſpecie / vel etiā partes eiuſdē talis forme ſimul coexiſterēt: nūq̄ tamē facerēt latitudinē intenſiuā / ſeu ꝯſtituerēt. p3 ex dictis. Quarto ſequit̄ ꝙ licet aliqua forma extenſa ⁊ non intenſa (ſicut forma aſini) haberet moduʒ exiſtentie alicui⁹ forme intēſiue ⁊ nō extenſiue nō propter hoc faceret latitudinē intenſiuā. Patʒ de corpe xp̄i in ſacramēto: ⁊ pōt faciliter applicari. Si autē q̄rat̄ hic q̄re vna forma eſt intenſibilis ⁊ alia nō. ſicut forma accidētalis ⁊ nō ſubſtantialis. Dico ꝙ nulla eſt ratio niſi q: vna eſt talis nature ⁊ alia nō. Unde dico ꝙ nulla natura eſt intenſibilis que non poteſt facere per ſe vnū cuʒ alia eiuſdē rationis ſine maiori extēſione quantitatiua: ſic autem ē quelibet ſubſtantialis forma vt

E ſuppono ⁊c. ¶ Octaua propoſitio principalis ⁊ reſponſiua ad iſtū punctū eſt ꝙ aliqua forma

accidẽtalis/ſeu qualitas põt cõ
tinue ſucceſſiue augeri / vel mi-
nui nõ ſolũ ſcðm extẽſionẽ ſ3 ẽt
ſcðm intẽſionẽ. Pʒ ſatis ex p̄dic-
tis. Vñ ei⁹ ampliorẽ ꝓbationẽ
ſuppone ex phia naturali ⁊c. S3
ad ipi⁹ declarationẽ aliqualem
ſciẽdũ ẽ ꝙ aliquã formã augmẽ
tari põt itelligi dupliciť. ¶ Uno
mõ de ꝟtute ſermonis et ſic iſta
nunꝙ̃ eſt vera: forma augmen-
tatur. naʒ illud qđ augmẽtatur
eſt primo min⁹ ⁊ poſtea maius.
ſed nulla forma eſt primo maior
et poſtea minor: quia nec prima
p̄cedens/nec ſequẽs nec aggre-
gatũ ⁊c. Alio modo potest intel
ligi ſcðm intentionẽ loquentiuʒ
⁊ ſic per iſtam forma augmenta
tur: intelligimus iſtam. aliqua
forma prius eſt minor/ ⁊ poſtea
aliqua forma eſt maior cui⁹ pᵒ
eſt forma prior. Et ita ꝓportio-
nabiliter poteſt exponi iſta. for-
ma minuitur. Et ſic intelligitur
p̄dicta ꝓpoſitio et oĩa p̄cedẽtia
et ſequẽtia quãdo loquimur de
augmẽtatione vel diminutione
⁊c. Et ad eundẽ ſenſum cõcediť
ꝙ forma ſuſcipit magis et min⁹
i. aliqua forma eſt maior et alia
eiuſdem ſpeciei eſt minor. Et ſic
illa ꝓpoſitio eſt copulatiua: nõ
de copulato extremo. ¶ Sed cõ

Arguiť.

tra p̄dicta obijcitur primo ꝯtra
quartã ꝓpoſitionẽ ⁊ eius corre
lariũ q: ſicut ſe habet agens ad
agere: ſic forma ad perficere/ et
dare eſſe: ſed idẽ agens numero
in ſe non variatum poteſt ma-
gis vel minus agere ſecundum
quod inuenitur ſubiectum ma-
gis vel minus diſpoſitum: ergo
ſimiliter eadem forma numero
in ſe non variata poteſt facere
ſuũ ſubiectũ magis et min⁹ ta-
le. ſcðm qđ magis vł min⁹ ẽ diſpo
ſitũ. ¶ Scðo cõtra ſextã ꝓpoſi
tionẽ ⁊ dicta ibidẽ arguiť ꝙ for-
ma adueniẽs nõ remaneat cum
priore: q: oĩs forma nata ẽ deno
minare ſuũ ſubiectũ. igiť ſi. minor
charitas ⁊ maior ſimul ſunt. iſte
due denoĩabũt idẽ ſubiectũ: ⁊ p
ꝯñs idẽ ſubiectũ dẽ magis carũ
ꝓpter maiorẽ charitatẽ ⁊ min⁹
carũ ꝓpť minorem charitatem.
¶ Tertio arguiť ꝙ nõ ſint eiuſ- 3
dem rõnis/nec faciãt per ſe vnũ
q: ſi ſint eiuſdem ratiõis quero
quõ faciunt vnũ. primo nõ vni-
tate cõpoſitionis quaſi vna ma
teria et vna forma: nec vnitatis
ꝯtinuitatis clarꝫ eſt. nec vnitate
homogeneitatꝫ: q: homogenea
non vniunť niſi p ꝯtinuitatẽ: ſi-
cut aqua vnitur aque: vnde aĩa
aĩe non vniret᷑ ꝙ̃uis ſint homo
genie: nec vnitate identitatis oĩ
mode ⁊ ſimplicitatis clarũ eſt.
nec vnitate aggregatiõis: q: ſic
eſſet aceruus rerũ innumerabi-
lium: et multitudinis infinite.
Nec poteſt p̄ter iſtas vnitates
vnitas alia ymaginari. igiť ⁊c.
¶ Quarto cõtra octauã ꝓpoſi 4
tionem arguitur ꝙ nulla forma
poſſit gradualiter augeri ſucceſ
ſiue continue. quia ſequitur ꝙ
forma ſic intenſa eſſet infinita.
conſequens eſt falſuʒ. conſequẽ-
tia probatur. poſito ꝙ albedo
intendatur per tempus ſcilicet
c. et ſit. b. primuʒ inſtans in quo
incipit intentio et. c. inſtans in
quo complete eſt tunc hoc poſi
to arguitur ſic: quia in infinituʒ
minor albedo / vel minor grad⁹
ſeu pars albedinis eſt ꝙ̃ ſit hec
totalis albedo que ẽ acquiſita

ſi.c.inſtāti fuit acqſita in tpē.b.
c.poſt.b.inſtās ꝙ hec albedo de
monſtrādo eā totā eſt infinita.
ꝯña tenet qꝛ quelibet ps albedi
nis acqſita poſt.b.inſtās eſt ali
cuiꝰ ꝗtitatis intēſiue.ſed nullū
ꝗtū eſt in infinitū minꝰ alio fini
to igit̃ illo tota albedo eſt infini
A Ad p̄mū ta.ꝛc. ¶ Ad iſta rn̄deo Ad p̄mū
nego ſimilitudinē. Nam eodem
modo ꝓbaretur ꝙ eadē. forma
poſſet dare eſſe diuerſis ſubie-
ctis.etiā ſitu diſtantibus ſicut
illud agens poteſt agere in di-
uerſa ſubiectā.vt ſol ꝛc. ¶ Ad
B Ad ſcōm ſecundā dico ꝙ ꝯn̄s forte de vir
tute ſermonis nō eſt incōueniēs
tamē de cōmuni modo loquēdi
nō conceditur eſſe poſſibile idez
eſſe magis albū/ꝛ minꝰ albū.q̄a
ꝑ hoc ꝙ dicit̃ minꝰ album exclu
dit̃ maior albedo Unde aliquid
eſſe minꝰ album duo dicit.ſ.ha-
bere minorē albedinē ꝛ non ma
iorem.et ita minor albedo nata
eſt denominare ſuum ſubiectuz
minus album ſolum qn̄ non ha
bet maiorē albedinē quādo ve-
ro habet natā eſt denoīare non
quidē dicēdo hoc eſt minꝰ albū
ſed dicendo hoc eſt tali albedi-
ne album. Et ſic ptꝫ ad rōnem.
C Ad tertiū. ¶ Ad tertiuz dico ꝙ faciūt vnū
vnitate homogeneitatis. ꝛ ſic ē
aſſumptū falſū.ſcilꝫ ꝙ nichil eſt
homogeneū niſi continuum Et
dico ꝙ faciūt vnū ſe totis:ꝛ non
ſecundū ſua vltima. quia nō ha
bent talia vltimā ſicut materia
et forma/ꝗuis in hoc ſit diſſimi
litudo quia hic vna non infor-
D Ad q̄rtū mat aliam. ¶ Ad quartā nego
ꝯn̄am. Et ad ꝓbationē ꝯcedo ꝙ
in infinitū minor albedo ꝗ hec
tota q̄ eſt acqſita i.c.fuit acqſi-
ta poſt.b.iſta tn̄ nō eſt ꝯcedēda
aliqua albedo in infinitū minor
ꝗ eſt hec tota fuit acqſita poſt
b. Prima em̄ eſt vā:qꝛ ibi ly al-
bedo ſupponit cōfuſe tm̄. Secūda
eſt falſa qꝛ ibi ſupponit determi
natē ꝛc. Et ſic ptꝫ ad iſtā. Et ꝗ
uis multa poſſent dici circa hāc
materiā de intenſiōe/ ꝛ remiſſio
ne/ꝛ latitudine formarū ꝫquam
Ockā ꝛ poſt eū magiſter greg.
ꝛ plures alij diffuſe ꝛ ſubtiliter
tractauerunt tn̄ qꝛ hec materia
ad mathaphiſicā ꝛ philoſophi-
am ſpectat.breuit̃ ptranſeo his
contentꝰ q̄bꝰ ſubtilis pōt cete-
ra faciliter ꝑſcrutari. Et hec de
primo puncto huius articuli. E
¶ Quantū ad ſecundū punctū Utrum
Utrum ip̄a gratia vel charitas charitas
poſſit augeri:ponam tres con- poſſit au
cluſiones. ¶ Prima concluſio ē geri.
reſpōſiua ꝙ charitas poteſt au- i. concl.
geri. Probatur primo auctori-
tate apoſtoli ad Philippen.i.
Oro vt charitas veſtra magis
ac magis abūdet. id eſt creſcat
ſecundum gloſam. Non oraſſet
autē aplꝰs ꝓ charitatis incre-
mento ſi nō eſſet poſſibile eam
augeri. Itē.ij. Theſſ.i. Gratias
ago qm̄ ſupcreſcit fides veſtra
ꝛ abundat charitas. Itē eccl'ia
orāt dicēs. oīpotēs ſempiterne
deus da nobis fidei/ſpei/ꝛ cha-
ritatis augmentū. Item Aug.
dicit Enchiridiō. penul. minuit̃
cupiditas charitate creſcēte ꝛc F
igitur concluſio vera. ¶ Secū- ij. concl.
da concluſio eſt ꝙ charitas non
ſolum ſubito et inſtantane: ſed
etiam in tempore continue po-
teſt augeri. Patet qꝛ oēz formā
habentē latitudinē intenſiuam
poteſt deus ꝛ ſimul/ et ſucceſſi-

ne cauſare. ſed charitas ē hmōi
igit̄ rc. Maior p3. ⁊ minor ſequi
tur ex dictis q: cū charitas poſ
ſit augeri. ⁊ nō ſm extēſionē (vt
p3) ſequit̄ q ſm intenſionē. ⁊ p
ꝯñs rc. Quid aūt ſit de facto in
ꝓpoſito dubium eſt. Nā ſi nos
mereamur in tp̄e adhuc de⁹ in
inſtanti pōt tm̄ augere charita-
tem in nobis q̄tum in tp̄e mere
mur illū augeri. ⁊ hoc tā in p̄mo
inſtanti actus meritorij cū ip̄e p̄
ſciat q̄tum eſt duraturus: ⁊ q̄-
tum augmentū charitatis ſibi
correſpōdeat. q̄ etiā in aliquo
alio inſtanti ipſius actus ſicut
placet ſibi. Si vero nos merea-
mur in inſtanti/⁊ non in tēpore
adhuc ip̄e in tp̄e poteſt ⁊ ſucceſ
ſiue augere charitatē ꝓportio-
nabiliter ad meritū noſtrum. et
ſic iſta eſt cōcluſio facti de qua
non conſtat. ¶ Tertia ꝯcluſio ē
h q charitas in infinitū pōt auge
3. concl'o ri. Et hec intelligitur de poten-
tia dei abſoluta/⁊ nō de lege ſta
tuta. Probat̄. q: quātacūq3 cha
ritate data deus poteſt aliquē3
gradum certe q̄titatis de nouo
cauſare priore nō deſtructo. ⁊ il
li vnire ſic vt ex eis cōſtituatur
vna charitas. ergo omni chari-
tate data de⁹ pōt in infinitū da
re maiorē. quare rc. Tamen ad
ampliorē huius concluſionis ⁊
ſue ꝓbationis declarationem.
¶ Sciendū ē q ſicut pat3 ex ſu
pradictis aliquid in infinitū au
geri pōt quadrupliciter intelli-
gi. Uno modo extēſiue ⁊ hoc du
plicit̄ quia vel p additionē par-
tis ad ptem ſicut aq̄ addit̄ aque
vel p rarefactionē. Alio mō in-
tenſiue ⁊ hoc dupliciter: q: vl' ſi
ne ſubiecto. vl' in ſubiecto. ¶ Et

ſ3 hoc pono q̄ttuor ꝓpoſitiōes
¶ Prima eſt q augmētatio for b
me extenſe p̄mo modo pōt in in
finitū ꝓcedere. ita q q̄cūq3 data
pōt a deo fieri maior illa. p̄mo p
batur ex trib⁹ ſuppoſitiōibus.
¶ Prima eſt q ex quo poſſūt eē
duo indiuidua eiuſdē rōnis vel
ſpeciei ſpecialiſſime abſo lute in
finita poſſūt eē. q: nō ē ratio q̄-
re de⁹ poſſit facere duo q̄n eadē
rōne poſſit facere tria. et ſic ſine
ſtatu rc. ¶ Scd'a eſt q nulla in-
diuidua eiuſdē rōnis vel ſpeciei
repugnāt ſimul eſſe: ita q quo-
cūq3 indiuiduo poſito de⁹ pōt
pōt aliud facere nō deſtructo p̄
mo: q: iſta nō habent formalem
repugnātiā rc. ¶ Tertia eſt q q̄
cūq3 indiuidua eiuſdē rōnis vel
ſpeciei ſūt vnibilia ſūt equalit̄
vnibilia: ſicut quecūq3 eque ſūt
eiuſdē rōnis ſūt eque vnibiles:
q: q̄cq̄d pōt cōpetere vni indiui
duo pōt cōſimiliter ꝯpetere cui
libet eiuſdē rōnis rc. Ex iſtis p3
ꝓpoſitū. ſ. q de⁹ non pōt facere
aliquā talē formā quin poſſit fa
cere maiorē: q: q̄cumq3 data poſ
ſet de⁹ facere aliud indiuiduū
eiuſdē rōnis cum illo. et illō vni
re priori. et per ꝯñs totum reſul
tans erit maius. ¶ Scd'a propo-
ſitio eſt q augmētationē exten- I
ſiuā forme alteri⁹ rei extenſe ſe-
cūdo mō poſſe ꝓcedere in infini
tum eſt ꝓbleuma neutrū: q̄a ad
neutrā partem pōt fieri rō quin
faciliter ſaluatur. S3 tñ Ochā3
tenet q pars negatiua eſt ꝓba-
bilior. ſ. q augmētatio per rare
factionē nō ꝓcedit in infinitum
ita q aliqua ſubſtātia/vel qua-
litas poteſt fieri ita rara q ipſa
nō poſſet rarior fieri. quia incō-

uenięs videtur ꝙ vna faba fieret ita magna ꝙ circumſcriptiue occuparet tm̃ locũ ſicut tot⁹ mũdus: vel mille ſi eẽnt. qḋ tñ ſeqꝛ ſi nõ poneret ſtat⁹ in rarefactio A ne. ¶ Tertia ꝓpoſitio eſt ꝙ augmẽtatio forme itẽſe tertio mõ .i. ſine ſubiecto põt in infinitũ ꝓcedere. ita ꝙ q̃lib3 forma intenſiue augmentabilis q̃ põt eſſe a ſubiecto ſeparata põt augmẽtari in infinitũ ſic ꝙ quacunq̃ data põt deus facere maiorem. Et hec ꝓbatur oĩno ſicut pria propoſitio et ita ſi charitas ſit ſeparabilis a ſubiecto ſicut albedo. non põt fieri tãta quin poſſit fieri maior q̃a quacũq̃ data de⁹ poſſet aliã creare eiuſdem rõnis. vl' ſpeciei ꝛ vnire priori. ¶ Quarta ꝓpoſi B tio eſt iſta. augmẽtationẽ forme intenſe q̃rto modo (id eſt in ſubiecto poſſe procedere in infinitu3) eſt ꝓbleuma neutrũ. Vñ vtrũ deus poſſit aliquam formam ſicut charitatem intendere in eodem ſubiecto in infinitũ eſt dubium. ꝛ põt ꝓbabiliter ſuſtineri ꝙ non quia poſſet dici ꝙ ſubiectum determinet ſibi ex ſua natura certas q̃litates q̃s poteſt recipe / et aliquas non. Sicut anima non poſſet recipere albedinẽ. ſic etiã determinat ſibi certam q̃titatẽ: nec vltra poteſt aliquid recipere. Et ſic diceretur ꝙ deus poſſet tantum charitatem producere in anima ꝙ non poſſet maiorem producere in ea. Tamen Ockam declarat ad partem negatiuam quod probabiliter põt teneri ꝙ deus non poſſet facere tantã charitatem in anima qui poſſet facere maiorem in ea. q̃a quãdo alique forme eiuſdem ratiõis poſſũt eſſe in eodẽ ſubiecto p̃ſo nõ eſt ꝯdictio quaſcunq̃ formas eiuſdẽ ſpẽi eẽ i eodẽ ſubiecto. ſ3 aliq̃ charitas partiales pñt eſſe in eodẽ ſubiecto. q̃ q̃buſcunq̃ datis non eſt ꝯdictio illas eſſe in eodem ſubiecto primo. et ſic non eſt contradictio quin deus faciendo vnã charitatem nouam poſſit intendere priorem q̃tumcũq̃ magnã in eodem ſubie C cto. ¶ Sed q̃uis ipſe ſubtiliter D dicat tñ ad ꝓfundiorẽ huius materie declarationem diſtinguendum eſt. Unde incipiendo vbi ipſe dimittit dico ꝙ aliquod ſubiectum (ſicut anima) habet duplicem capacitatem. ſcil3 capacitatem paſſiuã: ꝛ potentialiter ſubiectiuã. ꝛ capacitatem actiua3 ſiue non pure paſſiuam: ſed vitaliter perceptiua3. Et l3 iſta diſtictio ſm illos qui ponunt diſtinctionem formalem cõcederet de virtute ſermonis: q̃a iſti dicerẽt ꝙ iſte ſũt due capacitates inter ſe: ꝛ ab ipſa anima diſtincte. (licet non realiter / tamẽ formaliter). tñ q̃a non ꝯcedẽdo in creaturis diſtinctionem talem / nec etiã in diuinis niſi ad ſenſũ ſupradictũ in q̃ſtiõe de diſtictiõe in diuinis vt. q. vi. ibidẽ patuit. Ideo dico ꝙ predicta diſtinctio non eſt vera de virtute ſermõis. ſed intelligo ea3 ſic ꝙ anima eſt duplr capax alicuius forme: ſc3 pure paſſiue ꝛ potentialiter. vel non ſolu3 pure paſſiue ſed vitaliter. ita ꝙ aĩa reſpectu alicuius forme põt eſſe ſubiectum ꝛ ipſam ſubiectiue capere. non ſolum paſſiue potentialiter ſicut materia prima capit formã ſ3 etiã ſubiectiue vitaliter ꝛc. ¶ Tunc iuxta hoc pono D

quattuor ꝓpoſitiões. ¶ Prima
eſt ꝙ aīa eſt infinite capax potē-
tialr̄ ſubiectiue/ita ꝙ nõ tm̄: nec
tot põt qui magis ⁊ plura poſ-
ſit ſuſcipe. Patz. qꝛa oīs potētia
pure paſſiua (vt ſic ꝓciſe) quātifi
caẗ ex ſibi corrñdenti actiua. ⁊ ꝑ
ↄñs tm̄ põt cape paſſiue ꝗtū de
us põt in ea ponere actiue. qua
E re ⁊c. ¶ Secūda propoſitio ē ꝙ
anima non infinite ſed ſolū fini-
te eſt capax vitaliter perceptiue
Ptz. qꝛa quelibet vitalis capaci-
tas eſt ꝓciſe tāta quāta eſt eius
virtualis actiuitas et eius vir-
tualis actiuitas preciſe tanta eſt
quāta eſt eius ꝑfectionalis qͦd-
ditas. quare ⁊c. Ex his ſequit̄ ꝑ-
mo ꝙ lʒ capacitas ſubiectiua et
capacitas ꝑceptiua ipſius aīe
ſint oībus modis idē (ſcʒ ipa ani
ma) tamen ipſa eſt infinita capa
citas ſubiectiua ⁊ ſoluʒ finita ca
pacitas ꝑceptiua ptz. qꝛa per hoc
quod dico īfinita capacitas ſub
iectiua nichil aliud intelligo niſi
ꝙ eſt potentia īfinite capax ſub-
iectiue ⁊c. ¶ Scḋo ſequitur ꝙ li
cet capacitas ſubiectiua anime
ſit finita id eſt finita entitas: ipa
tñ eſt infinita capacitas. qꝛa infi-
nite põt capere ſubiectīe licʒ nõ
F perceptiue ⁊c. quare ⁊c. ¶ Ter-
tia ꝓpoſitio eſt ꝙ charitas in in
finitū põt augeri in anima. Ptz
ex prius dictis. quia talis quali-
tas quātacunq; ſit in aīa adhuc
põt fieri maior ⁊ aīa põt eā reci-
pere ſubiectiue. ⁊ ſic nec ex par-
te ꝓducentis: nec ex parte recipi
entis repugnat ipſā augeri in i-
finitū. quare ⁊c. ¶ Quarta ꝓpo
ſitio eſt ꝙ non poteſt in infinituʒ
augeri charitas in anima. Volo
dicere quod licʒ charitas in īfini
tū poſſit augeri in aīa: ⁊ hoc in eſ-
ſe qualitatis: nõ tñ in eſſe chari-
tatis. ita ꝙ nõ eſt dare aliquam
charitatē ī aīa q̄ ꝗtūcūq; poſſit
fieri maior ī gdu q̄litatiſ: vl̄ talis
entitatis nõ tñ põt eē maior cha
ritas iſti aīe. Et hoc ptz ex ſcḋa
ꝓpoſitione qꝛ erit dare aliquā q̄
erit tāta quātā põt iſta aīa cape
vitalr̄ ſʒ nulla res põt eſſe alicui
aīe maior charitas ꝗ̄ illa aīa ſit
vitalr̄ capax ⁊c. ¶ Ex his ſeq̄t̄ ꝑ
mo ꝙ lʒ in nullo ſubiecto poſſit i G
infinitū augeri charitas. qꝛ nec ī
hoc: nec in illo quocūq; ſubiecto
demõſtrato, tñ in infinitū poteſt
augmētari charitas in ſubiecto
¶ Prīa ps ptz ex dictis qꝛ q̄cūq;
ſubiecto dato eſt dabilis chari-
tas tāta ꝙ non poteſt ineſſe aliq̄
maior charitas eidem ſubiecto
⁊c. ¶ Secūda ps patz quia ly in
ſubiecto ſupponit confuſe tātū.
⁊ ideo ꝗ̄uis ſit dare charitatem
qua nulla põt eē maior charitas
iſti ſubiecto illa tñ põt eē maior
charitas alt̄i ſubiecto magis vi
talit̄ ꝑceptiuo ⁊ magiſ ꝑfecto mõ
q̄cūq; tali ſubiecto dato. deꝰ põt H
creare ꝑfectiꝰ. igit̄ ⁊c. ¶ Secūdo
ſeq̄tur ꝙ lʒ hec qualitas ſit hec
charitas. non tñ ſequitur hec ſit
maior qualitas. ꝗ hec ſit maior
charitas. Ptz ex dictis: et poteſt
poni exemplum. quia non ſequi
tur hec linea eſt vlna. vl̄ bipeda-
litas: et hoc poteſt fieri maior li
nea: ergo põt fieri maior vlna: vl̄
maior bepedalitas ⁊c. Similiter
non ſequitur hec diſtātia eſt hec
propinquitas (demonſtrato ae-
re inter ſortem et platonem) et
poteſt fieri: vel ſit maior diſtan-
tia. ergo ſit maior propinquitas
⁊c. patz clare. Et ſi arguitur ſic.

hec qualitas eſt charitas / ꝛ hec qualitas erit maior ꝙ prius. ergo hec charitas erit maior ꝙ prius concedẽdo antecedẽs ꝛ ꝯſequens ſi huic adiectiuo maior ſubintelligitur illud ſubſtãtiuum qualitas. ſed nego minorẽ ꝛ cõcluſionẽ ſi ꝑ ſubſtãtiuo itelligat̄ iſte terminus charitas vt pꝫ intuẽti. ꝛ põt poni exemplũ in dictis terminis ꝛc. Hec aũt diligenter aduertẽdũ ꝙ ſicut dico de charitate vl' grã ita dꝫ ꝯcedi de btitudine vel gloria ꝛ de delectatiõe ꝛ triſticia / vel pena ꝛ gñalit̄ de ꝗlibet volitiõe vel noticia: et omni qualitate q̃ poteſt potentiã perceptiuam vitaliter immutare imo melius clarius / vel magiꝫ ꝓprie hoc apparet eſſe verum in iſtis ꝙ de charitate vel gratia.

Et ratio eſt ꝙ nulla qualitas ẽ intrinſece ꝛ formalit̄ volitio / vel noticia. ſed preciſe ꝑ habitudinem quam habet ad potentiam vitalem ꝑceptiuam patuit ſupra. Licet aũt talis charitas vel gratia non ſit intrinſece et formaliter talis vt patuit in ſecundo articulo tamen nec ẽ talis ꝑciſe per habitudinem quam habet ad potentiã vitalem cui eſt intrinſeca: ſed per habitudinem ad diuinam acceptationem que eſt ei extrinſeca. ꝛ ideo eſt maior vel minor charitas / vel gratia ſm ꝙ magis vel minus acceptatur a voluntate diuina. id eſt ad maiorem vel minorem beatitudinem. Abſolute autẽ ſtaret ꝙ minor in gradu magis acceptaretur. ꝛ ſic maior qualitas eẽt minor charitas ꝛ minor qualitas eẽt maior charitas. ¶ Et ex iſtis pꝫ via ſubtilib⁹ ad imaginandum multa in hac materia ꝛc. ¶ Sed cõtra dicta inſtatur ꝑmo ſic per rõnẽ Scoti. ꝙ accepta aliqua charitate puta. a. querit̄ vtrum aſcẽdendo ſit ſtat⁹ ad aliquã ſupremã poſſibilẽ aut nõ: ſi ſic habetur ꝓpoſitum: ſi nõ ſequitur ꝙ quanto aliqua magis excedit a tanto eſt ꝑfectior. ꝛ ꝑ ꝯñs illa q̃ in infinitũ excedit ẽ in infinitum perfectior. ꝛ ita illa in ſe erit intenſiue infinita. ꝛ cũ ipſa videat̄ ab intellectu diuino ſicut vnum creabile poterit vnica creatiõe creari. quare ꝛc. ¶ Secundo ſi charitas aut aliqua forma poſſet augeri in infinitũ tũc aliqua creatura ſm ſuam naturam abſolute ꝑportaret perfectionẽ infinitã. hoc aũt ſoli deo ꝓpriũ ẽ. quare ꝛc. ¶ Tertio ſi ꝛc. tũc poſſꝫ eẽ maior charitas charitate chriſti ꝯͣ ma. li. 3. diſtin. xiij. ¶ Quarto logicaliter arguit̄ ſic. Omnes partes charitatis creabiles poſſunt eſſe create. hec eſt vniuerſalis cuius quelibet ſingularis ẽ vera vt patet. tunc demonſtratis omnibus illis partib⁹ creabilibus iſta ſingulariꝫ erit vera iſte partes creabiles poſſunt eẽ create. hec autẽ demonſtratio eſt poſſibilis ſaltem intellectui diuino qui oẽs partes / ꝛ qualibet videt ſed quelibet ſingularis de poſſibili affirmatiua in q̃ ſubijcitur ꝑciſe ꝓnomen demonſtratiuum ſi eſt vera ẽ vera in ſenſu compoſito (vt pꝫ in omnibus) ꝛ per ꝯñs hec ẽ poſſibil' iſte omnes partes ſũt create demõſtratiꝫ oibus creabilib⁹. ꝛ per ꝯñs ipoſſibile eẽt aliã charitatẽ creari. Illa ergo eẽt ſũma creabilis. Similit̄ quot ꝑtes charita-

Margin notes: A. Ad ꝑmo — 1. argui. — 3. arguit̄ — 4. ar.

tis & quãtãcunqȝ charitatẽ de⁹
poteſt facere/tot & tantã pt de⁹
facere.ponatur ineſſe ꝙ quãtãcũqȝ
põt facere tantã de⁹ facit.ergo non
B poterit vlteri⁹ maiorẽ facere.& p
Ad pm. ꝯñs nõ in infinitũ &c. ¶Ad iſta
rñdeo ad primũ dico pmo ꝙ ſi=
ue de⁹ poſſit facere aliquã ma=
gnitudinẽ vel charitatẽ actu in
finitã ſiue nõ.tñ hoc nõ ꝯcludit
illd argumẽtũ. Nã cõſimilr̃ p=
baretur ꝙ augmẽtum numero=
rũ non procedat in infinitum:et
ꝙ deus poſſet facere tot indiui=
dua vnius ſpeciei ꝙ non poſſet
facere plura qḋ eſt incõueniens
Secundo dico ad ſcḋam argu=
menti ꝙ vltra.a poteſt in infini
tum ꝓcedere augmentatio ita
ꝙ non eſt ſtatus.& quãdo dicitur
ꝙ quãto aliqua charitas exce=
dit a.tanto eſt perfectior.conce
do ad ſenſum quem poſt ſtatim
dicam:ſed propter hoc non ſeq=
tur ꝙ q̃ in infinitũ excedit a.eſt i
ifinitũ pfectior.q2 iplicat ꝙ ali=
qua charitas i infinitũ excedit/
vł excedere põt a.qḋ eſt falſum.
Unde ſicut deus poteſt facere
plura/& plura indiuidua in infi=
nitum.& tñ faciet finita/& nunqȝ
infinita.ita poteſt facere maiorẽ
charitatẽ/& maiorẽ in infinitum
et tñ ſemper faciet finitam.Ter
tio dico ꝙ qualibet charitate fi
nita poteſt fieri charitas finita
maior:ſed tñ nõ ſequitur ꝙ aliq̃
charitas finita poſſit fieri maior
q̃libet charitate finita:q2 argui=
tur a termino ſtãte ꝯfuſe tm̃ ad
ipm ſtãtẽ determinate.ſicut non
ſequitur poſt oẽm diẽ põt fieri dies
ergo aliq̃ dies põt fieri poſt oẽs
diẽ ſic nõ ſeqtur vltra quãlibet
diuiſionẽ ꝯtinui pt fieri diuiſio:
ergo aliqua diuiſio pt fieri poſt
omnẽ diuiſionẽ.Quarto dico ꝙ
nulla charitas intẽſiue infinita
videtur ab intellectu diuino eẽ
creabilis:q2 nulla talis ẽ facti=
bilis:& p ꝯñs nec a deo viſibilis
lȝ de⁹ videat ꝙ in infinitũ chari
tas pt fieri maior. ¶Ad ſcḋaȝ p=
mo nego ꝯñam:nõ enĩ ſeqtur ꝙ C ad ſcḋ
ſi in infinitũ charitas poſſit au
geri ꝙ ſit poſſibilis aliqua cha=
ritas infinita. Scḋo dico ꝙ eſto
ꝙ eẽt aliqua talis charitas infi
nita de facto adhuc ipa nõ eẽt in
finita pfectio.imo nõ eẽt eẽntia
liter magis perfecta q̃ pars ei⁹
finita:ſicut ſi eẽt vn⁹ aer ifinit⁹ il
le nõ eẽt eẽntialr̃ pfectior:q̃ vn⁹
pugillus ei⁹. Tertio dico ꝙ eſto
ꝙ eẽt aliqua talis charitas ifini
ta pfectio:non tñ ſequitur ꝙ eẽt
eodẽ modo ifinita pfectio ſicut
deus. Quarto dico ꝙ iſta ꝯña
non valet ſimplr̃.hec charitas
fit maior/vel intenſior:ergo fit
pfectior.ptȝ:q2 per hoc ꝙ fit in=
tenſior nõ fit pfectioris ſpeciei:
ſed manet eiuſdẽ ſpeciei & perfe= Inſtã
ctionis eẽntialis &c.bene tñ con
cedo ꝙ fit pfectior:licet non ſim
pliciter .ſ.eẽntialiter:tñ ſm quid
ſcȝ gradualiter ad iſtum ſenſum
ꝙ ipſa continet aliquẽ gradum
quẽ non ꝯtinebat prius q̃ eſt ali
qua pfectio &c. Et ad eundẽ ſen
ſum ꝯcedo ꝙ ſpecies charitatis
abſolute importat infinitã pfe=
ctionem poſſibilem:ideſt infini
tos gradus poſſibiles.quorum
quilibet eſt aliqua perfectio:&
ſic eſt dicendũ de qualibet ſpe= Solu
cie in qua plura indiuidua ſunt
poſſibilia. ¶Ad tertiã dico pri= D
mo ꝙ caritas xp̃i nõ fuit maris Ad t
ſibi poſſibilis:ptȝ:q2 de⁹ potuit

illam augere ſvel ſine ſubiecto/
vel etiam in alio ſubiecto maio
ris capacitatis q̄ʒ anima chriſti
ſicut i angelo. Scđo dico q̄ cha
ritas xp̄i nō fuit maxia ſibi poſ-
ſibilis: pʒ ex dictis: q2 illa potu
it in infinitū intēdi in gradu q̄li
tatis in ip̄a aīa xp̄i cū ip̄a eēt in
finite capacitatis potentialis.
Tertio dico q̄ charitas xp̄i fuit
maxia ſibi aut alteri poſſibilis
de potētia ordiata: ꝛ ſic intelle-
xit magiſter: ꝛ nō de potētia ab-
ſoluta. Quarto dico q̄ charitas
xp̄i fuit maxia charitas ſibi poſ
ſibilis etiā de potētia abſoluta:
pʒ: q2 ſuppono q̄ illa charitas
fuit tāta quātā ei⁹ aīa abſolute
potuit vitaliter capere: ꝛ fuit ad
equata ſue potentie ſeu capaci-
tati vitali: ꝛ ideo cū ei⁹ vitalis ca
pacitas nō potuit augeri: ſicut
nec eius eſſentialis q̄ditas: ſe-
quitur q̄ illa charitas potuiſſet
augeri in ḡdu qualitatis: nō tñ
in eē charitatis reſpectu talis
A capacitatis. ¶ Et ſi dicatur: vel
Inſtāti. in augmentatione graduali ta-
lis qualitas gradus adueniens
eſt illi anime charitas: vel non:
ſi ſic: ergo aggregatū ex prece-
dente ꝛ adueniēte erit maior cha
ritas quia continebit aliquam
charitatē quā non cōtinebat p̄-
cedens charitas. ſi non: hoc eſt
incōueniens. cū ſit eiuſdē rōnis
nō. eñ videtur poſſibi le q̄ in eo
dem ſubiecto ſint duo gradus
vnius qualitatis: quoꝝ vnus ſit
illi ſubiecto charitas ꝛ alter nō
Solutio ¶ Ad hoc dico q̄ licet poſſet ſu
ſtineri q̄ ſic: ꝛ negare conſequē
tiā: ergo aggregatū ꝛc. dico eñ
q̄ licet aggregatū ſit maius: et
maior q̄litas: nō tñ maior chari
tas licet illud cōtineat aliquid
qđ eſt charitas quod prius non
continebat. Exemplū ſi pott⁹ ſit
plen⁹ vino: licet deus poneret
aliud vinū cū pou p penetratio
nē. ille pott⁹ nō eēt magis plen⁹
q̄ʒ ante: q̄uis aliq̄ eēt plen⁹ quo
nō erat añ plen⁹. ꝛ ſic pluribꝰ re
bus eēt plenus licet nō magis
plen⁹ ſic i ꝓpoſito ꝛc. de hoc hec
pauca ꝓ nūc ſufficiāt: de q̄ plu-
ra dicā i materia de merito xp̄i.
¶ Ad quartā dico primo q̄ an B
tecedēs eſt verum: ſʒ illa poteſt Ad q̄rtū
negari in ſenſu ꝯpoſito: et licet
illa ſingularis concederet iſte
ptes creabiles poſſunt eē crea-
re. demōſtratis oībus ꝛc. tñ ne-
gatur in ſenſu ꝯpoſito. ꝛ illa re-
gula aſſumpta nō eſt vniuerſali
ter vera illis ꝓpoſitionib⁹ in q̄
bus ſubijcitur ꝓnomen demon
ſtratiuum pluralis nūeri. ſicut
q̄uis iſta ſit vera. iſta poſſūt eē
vera demōſtratis duob⁹ contra
dictorijs cōtingētib⁹. tñ hec nō
eſt vera. poſſibile eſt iſta eē vera
vł hec eſt poſſibilis iſta duo ſūt
vera eiſdē demōſtratis ꝛc. ¶ Se
cundo dico aliter rñdēdo q̄ oēs
partes charitatis creabiles de-
monſtrari dupliciter poteſt itel
ligi. Uno mō q̄ demonſtrentur
oēs quarū q̄libet eſt creabilis.
Alio modo q̄ demōſtrētur oēs
q̄ ſunt creabiles. Si p̄io modo
dico q̄ hec ſingularis iſte par- C
tes poſſunt eſſe create nō eſt ſin
gularis illius vniuerſalis oēs
ptes creabiles ꝛc. Et rō eſt q̄a
oībus partibus demonſtratis
iſta nō eſt vera iſte partes ſunt
creabiles. Uñ non ſequitur qđ-
libet iſtoꝝ eſt crea bile: ergo iſta
ſunt creabilia. Exēplū ſint due

linee equales.a.⁊.b.hec eſt vera quodlibet iſtorū (demōſtratis oībus iſtorū q̄libet eſt ps ipius b.) eſt exceſſū ab a.⁊ tñ hec eſt falſa eiſdē oibus demōſtratis iſta ſūt exceſſa ab a.q2 iſta.b.⁊.b.eſt q̄ſtū equale a.Uñ ptz q̄ nō ſemper de oibus ſimul verificat̄ terminꝰ pluralis numeri de quorū quolibet verificat̄ ſingulare illius pluralis. Si vo demōſtretur ſecundo modo dr̄ ɔ̄fiter q̄ talis demonſtratio non eſt poſſibilis q2 nulle creabiles ſūt oēs creabiles ⁊c. ¶ Tertio dico q̄ ſi q̄libet ſingularis illius vniuerſalis eſt vera/⁊ ipa vera.tñ ſua de ineſſe non eſt poſſibilis ideo nō facit ad ꝓpoſitū.ſ3 nulla ſingularis eſt in qua demōſtrant̄ oēs partes creabiles.Si autē fiat iſta vniuerſalis.oēs ptes quarū quelibet eſt creabilis poſſūt eē create.tunc dico q̄ aliqua eius ſingularis eſſet /vel eſſe poſſet ſaltē cognita a deo:in qua oīs collectiue demonſtrant̄ quarū quelibet eſt creabilis.ſ3 ipa vniuerſalis eſt falſa ſicut ⁊ illa ſingularis vt potes declarare ⁊c. Quarto dico q̄ quātācūq3 charitatem deus poteſt facere tantam poteſt facere.⁊ cum dicitur ponatur ineſſe dico q̄ non ſeq̄tur q̄ debeat ſic poni ineſſe nec eſt neceſſariū q̄ quelibet ꝓpoſitio vera de poſſibili poſſit ad illum modū poni ineſſe niſi quando eſt vera in ſenſu ɔ̄poſitionis Uerūtamē ſi quis nimis curioſus velit q̄ ponatur ineſſe debet ſic poni q̄ſtum deus facit tantū facit.⁊ hec poſſibilis eſt ſed non facit contra dicta.Et hec de ſecundo puncto ⁊c. ¶ Quantum ad tertium punctum vtrum ipa gratia vl' charitas poſſit minui ponam tres ɔ̄cluſiones. ¶ Prima eſt q̄ quelibet caritas creata per potentiā abſolutā dei poteſt minui. ¶ Secūda eſt q̄ quelibet charitas acq̄ſita per potētiā agentis creati poteſt minui. ¶ Tertia eſt q̄ nulla gratia infuſa per potentiā ordinatā dei poteſt minui. ¶ Uñ ad declarationē iſtarū ɔ̄cluſionū diſtinguēdū q̄ charitas creata pōt ſumi dupliciter ſc3 ꝓ charitate infuſa que ꝓprie dicitur charitas creata.⁊ ꝓ charitate acq̄ſita:q2 ſicut ex aliis actibꝰ anime frequētatis generātur habitꝰ. Sic etiam ex ipis actibus diligendi deum ꝓpter ſe/⁊ proximū ꝓpter deum generatur habitꝰ in anima ad conſimiles actus inclinans qui etiā poſt peccatū mortale remanet in homine. Prima charitas dicitur gr̄a gratum faciēs: ſed ſecūda non eſt gr̄a gratum faciens.Et iſta poteſt ſumi vel pro habitu/vel ꝓ actu.Et ꝓportionabiliter cupiditas ē duplex ſc3 actualis ⁊ hītualis.⁊ vtraq3 diuidit̄ i mortalē ⁊ venialē.Ex hac diſtinctione ſequunt̄ aliqua correlaria vel ſuppoſitiones valentes ad ſequentia. ¶ Primo ſeq̄tur q̄ charitati infuſe nulla cupiditas habitualis eſt ɔ̄traria, ſed ſibi cōpoſſibilis.ptz.quia ſi gentilis luxurioſus ⁊ auarus ⁊ aliis cupiditatibus habituatꝰ baptizatur.infunditur ſibi charitas et tamen non ſtatim corrumpitur habitus vicioſus qui prius erat:cum etiā poſt baptiſmū experiat̄ ſe inclinari ad actꝰ illorū.Secundo ſequitur q̄ nul

ſi actui charitatis cupiditas habitualis eſt ɔ̃ria.ſʒ ei ɔ̃poſſibilis pʒ ſicut p̄cedēs. et loq̄: de actu charitatis infuſe ꝛc. Tertio ſeq̄tur q̄ charitati īfuſe vel ei⁹ actui cupiditas actualis venialis non eſt ɔ̃ria ſed ei ɔ̃poſſibilis. Quarto ſequitur q̄ charitati infuſe et ei⁹ actui cupiditas actualis mortalis eſt ɔ̃ria ꝛ incompoſſibilis. Et capio contrarietatem large prout illa dicuntur cõtraria que de lege ordinata non poſſunt eidem ſimul ineſſe ſed bene ſucceſſiue. Quis hoc non ſit de ipſoꝝ intrinſeca rõne ꝛc. ¶ Quinto ſequitur q̄ charitas acquiſita: et cupiditas mortalis ſecunduʒ habitum ſunt contrarie. nec vna eſt alteri compoſſibilis. Et loquendo de charitate habituali acquiſita perfecta. ſ. qua q̄s habitualiter diligit deum ſuper oīa: ꝛ q̄cquid diligit: diligit ꝑpter deum pʒ q̄a aliter ī eodē ſimꝰ eēnt hītus acq̄ſiti ad icõpoſſibiles act⁹ .ſ. ad diligēdū creaturam pluſq̄ deū. vel nõ ꝑpter deuʒ q̄ eſt act⁹ cupiditatis mortalis. ꝛ ad diligēdū deum pluſq̄ creaturam: ꝛ ꝑpter ipſum creaturam qui eſt actus charitatis. Sexto ſequitur q̄ licet non oīs cupiditas ſit formaliter cõtraria charitati infuſe. tamen aliquo modo poteſt dici contraria. ſ. virtualiter inq̄tū inclinat ad actus: actibus eius ī compoſſibiles: vel aliquo modo impedientes mediate vel immediate. nec actus eliciantur ita ꝑfecte ſicut magis ex declaratiōe concluſionum apparebit ꝛc.

¶ His preſuppoſitis probatur pⁱma cõcluſio. q̄a omnis forma augmentabilis et ſucceſſiue acq̄ſibilis abſolute eſt diminuibil': ꝛ ſucceſſiue deſtructibilis ſʒ q̄lib3 charitas creata ſiue infuſa. ſiue acq̄ſita: ſiue act⁹: ſiue hit⁹ eſt huiuſmodi: pʒ ex ſupradictis. igit q̄libet talis eſt abſolute diminuibilis ꝛc. ¶ Secūda ɔ̃cluſio ꝓbatur q̄a omnis charitas acquiſita eſt actus: vel habitus. Si ſit actus tunc ſiue ſit actus charitatis infuſe tantuʒ (vt in eo qui nõdum acquiſiuit habitum charitatis ex actibus) ſiue ſit act⁹ charitatis acquiſite tantum (vt ī eo qui poſtq̄ acq̄ſiuit habitū charitatis: ex actibus per peccatum mortale pdidit charitateʒ infuſam) ſiue ſit actus vtriuſq̄ (vt in eo qui hʒ vtrūq̄ habitū infuſū. ſcʒ ꝛ acquiſitum) Cõſtat q̄ talis actus poteſt minui ab agēte naturali. q̄a nõ omnē hmõi actum neceſſe eſt totum ſimul corrumpi. ſʒ ſucceſſiue poteſt naturalr̄ remitti: vt quilibet põt experiri. Si aūt talis charitas acquiſita ſit habitus: tūc poteſt naturalr̄ minui ꝑ actus contrarios gn̄ati uos incõpoſſibilis habitus (ſcʒ cupiditatis) quia oīs habitus naturaliter generabilis ꝛ augmentabilis per actus: per cõtrarios actus eſt corruptibilis ꝛ diminuibilis. vt patʒ ſecūdo Ethicorum. ꝛ quilibet poteſt experiri. igitur ꝛc. ¶ Tertia ɔ̃cluſio ꝓbať. quia ſi habitus charitatis infuſe ꝑ potentiam ordinatā dei (id eſt ſ̄tāte ordinatiōe dei) poſſet minui. hoc maxime eſſet per actus noſtros demeritorios. ſed hoc non: q: vel hoc eſſet per peccatū mortale: vel per peccatum veniale. Nõ per mortale. q: illō totaliter tollit charitatem: ꝛ nõ

Margin notes: A — C pⁱ.i. ɔ̃cl. — C Pbať. ij. ɔ̃cluſio. — D pbať. iij ɔ̃cluſio.

ſtat cum aliquo gradu eius ſm
dei ordinationẽ aliter idẽ homo
ſimul eſſe dign⁹ morte eťna ⁊ vi
ta eťna. qđ ẽ falſũ. ꝯña ptz. q: ſm
ꝙ dĩt magŕ li. ij. di. xlij. Sola cha
ritas diuidit inter filios ꝑditio=
nis ⁊c. Aug. xv. de trini. ca. xviij.
Nec per veniale: quia ſi per ve=
niale poſſet minui per venialia
poſſet totaliter corrũpi. ꝯñs eſt
falſum: quia ſi c aliquis habens
charitatez abſqꝫ peccato morta=
li poſſet per veniale preciſe dam
nari. quod eſt falſũ. Et ꝯña patz
quia ſi in aliquo ſit parua cha=
ritas/ ⁊ committat peccatũ venia
le ſi diminuanť charitas tũc po
nať ꝙ centeſima. talis ergo per
plura/ ⁊ plura/ ⁊ grauiora venia
lia poterit tantuz diminuere qđ
E adimeret totuz ⁊c. ¶ Sed ꝫ hoc
.i. op. de ſũt diuerſi modi dicẽdi. Una via
diminu= eſt per ſecunduz veniale non cor
tõe chari rũpiť tantus ğdus charitatis ꝙ̃
tatis per ius per primũ / ſed medietas ei⁹
vẽiale ĩp ⁊ per tertiũ medietas illius me=
batio. dietatis ⁊ ſic ſemper per partes
minores eiuſdem propoſitionis.
Sed hoc nõ valet. q̃a p mai⁹ pec
catum vel equale poſterius cõ=
miſſum non minus debet corrũ
pi ꝙ̃ per primum. immo potius
plus. cũ ſcđm non excuſetur per
primuz/ ſed potius aggrauatur.
Alia via eſt ꝙ ante corruptiõez
F totalẽ charitatis oportebit tot
ij. opinio venialia cõmittere ꝙ ſi quis vl=
terius peccet illud peccatũ non
poterit eſſe veniale ſed erit mor=
tale. et per illud totaliter chari=
tas corrumpeť. Sꝫ hoc nõ valet
Impro= q̃a quotq̃t pctis etiaz mortalib⁹
batio. cõmiſſis adhuc põt quis ꝯmitte
re aliud mortale. ergo multo for
tius quotcũqꝫ venialibus com=
miſſis. põt aliud veniale ꝯmitte=
re. ⁊ ſic p venialia ⁊c. Alia via eſt
ꝙ añ totalẽ corruptionẽ occur=
rer materia alicui⁹ ꝑcepti qđ vl' iſte G
implebit. ⁊ tũc reaugebitur cha
ritas ipſius: vel tranſgredietur
et tunc ipſe peccabit mortaliter
et ſic charitas per mortale per=
detur. ¶ Sed hoc non valet q̃a
licet materia precepti poſſit oc=
currere. non tamen neceſſe eſt q̃n
ante labatur magnũ temp⁹ ante
ꝙ̃ occurrat. ⁊ in illo tempore po
terunt multiplicari venialia do=
nec totaliter charitas perdatur
Alia via eſt ꝙ per peccata venia H
lia poſſibile eſt charitatem mi=
nui vſqꝫ ad totalẽ corruptionem
excluſiue. ſic ꝙ in inſtanti ꝯple=
te corruptionis ipſe peccat mor=
taliter. q̃a ſcꝫ non ſeruat chari=
tatem ad quam teneť ſub pena
peccati mortalis. quare ⁊c. Sed
hoc non valet. quia non ſeruare
charitatem (cum eius ꝯſeruatio
ſit totaliter a deo) non eſt homi=
ni peccatũ ꝓprie loquẽdo: ſꝫ cõ=
mittere/ vel obmittere aliquid ꝓ
pter quod demeretur charitatẽ
ſubtrahe ⁊ ſibi auferri a deo eſt
in eo peccatum. Et nullum tale
eſt hic in caſu niſi culpa venialis
igitur ⁊c. ¶ Ideo ex predictis
ſequuntur aliqua correlaria.
Primum eſt ꝙ charitas infuſa ſe I
cundum ordinatam dei potenti=
am non poteſt diminui ꝙ̃tum
ad eius eſſentiam. Secundo ſe=
quitur ꝙ per culpam venialem
poteſt diminui ꝙ̃tuz ad eius fer
uorem. Et hoc poteſt contínge=
re quia ex frequentatione venia
lium generať cupiditas habitu
alis inclinans ad actus qui ſunt
pctã venialia. et per ꝯñs aliquo

modo inhabilitās ad act⁹ chari
tatis. Ex quo fit vt poſtea nō tā
feruidos ⁊ intenſos actus cha-
ritatꝫ eliciat ⁊ ſic hituat⁹. ¶ Itē
aliter pōt ɔtingere. ſ. q̄ habens
charitatē infuſā habeat etiā ac
quiſitā. ⁊ nō ſolū illā que incli-
nat actus ɔtrarios mortalibus
ſed etiā que inclinat ad act⁹ cō-
trarios venialib⁹. ⁊ tunc ſi talis
cōmittat multa venialia contra
inclinationē illius charitatꝫ ac-
quiſite remittetur illa: et ſic mi
nus ꝓmpte ⁊ minus feruenter
eliceret actus charitatis infuſe.
quia conſtat per experientiam
q̄ habens charitatem acq̄ſitam
feruentiorem ſimul cum infuſa.
feruētius opereratur q̄ȝ habēs
infuſā ſolū. vt pꝫ de vicioſe ha-
bituato poſt ſusceptionē chari-
A tatis in baptiſmo. ⁊c. ¶ Tertio
ſequitur q̄ ex venialibus multi
plicatis pōt totaliter tolli ſeu
corrumpi feruor charitatis. pꝫ
quia feruor charitatis non eſt
aliud niſi habitus acquiſit⁹ cha
ritatis vel eius actus. nec eſt a-
liqua entitas ab his diſtincta q̄
minuatur ſicut aliqui imaginā
tur. ita q̄ charitatem remitti q̄
ad eius feruorē nichil eſt q̄ȝ mi-
nus feruidos/ et intenſos actus
charitatis/ ⁊ minus feruenter/ ⁊
minus delectabiliter elicere. ⁊ ſi
cut diminutio huius feruoris
poteſt per venialia fieri ita ⁊ to
talis corruptio ⁊c. ¶ Quarto ſe
quitur q̄ per culpam venialem
poteſt diminui charitas q̄ȝtum
ad eius firmitatem ⁊ ſtabilitatē
ſꝫ ad iſtū ſenſū q: quedā veni
alia multū diſponūt ad lapſū et
B ad ruinā in mortalia p̄ que p̄dit
2.arguit. charitas ⁊c. ¶ Sed cōtra dicta

arguit̄ primo q̄ per mortale mi
nui poſſit charitas. q: eſt poſſi-
bile q̄ q̄ȝtū vn⁹ actus eſt merito
rius tm̄ p̄ciſe ali⁹ act⁹ mortalit̄
culpabilis ſit demeritori⁹ ergo
poſſibile ē charitatē minui per
pctm̄ mortale. aīs pꝫ. q: aliquo
actu demeritorio ē dare actum
meritoriū magꝭ meritoriū/ ē da
re min⁹ meritoriū. et p̄ ɔñs erit
dare eque meritoriū. ſꝫ ɔña. pba
tur. ſit act⁹. a. meritori⁹ et ſit. b.
mortalis p̄ciſe tm̄ demeritorius
⁊ ſit a. prim⁹ act⁹ meritori⁹ aug
mēti grē poſt grāȝ baptiſmalē.
tūc q̄ȝtū ꝓmiū debet̄: a. tāta pe-
na p̄ciſe debet̄. b. q̄ quātū q̄s ac
quiſiuit de charitate p̄. a. actū
tm̄ preciſe p̄det p̄. b. actū. ⁊ per
ɔñs remanebit ſibi tota grā ba
ptiſmalislis ⁊c. Cōfirmat̄ q: ꝺꝫ
ſctōs de⁹ remūerat vltra ɔdignū
⁊ punit citra dignū. hoc aūt eēt
falſū ſi deus pro culpa. b. ſemel
commiſſa priuaret iſtū oī chari
tate q̄ fuit premium. a. cēties cō
miſſi. ergo non priuat plus q̄ȝ ac
quiſiuit per. a. ſemel ⁊c. ¶ Scdo 2.arguit
arguit̄ q̄ per venialia poſſit tol
li charitas q: quis per venialia
poteſt demereri penā eternā et
penam extenſiuā infinitā. ergo
perdere charitatem ɔña patet.
q: ſi ſic decederet nunq̄ȝ habe-
ret beatitudinem. Et aīs pbat̄
q: poſſibile eſt q̄ aliquis com-
mittat infinita venialia pro q̄rū
quolibet meretur penā aliquā
quia in qualibet parte ꝓportio
nali alicuius temporis/ vt hui⁹
hore pōt cōmittere vnū veniale
cū non ſit dare minimū tp̄us in
quo poſſit nouū actū hēre. Cō-
firmat̄. q: pono q̄ deus īcipiat
ſorti q̄ actū quē hꝫ non ɔtinuet

per horā/nec℥ ꝑ aliquā ptē ei⁹ ꝓportionabilē ſub pena diurna ꝑ cuiuſ℥ ptis cōtinuatiōe. ⁊ cōtra ꝓceptū ſortes cōtinuet actū illū ꝑ horā. ſequit̄ cū in illa ſint infinite ptes ꝙ mereꝛ penā infinitoꝝ dieꝝ.

3. ar. zulſ

¶ Tertio arguitur ꝙ per veniale poſſit minui charitas. q: ſi nō ſequit̄ ꝙ hñs charitatē et hoc ꝙ venialiter peccaret non eſſet minus dilectus a deo/ nec etiam minus bonus/ et equaliter diligeretur peccans/ ⁊ eque bonus eſſet: quod eſt abſurdum cu℥ peccans venialiter puniatur a deo: ꝯña tñ pat℥ q̄a hñs equale℥ charitatē eſt eque bonus ſm Aug. lib. Enchiridion. xxvij. habēs maiorē charitatem eſt melior ⁊ eque bon⁹ etia℥ eque diligitur ⁊c.

üij. ar.

¶ Quarto ad idem oē pctm̄ vl' malū adimit aliq̄d de bono ⁊ ē corruptio boni ſm Auguſtinū Enchiridion xij. xiij. et lib. iij. de lib. ar. Pctm̄ aūt veniale eſt malū: ⁊ nō op℥ ꝙ adimat de bono nature ergo aliquid de bono gr̄e. et ſic diminuit eam ⁊c.

C Ad ꝓmū

¶ Ad p̄mā rōnem dico ꝓmo ꝙ in hac cōparatione vel ſumitur actus demeritoꝛ⁹ ſequens immediate gratiam. vl' actus demeritorius non ſequēs immediate gratiā. Et ſi ſecundo modo tunc ꝯña non valet q: talis non tollit gratiā nec in toto nec in parte. Et ſi primo modo tūc eſt negandū. Scḋo dico ad ꝓbationē ꝙ nullo actu demeritorio ſic ſumpto eſt dare in eodem ſuppoſito aut alio in quo cetera ſūt paria aliquē magis meritoriū q̄ꝫ ille ſit demeritori⁹ quia per quēlibet talē actū meretur quis ꝑuari gr̄a. ⁊ ſi ſic decedat ꝑuatur gr̄a cotreſpōdente gr̄e ꝓcedenti. et mereꝛ cū hoc penā eternā. hec aūt ſūt maius malū q̄ꝫ ſit bonū qḋ mereꝛ q̄s ꝑ aliquēvnū actum meritoriū. qḋ pz. q: ꝑ nullū actū mereꝛ q̄s vitam eternā q̄ prius ĩmediate nō eēt ſibi a deo et gr̄a deputata cū cuiuſ℥ act⁹ meritorij gr̄a ſit ꝓncipiū ſolū. ꝗ mereꝛ augmētū gr̄e in p̄nti: ⁊ glie in futuro. tale aūt augmētū nō ē tā bonum q̄ꝫ malū eſt ꝑuatio totalis gl'ie ſibi deputate prius ⁊c.

D

¶ Tertio dico ꝙ eſto ꝙ eēt dare aliquem actū magis meritoriū q̄ꝫ. b. ē demeritori⁹: ⁊ aliquē min⁹. nō ſequitur ꝙ ſit dare aliquem tm̄ ꝓciſe meritoriū q̄ꝫtū. b. eſt demeritorius. Et hoc eſt cōtra adā lib. ij. q. ix. vbi vult ſimilē ꝯñam in oib⁹ tenere. Sed inſtantia pt℥ de angulis cauſatis intra circulu℥ ex portione circunferentie circuli ⁊ linea recta ſecante circulum. et de angulo recto. vtrūq℥ ꝯparendo angulū contingētie extrinſecum circulo qm̄ eſt dare aliquē intra circulū magis excedentē angulum ꝯtingentie extrinſecū q̄ꝫ angulus rectus excedat ipm̄: ſc℥ angulū ex maiori portiōe circuli et linea intrinſecus ſecantē circulum. q: oīs talis eſt maior recto vt p℥ ex. xv. tertij Euclidis Item eſt dare intra circulu℥ angulum min⁹ excedētē angulum contingentie q̄ꝫ excedat rectus eum. ſ. angulū ex minori portiōe circuli ⁊ linea recta. q: oīs talis eſt minor recto. vt pz ibidē ⁊ oīs talis excedit angulū ꝯtingentie cum poſſit diuidi ꝑ angulos rectilineos quoꝝ q̄l℥ eſt maior angulo ꝯtingentie. qui eſt omniu℥

acutoꝝ acutiſſim⁹. Et tñ nō eſt
dare aliquē talē angulū qui tm̄
preciſe excedat angulū cōtingē-
tie quātū eū excedit rect⁹. Aliꝰ
cū quecūqꝫ equalī excedūt idē
ſint equalia. ſequiꝰ ꝙ aliqͥs poſ
ſet eſſe angul⁹ hmōi intra circu-
lū qui eēt equalis recto. cui⁹ op
B poſitū ibidē demōſtraꝰ. ❡ Ex q̄
ſeqͥtur ꝙ tales ꝯſequētie nō va-
lent inter illa q̄ ſūt alterius ⁊ al
teri⁹ rōnis. ⁊ ꝑ ꝯñs cū alteri⁹ ra
tionis ſit act⁹ meritori⁹ ab actu
demeritorio. pꝫ dictā ꝯñam non
valere in ꝓpoſito. ❡ Secundo
ſequitur ex ꝓdicto exēplo ſicut
notat etiā ꝯmentator ſupra pre-
dicta ratiōe ꝙ vbi ſit cōparatio
inter ea que ſunt alterius et al-
terius rōis poſſibile eſt aliquā-
do trāſire de minore ad maius
per omia media et nunqͣ venire
ad equale. pꝫ ſi imaginaꝰ linea
recte ſecās circulū in partes in-
equales ⁊ conſtituens cū minori
portione circuli angulū minorē
recto moueri ꝯtinue ſꝫ extremi-
tatē ſuā que conſtituit angulū
illū verſus maiorē portionē cir-
culi ita ꝙ ſemper creſcat angu-
lus ille poſt donec dicta linea
trāſiuerit vltra. Nā ante ſectio
nem in ptes equales. ⁊ etiā tūc
angul⁹ cauſatus ē minor recto
et poſtea maior qꝛ maioris por-
tionis circuli ⁊c. Et ſic patet ad
B rōnem. ❡ Quarto ꝓncipaliter
dico ad cōfirmationē ꝙ deū pu
Q nire circa cōdignū pōt intelligi
dupľr. Uno mō ꝯparando quā-
tatē culpe ad quantitatem pene
ſꝫ ſtatutū diuie mīe. ⁊ ſic quilꝫ
punitur vel premiatur ſm con-
dignuꝫ id ē ſm ꝙ ex ſtatuto dei
dignus eſt. Alio modo compa-
rādo illa ꝓciſe ſecūdū ſe. ⁊ ſic di-
citur cōiter ꝙ quilibet peccator
vel dānat⁹ puniꝰ citra cōdignū
qꝛ vltra penā quā hꝫ mereꝰ ma
iorē vt dicit mgr̄ li. iiij. diſt. xlvi.
Et addit magiſter Greg. ꝙ oīs
culpa mortalis nō ſolū meretur
(abſolute ꝯſiderata ei⁹ malicia)
priuationē glīe ⁊ penam eterne
miſerie. ſꝫ etiā priuationē toti⁹
cauſe: ⁊ annihilationē. ⁊ ꝙ deus
non annihilat peccatorē ē ex ei⁹
miſericordia. Iuxta illud Tre.
iij. Miſericordie domini qꝛ non
ſumus conſumpti. Et ꝓbat rōe
quia per hmōi culpā meremur
priuari omni beneficio dei con-
ſiderata magnitudine offenſe q̄
eſtimanda eſt ſecūdū magnitu-
dinem offenſi vt dicit Criſoſto-
mus ſuper illo Matthei. x. Nō
eſt diſcipulus ſuper magiſtruꝫ
⁊c. Immo nec ſic annihilando
digne et pene puniretur: q̄uis
amplius puniri non poſſit ⁊c.
❡ Sed iſtud dictum non vide-
tur mihi veruꝫ: quia non video
ꝙ aliquis mereaꝰ ex culpa ſua
repugnantia ⁊ incompoſſibilia
ſcilicet puniri eternaliter / et an-
nihilari ſimpliciter. ſed de hoc
alias ⁊c. ❡ Ad ſecūdā rōnem ne
go antecedens: ⁊ ad ꝓbationem Ad ſcđaꝫ
q̄ñ diciꝰ. poſſibile eſt ꝙ aliqͥs cō
mittat infinita venialia ⁊c. Ad
hoc rñdet hibernic⁹ ꝙ non ē poſ
ſibile ſed adā hoc reprobat dif-
fuſe. Tñ hic dico ꝓmo diſtiguē-
do ꝙ hoc pōt dupliciꝰ intelligi.
Uno mō ꝙ poſſit ꝯmittere infi-
nita pctā diſcreta / ⁊ diſticta ſm
ſe q̄ nō ſūt ptes alicui⁹. vni⁹ ⁊ ſic
nego hoc eē naturaliꝰ poſſibile
Alio mō infinita ꝑtialia vni⁹ ſi
cut ſi aliqͥs ꝑ aliqḋ t̄ꝑus ꝯtinue

intenderet actū ſuū malū. ⁊ tūc q: licet īfinitis ptib⁹ illi⁹ act⁹ debeātur īfinite ptes pene: non tñ infinite equales ſicut nec in illo actu ſunt infinite ptes equales

D ¶ Scđo dico ad ↄfirmationē φ ad hoc φ iſte ſit ex omiſſiōe p̄cepti re⁹ illius pene oportet φ de qualibet pte ꝓportionali illius tp̄is ip̄e ſciat/vel ſcire poſſit diſtincte quāta ip̄a eſt cū quātitas tp̄is hic includaꝛ in p̄cepto. Aliter nō ſcienꝛ obmitteret. ⁊ ꝑ ↄñs non eēt reus pene. ſꝫ hoc nō eſt naturaliꝛ poſſibile vt quālibet partē illius temporis ſic diſtincte cognoſcat. ſꝫ eſt dare minimā partē diſtincte ꝑceptibilē ab eo. vl' maximā nō ꝑceptibilē ⁊ cū partes ꝑceptibiles nō ſint infinite in aliqua pte temporis iſte ſic cōtinuās nō poterit eēſe ri reus infinitarū penaꝝ. Et ſic preceptū illud de lege ordinata non eſt dabile a deo / nec rationabile. nec caſus admittendus. Tertio dico φ caſus forte de potentia abſoluta eſſet poſſibilis. ſed tunc nō eſt ad ꝓpoſitū. quia nec eſt abſolute īpoſſibile charitatem minui ꝑ venalia/⁊ totaliter tolli.

E ¶ Quarto dico φ ſicut dictū eſt de tēpore ita poteſt dici de pena. ſcilꝫ φ ad hoc φ iſte omiſſiones obligent oportet φ iſte cognoſcat penā impoſitam fore eternā. ⁊ ꝑ ↄñs φ priuabiꝛ perpetuo gloria. Ex quo ſequiꝛ φ ſi iſte ↄtinuet actū ſcienter et libere ipſe preelegit actum illuꝫ continuare ſaltē interp̄tatiue q̄ eſſe particeps glorie eterne: et ꝑ ↄñs ↄtēnit: et peccat mortaliter et ſic conceſſo caſu de lege ordinata adhuc nō habeꝛ φ ꝑ venialia ⁊c.

F ¶ Ad tertiaꝫ vno mō pōt dici φ p̄ciſe ꝓpter pctm̄ veniale nō min⁹ diligiꝛ q̄s a deo: nec oppoſituꝫ ꝓbaꝛ ex hoc φ tp̄aliter puniꝛ. Uult em̄ ipſū purgari vt ipſe p̄miū accipiat. ¶ Alio mōꝫ meli⁹ poteſt dici ſm̄ Ganden̄. v. quolibe. q. xviij. φ amor dei non diciꝛ maior/vel minor in ſe. ſꝫ ſecundū effect⁹ ſuos: effectus aūt eſt duplex ſcꝫ eternus/⁊ tēporalis. Q̄tum ergo ad effectum eternū qui eſt gloria nō minus diligit peccantē venialiter q̄ non peccantē. nec etiā q̄tum ad gratiam ꝑ quā venitur ad gloriam q̄tum autē ad effectū aliquem tēporalē minus eū diligit. quia ei penā tēporalē infligit/ ⁊ tēporaliter differt ei dare bonū eternū. Etiā q̄tum ad illā bonitatē q̄ acceptatur ad gloriam nō eſt minus bonus ⁊ de illa loquitur Auguſtin⁹ ⁊c.

G ¶ Ad quartam dico φ non omne peccatū ſemp adimit de bono qđ infuit/ aliq̄d eius corrūpendo. ſed pro tanto diciꝛ adimere q: potentiam reddit min⁹ diſpoſitaꝫ/ ⁊ potentem ad bonū. vel q: ſi ſit habitus bonus acquiſit⁹ in potentia illum reprimit: et ſic peccatuꝫ veniale poteſt adimere de iuſticia / vel virtute morali ⁊ acquiſita. non tamen de theologica et infuſa. vel adimit de bono qđ natuꝫ eſt ineſſe. ſicut eſt bon⁹ act⁹ oppoſitus vel aliquis gradus eius. nā vt dictuꝫ eſt non ſinit elicere tā intenſum et feruiduꝫ actum charitatis. Et licet non poſſit forte tollere totum feruorem: q: nūq̄ ille tolliꝛ quin ſic peccans velit facere ⁊ dimittere quecunq̄ de neceſſitate ſalutis ſunt fiendaꝛ

vel obmittēda ꝑpter qḋ nō di-
minuit/vel saltē nō totalr̄ tollit
feruorē circa opa ꝑceptoꝝ aliꝰ
peccaret mortalr̄. tn̄ bene tollit
totū feruorē acq̄ſitū ꝑ actꝰ dire
cte cōtrarios illis venialibꝰ ſi-
cut ſupra dictū ē. Et hec de ter-
A tio articulo. ¶ Tunc ad rōnes
Ad pmū pncipale pncipales q̄ſtiōis. Ad pmā ptꝫ
qḋ dicēdū de antecedente. tn̄ ad
ꝓbationē dico ꝙ deꝰ multa fa-
cit ꝑ plura q̄ poſſet facere ꝑ pau
ciora. nec hoc ē fruſtra. Alia aūt
nō eſt cā q̄rēda niſi volūtas ſua
qꝛ eo ipo ꝙ ſic vult ꝯuenienſ fit/
et nō fruſtra: ſecꝰ aūt eſt in cau-
ſis naturalibꝰ ⁊ in cauſis volū-
Ad alias rōnes tarijs creatis. ¶ Ad ſcḋam ⁊ ter
tiā rōnes ptꝫ ꝙ ꝯcludunt vnū ex
ſcḋo ⁊ tertio articulo. Ad rōnē
poſt oppoſitū patꝫ ꝙ magiſter
in hac parte nō eſt tenendus ⁊c.
Et hec de iſta queſtione.

B ¶ Queſtio decima in qua tra-
ctatur materia equalitatis per
ſonarum in diuinis.

B Diſt. xix. Circa diſtin
ctionē decimā no-
nā ⁊ aliq̄s ſequētes
in quibꝰ magiſter
agit de perſonaruꝫ
diuinarum equalitate quero.

Utrū pſone diuine ſint oībꝰ modis eq̄les int ſe pſono. ¶ Utruꝫ pſone diuine ſint oībꝰ
modis equales iter ſe. Arguit
primo ꝙ nō: qꝛ pſone diuine nō
ſunt equales ſibiīnuicem ſcḋm
magnitudinē. igr̄ ⁊c. ꝯña eſt cla
ra: et antecedēs ꝓbatur. qꝛ ma-
gnitudo pſone nullo modo di-
ſtinguitur ab eſſentia. ſed pſo-
ne diuine nō ſunt equales ſcḋm
eſſentiā nā inter eas eſt oīmoda
identitas ſcḋm eſſentiā ⁊ ꝑ ꝯña
nullo modo equalitas. cū equa
litas ſit diſtinctorum. ergo ſcḋꝫ
magnitudinē non ſunt equales
ſed idē. Confirmatur. qꝛ nō ſunt
ſimiles ſcḋꝫ qualitatē: ergo nec
equales ſcḋm magnitudinem.
aña ptꝫ. ⁊ ꝯña tenet. qꝛ ſicut ſi-
militudo eſt ſpecies qualitatis:
ſic magnitudo quantitatis ⁊c.
¶ Secūdo argr̄ ſic: qꝛ pſone di- 2. arguit
uine nō ſūt in ſe inuicē ꝑ circum
inceſſionē. igr̄ nec ſunt equales
ſcḋm pfectionē: ꝯña tenet ꝑ ma-
giſtrū in hac. xix. diſt. qui ex op
poſito ꝯñtis infert oppoſitum
añtis. Et aña ꝓbatur qꝛ ſi pat
eſſet in filio: tūc paternitas eſſet
in filio ꝯña tenet: qꝛ in quocūqꝫ
eſt pater in eodē eſt paternitas
cū ſint oībus modis idē: ſed fal-
ſitas ꝯñtis patet: qꝛ in quocūqꝫ
eſt paternitas illud eſt pr̄: et ſic
filiꝰ eſſet pr̄. Cōfirmar̄: qꝛ bene
ſequir̄. a. eſt in. b. ⁊. b. ē i. c. ḡ. a. ē i
c. ⁊ ꝑ ꝯñs eodē modo ſequir̄ pa
ter eſt in filio ⁊ filꝰ eſt in patre
ergo pater eſt in patre. Prima
ꝯña videt̄ vbiqꝫ bona: ⁊ ſecūda
eſt oīno ſimilis/⁊ tamen ptꝫ fal-
ſitas ꝯñtis igr̄ ⁊c. ¶ Tertio ar 3. argr̄.
guitur ꝙ pſone diuine non ſunt
equales ſcḋm potentiā ſicut ſe-
cundū ꝓductiuitatē. igr̄ ⁊c. ꝯña
eſt clara: et aña ꝓbatur: qꝛ non
minoris potētia eſt ꝓducere di
uinā pſonā ꝙ creaturam: ſed ſi
vna pſona poſſet ꝓducere crea
turā ⁊ nō alia non eſſēt equales
ſcḋm potētiā. igr̄ multo magis
cum vna poſſit ꝓducere diuinā
pſonā ⁊ alia nō pōt eā ꝓducere
ſequir̄ ⁊c. Cōfirmar̄. qꝛ illa pſo-
na q̄ nō eſt oīpotēs nō eſt eq̄lis
pſone oīpotenti ſcḋm potentiā:
ſꝫ filꝰ nō eſt oīpotens: ergo ⁊c.
aſſumptū patꝫ qꝛ ſequir̄ filꝰ eſt

nulli potens:ergo nõ habet po
tentiã generandi:ergo eodẽ mõ
ſequit affirmatiue filiꝰ eſt oĩpo
tẽs:ꝗ potẽtiã hꝫ generãdi:quia
vtrobiqꝫ ſit diſtributio ꝓ eiſdẽ:
ſed ɔñs eſt hereticũ:igr ⁊ añs ⁊c

Jn oppoſitum.

¶ Jn oppoſitũ argr ꝑ magrm
in hac diſtinctiõe ⁊ duabꝰ ſequẽ
tibꝰ:⁊ ꝑ ſymbolũ. Equalꝭ pater

Deciſio qſtiõis.

⁊c. ¶ Jn iſta qſtiõe erũt tres ar
ticuli breues iuxta materiã triũ
um argumẽtoꝝ. ¶ Primꝰ vtrũ
pſone diuine ſint equales ſibi iſ
uicẽ ſm eſſentiã ſiue magnitudi
nẽ. Scḋs vtrũ pſone diuĩe ſint ĩ
ſeinuicẽ ꝑ mutuã circũinceſſio
nẽ. Tertiꝰ vtrũ pſone diuĩe ſint
equales ſibĩinuicẽ ſm potẽtiã
ſeu ꝓductiuitatẽ. ¶ Quantum

C

Primus articulꝰ.

igr ad ꝑmũ notãdũ ẽ ꝑmo ꝙ tot
modis ðr eq̃le ⁊ inq̃le ꝗt modis
ðr magnũ ⁊ magnitudo. Hoc au
tẽ ðr q̃druplicr. Prio mõ ðr q̃lꝫ
res alteri eq̃lis vel ĩ eq̃lis q2 q̃lꝫ
eſt alta pfectior/vel ĩpfectior et
ðr equalis q2 eq̃ perfecta. Scḋo
mõ dr vnꝰ nũerꝰ eq̃lis alteri q2
tot ſũt vnitates ĩ vno ꝗt ſũt ĩ a
lio. Et differt a ꝑmo mõ. q2 tres
hoĩes ſũt equales tribus aſinis
nũero,nõ tñ pfectiõe Tertio mõ
ðr albedo eq̃ itẽſa equalis alte
ri eq̃ intẽſe q̃uis vna ſit ĩ maio
ri ſubiecto q̃ alia ⁊ ꝑ ɔñs ĩequa
lis ſcꝫ extenſionẽ. Quarto mõ
ðr vnũ extẽſuꝫ equale alteri ex
tẽſo. Et ĩ oĩbꝰ illis mõis equali
tas vel ĩequalitas non ẽ aliqua
res relatiua diſtincta a re abſo

D

luta vel rebꝰ abſolutꝭ vt hic ſup
pono. Scḋo ẽ notãdũ ꝙ magni
tudo vel magnuꝫ quadruplicr
põt capi. Uno mõ larger ſic idẽ
eſt qḋ pfectio/vel pfectũ ⁊ ſic lo
quit Aug. vi. de trini. ꝙ in his q̃
nõ mole magna ſunt idẽ ẽ meliꝰ
quod maiꝰ eẽ. Et iſto mõ q̃libet
res ẽ magna vel magnitudo q̃
dã. Scḋo mõ accipit minꝰ large
pro omni continente plura ſiue
ſit vnũ per ſe ſiue congregatiõe
et ſic dicit Augu. ꝙ aĩa eſt ma
ior ſeipſa quando recipit virtu
tes. Et iſto modo numerꝰ dicit
magnus:et vnus maior alio:et
vnꝰ exercitꝰ maior alio. Tertio
modo accipit ſtricte pro aliquo
continẽte plura eiuſdẽ rationis
facientia per ſe vnuꝫ/ſiue illa di
ſtinguãtur loco et ſitu/ſiue non.
Et ſic albedo intenſa eſt magna
⁊ maior albedine remiſſa. Quar
to modo accipit magis ſtricte
ꝓ aliquo cõtinẽte plura eiuſdẽ
rationis facientia per ſe vnum
loco ⁊ ſitu diſtincta. Et ſic ma
gnitudo dicitur quãtitas ⁊ po
nitur predicamentuꝫ ab alijs di
ſtinctum. Et iſto modo loquit
Aug. quãdo dicit ꝙ deꝰ eſt ſine
qualitate bonus ⁊ ſine quãtita
te magnus ⁊c. ¶ Tertio notan E
dum ꝙ differentia eſt inter mo
dos magnitudinis et modos
equalitatis:q2 modi magnitudi
nis ordinantur ſcḋm ſuperius ⁊
inferius/vel per ſe/vel per acci
dens:q2 omne quod eſt magnũ
quarto modo ẽ magnum tribꝰ
primis et nõ econuerſo:et omne
quod eſt magnuꝫ tertio modo ẽ
magnũ duobꝰ primis modis et
nõ ecõuerſo ⁊c. Sed modi equa
litatꝭ nõ ſic ordinãtur. q2 aliqua
pñt eſſe equalia quarto modo.
licet non alijs modis nec eorum
aliquo ⁊c. ſicut albedo ⁊ aliqua
ſubſtãtia ſunt equales quarto
modo. et tamen nullo alioꝝ mo
doꝝ ſunt equales vt pꝫ ⁊c. His

premiſſis pono quattuor ꝓpoſitio-
A nes. ¶ Prima eſt ꝙ ꝑſone diuine
ſũt equales ſibiipſi inuicẽ ſcdm
magnitudinẽ primo modo acci-
piẽdo magnitudinẽ ⁊ equalita-
tem/⁊ nullo alioꝝ modoꝝ. Pri-
ma pars patz. quia omnis res cõ-
parata alteri vel eſt illa ꝑfecti-
or: vel imperfectior/vel eque ſʒ nul
la ꝑſona diuina ẽ alia ꝑfectior vel
imperfectior: ergo eque ꝑfecta: et per
ꝯñs eque magna/et eq̃lis ſcdm
magnitudinẽ primo modo. Scda
pars ptz. quia nulla magitudo re-
perit in ꝑſonis aliquo illoꝝ tri
um modoꝝ. ¶ Scda ꝓpoſitio ẽ
B ꝙ ꝑſone diuine ſunt equales ſi-
biinuicẽ ſecundũ eſſentiam ſiue
ꝓpter eſſentie vnitatẽ. ptz quia
ſecundũ ſanctos magnitudo in
diuinis eſt quid mere abſolutũ
ſicut ſapiẽtia ⁊ eſſentia: nec pl⁹
diſtinguit magnitudo ab eſſen-
tia ꝙ̃ eſſentia ab eſſentia: et ſic
vſi ſunt ſancti contra hereticos
ne concederẽt tres ꝑſonas eſſe
tres magnitudines: vel tres ma-
gnos/et per ꝯñs tres perſone
ſunt equales ſecundũ eſſentiaʒ
id eſt per vnam eſſantiã exiſtẽtẽ
in eis. Unde ſequitur ꝙ iſto mo
do loquẽdo paternitas non eſt
formaliter magnitudo ſicut nõ
eſt formaliter eſſentia ⁊c. Scdo
ſequitur ꝙ paternitas ex ſe non
eſt formaliter equalis filiationi
nec inequalis ei: ſed tãtũ ꝓpter
idẽtitatẽ eſſentie que eſt eadem
in vtraqꝫ: et ſic ſicut dico de re-
latione/vel proprietate relatiua
poteſt dici de ꝑſona ⁊c. ¶ Ter-
C tia propoſitio eſt ꝙ accipiendo
magnitudinẽ pro omni realita-
te poſitiua et entitate reali per-
ſone diuine ſũt equales ſcdʒ ma
gnitudinẽ relatiuã: quia iſto mo-
do loq̃ndo relatio in ſe ſicut pa-
ternitas eſt quedã entitas: et ꝑ
ꝯñs quedã magnitudo: quia in ſe ẽ
quedã res ꝑfecta: imo ꝑfectior
oi creatura. ⁊ in ſe ẽ res cui repu
gnat ois imperfectio: ⁊ per ꝯñs
vna relatio eſt alteri in ſe eq̃lis:
vel ineq̃lis ſcdʒ magnitudinem:
⁊ certũ ẽ ꝙ nõ ẽ ineq̃lis: quia eque
ꝑfecta eſt vna relatia ſicut alia.
ergo eſt ſibi equalis ex ſe: ⁊ per
ꝯñs vna ꝑſona eſt alteri equa-
lis ſcdm magnitudinẽ relatiuã
ſicut eſt ſibi equalis ſm magni D
tudinẽ abſolutã. ¶ Quarta pro
poſitio eſt ꝙ qualitas/ ſimilitu
do/et idẽtitas nullã diſtinctio-
neʒ importãt in diuinis niſi tm̃
diſtinctionẽ ꝑſonaꝝ. nec equa-
litas eſt aliquid reale in ꝑſonis
aliquo modo diſtinctũ/vel ſcdʒ
rationẽ/vel ex natura rei a ſimi-
litudine: ſed ſimilitudo ⁊ equa-
litas importãt diuinas ꝑſonas
habẽtes eandẽ eſſentiam nũero
ꝓpter quã dicũtur eq̃les ⁊ ſimi-
les: ⁊ tamẽ nõ ſunt noia ſinoni-
ma: nõ ꝓpt̃ diſtinctionẽ in deo:
ſed ꝓpt̃ diſtictionẽ in creatura
cui ſũt aliquo mõ cõmunia ⁊c.
Ex his ſequitur primo ꝙ acci-
piendo magnitudinẽ ꝓ aliquo
abſoluto ſicut vna ꝑſona nõ eſt
aliqua magnitudo q̃ nõ ſit alia
ſic accipiẽdo magnitudinẽ pro
q̃cũqꝫ re poſitiua vna ꝑſona eſt
aliq̃ magnitudo q̃ nõ eſt alia. ſ.
magnitudo relatiua: tñ vna ꝑ-
ſona vtroqꝫ mõ eſt eq̃lis ſicut a-
lia: nec diſtictio magnitudinum
repugnat equalitati. Secundo
ſequitur ꝙ ſicut equalitas ꝑſo
narum nõ eſt ſecundũ magnitu
dinẽ que eſt ſpecies quãtitatis

facientis predicamētū diſtinctū
ab alijs. ſic ſimilitudo ipſaꝝ nō
eſt ſpecies q̄litatis: nec talis eq̄-
litas magnitudo vel ſilitudo vt
attribuit deo reponit ſub aliq̄
p̄dicamento. Et ex eis pꝫ ad pri
mum ante oppoſitū ꝛc. ¶ Quā
E ij. articulus. tum ad ſcd̄m articulū r̄ndeo q̄
ꝯcluſio affirmatiua eſt certa ex
fide Joh. xiiij. dicit xp̄s. Ego in
p̄re et pater in me eſt. ſꝫ quomo
do vna p̄ſona ſit in alia et econ
uerſo difficile ē videre. Ideo ad
huius intelligentiā diſtinguen-
dum ē q̄ triplex poteſt imagina
ri inexiſtentia: quedā eſt per cō
tinentiā: altera ē per preſentiā
ꝛ cuiuſcumq̄ diſtātie carentiā.
alia ē per preſentiā intimā/ ꝛ cō
ſubſtātialitatem idēticā. Exem
plum primi. ſicut aliquid eſt in
loco. Exemplū ſecūdi ſicut an-
gelus eſt in loco: ꝛ ſi angelꝰ eēt
in aliquo corpore omni loco de
ſtructio tunc enim nō eſſet in il-
lo niſi per p̄ñtiā. Exēplum ter-
tij: ſicut vna p̄ſona diuina eſt in
alia quia ē ſibi intime preſens/
et cōſubſtātialis eidē et hoc vo
catur eſſe in/ per circumince ſſio
nem. q̄ autem ſic poſſit dici vna
perſona eſſe in alia per circum-
inceſſionem pōt oſtēdi p̄ncipa-
liter auctoritate ſcp̄ture. ¶ Se-
cundo aliqualiter rōne. q̄a non
plus repugnat vni p̄ſoni in eſſe
alia/ ꝛ ecōuerſo q̄ȝ repugnet to-
ti eſſe in ſuis partibꝰ ꝛ ecōuerſo
ſed ſm̄ ph̄m. iiij. Phiſicoꝝ. totū
eſt in ſuis partibus/ ꝛ ecōuerſo
ptes ſunt in toto ꝛc. Ex iſtis pꝫ
deſcriptio inexiſtētie per circū-
inceſſionē. Nā illud dicitur ſic
inexiſtens alicui quod eſt ab eo
realiter diſtīctū: ſibi intime p̄-
ſens ꝛ ei cōſubſtātiale. ꝛ ſic tam
eēntia q̄ȝ p̄ſona importantur p
hoc nomē inexiſtēs vt hic ſumi-
tur. ꝛ ſic vtraq̄ ē aliq̄ modo hu
ius inexiſtentie rō ꝛc. ſcd̄m hoc
poſſūt poni q̄ttuor ꝓpōes. Pri-
ma ē q̄ vna p̄ſona eſt in alia et
ecōuerſo. pꝫ. q̄ꝛ hoc nō eſt aliud
q̄ȝ vnā p̄ſonā eſſe alteri p̄ñtē et
cōſubſtantialē. ¶ Secūda eſt q̄
p̄ſona non eſt in eēntia nec ecō-
uerſo. pꝫ. quia eēntia non diſti
guitur realiter a p̄ſona nec ecō-
uerſo ꝛc. ¶ Tertia eſt q̄ relatio F
nō eſt in eſſentia nec econuerſo.
patet ſicut p̄cedens. tamen ſan-
cti vtuntur quādoq̄ oppoſitis
locutionibus non ꝓprie ꝛ ſcd̄m
ꝯſtructionem trāſitiuam ſed in-
tranſitiuam (id eſt perſona ē eſ-
ſētia: ꝛ relatio eſt eēntia et econ
uerſo) ¶ Quarta eſt q̄ paterni-
tas nō eſt in patre nec ecōuerſo
ſed eſt in filio et ecōuerſo. patet
quia paternitas eſt oībus mo-
dis eadem patri vt dictum fuit
ſupra. ſaltem non eſt realiter di
ſtincta quare ꝛc. Ex his patet
quod hec cōſequētia nō eſt vni
uerſaliter bona a ē in b ꝛ b eſt i
c ergo a eſt in c ſicut non ſequi-
tur partes ſunt in toto/ ꝛ totum
in partibus. ergo ptes ſūt i par
tibus. ꝛ ſic apparet ad ſecundū
ante oppoſitum ꝛc. ¶ Quantū G iij. articulus.
ad tertium articulū vidēda ſūt
tria. ¶ Primo videndum eſt q̄s
ſit ſenſus et intellectus tituli q̄
ſtionis. ¶ Secūdo reſpondēdū
eſt ad formam tituli queſtionis
¶ Tertio vidēdum eſt que fuit
intentio Auguſtini circa mate-
riam q̄ſtionis. Circa primū pū-
ctum ſciendum ē q̄ non debꝫ eē
intellectus q̄ſtiōis (ſupponēdo

potētiā eſſe aliquid reale in deo diſtinctum quocūq; mō a diuīa eſſētia ⁊ pſōis diuinis/ vł ſm rē/ vel ſm rōnē/ qrere an ſm illō dicunt pſone eq̄les. q: ſic intelligē do nec potētia/ nec eq̄litas ē aliq̄d in deo abſolutū/ vel reſpectiuū ſicut q̄daz imaginātur. imo ꝓprie loquēdo equalitatē potētie vel potentiam eſſe in deo nō debet aliter intelligi q̄ȝ concretum equalitatis ⁊ potētie vere predicari de deo/ ⁊ diuinis perſonis. vt hec, ſit ſimpliciter vera ꝑſone ſunt equales. perſone ſunt eque potentes. ⁊ ita intelligunt ſancti quando dicunt potentiā: eternitatem ⁊c. eſſe in deo. Sed debet eē intellectus q̄ſtiōis (ſupponendo q̄ pſone diuine poſſūt in aliquem actum vel terminū) querere vtrum poſſint in eadē/ vel in equalia: ⁊ hoc vel ſm numerum/ vel ſm perfectionē. Ita q̄ aliquando dicunt aliqua ſm potentiā equalia. et tamē nulla eſt equalitas niſi inter effectus

A Opinio ockam. illorum. ¶ Circa primū pūctuȝ dicit Ockam q̄ in iſta queſtiōe ſm q̄ eam tractant doctores eſt magis difficltas vocalis q̄ȝ realis. Unde qui dicūt q̄ potentia de qua eſt hic q̄ſtio eſt commūe ad potentiam generandi ſpirandi / et creandi ita q̄ potentia ſit idem quod potentia productiua ſiue ad intra/ ſiue ad extra hēāt dicere ꝯſequenter q̄ pater et filius non ſunt equales ſm potētiā extēſiue. q̄a dicere patreȝ ⁊ filiū eē eq̄les iſto mō non ē aliud q̄ȝ dicere q̄ quaſcūq; res ꝓducibiles quas pōt producere pater pōt ꝓducere filius. vel ſi pater poteſt ꝓducere aliquod producibił e quod non poteſt filius eodem mō filius pōt ꝓducere aliq̄d ꝓducibile q̄d nō pōt pat. q̄ȝ vtrūq; ē falſū. q: fili⁹ nō pōt producere omnē rem ꝓducibileȝ a pr̄e. nec pōt aliq̄d ꝓducere q̄d nō ſit ꝓducibile a pr̄e. Et eodē mō ꝓportiōabilr̄ dicēdū ē de filio ⁊ ſpūſācto. ¶ Ex quo ſequitur q̄

B ſi oīpotens includat potentiam q̄alibȝ ꝓductiuam tam ad intra q̄ȝ ad extra/ nec fili⁹/ nec ſpiritusſanctus eſt oīpotes quia aliter ſequitur q̄ quilibet ipſorum poſſet ꝓducere quodlibet ꝓducibile q̄d eſt manifeſte hereticū. Unde ſequitur cōtra Tho. q. de potentia. q. et ar. v. q̄ falſa ē opinio que dicit q̄ potētia generādi ꝑtinet ad oīpotētiā patris et non ad oīpotētiā filij. Et ratio eſt. q: cū dr̄ oīpotētia in hoc termino intelligit ſignū diſtributiuum cū diſtribuibili. et tūc q̄ro aut fit diſtributio ꝓ potētia. an ꝓ obiecto potētie. ⁊ ſiue ſic: ſiue ſic q̄cq̄d ſibi addat ꝓ eiſdem fit diſtributio: et ꝑ ꝯñs pro eiſdem fit diſtributio quādo dicitur oīpotētia patris/ et q̄ñ dicitur oīpotentia filij. ⁊ ſic potētia generandi/ vel pertinet ad oīpotentiam vtriuſq;/ vel nullius q̄re ⁊c. Illi vero qui dicūt q̄ potētia in ꝓpoſito accipitur preciſe ꝓ potētia effectiua/ vł cauſatiua q̄ ē ſolum reſpectu factibiliū ad extra. habent dicere q̄ tres pſone ſunt equales ſm potentiam. q̄a quicq̄d tale eſt factibile ab vna pſōa et ē factibił e ab alia. ⁊ ita ꝑfecte ab vna pſōa ſic ab alia. Jō

C Opinio doctoꝝ. reſpondeo ad formam queſtionis. quia loquēdū ē ſicut doctores/ ⁊ ſancti ⁊ ipſi intelligūt illaȝ

equalitatē ſolū penes obiecta factibilia ad extra. ꝛ q̇cq̇d eſt factibile ab vna pſona ꝛ a q̇lib; alia. ꝓpterhoc ſimplr ꝛ abſolute ↄſiderandū eſt pſonas diuinas eē eq̇les ſm potētiā. Ratio aūt quare ſancti ſic vtebantur fuit iſta quia ipſi loquebātur ↄtra hereticos volentes filium non eē omnipotentem ſed eſſe impotentiorem patre: ꝛ impfectiorem pfe: ꝛ minorem. ideo ſancti omnem potētiā que neceſſario cōuenit cuilibet perfectiſſimo cuilibet pſōe attribuant. Unde quia potētia generandi vel ſpirandi non conuenit cuilibet perfectiſſimo ſic/ quin aliquis poſſit eſſe perfectiſſimus q̄uis non poſſit generare/ vel ſpirare. ideo talem potentiam non comprehēdebant ſub potentia vel impotentia quādo dicebāt pſonas equales ſecūdū potētiā ꝛ quālibz eē omnipotētem. Quod p; p magiſtrum in littera vbi dicit. Sciēdum eſt ꝙ nō eſt omnipotentior pater filio nec filius et pater ſpiritusſācto. nec maiorem potentiam habent duo vel tres q̄ ſingul⁹ eoꝝ. Et
D multa ſimilia ponit. ¶ Ex quo patet ꝙ ſancti aſſerentes in pſonis diuinis omnipotentiam: ſeu equalitatē ſm potētiaz loquūt ↄtrā hereticos dicentes patrē eſſe potētiorē/ ꝛ perfectiorem filio quaſi aliquid poſſit ad extra pater quod non poſſit filius. Et hoc apparet p Auguſtinum li. 3. cōtra maximum ꝛ allegat̄ i littera vbi dicit. Sz forte dices tu heretice eo ipſo pat̄ eſt maior filio quia de nullo genitus genuit tamen equalem. Ad quod cito reſpondebo/ imo ideo non eſt pat̄ maior filio. q: equalem ſibi genuit. Origenis em̄ eſt queſtio iſta q̄s de q̄ ſit equalis/ aut q̄lis aut quantus ſit. Uult dicere ꝙ q̄ñ q̄rit̄ an pat̄ ſit eq̄lis filio non eſt q̄ſtio de origīe/ an fili⁹ ſit a patre. ſ; q̄ſtio eſt qualis: ꝛ quāt⁹ ſit filius. hoc ē an ſit ita pfectus et ita omnia alia potens ſicut pater. quia penes talia attenditur eq̄litas ꝛ non penes hoc ꝙ vnus ſit ab alio. Ideo dicit Auguſtinus nec cum dicitur filius a patre genitus oſtenditur inequalitas ſubſtantie ſed ordo nature. ꝛc. ¶ Ex quo vlterius patet ꝙ queſtio principalis eſt de equalitate ꝛ inequalitate ſm potentiam: ex qua ſequitur equalitas: vel inequalitas ſm perfectionē ꝛ ſubſtantiam. Ideo dicit magiſter non ſm hoc ꝙ pater genuit: ꝛ filius genitus eſt/ ꝛ ſpiritusſanct⁹ ab vtroq; ꝓcedit equalitas/ vel inequalitas ibi exiſtit. quia non ſm hoc aliqua perſona alteri equalis vel inequalis dicit̄ Et ſic p; reſpōſio queſtiōis ꝛc.
¶ Circa tertium punctum ſciendum eſt ꝙ beatus Auguſtinus libro tertio cōtra maximū ꝓbat equalitatem filii ad patrem primo p auctoritatem. Johannis. xvi. Oīa que hab; pat̄ mea ſunt ſed omnipotentiam h; pater. ergo omnipotentiā habet filius. E
¶ Secundo per rationez. Quia ſi pater non genuit filiū ſibi eq̄lez. aut hoc fuit: q: noluit: aut q: nō potuit: ſi primū dec̄. g̊ fuit inuidus. ſi ſcđm. g̊ impotens fuit. quorum vtrūq; ē falſum. ¶ Tertio p ſimilitudinē: q: pr̄ carnalis ſi poſſet generaret filium equalem ſibi: ergo multomagis pat̄

eternus ſi poteſt generat filium
equalem ſibi: ſed hominẽ nõ ge
nerare filiũ ſibi equalem arguit
imꝑfectionẽ ⁊ impotẽtiã i eodẽ.
ꝗ deũ prẽm nõ poſſe gñare filiũ
equalẽ ſibi arguit idẽ ⁊c. Iſte
rõnes ꝑtim tenẽt ꝑ auctoritatẽ
⁊ ꝑtim ꝑ ꝓpõnes naturalr̃ no-
A tas. ¶ Prima enim ſimplicit̃ fũ-
datur in auctoritate q̃ ſic eſt in-
telligenda. ꝙ oĩa que habet pa-
ter (que non habere ponit imꝑ-
fectionem in filio) habet filius.
Et ideo q: non habere oĩm po-
tẽtiam de qua loquitur Augu.
arguit filiũ eſſe minorẽ patre et
minus ꝑfectum: ideo dicit eẽ fi-
lium equalem patri in omnipo
tentia. qua non poſita in aliquo
ponitur illud non eẽ perfectiſſi-
mũ. Unde ſicut pʒ bene ꝯſide-
randi verba Auguſt. ipſe non in
tendit aliud probare de filio ni-
ſi cuius carentia non poteſt eſſe
ſine imꝑfectiõe ⁊ ideo q: caren-
tia/vel non potentia generandi/
vel non poſſe gñare non ponit
in carente/vel non habente im
ꝑfectionem: non ꝯcluditur ex il-
la autoritate potentia generan
di in filio. ¶ Scd'a ratio ⁊ tertia
fundant̃ in auctoritate quã con
ceſſit Maximus. (ſ. ꝙ deus pater
genuit filiũ naturalem) ⁊ in qua
dam ꝓpoſitione naturaliter no
ta. ſ. ꝙ nunꝗ̃ tanta ꝑfectio repu
gnat formalr̃ filio naturali quã
ta eſt in eius patre naturali: ſed
ꝙ aliquando filius naturalis ẽ
imperfectior patre. vel eſt ex im-
potẽtia patris: quia non põt ſta
tim deducere filiũ ad equalem ꝑ
fectionem quã habet: vl' ẽ ex no
litione: q: nõ vult hẽre filiũ ſibi
equalem ꝑfectione ⁊c. Ex iſtis
arguit Augu. ꝙ ex quo etiã ſm
aduerſariũ pr̃ genuit filiũ natu
ralem: ideo filio nõ repugnat for
maliter tãta ꝑfectio quãta eſt i
patre: ⁊ ꝑ ꝯñs carẽtia tãte ꝑfe-
ctiõis nõ põt ꝯpetere filio ex ſe.
Igitur aliunde. et certum eſt ꝙ
non: niſi a patre: ⁊ ex patre: non
poteſt ſibi cõpetere: niſi vel ꝓpt̃
impotentiam patris: quia non
fuit potens ſibi dare ꝑfectionem
ſibi non repugnantem ex natu-
ra: vl' propter inuidiam patris:
q: noluit habere filiũ ſibi equa-
lem: cui non repugnat equalis
perfectio ⁊c. ¶ Unde ex omni- C
bus predictis: et ex proceſſu et
intentione Auguſtini poſſunt
quattuor propoſitiones inferri
¶ Prima eſt ꝙ Auguſtinus/et
alij ſancti ſolum loquuntur de
equalitate ſecundum potentiam
q̃ ꝯſequit̃ equalitatẽ ſʒ ꝑfectõem
⁊ eſſentiã. Et talis eſt equalitas
ſecundũ potentiã q̃ reſpicit fa-
ctibilia ad extra: ⁊ ideo đ tali po
tentia loquebantur et non de
alia. Et ratio que ad hoc mouit
eos q: de tali potentia et impo-
tentia loquebantur heretici et
phi contra quos ſancti diſputa-
bant quare ⁊c. ¶ Secunda eſt ꝙ
accipiendo potẽtiam ſicut ſãcti
ſic potentia generandi nõ eſt po
tentia/ſicut ipſa non eſt poten-
tia effectiua. Et ſi dicatur ꝙ ſm
Beatũ Auguſti. ſi pater nõ poſ-
ſet generare filium ſibi equalem
non eſſet omnipotens. Igit̃ poſ
ſe generare eſt ſimpliciter poſ-
ſe. Dico ꝙ bene ſequitur: ſi pa-
ter non poteſt generare filium
ipſe eſt impotens: ſicut bene
ſequitur. pater non eſt deus er
go eſt impotens/vel non eſt om

nipotēs. ſed ex hoc non ſequit ꝙ
poſſe generare ſit poſſe vt hic ſu
D mitur. ¶ Tertia eſt ꝙ accipien
do oīpotētiā ſicut ſcti/ſic oīpo
tens deſcribit ſufficienter ꝑ hoc
ꝙ pōt q̄cq̄d nō implicat ꝯdictio
nē: q: generare nō includit ꝯdi
ctionem: ſimiliter deū eſſe ⁊c. et
tamen iſta non reſpicit omnipo
tentiā vt hic ſumitur. Similiter
omnipotens non ſufficienter de
ſcribitur per hoc ꝙ poteſt ꝓdu
cere quicquid produci non im
plicat contradictionē: quia nō
conueniret filio/nec ſpirituiſan
cto quorum vterq; eſt omnipo
tens. Sed deſcribitur per hoc ꝙ
poteſt facere quicquid fieri non
implicat ꝯtradictionē: licet hec
deſcriptio ab aliquibus impu
gnetur et male/ vt poſt videbit.
Quarta eſt ꝙ accipiendo omni
potētiā ſicut ſancti ſic illud no
men omnipotentia eſt quoddā
complexū equiualēs vni ſigno
deſtributiuo ⁊ ſuo diſtribuibili
cum vno alio termino in recto.
ꝗ oīpotens. idem eſt ꝙ potens
facere omnia factibilia. ⁊ ly fa
ctibilia diſtribuitur ⁊ non potē
tia. Uñ ſi eēnt duo dȳ de vtroq;
cōcederet ꝙ eēt omipotēs, et tñ
neuter cōtineret oīpotentiā/vel
oēm potentiā: nec per cauſalita
tem: nec per equiualentiā perfe
E ctionalem. ¶ Ex predictis patz
ad tertium ante oppoſitum ꝙ
accipiēdo potentiā vt hic ſumi
tur poſſe producere diuinā ꝑſo
nam non eſt maioris / nec mino
ris/aut equalis potētie ſic̄ poſſe
ꝓducere creaturā quia non' eſt
potentia ſine poſſe efficere ali
quid factibile. tamen tale poſſe
bene infert maximā potentiam
cōpetere illi q̄ hoc poteſt intelli
gere oīa ⁊ eſſe deū infert maxi
mā potētiā cōpetere illi. Scdo
pz ad ꝯfirmationē ꝙ licz bene ſe
quat. filiꝰ eſt nullipotēs: ꝗ nō hz
potētiā generādi. nō tñ ſeq̄tur ē
oṗs. ergo hz potētiā generādi,
ꝓma em̄ ꝯña eſt bona. q: añs eſt
impoſſibile. ⁊ non q̄a arguitur
a ſuperiori ad inferius. q: potē
tia generandi nō eſt inferius ad
diſtributū in antecedēte. vt ptz
ex dictis. Et hec de tertio arti
culo ⁊ tota queſtione ⁊c.

¶ Queſtio vndecima circa ma
teriam ſcientie dei: ⁊ futurorum
contingentium.

Circa tri f
ceſimā q̄ntā diſti
ctionē/⁊ quaſdam
ſequētes in quibꝰ
tractat de dei ſcie
tia/⁊ cōtingentibꝰ futurorꝫ mo
ueo talē q̄ſtionē. ¶ Utrū cuz dei
oīſcia ſtet rei ꝯtigētia. ¶ Et ar
guit primo ꝙ nō. q: deꝰ nō ē ꝑſcie
tia verorꝫ cōtingentiū. igit q̄ſtio
eſt falſa. ꝯña tenet. q: iſta ſuppo
nit ꝙ deus ſit omniſciēs et per
ꝯñs oīa futura cōtingentia pre
ſciens. Sz añs ꝓbatur. quia de
nulla re q̄ cōtingenter erit vere
enūciatur ꝙ hec res erit. Nam
ſi talis enūciatio eſſet vera ſeq̄
tur per legē contradictoriarū ꝙ
ſua contradictoria eſſet falſa. ſed
hoc non eſt verū q: tale contin
gēs nō eſt plus determinatum
ad eſſe ꝙ ad nō eē. aliter non eēt
contingēs ad vtrūlibet. ⁊ ꝑ ꝯñs
non eſt poſſibile vnā parte con
tradictionis verā eſſe determi
nate/⁊ aliā determinate falſam
cū nō ſit potior ratio ꝙ vna ſit

vera ꝙ alia. Cõfirmatur ꝑ Ariſtotelē. ij. periarme. vbi determinat ꝙ nulla talis ē vera ⁊c. ¶ Secũdo arguit̄ ſic. de⁹ nõ eſt ſciẽtia oĩm cognoſcibiliũ. Igit̄ q̃ſtio falſa. ꝯña tenet. q2 ip̄a ſupponit oppoſitũ. ſ3 añs ꝓbatur. q2 de⁹ nichil aliud a ſe intelligit/ vl' cognoſcit. Nã de⁹ a nullo põt aliq̃d pati cũ ſit act⁹ pur⁹/ ⁊ nulli⁹ rei receptiu⁹. ſed om̄e qđ intelligit aliud a ſe patit̄ ab illo ſicͭ p3 in oĩbus inducẽdo. igit̄ ⁊c. Cõfirmatur ꝑ Ariſtotelē ⁊ cõmentatorē xij. methaph. vbi expſſe hoc determinant ⁊c.

arguit̄

¶ Tertio arguit̄ ſic. q2 cum dei omniſcientia non ſtat contingẽtia futuroꝝ. igitur q̃ſtio falſa. ꝯña tenet: ſ3 añs probatur. q2 ſi deus ſcit aliquid fore cũ eius ſcientia ſit neceſſaria/ et immutibilis illud neceſſario ⁊ immutabiliter erit: ⁊ per ꝯñs non eſt contingẽter futurũ. Cõfirmatur ꝑ Auguſtinũ li. vi. ſup Geñ. c. xxiiij. Ubi dicit ꝙ illud qđ deus pſciebat neceſſario futuꝝ erat. Et. 3. de li. arbi. c. iiij. vbi dicit ꝙ aliter fieri non põt q̃3 de⁹ preſciuit: ⁊ ꝑ ꝯñs non ſtat deum aliquid preſcire/ ⁊ illud ꝯtingenter euenire ⁊c.

oppm̄

¶ In oppoſitum eſt magr̄ in littera. ⁊ ad hoc eſt cõmunis doctrina catholica.

Deciſio q̃ſtionis

¶ In iſta q̃ſtione erũt tres articuli iuxta materiã triũ argumẽtoꝝ. ¶ Primus eſt vtrũ deus ſit preſciẽtia veroꝝ cõtingentium. Secđs vtrũ de⁹ ſit ſcientia oĩm cognoſcibilium. Tertius vtrum cũ dei omniſciẽtia ſtet ꝯtingentia futuroꝝ.

A i. articl's

¶ Circa p̄mũ articulũ videndũ erit. Utrũ aliqua ꝓpõ ſingularis de ineſſe cathegorica in materia de futuro cõtingenti ad vtrũlibet ſit determinate vera. ⁊ ei⁹ ꝯtradictoria determinate falſa. q2 hoc tãgit argm̄. Et circa hoc p̄mo recitabo Ariſtotelis opinionē. Scđo declarabo verã r̄ſionē. Tertio mouebo triplicē dubitationē. Quãtũ ad p̄mũ ſciẽdũ eſt ꝙ ſcđm aliquos magnos doctores. ſ. Guillermũ Ockam/ ⁊ Gregoriũ opinio Ariſtotelis in p̄io ꝑiarmenias vbi tractat de enũciationibus ꝯdictorijs fuit/ ꝙ l3 cuiuſlibet ꝯtradictionis de p̄nti/ vel de p̄terito vna ps ſit determiate va ⁊ alia deīminate falſa: tñ nõ ē ſic de q̃buſcũq3 ꝓpõnib⁹ ſingularibus ꝯdictorijs. ſc3 de illis ⁊ futuro ꝯtigẽti ad vtrũlibet. Un̄ q̃ſtũ ad hoc ip̄e intendit duas ꝯcluſiones.

Opinio aristo.

B i. ꝯcluſi.

¶ Prima ē ꝙ nõ oĩs ꝓpõ ſingularis de futuro/ cathegorica/ de ineſſe/ ⁊ de ſimplici ſubiecto vl' predicato/ ⁊ copula ē vera vel falſa. ita ꝙ non cuiuſlibet cõtradictiõis de futuro hec pars determiate/ vel illa ē vera ⁊ ſil'r nec iſta determinate/ vel illa eſt falſa.

ij. ꝯcl'o.

¶ Scđa eſt ꝙ licet neutra taliũ determinate ē vera. tñ ꝓpõ ſingularis negatiua de p̄dicato copulato ex p̄dicatis illaꝝ ambarũ non ē vera. Uerbi grã. q̃uis nec iſta ſit v̄a antixp̄us erit. nec iſta antixp̄s nõ erit. iſta nõ tñ eſt v̄a antixp̄s nec erit: nec non erit ¶ Un̄ ꝟ3 Ockam i logica tractatu de ypotheticis. Ariſtoteles ꝯceſſiſſet aliquã diſiũctiuã eſſe verã ⁊ neceſſariã cui⁹ tñ nullam partē ꝯceſſiſſet eē verã. Exēplu3 de iſto. antixp̄s erit vel antixp̄s non erit. Et ꝙ iſta fuerit intentio Ariſto. declarat Ockam circa librum periarmenias: ⁊ poſt

eum Gregorius in lectura ſua
ſniarum. ¶ Aliqui aūt volentes
Excuſat ariſt. ab aliquibꝰ
Ariſtotelē excuſare dicūt ꝙ nō
eſt veriſimile ipm ſic erraſſe cū
hoc ſit manifeſtū incōueniēs. ſꝫ
voluit dicere nō ꝙ talis ꝓpō nō
ſit vera aut falſa. ſꝫ ꝙ nō ē deter-
minate vā: aut determiate falſa
intelligēdo ꝑ ꝓpoſitionē deter
minate verā/ vel determiate fal-
ſam neceſſario verā/ vel neceſſa-
C
rio falſā ꝛc. ¶ Sed Gregoriꝰ mi
Greg. improbat ꝓdictā excuſatiōeꝫ
raē quō aliqͥs intelligens putet
Ariſtotelē illud nō ſenſiſſe cum
hoc manifeſte appareat i textu
ſuo nec ſit textꝰ aliqͥs ꝑ quē ꝯſta
re poſſit de oppoſito. ¶ Nec vt
dʒ mirādū eſt ipm ſic erraſſe tū
qꝛ accidit ipm in pluribus aliis
turpiſſime erraſſe. ꝛ in aliquibꝰ
ſibi ipſi contradixiſſe. tum quia
etiā Tullius magnus ille phūs
in hac materia ſic errauit. vt ne
garet a deo oēm preſcientiā fu-
D
turorū: vt patebit ¶ Vñ ipſa ha
Opinio doct. moderni.
buit i hoc idem ꝯcedere qđ Ari-
ſtoteles ꝯceſſit: vñ etiam quidaꝫ
doctor catholicus ꝓdictā ꝯclu-
ſionē phi aſſerit eſſe verā/ ꝛ oſtē
dit in conueniētia ſequi ad eius
oppoſitam. Ad cuius declara-
tionem ꝓbat duas ꝯcluſiones.
Pria eſt ꝙ talis ꝓpoſitio ē vera
illa imutabiliter ꝛ ieuitabiliter
eſt vera. Scđa eſt ꝙ ineuitabili
ter ꝛ neceſſario ſeqͥtur ꝙ tale fu
turum ponetur ineſſe. ꝛ ꝑ conſe-
quens ex his ſeqͥtur ꝙ nihil cō
tingenter eueniet ꝛ iſta deducit
Gregorius. ſꝫ trāſeo ꝛc. ¶ Nūc
E
venio ad declarandum qđ circa
hunc articulū rñdendū ſit ſcđm
veritatem. Unde hic primo no-
tandū eſt. ꝙ contingēs ad vtrū-
libet nō dicitur illud quod erit
ꝛ nō erit. nec illđ qđ nec erit nec
nō erit. ſed dʒ illud qđ erit ꝛ pōt
nō fore. vel qđ nō erit ꝛ pōt fore
ita ꝙ deſcriptio ſiue qđ nois cō
tingentis ad vtrūlibet ſit poſſi-
bile nō neceſſariū vel potēs eſſe/
ꝛ potens non eē. ꝛ ſic contingēs
ad vtrūlibet eſt inferius ad poſ
ſibile. vt ptꝫ ꝛc. ¶ Secundo no-
tādum ꝙ aliquid eē futurū con
tingēs pōt dupliciter intelligi.
Primo modo ꝙ illud erit ꝛ pōt
non fore. ꝛ ſic nichil eſt futurum
contingens niſi ꝙ erit. Alio mō
ꝙ illud erit ꝛ poteſt nō fore/ vel
non erit. ꝛ poteſt fore ꝛ ſic aliqđ
eſt futurū contingēs quod non
erit nec eſt futurū ꝛc. ¶ Tertio F
notandū ꝙ aliquid eſt determi-
nate verū poteſt dupliciter itel
ligi. Uno modo ꝙ ſit idem quod
neceſſario verū. ꝛ ſic clarū eſt ꝙ
vel nulla ſunt contingentia/ vel
queſtio eſt clara. Alio modo ſu-
mitur vt ſit idē quod eē verū et
non falſum ita ꝙ ly determina-
te non ſit ibi determinatio ali-
quo modo reſtringēs. ſed dʒ ſe-
quitur hec ꝓpoſitio eſt vera. er
go determinate vera. Et ſic ſu-
mitur in ꝓpoſito. ¶ His pmiſſis G
pono aliquas ꝓpoſitiōes quas
voco ſuppoſitiōes. quia magis
debent ſupponi ꝙ̄ poſſint ꝓba-
ri. Prima eſt ꝙ quelibet ꝓpoſi-
tio ſingularis de futuro eſt de-
terminate vera vel falſa. ita ꝙ
cuiuſlibet talis contradictionis
contingit vere dici hec pars ē ve
ra ꝛ illa eſt falſa. ꝙ̄uis nos ne-
ſciamus determinare que illaꝝ
ſit vera/ ꝛ que falſa Patet quia
hoc disiunctū vera vel falſa eſt
ꝓpria paſſio ꝓpoſitiōis. igitur
ꝓdicatur de qualibet ꝓpoſitiōe

quare ec. Secũdo pz q: bene ſe=
qtur. hec nõ eſt vera ãtixp̃s erit.
igit antixp̃s nõ erit. ⁊ añs eſt ve
rũ p aduerſariũ. igit ꝯñs ẽ ver.
Cõſequẽtia tenet. q̃a ex oppoſi
to ſeq̃tur oppoſitũ. Et vltra ſe=
q̃tur. igitur hec eſt falſa antixp̃s
erit. per legẽ ꝯtradictoriarũ ec.
Tertio q̃a aliter ſequitur q̄ eſſz
aliqua propoſitio diſiũctiua ve
ra cui⁹ nulla pars eſſet vera: qđ
videtur manifeſtũ impoſſibile. ⁊
p cõſeq̃s aliqua copulatiua fal=
ſa cui⁹ nulla pars eſſet falſa qđ
etiam abſurdum eſt: quia nõ vi
detur ratio quare talis magis
eſſet vera q̃ falſa ec. ¶ Secũda
A ꝓpoſitio ẽ q̄ ſi aliqua ꝓpoſitio
enũciat aliquod poſſibile quod
erit/fore. ip̃a eſt determiate va.
⁊ ſi enunciat ip̃m non fore quod
erit. ipſa eſt determinate falſa.
Et ita poteſt dici de poſſibili nõ
futuro. Pz q̃a ſicut ab eo q̄ res
eſt vel non eſt dicitur oratio de
preſenti vera vel falſa. ſic ab eo
q̄ res erit vel non erit dr̃ oratio
de futuro vera vl' falſa. Tertia ẽ
q̄ nulla propoſitio ſingularis
de ineſſe affirmatiua/vel negati
ua de futuro cõtingenti ad vtrũ
libet eſt neceſſaria/aut ineuita=
biliter vera. patet quia cuiuſli=
bet talis contradictoria eſt poſ=
ſibilis. ergo nulla talis eſt neceſ
ſaria. antecedẽs pz per quid no
minis. Quarta eſt q̄ nulla ꝓpo
ſitio vniuerſalis / vel particula=
ris de ineſſe affirmatiua/⁊ de fu
turo contingenti ad vtrumlibet
eſt neceſſaria. Patet q̃a iſta ẽ ab
ſolute poſſibilis. nullum futurũ
contingẽs erit. ergo nulla talis
propoſitio enuncians aliquod
futurum fore eſt neceſſaria. ꝯña
eſt clara ⁊ añs pz: q̃a ſol⁹ de⁹ eſt
neceſſarius ec. ¶ Ex hoc ſeq̃t p̄= B
mo q̄ iſte ꝓpõnes non ſũt nece=
ſarie oẽ futurũ cõtigẽs ẽ futurũ:
aliqđ futurũ cõtigẽs eſt futurũ.
Et hoc pz ex illa ꝓpoſitiõe dum
mõ ibi capiat futurũ ꝓ aliqua
entitate ꝯtigẽte futura. ſʒ ſm po
nentes complexe ſignificabilia
vtraqʒ earũ eſt neceſſaria ſi ſub
iecta ſtent ꝓ enunciationib⁹ cõ=
plexis enũciationum de futuro
tam affirmatiuarũ q̃ negatiua
rũ. Secũdo ſequit q̄ iſte propo
ſitiões ſunt abſolute poſſibiles
nihil quod erit cõtingenter erit
contingẽter. aliquod quod erit
non erit. capiẽdo ſubiecta taliũ
ꝓ aliqua entitate q̄ cõtingenter
erit. Pz q: ſi talia ſubiecta pñt
ꝓ nullo ſupponere. vt pz ex di=
ctis. quare ec. Similit contradi
ctorie taliũ non ſunt neceſſarie. C
ec. ¶ Tertio ſequitur q̄ aliqua
ꝓpoſitio particularis vel idefi
nita eſt vera. cuius quelibet ſin
gularis eſt falſa. Pz de iſta al=
terũ ꝯtradictoriorũ contingẽtiũ
eſſe verũ eſt neceſſariũ. Nã ipſa
vlt vera ec. Quarto ſeq̃tur q̄ ali
qua ꝓpoſitio vniuerſalis eſt im
poſſibilis cuius quelibet ſingu
laris eſt poſſibilis. Patet de iſta
vniuerſali quodlibet iſtorũ eſt
verum demonſtratis duob⁹ con
tradictoriis cõtingẽtibus. Et ſi
militer aliqua eſt neceſſaria cu=
ius quelibet ſingularis eſt ꝯtin
gens. Patz de iſta. oĩe verũ cõ
tingẽs eſt verũ. Itẽ ſimiliter di
cit Ockam in logica ſua q̄ ali=
qua vniuerſalis eſt vera cuius
q̃libet ſingularis eſt falſa. ſicut
hec. omne verum contingẽs eſſe
verũ eſt neceſſariũ ec. Sed hoc

exēplū pōt calūniari vel illa nō eſt vlis ſed indiffinita vt ptz ꝛc. poſſz tñ dari i ꝓpoſitiōibꝰ i alia matia hñtibꝰ reflectionē ſup ſe. ſꝫ de hoc tranſeo q̄a nō facit ad propoſitum ꝛc. ¶ Quinta ꝓpo
D ſitio eſt ꝙ q̄libet talis ſingularis poteſt nunq̄ꝫ fuiſſe vera. Patet. quia quodcūq̄ꝫ per aliquam hmōi ꝓpoſitionē enunciatur eē futurū poteſt non eſſe futurum ꝛ ſimiliter quicquid per aliquaꝫ talem enunciatur non eſſe futuruꝫ poteſt eſſe futurū: ḡ quelibꝫ talis poteſt nunq̄ꝫ fuiſſe vera. Añs patet. quia enunciatū ponitur eſſe futuruꝫ contingēs ad vtrūlibet. et ꝯña patet. quia de q̄libet bene ſequitur. hoc non eſt futurum. ergo hec non fuit vᷓa. hoc eſt futurū. ꝛ ātecedēs ē poſſibile. Jgiꝭ ꝛc. ¶ Sexta ꝓpoſitio eſt. ꝙ q̄libet talis ſingularis de futuro enūciās aliq̄d ꝓ aliq̄ tpe futuro pōt eſſe ſucceſiue vᷓa ꝛ falſa ſic tamen ꝙ affirmatiua poteſt eſſe falſa. poſtq̄ꝫ fuit vᷓa: non auteꝫ econtra negatiua vᷓo econtra poteſt eſſe vera poſtq̄ꝫ fuit falſa. ſed non ecōtra. Uerbigratia iſta antichriſtus erit i. c. inſtāti futuro ſi antichriſtꝰ erit in. c. eſt vera. ſed poſtq̄ꝫ illud inſtans erit. erit falſa quia illō poſtea nō erit. Et ſi ſit falſa nō poteſt eſſe vera. q̄a non poteſt eſſe vera niſi añ. c. ꝛ ſi ipſa in aliquo inſtanti ante. c. eſſet vera. ſequitur ꝙ ſēp quandocūq̄ꝫ prius fuit fuit vera: vt patet ex ſecūda ꝛc Et ſic patet propoſitū de ꝓpōe affirmatiua. Secūda pars autē ſcꝫ de negatiua ſequitur ex pria. vt patet intuēti. ¶ Septima eſt
F ꝙ nulla talis ꝓpō affirmatiua vel negatiua poteſt ſucceſſiue eſſe vera ꝛ falſa. nec econtra falſa ꝛ poſtea vera ante illud inſtans ꝓ quo enunciat aliquid fore vel non fore. Ptz. quia ſi talis ponatur eſſe vera ante illud inſtans ſequitur ꝙ nunq̄ꝫ ante fuit falſa et ſi ponaꝭ eſſe falſa ſequitur ꝙ nunq̄ꝫ ante fuit vera. quare ꝛc. ¶ Octaua eſt. ꝙ ſi illa ꝓpoſitio dicatur immutabiliter vᷓa q̄ nō poteſt eſſe vera ꝛ falſa ſucceſſiue ꝛ illa mutabiliter vera. de q̄ contingit dicere hec eſt falſa poſtq̄ꝫ prius fuit vera: et in eodē ſenſu dicatur aliqua immutabiliꝭ falſa tunc quelibet talis affirmatiua vera eſt ſimpliciter loquēdo mutabiliter vera. ꝛ quelibet negatiua eſt mutabiliꝭ falſa. Sed affirmatiua falſa eſt īmutabilꝛ falſa ꝛ negatiua vᷓa eſt etiā tūc immutabiliter vera. ptꝫ ex ſexta ꝓpoſitione. Nona eſt ꝙ nulla talis eſt mutabiliter vera vel falſa ſꝫ quelibet vera īmutabiliter vᷓa. et quelibet falſa īmutablꝛ fl'a. licet non ſimplꝛ/tamenꝰ ſm quid/ ꝛ cū determinatione. ſ. ante illud inſtans pro quo enunciat. ita ꝙ ante illud inſtans nō eſt ſucceſſiue vera ꝛ falſa. patet ex propoſitione ſeptima. ¶ Decima propoſitio eſt ꝙ q̄libet talis affirmatiua vera poteſt incipere eſſe fl'a. ſed affirmatiua falſa nō pōt incipere eſſe vera ꝛ econtra eſt de negatiua ptꝫ ex ſexta ꝓpoſitiōe ꝛc. In ꝓpoſito aūt dico ꝓpoſitionem incipere eſſe veraꝫ nō q̄a ē vera ꝛ prius non fuit vera. ſꝫ q̄a prius fuit non vera/vel ſi fuiſſet fuiſſet nō vera. aliter propoſitio neceſſaria de nouo formata inciperet eſſe vera qđ non eſt dicere

coſuetū. Undecima ppō ē q̄ nl-
la talis pōt incipere eē va vl' fl'a
añ illud inſtans vel tps futurū
p quo enūciat aliqd eſſe futur
vel nō eſſe futurū. pz ex ſeptima
ppōne. quia nulla talis poteſt
ante illud inſtans eſſe falſa poſt
q̄ fuit nō fl'a. vel eſſe vera poſt-
q̄ fuit non vera. Duodecima p
poſitio eſt q̄ qlibet talis añ illō
inſtans/vel tps futurū pro quo
enūciat poſtq̄ fuit vera poteſt
eſſe falſa ⁊ ſimil'r ecōtra. Pz. qa
iſta antixps erit/prius fuit va/
⁊ nūc poteſt eſſe falſa. etiā añ il-
lud tps p quo enūciat. igit poſt
q̄ fuit va pōt eē fl'a ⁊c. nō tñ di
co. q̄ poſſit eē fl'a poſtq̄ fuit va
⁊c. nā multū refert ſic vel ſic di-
cere/ et preponere / vel poſtpo-
A nere ly poſtq̄ ⁊c. ¶ Ex pdictis
ſequūtur aliqua. Primo ſequit
quod aliqua ppō ē va/⁊ pōt eē
falſa. ⁊ tñ nō pōt illa ceſſare ſeu
deſinere eē vera/nec incipere eē
falſa. ⁊ ſimiliter aliqua eſt falſa
et poteſt eſſe vera et tñ non pōt
ceſſare eē falſa nec incipere eſſe
vera. Exemplū ōmi antixps nō
ſaluabit. Exēplū ſcdi. Antixps
ſaluabit. Prima eſt immutabil'r
vera. ⁊ ſcda imutabil'r fl'a. vt pz
et ſexta. ⁊ tñ va pōt eē fl'a ⁊ fl'a
pōt eſſe vera vt patet quare ⁊c.
B ¶ Scdo ſequit q̄ iſta ꝯña nō va
let. hec ppō nunc nō eſt vera/et
immediate poſt hoc pōt fore va
ergo pōt incipere eſſe vera. ſil'r
pōt dici de deſinere eſſe va ⁊c.
pz. qr añs eſt verū demonſtrata
illa ppōe antixps ſaluabitur et
ꝯñs eſt falſū ⁊c. Et ſi dicat q̄ in
añte includitur vtraq3 exponēs
ꝯñtis. et per ꝯñs ꝯña eſt bona ſi
cut iſta. hec nō eſt va nūc/⁊ im-
mediate poſt erit va. Igit inci-
pit/vel incipiet eē va. Dico q̄
ſcda ꝯña eſt bona. qr añs ⁊ ꝯñs
ſūt mere de ineē ⁊ añs includit i
cōpoſſibilia. lz vtraq3 ps ſit poſ
ſibilis. Sz prīa ꝯña nō vz. ⁊ rō ē
qr licet in añte includūt exponē
tes ꝯñtis. quia tñ illō vbū pōt/
vel mod⁹ poſſibil'e nō pcediti añ
te niſi alterā illaꝝ exponētiū ⁊ i
ꝯñte precedit illū infinitiuū in-
ciperet per ꝯñs equiualenter
pcedit vtramq3 exponētē ꝯñtis
ideo per añs non denotatur q̄
copulatiua de ineſſe ꝯpoſita ex
illis exponētibus poſſit eē va.
ſed ſolum q̄ vna illarū. ſ. iſta hec
erit va ſz in ꝯñte denotat q̄ to-
ta copulatiua poſſit eſſe va: qre
⁊c. Sed bene ſequitur. poſſibil'e
eſt q̄ hec nunc nō eſt vera: ⁊ im-
mediate poſt hoc erit va: ergo
poteſt incipere eē vera: ſic tñ q̄
añs ſumatur in ſenſu cōpoſito:
⁊ denotet copulatiuā eē poſſibi
lem: et tūc añs eſt fl'z ⁊c. Tertio C
ſequitur q̄ aliqua ſunt ppōnes
quarū vtraq3 poteſt eē vera: et
tñ nec ſimul/nec ſucceſſiue: ſeu
vna poſt aliā. Patet de duabus
contradictorijs ꝯtingentib⁹ ſi-
cut de duabus predictis ⁊c.
Quarto ſequitur q̄ aliq ſūt pro
poſitiones quarum vtraq3 de-
us/vel alius poteſt ſcire ⁊ tamē
nec ſimul/nec ſucceſſiue: pz de
duabus cōtradictorijs pdictis.
Quīto ſequitur q̄ aliqua ppō
ab eterno fuit vera / vel fuiſſet
vera ſi fuiſſet formata que pt eē
⁊ ab eterno fuiſſe falſa: et tñ ſi
eſſet falſa non aliter ſe haberet
q̄ ab eterno ſe habuiſſet. pz ex
predictis de iſta. antichriſtus
erit ⁊c. Sexto ſequit q̄ aliqua ē

propō q̄ nūq̄ʒ fuit ꝟa ⁊ tñ in po
teſtate mea ē q̄ ipſa ſemꝑ fuerit
vera/vel fuiſſet ꝟa ſi fuiſſet for-
mata: ⁊ ſimiliter ecōtra. pꝫ. ſit a
aliq̄d de quo in poteſtate mea
ſit facere ipm̄ euenire: ⁊ tñ non
eueniet: tūc iſta nunq̄ʒ fuit ꝟa a
eueniet: ⁊ tñ in ptāte mea ē q̄ a
D eueniet: ⁊ per ꝯñs q̄ᵒ hoc fuerit
vera a eueniet ⁊c. Septimo ſeq̄
tur q̄ aliqua eſt propoſitio de
preterito vera que eſt ita cōtin-
gens ſicut quecūq̄ʒ de futuro:
patet de illa de preterito ꝟa cu-
ius veritas dependet ex futuro
contingenti: ſicut veritas iſti⁹.
antixp̄s fuit futurus dependet
ex veritate iſtius antixp̄us erit
futurus. Et iſta hec propō fuit
vera demonſtrata iſta. antixp̄s
erit. licet em̄ ſit de p̄terito vera:
tamen eſt contingens: q̄a eius
veritas dependet ex iſta: anti-
E xp̄s erit: vt patet quia ex oppo-
ſito ſequitur oppoſitū Octauo
ſequitur q̄ illa cōmunis regu-
la. omnis ꝓpoſitio de preterito
vera eſt neceſſaria: et oīs falſa ē
impoſſibilis. non eſt vniuerſali-
ter vera. patet ex dictis: tamen
cōmuniter ḋr: q̄ iſta regula eſt
vniuerſaliter vera: niſi vbi veri
tas vel falſitas talis ꝓpōnis de
pendet ex futuro ꝯtingenti. Sꝫ
hoc non eſt verum. vnde do ali-
bi inſtantiam clarā: q̄ iſta pro-
poſitio de preterito. Adam fuit
omnis homo: vel aliquid quod
fuit omnis homo fuit aīal / ali-
quādo fuit vera. ſcꝫ ſtatim poſt
q̄ʒ fuit creatus/et anteq̄ʒ eua eſ-
ſet: et tñ tūc non erat neceſſaria
q̄ modo eſt falſa. Silr̄ iſta oīe
animal q̄ᵒ fuit poſt diluuiū fu-
it in archa noe aliq̄n fuit ꝟa. ſcꝫ
ſtatim poſt diluuiū ⁊ anteq̄ʒ fie
rent alia aīalia ⁊c. ⁊ tñ tunc non
erat neceſſaria: q̄ modo ē falſa.
Cōſtat aūt q̄ ꝟitates taliū non
dependebāt ex futuro cōtingen
ti: q̄ ꝟitas vel falſitas alicuius
ꝓpōnis ḋꝫ dependere ex futuro
cōtingenti q̄ñ ex illa euidēter ſe
quit̄ aliqua ꝓpō de futuro con
tingenti: ſicut ſequit̄ antixp̄s fu
it futur⁹ ꝙ antixp̄s erit. Non ſic
aūt eſt de illis vt ſatis pꝫ intuē-
ti. quare ꝓpoſitū ⁊c. ¶ Ideo di F
co q̄ illa regula eſt vera de pro-
pōne de p̄terito que ē ſimplr̄ de
re preterita: et non de re futura
et in qua nec ſubiectum nec p̄di
catum aut aliq̄s termin⁹ a pte
ſubiecti vel p̄dicati poſit⁹ ē ter-
minus diſtribut⁹ qui poſſit ſup
ponere pro re futura ꝑ qua re-
ſpectu copule talis ꝓpōnis nō
ſupponebat antea. Per primaꝫ
clauſulam excludun'ur ꝓpōes
quarū ꝟitas vel falſitas depen
det ex futuro contingenti ⁊c.
Per ſecundā excludūtur inſtan
tie predicte: vt pꝫ intuenti. Et ꝓ
nunc non occurrit michi q̄ alibi
poſſit dari inſtantia quin ſemꝑ
talis propoſitio ſi ē vera ſit ne-
ceſſaria/et ſi eſt falſa ſit impoſ-
ſibilis. Et hoc tenendo q̄ p̄teri-
tum non pōt non fuiſſe: et q̄ nō
preteritū non poteſt fuiſſe/ſicut
communiter tenetur ⁊c. Sed de
hoc magꝭ poſtea videbitur. Ex
his aūt ſatis patet rñſio ad iſtū
primū articulū ⁊c. Sed hic mo-
neo tres dubitationes. ¶ Prīa
ē q̄ñ ꝯtigēs dꝫ dici ꝯtigēs vl' q̄ñ
ē vel q̄ñ nō ē. Et circa hoc p̄mit
taꝫ aliquas ſuppoſitiōes Scḋa
ponā aliq̄s ꝓpōes Prīa ſuppo-
ſitio ē q̄ ſicut ſupra tactū eſt et

ſcḋm ſētēciaꝫ philoſophi. primo
prioꝝ. hoc nomē contingēs idē
valet ꝙ hec oīo poſſibile nō ne=
ceſſariū. ¶ Scḋa eſt ꝙ ſicut ali=
quid dicatur poſſe eē ⁊ poſſe nō
eē: ſic dr̄ cōtingēs eē ⁊ cōtingēs
nō eē. ⁊ nō ſolū qn̄ hoc verbū eſt
p̄dicatur ſcḋm adiacens. ſꝫ etiā qn̄
predicatur tertiū adiacens qua
ſecunq; ſit p̄dicatū. Tertia ē
ꝙ qn̄ dicit̄ cōtingēs eſt indeter=
minatum ad eē ⁊ nō eē nō debet
intelligi de indeterīatione de
tneē. ſ. ꝙ contingens nec ſit nec
nō ſit: q2 hoc ē impoſſibile inclu
dens contradictionem. ſed de in
determinatiōe de neceſſario ne=
gatiue. ſcilicet ꝙ non eſt neceſſe
eē: nec neceſſe nō eē. vel de inde=
terminatione de poſſibili affir=
matiue: ſcꝫ quis poteſt eē ⁊ pōt
non eē. qui duo ſenſus equipol=
A lent. ¶ Ex his pꝫ quarta ꝙ tūc
contingens eſt ꝯtingens quan=
do poteſt eē et poteſt nō eē. ideo
ad videdū vtrū qn̄ res eſt ſit cō
tingens eē: vel qn̄ non eſt viden
dum eſt vtrum qn̄ res eſt poſſit
non eē. vel quando ipſa non eſt.
Unde hic ſciendū eſt ꝙ hoc po=
teſt tripliciter itelligi. Uno mō
ꝙ quando res eſt tunc ſit in po=
tentia. vt in futuro non ſit. Alio
modo ꝙ tunc ſit in potentia. vt
non ſit etiā tunc. Et hoc dupl'r.
Uno modo ſic ꝙ ꝓpoſitio enū=
cians ipſum non eē tunc poteſt
eē vera ī futuro. Alio modo ſic
ꝙ poſſit eē vera etiam ꝓ illo tūc
B Secundum hoc pono aliquas
propoſitiones. ¶ Prima eſt ꝙ
primo modo aliquid quādo eſt
poteſt non eē. Patet. q2 certuꝫ
eſt ꝙ aliquid nunc eſt quod non
ē impoſſibile nō eē. igit̄ aliquid
nunc ē qḋ pōt nō eē. aſis patꝫ q2
multa ſunt corruptibilia ⁊c. Ex
hoc patet contra aliquos ꝙ licꝫ
iſta ſit vera aliqḋ ſimul pōt eſſe
et pō nō eē. tamen hec non ē ꝯce
denda. aliqḋ ſimul poteſt eſſe et
nō eſſe. Prima ps patꝫ. q2 aliqḋ
qn̄ eſt poteſt nō eē ergo ſunt qn̄
eſt poteſt non eſſe. ⁊ per ꝯn̄s ⁊c.
Scḋa pars pꝫ. q2 ſi ⁊c. ſignetur
illud tunc ſic. hoc ſimul poteſt
eſſe et non eē. ergo hec eſt poſſi=
bilis. hoc ſimul eſt et nō eſt. ꝯn̄a
tenet. q2 queꝫ cathegorica ſin=
gularis de poſſibili cuius ſubie
ctū eſt nomen ꝓpriū vel ꝓnomē
demōſtratiuū preciſe ſi eſt vera
in ſenſu diuiſo eſt vera in ſenſu
compoſito. Secundo ſequitur
ꝙ copulatiua ex partib⁹ de poſ
ſibili non requirit ad eius veri=
tatem vnam copulatiuam de in
eſſe poſſibilē. ſꝫ ſufficit ꝙ vtraq;
pars diuiſim ſit poſſibilis. patꝫ
in materia iſta. Itē in hoc exem
plo. Sortes pōt portare hūc la
pidē. ⁊ Sortes pōt portare illū
lapidē. demōſtratis duob⁹ lapi
dib⁹ quoꝝ vterq; ſit adequat⁹
virtuti ſortis ⁊c. et tn̄ non ſequi
tur. ergo Sortes poteſt portare
hunc lapidē et illuꝫ ⁊c. ¶ Scḋa C
ꝓpoſitio eſt ꝙ ſecūdo modo ſi=
ue in ſenſu ſecundo aliquid qn̄
eſt poteſt non eē. patet q2 ꝑ ſolā
preteritionem inſtātis in quo ē
ipſū poſt non eſt in illo inſtanti.
⁊ ſic ſiue illḋ corrūpat̄ ſiue nō: tn̄
iſta erit ꝟa: illḋ nō ē in hoc inſtā
ti demōſtrato illo in quo pri⁹ fu
it. Et ſic pꝫ in hoc duplici ſēſu q;
dubitatio nō hꝫ magnā difficul
tatem. Sed de tertio ſenſu ē dif
ficultas de qua ſunt opiniones
contrarie. De hoc tamen ſit

tertia ꝓpoſitio. ꝙ tertio modo
in ſenſu tertio. aliq̄d q̄n ē pōt nō
eſſe. ſic ꝙ ꝓpoſitio enūcians ip
ſū nō eē poſſit eē vera ꝓ illo tūc
Iſtā ꝓbat diffuſe magr̄ Grego-
rius ex tribꝰ ſuppoſitiōibꝰ. Pꝛi
ma eſt ꝙ aliqua eſt cā libera: et
ꝙ cā libera in hoc differt a natu
rali ꝙ poſitis oībus requiſitis
ad agendū pōt agere/⁊ pōt non
agere. nō ſic cā naturalis. vt pꝫ.
ix. meth. Scđa eſt ꝙ voluntas
pōt volitionē ſuā elicere in iſtā
ti. ⁊ ſi quis nō ꝯcedat iſtā ſuppo
ſitionē dicit̄ ꝙ pōt formari ra-
tio de deo ⁊ aliq̄ creatura quaꝫ
deꝰ pōt in inſtanti libere ꝓduce
re. Sed quicq̄d ſit de iſtis ſup-
poſitionibꝰ q: forte pꝛima nō ē
oīno vera. et ſecūda ē dubia. tñ
concluſio ſua eſt tenēda. Et ē ꝓ
babilioꝛ (videre meo) ꝙ̄ ſua op-
poſita/cōceſſa futuroꝝ cōtingē
tia. Et hanc habēt tenere quicū
ꝗ tenent deum potuiſſe ꝓduce
re creaturā aliquā ab eterno: et
quicūꝗ tenēt ꝙ angelus potuit
mereri in pꝛimo inſtanti ſui eſſe
Sed circa ꝓceſſuꝫ iſtū nolo hic
inſiſtere. q: de hac materia ma-
gis erit vidēdū q̄n tractabit̄ de
libertate. ꝓ nunc autē ſuppono
ꝙ volūtas ꝓ illo inſtāti quo hꝫ
actū liberū pōt illuꝫ nō habere.
Itaꝗ ꝓ illo tūc quo hꝫ actū hec
pōt eſſe vera pro eodē tunc ipſa
nō habet actū ꝙ̄uis nō ſit poſſi
bile ꝙ vtraꝗ ꝯiuncti ⁊ ſimul ſit
vera. ⁊ ſic libertas et ꝯtingētia
nō ſoluꝫ eſt ad futura ſed etiam
ad p̄ñtia ⁊c. ¶ Quarta propoſi
D tio ad maiorē declarationē p̄di
ctoꝝ ſit hec ꝙ aliq̄d eē in aliquo
inſtanti/⁊ poſſe nō eſſe in illo in
ſtanti. ſic ꝙ ꝓpoſitio enunciās

illud nō eē poſſit eē vera ī illo ī
ſtāti pōt tripl'r ītelligi. Uno mō
ꝙ hoc ſit poſſibile in ſenſu ꝯpo-
ſito. ⁊ hoc implicat ꝯdictionem
⁊c. Alio mō ꝙ hoc ſit poſſibile ī
ſenſu diuiſo. et hoc dupl'r. Uno
mō ꝙ illa res q̄ eſt in aliquo iſtā
ti dato. poſſit nō eē ī illo inſtāti
.i. iā poſita ineſſe/deſinere eſſe. ⁊
de eē tranſire in non eē in illo in
ſtanti: ⁊ ꝙ ꝓpoſitio enuncians
ipſam eē deſinat eē vera ⁊ de ve
ra fiat falſa. Et hoc eſt impoſſi-
bile. q: talis ſucceſſio ſiue tranſ-
mutatio nō eſt poſſibilis in in-
ſtanti. Tertio modo ꝙ abſolu-
te ⁊ ſimpl'r ſit poſſibile illā rem
non tunc eē/⁊ non poni. ſ. ꝑ ſuaꝫ
cauſam ineē/⁊ ꝓpoſitionē enun
ciantē ipſam nō eē. eſſe in illo in
ſtanti verā. Et iſte ſenſus eſt ve
rus: ⁊ ſm̄ ipm̄ poſita ē tertia ꝓ-
poſitio. ¶ Et ꝙ hoc nihil incon E
ueniens ícludat oſtendo breuit
ſic. q: ꝯcedēdo ꝯtingentiā futu-
roꝝ ꝯcedendū eſt ꝙ antixp̄s erit
in. a. inſtāti/⁊ pōt nō fore ꝓ illo
inſtāti. et ſi dicat̄ ꝙ hec eſt vera
in hoc inſtāti. antixp̄s erit/ et pt
non eē vera in hoc inſtāti. ergo
ꝯcludit̄ q̄d erit neceſſario vera ī
hoc inſtāti. ꝗ neceſſarium eſt in
hoc inſtāti antixp̄m fore. Et ita
argui pōt de quolibet alio iſtā-
ti quare. Sꝫ eque facilit̄ pōt ſu-
ſtineri ꝙ ſortes eſt in. b. inſtanti
et pōt nō eſſe in. b. inſtanti: et q:
hec eſt vera in hoc inſtāti ſortes
eſt. et pōt non eē vera in hoc in-
ſtāti q: nō apparet maioꝛ diffi-
cultas. in hoc ſcđo/ꝙ̄ in pꝛimo.
et omīs ratio q̄ poſſet fieri ꝯtra
ſm̄ poſſet retoꝛqueri ꝯtra p̄muꝫ
vt pꝫ ſubtiliter intuēti. Igitur
cū pꝛimū ſit ſm̄ fidē tenendū. et

nõ ſit aliqua auctoritas fidei cõ
tra ſcðm.ſequiť ꝓpoſitũ ꝛc.Et
eodẽ mõ ſicut dictũ eſt ꝙ aliq̃d
qñ ẽ põt nõ eẽ põt dici ꝙ aliq̃d
qñ nõ eſt põt eẽ ꝛc.¶Scda du-
A bitatio ẽ circa ꝑdicta qualiť de
beat intelligi illa cõis ꝓpoſitio
phi.oẽ qđ eſt qñ ẽ neceſſe ẽ eſſe
hec em̃ videť expreſſe ſupradict;
ꝯdicere ꝛ obuiare ꝛc.Ad hoc re
ſpõdet valde bñ Greg. diſtiguẽ
do ꝙ iſta dictio qñ. põt ibi ſta-
re aduerbialiť/vel ꝯiũctiõaliter
ita ꝙ equaleat huic ꝯiunctioni.
ſi.¶Nã vt dicit Boetiꝰ lib.i.de
ypotheticis ſillogiſmis ita põt
fieri ꝯditiõalis ꝑ hoc aduerbiũ
cũ ſicut ꝑ hanc ꝯiũctionẽ.ſi.Un̄
iſta eſt ꝯditionalis cũ homo eſt
aĩal eſt.ſicut hec ſi hõ eſt:aĩal ẽ.
et idem iudicium poteſt eſſe de
C quãdo ꝛc.Si ergo ly qñ ſtat ibi
aduerbialiter.vel illa ꝓpoſitio
ſumitur in ſenſu cõpoſito et ſic
eſt vera.qꝛ denotať ꝙ hec ſit ne
ceſſaria.omne qđ eſt qñ eſt eſt/ꝛ
hoc eſt verũ:licet nõ habeat ali-
quã ſingularẽ neceſſariam ꝑter
hanc hoc qđ eſt qñ eſt eſt/demõ
ſtrando deũ.Nã quocunq; alio
demõſtrato ſingularis eſt ꝯtin-
gens.vt pʒ ꝛc.Uel illa ſumetur
in ſẽſu diuiſo.ꝛ hoc dupliciter.
Uel ipſa eſt tꝑalis.et tũc equa-
let huic copulatiue.omẽ qđ ẽ a-
liquando eſt.ꝛ omẽ tale tũc eſt
neceſſe eſſe.ꝛ ipſa eſt falſa ſicut
ſcða pars.qꝛ nihil ꝑter deũ ali-
qñ eſt neceſſe eſſe. Uel põt eẽ de
tꝑali extremo.ꝛ hoc dupľr: vel
de tꝑali ſubiecto/et ſic totũ hoc
oẽ qđ eſt qñ eſt:erit ſubiectuʒ et
reliquũ erit ꝑdicatũ. qđ denota
biť v̾ificari de illo ſubiecto cum
mõ neceſſitatis.Et tũc eſt falſa.
Qđ pʒ arguẽdo ſic. oẽ qđ ẽ qñ
eſt ꝛc.Sortes eſt qñ eſt.g̃ ſortes
neceſſe eſt eſſe ꝛc.Uel põt eſſe de
tꝑali ꝑdicato et tũc tm̃ ly quod
erit ſubiectũ.ꝛ reliquũ ꝑdicatũ.
Et ſic adhuc ẽ falſa.cuius aliq̃
dicãt oppoſitũ.Pʒ arguẽdo ſic
oẽ qđ eſt neceſſe/vel de neceſſita
te ẽ qñ eſt.ſortes eſt.g̃ ſortes de
neceſſitate ẽ qñ eſt.Et idẽ eſt iu
diciũ ſi dicať.oẽ qđ eſt de neceſ-
ſitate ẽ qñ ẽ.ꝯcluſio aũt ẽ falſa
cũ ſit ſingularis in ſenſu diuiſo
q̃ eſt falſa i ſenſu ꝯpoſito.vt pʒ B
ꝛc.Ideo pʒ ꝙ ſi illa ꝓpoſitio ſu
mať in ſenſu diuiſo ſicut de v̾tu
te ſermõis dʒ ſumi: et ly qñ ſtet
aduerbialiť ſicut cõiter ſolet ac
cipi tũc ipſa eſt ſimpľr falſa.Si
v̾o ly qñ ſtet ꝯditionaliť vel põt
eẽ ꝯditiõalis/vel de ꝯditiõali ex
tremo.Si ꝑmo mõ vľ ly neceſſe
põt denotare ꝯñam eẽ neceſſari
am.ꝛ tũc eſt v̾a qꝛ iſta ẽ neceſſa-
ria.oẽ qđ eſt ſi ẽ ipʒ eſt.Uel põt
denotare neceſſitatẽ ꝯñtis. ꝛ eſt
ſenſus ꝙ ſi aliq̃d ẽ qđcũq; illud
ſit ipm̃ de neceſſitate eſt.ꝛ ſic eſt
falſa.Si v̾o ſit de ꝯditiõali ſub
iecto etiaʒ falſa ẽ.qꝛ denotať ꝙ
de quocũq; v̾ hoc ſubiectũ ens
qđ eſt ſi ẽ v̾ hoc v̾bũ eſt mõ ne-
ceſſitatis.ꝛ ſic ẽ falſa. vt pʒ ꝛc.
Si aũt ſit de ꝯditionali ꝑdicato
tũc eſt v̾a qꝛ denotať ꝙ de quo
cũq; diciť hoc ſubiectũ ens qđ ẽ
dicať hoc ꝑdicatũ eſt ſi eſt cum
mõ neceſſitatis.ꝛ hoc eſt veruʒ.
qꝛ quocũq; qđ eſt demonſtrato
verũ eſt dicere.hoc de neceſſita-
te eſt ſi eſt.Ex qua non ſequitur
ergo hoc de neceſſitate eſt. ſed ẽ
fallacia ſcðm quid ad ſimplici-
ter.Et iſtũ ſenſum voluit phus
vel primũ ꝛc.Ex hoc pʒ ꝙ cuius

aliqua res ꝯtingens que eſt in
aliquo inſtāti de neceſſitate ſit
in illo inſtāti.ſʒ ē in illo inſtāti.
nō tñ de neceſſitate ē in illo iſtā
ti.ſʒ cōtingent.Et hoc ē verū vt
illa ē ꝓpoſitio de ꝯditionali p̄
dicato ⁊ nō ꝯditiōalis.quare ⁊c

C ¶ Tertia dubitatio ē. Utrū ſi-
3.q̄ſtio. cut futurꝝ ꝯtingēs pōt nō fore ⁊
aliqd qd eſt qn̄ eſt pōt nō eē. ſic
p̄teritū poſſit nō fuiſſe.ita ꝙ ſi-
cut ꝯceſſa eſt ꝯtingētia reſpectu
futuroꝝ/⁊ reſpectu p̄ntiū etiāʒ
ꝯcedenda ſit reſpectu p̄teritoꝝ.
Et hec eſt difficilis dubitatio.

¶ Unde circa hoc ſunt diverſi-
1.opinio modi dicendi. Nā quidā antiq̄
doctores cōceſſerūt ꝙ p̄teritū p
diuinā potentiā pōt non fuiſſe/
ſicut Gilbertus poretanꝰ vt ptʒ
in cōmento ſuo ſup lib.de trini.
Boetij.et ſimiliter Guillermus
alti .in ſumma ſua. lib.i.tracta
tu de potētia dei.art.vi.Aliqui
etiā moderni doctores idem te
nent ⁊ dicunt ꝙ ſicut aliquādo
fuit verū adam nō fuiſſe.et per
ꝯñs tūc nō includebat cōtradi-
ctionē aliquā ⁊c. ergo nec ſimi-
liter nūc includit ꝯtradictionē:
nec ad hoc ſequit̄ primū princi-
piū nō eſſe verū pluſq̄ ad anti-
2.opinio xp̄m non fore. quare ⁊c. Aliqui
autē ad vtrāq̄ partē adducunt
rationes:⁊ nullā audēt aſſerere
ſed vtrāq̄ relinquunt tanq̄ di-
ſputabilem. ſicut magr̄ Grego.
3.opinio. ⁊c. ¶ Aliq̄ aūt ſicut Ockā ⁊ plu
res alij tenēt partē negatiuā.et
iſta cōmuniter tenetur. Sʒ cir-
ca iſtam materiam ſine temera
ria aſſertione ponam aliquas
D propoſitiōes. ¶ Prima ē hec ꝙ
cōceſſa cōtingētia reſpectu futu
roꝝ:⁊ circūſcriptis auctoritati
bus ſi q̄ ſint ſcripture/vel docto
rū.nō pōt cōuinci per rōnes in
lumine naturali quin etiā cōce-
denda ſit hmōi ꝯtingētia reſpe
ctu p̄teritoꝝ. ¶ Probat̄ primo.
qꝛ nulla ratio(q̄ tn̄ nō fundet̄ in
auctoritate)ſit ꝓ impugnanda
parte iſta qui eque apparēs fi-
ret ꝓ īpugnāda futuroꝝ ꝯtigē-
tia.igitur ⁊c.ꝯña ē clara.⁊ ante-
cedens ptʒ qꝛ ſi ſit aliqua/detur
illa et oſtēdet̄ faciliter propoſi-
tum ⁊c.ſicut etiā patebit. Cōfir
matur qꝛ ꝯcedendo futurorum
ꝯtingentiā ꝯcedendū eſt ꝙ illud
quod fuit verum poteſt nunq̄
fuiſſe verū:vt patet ex dictis:⁊
ita faciliter ſuſtineretur ꝙ illud
quod fuit poteſt nō fuiſſe. quia
nō apparet ratio diuerſitatis.
Similiter oportet concedere ꝙ
hec eſt poſſibilis.quod erit con
tingenter non erit ꝯtingēter:vt
ptʒ ⁊c.ſed ita faciliter ſuſtineret̄
ꝙ hec eſt poſſibilis:qd fuit con-
tingēter non fuit ꝯtingenter ⁊c.

¶ Similiter oportet concedere
ad ſaluandā contingentiā futu
rorū ꝙ deus aliquid ab eterno
ſciuit/⁊ voluit qd poteſt nunq̄
ſciuiſſe/aut voluiſſe.vt poſt pa-
tebit.imo aliqui concedūt ꝙ ali
qua noticia vl' volitio creata(ſcʒ
aīe xp̄i)fuit noticia vl' volitio re
ſpectu alicuius obiecti.⁊ poteſt
eē ꝙ nunq̄ fuit volitio reſpectu
illius obiecti et hoc ad ſaluan-
dum noticiam animi chriſti eſſe
infallibilem:et eius volitionem
infruſtrabilem.ſed de hoc alias
Conſtat autē ꝙ ita faciliter ſu
ſtineretur hoc eſſe poſſibile de
alijs rebus contingenter factis
aut preteritis vt ptʒ.quare ⁊c.

¶ Secundo ad idem ſic.quia ſi

deus nō poſſet velle modo mun
dum non fuiſſe.igit̃ eēt mutata
ei⁹ potētia.Et ſi de⁹ reſpectu hu
ius qḋ eſt velle mūdū nō fuiſſe.
habuit aliqñ libertatē ɔtradicti
onis ⁊ tūc non hʒ.ei⁹ libertas vi
det̃ eē mu tata'q̄a habuit prius
potentiam et libertatē ad hoc ⁊
nunc non haberet.q̄re ⁊c. Con=
firmatur.quia mūdum nō fuiſſe
aliquādo fuit obiectum diuine
volūtatis.ſed nec ex parte volū
tatis diuine cum ſit omnipotēs
nec ex parte obiecti(cū ſit eodeʒ
modo ſe habens nunc et prius)
nō eſt defectus . quare nunc nō
poſſet eſſe obiectuʒ diuine volū
tatis ſicut prius.quare . ⁊c.Si=
milis modus arguendi valet in
materia.ſicut ſi viſus potuit ali
quando videre.a . et nūc non p̄t
vel eſt defectus ex parte poten=
batio tie/vel obiecti ¶ Tertio ſic ſi re
ſpectu hui⁹ quod eſt mundū nō
fuiſſe voluntas dei aliqñ fuit li=
bera ⁊ nunc non ē quero que ſit
cauſa huius neceſſitatis ſcilicet
quare voluntas diuina neceſſi=
tatur ad volēdū munduʒ fuiſſe/
nec poteſt velle mundū nō fuiſſe
⁊ conſtat ꝙ nō poteſt aſſignari
cauſa niſi obiecti exiſtētia.ergo
res extra/vł p̄teritio rei neceſſi
taret volūtatē dei.quod eſt ab=
ſurdū.quia aduent⁹ rei non ne=
ceſſitat voluntatē noſtram ergo
nec per ɔñs voluntatē diuinam
Antecedens apparet . q: poſſu=
mus de re que fuit velle ipſam
nō fuiſſe.ſicut patʒ de penitente
Igitur ⁊c.Confirmatur.q̄a fu=
turitio rei nō neceſſitat volūta=
tem dei ad volendum rem eē fu=
turam . ergo nec p̄teritio.⁊c. ad
volendū rem eē preteritam.añs
ptʒ.⁊ ɔñs tenet.q: non videt̃ rō
diuerſitatis ⁊c.¶ Quarto ad hoc 4.pba.
poſſēt adduci auctoritates:vna
eſt Aug.xxvi.ɔtra Fauſtū tam
non poſſunt futura non fieri.q̄3
non fuiſſe facta p̄terita ſed p̄mū
non eſt abſolute impoſſibile.igi
tur nec ſcḋm.Alias rōnes ⁊ au=
ctoritates nō induco q̄a iſte mi=
chi vident̃ ſufficere ⁊c . ¶ Scḋa B
ꝓpō eſt ꝙ eſt nobis euidēs/ nec
naturaliter demōſtrabile.qḋ p̄=
teritū pōt nō fuiſſe.ptʒ hoc nō ē
niſi cū magna difficultate yma
ginabile / ⁊ ē remotū a naturali
lumine.Uñ oēs philoſophi hoc
negauerūt ſicut pʒ de Ariſto.i.
periarme.⁊.vi.ethi.vbi ipſe con
mendat illud dictū agathonis.
hoc ſolo priuat̃ de⁹ ingenita fa=
cere que vꝫ facta ſunt . Ter=
tia eſt ꝙ non eſt nobis euidens
nec naturaliter demonſtrabile
ꝙ aliquod futuꝝ poteſt nō fore
ptʒ.quia in naturali lumine ita
faciliter / vel nō magis difficul=
ter ſuſtineretur ꝙ preteritū po=
teſt nō fuiſſe ſicut ꝙ futuꝝ pōt
nō fore patet ex dictis.ergo ſi p̄=
mum nō eſt euidens nec euiden=
ter demōſtrabile in naturali lu=
mine vt dictū eſt.ſequitur ꝙ nec
ſm.ſed ſolum tenendum eſt fide
⁊c.¶ Quarta eſt ꝙ philoſoph⁹ B
ſequēs purā rationem natura
lem habere concedere nullū fu=
turū contingenter euenire.patʒ
ex p̄dictis.q: hoc facili⁹ ſuſtine
retur q̄3 oppoſitū.imo talis ſu=
ſtinēs oppoſitū hʒ ɔſequēter di
cere ꝙ p̄teritū pōt non fuiſſe.qḋ
nullus ſequēs rōnē naturalē dʒ
ɔcedere.q̄re ⁊c.Uñ ptʒ ꝙ Ariſt.
nō ɔñr locutus eſt concedendo
contingentiā futuroꝝ.⁊ negan=

do cōtingētiā preteritorū.q̄r ita
faciliter ſuſtinet̄ ſꝫ ſicut primū.
imo nturalit̄ loquēdo ſcōm ſeq̄-
C tur ad pmū ⁊c. ¶ Sꝫ cōtra p̄di-
i.arguit̄ cta pbat̄ ꝙ mūdus p potentiā
diuinā nō pōt nō fuiſſe pmo ſic.
pura puatio vl̄ purū nō ens nō
pōt eſſe obiectū potētie diuine/
niſi ſm ꝙ ipm reſpicit aliqḋ ens
vel ſequit̄ ad poſitionē vel de-
ſtructionē alicuiꝰ entis Qḋ pꝫ
ſic.q̄r ponat̄ exēpli grā ꝙ deus
adhuc nichil feciſſet tūc deꝰ non
poſſet eē cauſa ꝙ nihil foret. q̄a
ſi p imaginationē deꝰ nō eēt ad
huc nichil foret.ḡ nichil fore nō
eſt obiectū alicuiꝰ potentie vel
cauſe.Sꝫ mūdū nō fuiſſe eſt pu
ra puatio que nō ſequit̄ poſitio
nem/aut priuationē alicuius en
tis.q̄r q̄cq̄d crearet̄ a deo vl̄ q̄c
q̄d annichilaretur a deo.adhuc
ſtaret mūdū fuiſſe.ḡ mūdum nō
fuiſſe nō pōt eſſe obiectū diuine
potētie.⁊ ſic de alijs p̄terit̄ꝫ. ⁊c.
ij.ar. ¶ Scḋo ſic ⁊c. poſſet conſimili
ter facere nichil fuiſſe/ nihil fu-
turū eē/nihil eē p̄ter ſe.⁊ hoc nō
poſſet facere p aliquā mutatio-
nem.q̄r nulla eſſet in iſto caſu. ⁊
ſic ſine oī mutatiōe p̄ntia/pteri
ta/vl̄ futura poſſet ſic facere. ſꝫ
hoc ꝯñs ē incōueniēs.q̄r ſic poſ-
ſet deꝰ facere de patre meo eſſe
non patrem meum.⁊ de albo ni
grum ſine mutatiōe.imo adhuc
poſſet pducere quālibꝫ creatu-
ram/vl̄ ab eterno pduxiſſe ſine
iij.arg. mutatione.¶ Tertio ſic ſi ⁊c.ſe
quit̄ ꝙ deus neceſſario eſſet cau
ſa ſiue factor ad extra .q̄r nō poſ
ſet eē q̄n eſſet cauſa habitus vel
ſue puatiōis ex quo poſſet cau-
ſa eſſe nō entis ⁊c. ¶ Quarto p
iiij.arg. iſta ptēſūt auctoritates.¶ Pri-
ma eſt hiero.ad Euſtoc.Auda-
cter dicā cū oīa poſſit deꝰ ſuſci-
tare nō pōt ꝟginē poſt ruinā id
eſt nō pōt facere corruptā nō fu
iſſe corruptā.¶ Scḋa ē Augu-
ſtini.xxvi.cōtra Fauſtū.q̄ſq̄s dt
ſi oīpotēs eſt deꝰ faciat vt q̄ fa-
cta ſunt nō fuerint.nō videt hoc
ſe dicere ſi oīpotēs eſt deꝰ faciat
vt q̄ vera ſūt.ex eo ꝙ vera ſunt.
falſa ſint.Et ſubdit ꝙ ſententiā
q̄ dicimꝰ aliquid fuiſſe ſi vera ē
deꝰ eā falſā facere nō pōt.quia
non ē ꝯtrarius veritati.¶ Ter-
tia eſt anſelm̄ . de ꝯcordia grē et
liberū arbitriū.c.iiij.vbi ē expreſ
ſa eius ſentētia ⁊c.Et licꝫ ratio
nes ⁊ auctoritates poſſent mul-
tiplicari.tm̄ iſte ſufficiant.q̄r his
ſolutis pꝫ ſolutio ad oēs alias
Patet etiā ꝙ auctoritates non
ſūt contra dicta.q̄r pma ꝯcluſio
excludit auctoritates.Tres aūt
rationes prime poſſent oīno ſi-
milit̄ fieri ꝯtra contingentiā fu-
turorū ⁊c.ſed nihilominus dicā
ad iſta.¶ Ad primā dico pmo ꝙ
mere p̄teritū non magis eſt ens D
q̄ antixp̄m nō fore.iō ꝯſimilit̄ ra-
tio poſſet fieri ḋ futuro ſicut fit
de preterito.quare ⁊c.¶ Secū-
do dico ꝙ de ꝟtute ſmonis hec
eſt falſa deꝰ poteſt facere rem q̄
fuit nō fuiſſe.Et eodem mō iſta
deꝰ pōt facere rem q̄ erit non fo
re.quia iſta eſt impoſſibilis(p-
pter implicationē)deꝰ facit rem
que fuit nō fuiſſe/⁊ ſic iſta deus
facit rem que erit non fore.et ſic
iſte ſūt falſe deus pōt facere mū
dum qui fuit non fuiſſe.deꝰ pōt
facere antichriſtū qui erit nō fo
re.Et ita poſſet dici de iſtis deꝰ
poteſt facere p̄teritum nō fuiſſe
vel deus poteſt facere futurum

non fore ꝛc. ¶ Tertio dico ꝙ ta=
A les ꝓpōes in ſenſu diuiſo ꝓba=
bilit̄ pn̄t ꝯcedi. reȝ q̄ fuit/vel rem
p̄teritā deus pōt facere nō fuiſſe
rem q̄ erit/vel rē futurā de⁹ pōt
facere nō fore. ꝛ ꝯſimilis ratio vi
det̄ de iſtis. Et ſumt̄r iſte in ſēſu
ꝯpoſito de⁹ pōt facere mūdū: vł
adā nō fuiſſe. deus pōt facere an
ti xp̄m: vel vltimū iudiciū nō fo=
re. Et hoc eſt verū tenendo opi=
nionē. Brand. q̄ tenet ꝙ ſicut de
us ꝑ ſuū velle ē cā rei q̄ ē vt ſit.
ita ꝑ nolle eſt cā ꝙ illud quod nō
eſt non ſit. Et ſic de illo quod nō
fuit: vel non erit: vel non poteſt
eē. ſic em̄ ꝯcedi ꝙ de⁹ eſt cā nega
tionum ꝑuationum: non entiū: ꝛ
impoſſibiliū. Sȝ ſic loquēdo pȝ
ꝙ deus non poſſet facere aliq̄d
non fuiſſe. et hoc poſitiue aliq̄d
faciendo ſed negatiue non ꝓdu=
cendo ipſū in p̄terito: hoc eſt q̄a
pōt ipſū nō ꝓduxiſſe. ¶ Quarto
B dico ꝙ ꝓbabiliter pōt ꝯcedi ꝙ i
telligendo ꝑ obiectū diuine po=
tentie illud cuius deus eſt aut eſ
ſe pōt cauſa. purum non ens vel
negatio eſt obiectum potētie di
uine. ꝛ hoc eſt verū tenēdo cōtra
Brand. ꝙ deus nō eſt cā niſi per
velle bn̄placiti quo vult aliquid
eſſe: vel fieri. Et ſic non ē: vel eſſe
pōt cauſa niſi illi⁹ quod eſt: vł eſ
ſe pōt entitas poſitiua. Sed ſic
loquendo patȝ ꝙ deus non poſ=
ſet facere p̄teritū ſeu rem aliquā
non fuiſſe: vel nō fore/vel non eſ=
ſe capiendo facere proprie prout
idem eſt quod cauſare effectiue
ꝛc. Nec tamen ꝓpter hoc ſequi=
tur quin p̄teritum poſſit nō fuiſ
ſe ſicut futurum etiā poteſt non
C fore ꝛc. ¶ Ad ſcd̄aȝ rationē dico
Ad ſcd̄aȝ ꝙ tenēdo viā Brand. ſupra tactā
pōt ꝯcedi ꝯn̄s ſm quē modū vi=
det̄ loqui Auguſtinus q̄n̄ dt̄. ꝙ
res quas ꝯdidit ꝑuſq̄ fuerit. de=
us egit vt nō eſſet. Et ſic nō ſeq̄t
ſi deus nō eēt nichil eſſet. q̄ deus
nō eſt cā vt nichil ſit. ſ. aliud a ſe.
Quia etiā ſi deus non fuiſſet res
antequam fuerunt condite non
fuiſſent: ꝛ tamen ſm Auguſtinuȝ
deus fuit cauſa ꝙ prius non fue
rint. ꝛ hoc quia ipſe potuit pri⁹
producere ꝛ non produxit: et ſic
hoc intelligitur per fuiſſe cauſā
illo mō ꝛc. Sed ad illud quod vl
terius infertur. conſequentia il=
la ꝛc. Unde licet albū non poſſet
facere deus eē nigrum poſtquā
fuit album ſine illius mutatiōe:
poſſȝ tamen illud facere nigrum
ſine mutatione. quia poſſet face
re illud nunq̄ fuiſſe album: ꝛ ſē=
per fuiſſe nigrū ꝛc. Et ſic de aliis
exēplis ſuo modo. Et poteſt po
ni bonum exemplum ad propo=
ſitum declarandum. quia poſſi=
bile eſt antixp̄m nunq̄ fuiſſe fu=
turum: ꝛ iſtud cōplexum antixp̄s
erit nunq̄ fuiſſe veruȝ. ꝛ ſic capi
endo large facere ſm viam predi
ctam de⁹ poteſt facere antichri=
ſtum nunq̄ fuiſſe futurum. qui
tamē fuit: ꝛ eſt futurus. ꝛ poteſt
facere illud verū nunq̄ fuiſſe ve=
rum: quod tamen fuit verum: et
ſine mutatiōe: ꝛ ſine aliqua rea
li ſeu poſitiua factione ꝛc. ¶ Ad D
tertiā dico ꝙ tenēdo opinionem Ad tertiā.
brand. ſupradictā poteſt conce=
di ꝙ licȝ deus non ſit neceſſario
cauſa: vel factor alicuius entis
poſitiui. tamē ipſe eſt neceſſario
cā/vel factor ad extra ſcilicet hu=
ius rei vel ſue priuationis vel
non eſſe ſui. q̄uis nullius par=
tis ſit neceſſario cā: vel factor ꝛc.

Sed tenendo aliam viam patet
quid dicendum. Que aūt iſtarū
ſit tenenda poſt patebit. ¶ Ad
E quartā dico q̄ auctoritates nō
Ad q̄rtā. ſūt cōtra dicta. q: fuerūt excluſi
ue in propoſitione pͥma ⁊c. Sed
adhuc poſſunt ſolui dicēdo. ꝙ i=
telligit̄ de potētia ordiata ⁊ poſ
ſet declarari: ſʒ tranſeo ⁊c. ¶ Si
vero q̄rat̄ cū ita facil̄r ſuſtinetur
p̄teritū poſſe nō fuiſſe ſicut futu=
rum poſſe non fore. quare ergo
facilius imaginamur ſecundum
quā pͥmum. ſecundū eni cōmu
niter recipit̄: ⁊ conceditur: ⁊ non
primum. Dico ꝙ cauſa eſt, quia
per experientiam euidenter: et
clare cognoſcimus aliquod pre=
teritum fuiſſe ⁊ idem iudiciuʒ re
putamus de quolibet preterito
quo ad poſſe non fuiſſe. ſed ꝑ ex=
perientiam non ſic clare cogno=
ſcimus aliquod futurum fore. iō
facilius imaginamur illud poſſe
non fore. q̄ȝ illud poſſe non fuiſſe
de quo experimur ipſum fuiſſe:
et hoc maxime quando non ad=
uertimus difficultatem ſuſtinen
di aliquod futurum cōtingēter
euenire ſeu poſſe non fore. Unde
aduertens difficultatem in ſuſti
nendo talem contingentiam fu=
turā ita difficulter imaginamur
F vnum ſicut reliquum: vt patʒ ex
predictis ⁊c. ¶ Ex omnibus pre
cedentibus apparet reſpōſio ad
formam primi articuli ſcilicet ꝙ
deus eſt preſcientia verorum cō=
tingentium. quia aliqua ſunt ve
ra contingentia. et inter illa aliq̄
ſunt de futuro / ſiue de re futura
Igitur deus reſpectu talium ve
rorum contingentium eſt preſci=
entia. Attendens patet ex dictis
et conſequentia tenet. quia ſicut
de⁹ reſpectu oim̄ veroꝝ eſt ſcia.
ſic reſpectu veroꝝ de futuro ip̄e
dr̄ p̄ſcientia vt patebit in ſcd̄o ar
ticulo. Et hec de p̄io articulo.
Seq̄tur ſecūd⁹ articul⁹. ¶ Quā
tum ad ſm̄ articulum in quo vi= G
dendum eſt vtrum deus ſit ſcien ij. artic.
tia omniū cognoſcibiliuʒ. ¶ Pri
mo videbitur: vtrū de⁹ ſit ſcien=
tia omniū rerū exiſtentiū. ¶ Se
cundo videbit̄ vtrum deus ſit p̄
ſcientia omniū futuroꝝ contin=
gentium. ¶ Tertio videbit̄ vtꝝ
deus ſit ſcientia omniū verorum
enūciabiliū. Tribus pūctis ap=
parebit ſolutio plurium difficul
tatum circa materiaʒ de ſcientia
dei ⁊c. ¶ Quantum ad primum
punctū opinio Auerroys ⁊ ſm̄ auerrois
aliquos etiā Ariſtot. fuit ꝙ de⁹ Impro:
nichil aliud a ſe intelligit. Unde
ij. metha. ponit tres cōcluſiones
circa intellectionē dei. Quarum
prima eſt ꝙ deus eſt ſubſtantia
intellectual̄. ⁊ ſp actu intelligēs.
¶ Secūda eſt ꝙ ſua ſb̄a eſt ſua i
tellectio. ¶ Tertia eſt ꝙ deus ni
chil aliud intelligit preter ſeipſū
Due autem prime concluſiones
ſunt vere ⁊ pro nunc ſupponen=
de. Sed tertia eſt falſa et ſiue il=
la fuerit de intentione Ariſtote=
lis ſiue non. tn̄ fuit opinio ſui cō H
mentatoris qui illam probat mł̄ Improbat ſcdͣ
tipliciter. ſed pure mutiliter: ⁊ in cta op.
efficaciter ⁊c. Ideo pono contra
hoc aliquas propoſitiones.
¶ Prima eſt ꝙ probabile eſt i na
turali rōne ꝙ de⁹ cognoſcit aliō
a ſe probatur. quia ſic probabile
eſt deū intelligere. igit̄ etiā ꝓba
bile eſt ipſū intelligere aliud a ſe
āns patʒ ex pͥma cōcluſione phi.
ſed conſequentia tenet ꝑ eandem
rōnem ꝑ quaʒ ꝓbat̄ illa ꝯcluſio

a pho.q: de⁹ eſt ens oīm nobiliſ-
ſimū.hoc em̄ intelligim⁹ nomie
dei.hoc aūt nō eēt ſi nō eēt ſuba
intellectualis/ꝛ ſemꝑ actu intel
ligens.Eodē mō ꝓbatur ꝙ ipſe
cognoſcat alia a ſe.q: ſicut ma-
gis ꝑfecta iudicam⁹ cognoſcibi-
lia nō cognoſcibilib⁹ ſic etiā ꝑfe
ctiora ꝯcludim⁹ eē magis cogno
ſcibilia min⁹ cognoſcibilib⁹. ſic
em̄ vtutes ꝑ quas plura cogno
ſcim⁹ iudicam⁹ eē digniores. Un̄
dicit ariſto.in proe.metha.Sen
ſum viſus pre alijs diligimus:q:
plures rerum differētias nobis
oſtendit. Igitur cum de⁹ ſit om-
nium nobiliſſimū:ꝛ ei⁹ nobilita-
tem nō poſſum⁹ niſi ex his q̄ no-
bis/ꝛ in nobis nota ſunt inferre
ſequit̃ ꝙ naturaliter debem⁹ cō
cludere ipm̄ plures rez̄ differē-
tias coḡſcere ꝛ ꝑ ꝯñs alia a ſe.
Multas rōnes alias facit Greg.
ad hoc ꝓbandū:ſed iſta mihi ſuf
ficit et debet ſufficere. ¶ Secun
A da ꝓpoſitio eſt ꝙ nō eſt euidēs
in naturali lumine/nec demon-
ſtrabile naturali ratione ꝙ de⁹
cognoſcit alia a ſe:patz:q: ſicut
dictū fuit in.q.de vnitate dei:nō
eſt ſic euidens nec euidēter de-
monſtrabile deum eē igitur ꝛc.
imo dico vltra ꝙ iſta conditiona
lis non eſt euidenter euidēs/vel
euidenter demonſtrabilis. Si
deus eēt deus cognoſceret aliō
a ſe.patet:q: licet in deo ſit per-
fectiōis cognoſcere ſe: nō tñ co-
gnoſcere aliō a ſe. Nec oportet
ꝙ ꝓpter ſue ꝑfectōis excellētiā
ponat̃ cognoſcere aliud a ſe:q̄a
cognoſcendo ſe cognoſcit obie-
ctū nobiliſſimū/ꝛ equiualēs ob
iectis oīnibus/ꝛ cognoſcit ſe ꝑfe
ctiſſime:ꝛ hoc ſufficit vt eius co
gnitio ſit ꝑfectiſſia:ꝛ ipſe cogno
ſcens ꝑfectiſſimū.dicenti em̄ ſic
non pōt oppoſitū euidēter ꝓba
ri ꝛc. Unde rōnes magiſtri Gre-
go.quas facit in ꝓpoſito nō ſūt
demōſtratiue ſicut poſſet oſten
di faciliter etiā ex ṗus dictis in.
q.preallegata:ſed trāſeo: q: hoc
magis ē philoſophicū q̄ȝ theo-
logicū ꝛc. ¶ Tertia ꝓpō eſt ꝙ B
de⁹ in ſua eēntia penit⁹ idiſticta
non cōfuſe ſed diſtincte repſen-
tat oīa exiſtētia/omnes ꝑtes cō
tinui/ꝛ infinitos numeros .ideo
ꝯcedit Auguſti.xij.de ciui.dei.c
xviij.deū itelligere nūeros infi-
nitos.Et iſtō ſiue ſit euidēs/ſi-
ue ꝓbabile naturalit̃/ſiue nō:ta C
mē firmiter eſt credēdū. ¶ Quar
ta propoſitio eſt ꝙ deus ſiue di
uina eēntia intuitiue cognoſcit
non ſolū exiſtentia ſed etiā oīa
poſſibilia.ꝓbat̃:q: cum de⁹ co-
gnoſcat oīa cognoſcibilia vt ptz
ex dictis:q: non eēt talis quare
aliqua ꝛ aliqua nō:vel ergo ab-
ſtractiue/vel intuitiue:ſed quia
non abſtrctiue patet:q: quodli-
bet cognoſcit immediate ꝛ non
per aliquod medium cognitum
medians inter cognitionem et
rem cognitam:quoniam nullūz
tale medium eſt poſſibile:q: non
creatura/ vt conſtat:nec diuini-
tas ipſa cum ex natura rei ipſa
nullo mō ſit diſtincta a dei noti
cia ꝛc. ¶ Si vero dicatur cōtra Inſtātia.
in tertia propoſitione conceſſūz
eſt ꝙ deus in ſua eſſētia cogno-
ſcit ꝛc.et eſt commune dictūz q:
in diuina eſſentia velut in ſpe-
culo relucet et repreſentantur
omnia et per conſequens deus
non immediate intuetur creatu
ras:ſed mediante ſua eſſentia et

D per ꝯñs abſtractiue ꝛc. ¶ Reſpō
Solutio deo ꝙ nō eſt intelligendū ꝙ deꝰ
cognoſcat res in ſua eēntia niſi
ad iſtū ſenſum ꝙ eiꝰ eēntia ē om
niū rerū noticia. Quod aūt ad=
ditur de ſpeculo ⁊ relucentia.
ꝛc. Si intelligatur ꝙ eēntia di=
uina repreſentet intellectui diui
no ſic ꝙ eiꝰ intellectio imediate
feraꝛ in eēntiam diuinā ⁊ medi
ate illa in obiecta rep̄ſentata il=
lud dictum cōe eſt fſm. Nā in=
tellectus diuinus: intellectio: ⁊
eēntia diuina ſunt penitꝰ īdiſtin
cta/⁊ oībus modis idem: quibꝰ
G eēntia ſibiipſi. ¶ Et ſic ꝓprie lo
quendo nec eſſentia repreſentat
intellectui: nec intellectus / aut
intellectio rep̄ſentat eſſentie. ſed
tam eēntia ꝙ̄ intellectus eſt im=
mediate noticia ſui ⁊ alioꝝ: īdo
illud dictū debet itelligi/ vel ad
ſenſum iā dictū: vel referēdo ip=
ſum ad intellectū creatum ita ꝙ
eēntia diuina dicatur ſpeculum
rep̄ſentatiuū creaturarū ipi in=
tellectui creato ꝛc. Et lȝ diffici=
le ſit iſta imaginari: tñ firmiter
debēt credi ꝛc. Ex p̄dictis ſequū
tur aliqua. ¶ Primo ſequiꝛ ꝙ li
E cet ſciamus oēm denoīationem
pfectionis ſimpliciter deo cōue
nire: tamē aliquā denoīationē
pfectiōis ſimpliciter neſcimus
euidētr deo conuenire. Prima
pars ptȝ: qꝛ ſcimus iſtā oīs per
fectio ſimpliciter deo conuenit
Et hoc ex ſuppoſitōe ſi deus ſit
qꝛ per deū intelligimꝰ ens ſim=
pliciter pfectiſſimum. Scḋa ps
ptȝ: qꝛ cognoſcere diſtincte ⁊ in
tuitiue oīs eſt denoīatio pfectio
nis ſimpliciter. vt ptȝ ex dictis.
et tamen neſcimus euidenter ip
ſam conuenire ꝛc. ¶ Secundo
ſequitur ꝙ diuino intellectui ni
chil eſt/vł eē poteſt ratio cogno
ſcendi: patet ex imediate dictis.
¶ Tertio ſeq̇tur ꝙ diuinꝰ intel=
lectꝰ nō p prꝰ itelligit ſuā eſſen=
tiā ꝙ̄ creaturā ꝛc. ¶ Quarto ſe
q̇tur ꝙ diuinꝰ intellectꝰ nō perfe
ctiꝰ cognoſcit ſuā eēntiā ꝙ̄ crea
turā iſta patēt ꝛc. ¶ Quantum
ad ſcḋm punctū in quo videndū F
eſt vtrū deꝰ ſit preſciētia oīm fu=
turoꝝ cōtingentiū. Sciēdū ē ꝙ
futuroꝝ cōtingētiū quedā ſunt
incōplexe ſignificabilia / ⁊ talia
ſunt entitates poſſibiles: q̄ ali=
quādo erūt in actualiter exiſten
tes: quedā vero ſunt cōplexe ſi=
gnificabilia fm aliquos: ſed ma
gis ꝓprie loquēdo dicuntur cō=
plexe ſignificabilia. Primo mo=
do dicimus ꝙ antixp̄s eſt futu=
rus. Sȝ ſecūdo modo dicimꝰ ꝙ
futurū eſt ꝙ xp̄s iudicabit mū=
dū id eſt. eſt futurū ꝙ talis ꝓpo
ſitio ſit vera xp̄s iudicat mūdū.
prima futura vocabo ſemp infe
rius res futuras. Secunda vo
vocabo enūciabilia futura vt lo
quamur breuius. Tunc iuxta
hoc ponā aliquas ꝓpoſitiones
¶ Prima eſt ꝙ deus eſt preſciē G
tia oīm rerū futurarū. ꝓbaꝛ qꝛ
deus diſtincte cognoſcit omnes
res poſſibiles. igitur p̄ſcit oēs
futuras res: conſequētia tenet:
qꝛ deum preſcire nō eſt aliud ꝙ̄
euidenter cognoſcere res futu
ras. Et antecedens ptȝ ex prius
dictis ⁊ ꝓbatur: qꝛ cum deus ſit
prima cauſa nichil poteſt ꝓduci
ipſo nō cōproducēte: ipe aūt no
biliſſime ꝓducit ſcȝ per intelle=
ctū/et voluntatē vt ſupponitur
et ſatis ptȝ: quia alias nō eēt ra=
tio quare vnum eiuſdē rationis

produceret magis /vel prius ꝙ aliud.ſicut iſtũ calorẽ pl⁹ꝙ alium eiuſdẽ rõnis:niſi determinatio fieret a cauſa cognoſcẽte ꝛc. Et iſtud expreſſe eſt determinatio Auguſtini ſup Geneſim ad litteram.c.xv.dicentis.his atq hmõi teſtioniis.ſ.ſcripture ꝓbatur ꝙ hec oĩa priuſ ꝙ fuerit erãt in noticia faciẽtis.Et idẽ determinat pluribꝰ locis ꝛc. ¶Scḋa

A ꝓpõ eſt ꝙ deꝰ eſt pſcientia oim enũciabiliũ futurorũ. ꝓbatᷣ qꝛ deus pſcit multa enũciabilia futura:ergo ꝛ oĩa.ꝯſequẽtia tenet qꝛ ex quo nõ eſt repugnãtia de aliquibus:et ipſe habet intelligentiã infinitã: ſeqtur ꝙ nec de omnibus ꝛc.Et iſtud añs patet qꝛ mlta reuelauit deus futura ſicut reſurrectionẽ mortuorum. vltimũ iudiciũ ꝛc.ꝛ blaſphemũ eſt dicere ꝙ aliqua reuelauit:ꝛ que ſint illa neſciuit. Et iſtud ẽ expreſſum in ſcriptura Joh.vi. Sciebat eñ ab initio ieſus quis traditurꝰ eẽt eũ ꝛc.Et ibid.xviij. Jeſus ſciens oĩa que ventura erãt ſuper eũ.Jtẽ Auguſti.xv. de trini.ca.xiij.allegans verbũ xpi Math.vi.dicit.Nouit(ait ṽbũ dei)pater veſter quid vobis neceſſariũ ſit priuſꝙ petatis ab eo.nec iſta ex aliquo tẽpore cognouit. Jtem.v.de ciuitate dei cap.ix.determinat ꝙ nephas eſt deum eẽ preſciũ futurorũ negare:ꝛ libro.i.contra Maximũ dicit ꝙ eſt inſania.

B ¶Ex his patꝫ manifeſte ꝙ periculoſa eſt/et fidei contraria/opinio Aureoli q dicit ꝙ hec eſt falſa.deus ſcit ꝙ aliquid eſt futurũ.Et iſta.deus ſcit ꝙ antichriſtus erit:ꝛ ſimiles omnes qbus ſignificatur deum determiate ſcire aliqua futura. cuiꝰ rationẽ aſſignat qꝛ talis ꝓpoſitio de futuro ꝯtingẽti non eſt determiate vera:ꝛ ꝑ ꝯñs nec determiate ſcita.Et i ex dicit ꝙ iſta eſt impropria:deꝰ ſcit qḋ eſt futurũ:qꝛ nichil eſt determiate futurũ:ſed tantũ ſub diſiunctione hoc/vel illḋ:ꝛ ſic etiã deꝰ ſcit hoc/vel illḋ ſiue ꝙ affirmatio/vel negatio ẽ futura:ſed determiate neſcit ꝙ affirmatio ſit futura. qꝛ nõ eſt determiate futura.deꝰ autẽ nõ põt ſcire ꝙ nõ ꝛc.Unde conſtat hec eẽ contra ſcripturã/et intentionem ſanctorum. Qꝫ autẽ dicit non eẽ determiate verum:vel determinate falſum qḋ futurũ erit:etiã falſum eſt vt pꝫ ex primo articulo.Quando aũt dicit ꝙ ſcit ſub diſtinctiõe hoc vel illud ꝙuis hoc ſit verum:tamen hoc nõ ſufficit:qꝛ etiaꝫ hoc ego ſcio ꝛc.Tertia ꝓpoſitio eſt ꝙ deus eſt infallibilis ſcientia immutabiliter cognoſcens oĩa entia futura.ptꝫ ſatis ex predictis.

C ¶Quarta eſt ꝙ deus eſt infallibilis ſcientia certitudinaliter,cognoſcẽs oĩa enũciabilia futura.ptꝫ etiã ex pdictis. Sed quomõ hoc ſit eſt queſtio mltũ difficilis.

Queſtio ¶Nã eſto ꝙ deus cognoſcat petrũ poſſibilem / ꝛ albedinem poſſibilẽ adhuc cuꝫ ſit poſſibile abſolute petrum fore album.ꝛ etiã poſſibile ipm non fore album : difficile eſt videre quomodo deus certitudinaliter nouit ꝙ determiate petrus/erit albus/aut determinate ꝙ non erit. Et circa hoc diuerſe ſunt opiniones.¶Quidam eñ dixerunt ꝙ deus hꝫ penes ſe ydeas que non ſolum repñtant ſim=

(Margin notes: ꝯ aureolum. — ꝯ op.quã vꝛ tenere aureolus.)

pliceſ terminoſ/ſed etiam com
plexiones veroꝝ cū oībus circū
Impro- ſtātijs tp̄is/⁊ loci. ⁊ ſic nouit de
ba. p̄dic. termīate ſingularia ⁊c. ¶ Sed
opi. ꝯtra hoc arguit Scot⁹ p̄mo ꝙ
rōnes cognoſcēdi terminos ali-
cui⁹ cōplexi nō ſuffi cienter cau-
ſant noticiā illi⁹ niſi illō natū ſit
cogno ſci ex terminis. ſed cōple-
xū cōtingēs nō eſt tale q2 tūc eēt
immediatū. Igitur ⁊c. Scđo q2
eodē mō ydee ſunt poſſibilium
non futuroꝝ: ergo ydea futuri
nō magis rep̄ſentant ip̄z deter-
minate futurū ꝙ̄ ydea poſſibi
lis non futuri. Tertio q2 ydea
futuri non repreſentat futurum
ponēdo ip̄m eē in hoc nunc ma-
gis ꝙ̄ in illos. Igit̄ ⁊c. Uerum
eſt ꝙ Aureolus dicit has rōnes
nō eē efficaces contra opinionē
illā. ſed de hoc non curo. q2 ſiue
ſic ſit/ſiue non: tñ iſta opinio fal
ſa eſt. q2 ponit ydeas eſſe intel-
lectui media/ vel rōnes cognoſ-
ſcendi creaturas cū tñ nichil ta
le ſit ponēdū. vt ſupra dictū eſt.
¶ Aliter ergo dicit ſcot⁹. ꝙ hoc
D pōt ſaluari dupliciter. Uno mo
op. ſcoti do ꝙ intellectus diuinus viden
do determinationē volūtatis di
uine videt aliquid fore p̄ a. ſcit
eni illā voluntatē eſſe immuta-
bilē ⁊ nō impedibilē. Quare ⁊c.
Uel alio mō q2 iſte videtur pone
re quēdā diſcurſum ī intellectu
diuino quaſi ex intētiōe deter-
minationis voluntatis ⁊ immu
tabilis eius concludit hoc fo-
re. ideo pōt poni ꝙ intellect⁹ di-
uin⁹/aut offert ſimplicia quoꝝ
vnio ē ꝯtigēs in re/aut ſi offert
cōplexionē offert ſicut ſibi neu-
trā: ⁊ volūtas eligēs vnā p̄tē ſcȝ
coniūctionē illoꝝ pro aliquo
nunc in re facit illud eſſe deter-
minate veꝝ. hoc erit per. a. hac
aūt exñte determīate vera eſſen-
tia eſt ratio intellectui diuio co
gnoſcēdi illō verū. ita ꝙ ſcđȝ eū
in p̄mo inſtāti quo ta lia cōple-
xa contingētia offerūtur ꝑ intel
lectū nō ſūt vera. q2 tūc nichil ē
per qđ habeāt veritatē determi
natā. poſita aūt determīatione
volūtatis diuine iā ſūt vera in
ſecūdo inſtāti. ⁊ tunc ſūt cogni-
ta ⁊ fuiſſent etiā cognita in p̄i-
mo inſtāti ſi tunc fuiſſent vera.
¶ Sed iſta poſitio nō eſt intelli E
gibilis. Primo quia talia inſtan Improba.
tia/⁊ prioritatē/et poſterioritā- op. ſcoti
tē eſſe in deo non eſt verū. ſicut
alias tactum fuit. Scđo q2 a im-
poſſibile ē ꝙ ꝑ aliquo inſtāti tal
complexio de futuro ſit neutra
alias ꝑ tunc daretur medium in
contradictione. Tertio hec opi
nio deficit ſicut p̄ima. q2 ponit
aliquid eſſe medium ⁊ rationē
cognoſcendi intellectui diuino/
⁊ ſpecialiter in hoc ꝙ dicit volū
tatem ſeu voluntatis determi-
natione eſſe rationem cognoſcē-
di quia ſi per impoſſibile deus
non eēt volens: tamē eſſet intel
ligens. et ſicut futura eſſent fu-
tura/ſic ꝓpter excellentiam ſue
intelligētie certiſſime cognoſce-
ret futura ⁊c. ¶ Ideo aliter di- F
cūt aliqui ꝙ modus ille quo de Aliter
us cuncta futura certitudinali-
ter p̄cognoſcit nō eſt nobis cla-
re intelligibilis: nec a nobis ꝑfe
cte explicabilis ꝑ ſtatu vie vt pa
tet. tamen nobis eſt aliqualiter
cognoſcibis ex his que videm⁹
in nobis. Unde ſicut ea que
noſtris oculis ſunt p̄ſentia intui
tiue videm⁹: et per huius intui-

tionem certe iudicamus vbi:et q̄liter res viſa exiſtit:et plures al's contingentes veritates de p̄ſenti.ſic intellectualis:et etern⁹ oculus dei ē q̄daʒ intuitio q̄ imediate ſup quelibʒ rem actualiter: vł potentialiter exiſtentē ſimul fertur.iō tam circa futura: q̄ꝫ circa p̄ſentia/vel preterita oim contingentiū veritatū certum/et diſtinctum/ac veriſſimum habʒ iudicium et ipſa diuina intuitio ē tale imēſū iudiciuʒ.Uñ iſta ē intentio Damaſ.lib.i.cap.vlti.Et Auguſtini.xv.de trini.capitulo.vij. Et Boecij.v.de conſolatione.et plurium doctorū ⁊c.

A ¶ Quantuʒ ad tertiuʒ punctum in q̄ videndum eſt vtrum deus ſit ſcientia omnium verorum enunciabilium diffic̄ltas eſt.quia ſi ſic ſequitur q̄ deus poſſit plura: vel pauciora ſcire q̄ꝫ ſcit ⁊c. Nā aliquid ſcit qđ poteſt non ſcire:et aliquid nō ſcit quod poteſt ſcire:ſicut aliquid ē verum quod poteſt non eē verū et aliquid non eſt veruʒ quod poteſt eſſe verum . modo nichil ſcitur niſi verum.quare ⁊c. Et tamen conſequens videtur abſurdum . quia ſi ſic ſcientia dei eſſet augmētabilis/vel diminuibilis. et per conſequēs mutabilis. Circa hoc autē premitto aliquas diſtinctiōes de iſtis terminis ſcientia:vel ſcire ſcđm q̄ contrahunł

B ad ſtandū pro ſcientia dei. ¶ Prima eſt q̄ vno modo poſſunt accipi communiter:non quidē intelligendo hanc cōitatē ſcđm multitudinem pluriū per ſe inferioꝛuʒ quaſi multe ſint ſcientie dei. Nā dei ſcientia vnica eſt tantū:et ſimplex.ſed intelligendo ſcđm multitudinem ſcitoꝛum:et cognitoꝛum reſpectu quoꝛuʒ dł dei ſcia:et ſic gñalił ſumēdo reſpectu cuiuſlibet a deo noti ꝯſueuit vocari ſcientia ſimplicis notitie ſiue ſimplex notitia. Alio mō pōt ſumi ſpālił et hoc duplicił ſm q̄ cognitoꝛū q̄dam ſunt res actuales: vel potentiales . quedam vero ſunt enunciabilia que non ſunt vere res:et entitas. ſed diſtinguendo ꝓpōnes contra res que non ſūt ꝓpoſitiones. Et ſm hunc modū aliqui antiqui diſtinxerunt ſciētiam dei in ſcientiam rerum et ſcientiam enunciabilium. Et ſic accipiendo:ſcia reruʒ ſignificat diuinā eſſentiā ſm q̄ eſt ſimplex apprehenſio entitatum incoplexarū. Scia vero enunciabilium ſignificat eandē ſecundum q̄ eſt ſimplex apprehenſio ꝓpōnū: vł euidēs iudicium complexoꝛum. C

¶ Secunda diſtinctio eſt q̄ primo modo adhuc pōt accipi tripliciter. Uno modo generaliter reſpectu cuiuſlibet entitatis preſentis: preterite: vel future/ aut poſſibilis.et ſic ſimpliciter vocatur noticia/ aut ſciētia ſimplicis intelligentie. Scđo mō ſpecialił eoꝛū que ſunt/fuerunt: vel futura ſunt.et ſic ſolet ab aliquib⁹ vocari ſcientia viſionis.et a magiſtro diſt.xxxix.ſimpliciter vocał ſcientia. Tertio modo ſpeciali⁹ reſpectu futuroꝛū tantum et ſic vocatur preſentia. Et eodem modo poſſet diſtingui ſeu diſtincte ſignificari de ſcientia ſecundum q̄ eſt apprehenſio enūciabiliū.ſʒ hoc ſatis patet ⁊c. ¶ Ex his pʒ q̄ ſcientia dei intuitiua eſt in pl⁹ D ſiue reſpectu plurium q̄ꝫ ſciētia viſiōis. Patet. quia eſt reſpectu oim poſſibilium vt ſupra dictum

eſt nō autē ſcia viſionis ⁊c. Se-
cūdo ptꝫ ꝙ ſcia dei reſpectu plu
riū eſt magis apphēſio ꝙ̄ iudi-
ciū. Ptꝫ q: reſpectu oīm: tā incō-
pleroꝝ ꝙ̄ ꝯpleroꝝ: tam veroꝝ
ꝙ̄ falſoꝝ eſt apphenſio. ſed ſo
lum reſpectu veroꝝ eſt iudiciū.
E vt patet ⁊c. ❡ Tertia diſtinctio
eſt ꝙ terminoꝝ ſignificantium
dei ſcientiam: quidam ſignāt de-
um cognoſcere precise: quidam
vero non prepꝛeciſe ſignant deū
cognoſcere. ſꝫ vltra hoc etiā dili
gere: vel circa aliud operari/vel
facturum eſſe ſicut ſunt iſti. di-
ſpoſitio ꝓuidentia. approbatio.
repꝛobatio. ⁊ predeſtinatio ⁊c.
❡ His premiſſis ponaꝫ aliquas
F propoſitiones. pꝛimo de ſcientia
rerum. ſecundo de ſcientia enun
ciabilium. Pꝛima eſt ꝙ deus om
nium rerum poſſibilium eſt ſim
plex noticia ſiue cognitio. Patꝫ
auctoꝛitatibus ſcripture. Pꝛimo
ad Romanos. iiij. deus vocat ea
que non ſunt tanꝙ̄ ea que ſunt.
Item Heb. iiij. oīa nuda ⁊ aper-
ta ſūt oculis eius. Item Sap. ix
ſcit omnia ⁊ intelligit. Secunda
eſt ꝙ deus neceſſario oīm reruꝫ
poſſibiliū eſt ſimplex noticia vl'
cognitio. ptꝫ ex pꝛima. aliter ſta
G ret oppoſitū pꝛime ⁊c. ❡ Ex his
duabus ſequūtur aliqua corre-
laria. Pꝛimum eſt ꝙ nullaꝫ rem
quā deus neſcit pōt ſcire. Scḋm
ꝙ nullā rem quam deus ſcit pōt
non ſcire. Tertiū ꝙ nō plura ꝙ̄
deus ſcit ipſe pōt ſcire. nec etiam
paucioꝛa. Quartum eſt ꝙ nullā
rem poteſt deus incipē/vel deſi-
nere ſcire: vel non ſcire. Iſta oīa
patent ex dictis capiēdo hic ſci-
re pro ſimplici noticia vel cogni
tione. Quintum eſt ꝙ loquendo
ſcḋo mō de ſcia rerū. ſ. de ſcia vi-
ſionis aliquā rē quā deꝰ non ſcit
pōt ſcire. Sextū eſt loquēdo ter
tio mō de ſcia rerū (ſcꝫ de pſcien-
tia alicuius future entitatis) ali
quam rem quam deus non pſcit
poteſt pꝛeſcire: ⁊ ſimpliciter plu
res ꝙ̄ pſcit poteſt pꝛeſcire. Iſta
duo patent: quia poſſibile eſt ali
quam rem que non eſt futura eē
futuram: ⁊ ſimul cum hoc omnē
rem que eſt futura manere futu
ram. Igitur ⁊c. Iſte autem due
ꝓpoſitiones in ſenſu diuiſo ſunt
de virtute ſermonis vere. iſte ta
mē in ſenſu ꝯpoſito ſūt falſe. de-
us poteſt ſcire aliquaꝫ rem quā
neſciuit: ⁊ plura ſcire ꝙ̄ ſciuit. de
us poteſt aliquam rem pꝛeſcire
quā nō pſciuit: vel plura pꝛeſcire
ꝙ̄ pꝛeſciuit. Et ratio eſt. quia im
poſſibile eſt. deus ſcit vel pꝛeſcit
aliquam rem quam non pꝛeſci-
uit: vel deus pꝛeſcit plura ꝙ̄ pſci
uit: ſicut hec eſt impoſſibilis ali
qua res eſt futura que non fuit
futura ⁊c. ❡ Septimū correlari
D um eſt ꝙ aliquā rem quam deus
pꝛeſciuit poteſt non pꝛeſcire: et
paucioꝛa ꝙ̄ deus pꝛeſcit et pꝛe-
ſciuit poteſt pꝛeſcire: et hoc ſiue
in ſenſu diuiſo ſicut iacet: ſiue in
ſenſu compoſito accipitur. patꝫ
quia hec ē poſſibilis. aliqua res
que fuit futura non eſt futura. i
mo de facto habꝫ multas ſingu
lares veras: immo tot quot ſūt
creature actu exiſtentes diſtin-
guendo futurum contra pñs ⁊c.
Octauum correlarium eſt ꝙ nul
C lam rem deꝰ poteſt incipere ſci-
re/vel pꝛeſcire. Ptꝫ q̄a nulla res
poteſt incipere futura eſſe igit.
Sꝫ q: res pōt deſinere eē futura
vt tactū eſt. iō aliquā rē pōt deꝰ

deſinere ſcire vel ꝯſcire: vt hic lo
quimur. Et ſic pȝ de ſciētia rerū
A qd dicendū. ¶ Tertia ꝓpō pn
cipalis ſit iſta: ꝙ de⁹ oim enun
ciabiliū tā poſſibiliū ꝗ̄ impoſſi
biliū eſt apprehēſio ſiue appre
ſiua cognitio. pȝ: q: cuiuſlȝ ꝯtra
dictiōis de⁹ apprehēdit vtrāq̄
ptē. Quarta eſt ꝙ de⁹ oim enū
ciabiliū neceſſario eſt apprehē
ſio ſiue apprehenſiua cognitio
Iſte due poſſunt probari oīo
ſicut due prime: et ex eis omnia
ſimilia correlaria inferri. qa oē
enūciabile eſt res: nec pono ali
quod enunciabile qḋ non ſit ꝓ
poſitio: quod ſit obiectū ſciētie
dei: ſicut imaginatꝛ. M. Grego.
Ideo oīo dicendū eſt de ſcien
tia apprehenſiua enūciabilium
ſicut de ſimplici noticia rerum.
B ¶ Quinta propoſitio eſt ꝙ de⁹
oim verorū enunciabiliū eſt ꝟa
ſcientia ſiue verū iudiciū. patet
ſatis ex predictis. Unde ex iſta
ſequitur primo ꝙ deus omnium
vere enunciabiliū de preterito/
vel de preſenti eſt ſcientia ſiue
noticia viſionis. Secūdo ſequitꝛ
ꝙ deus omniū vere enūciabiliū
de futuro cōtingenti eſt preſciē
tia/ſiue noticia preuiſiōis. Ter
tio ſequitur ꝙ de⁹ reſpectu eorū
que bn̄ fiūt eſt ſciētia approba
tionis. Quarto ſequitꝛ ꝙ de⁹ re
ſpectu eorū que male fiunt ē ſci
entia reprobatiōis. Iſta omnia
ſatis patent ex dictis: ſed duo vl
tima inferius patebunt magis.
C ¶ Sexta ꝓpō eſt. ꝙ de⁹ oim ve
rorum cōtingētiū nō neceſſario
ſed contingenter eſt ꝟa ſcia ſiue
iudiciū. Patet. quia ſicut talia
contingēter ſūt ꝟa: ſic de⁹ ꝯtin
gēter eſt eorū ſcia/ſiue cognitio
iudiciaria: cū ipſe nō poſſit iudi
care falſū ⁊c. Unḋ ſequitꝛ pṁo ꝙ
ſic loquendo de ſciētia enūciabi
liū quo modo logici vtuntꝛ com
munitꝛ diſputātes aliqḋ enūcia
bile qḋ de⁹ nō ſcit pōt ſcire: ⁊ ali
qḋ qḋ ſcit pōt nō ſcire. Pȝ. qr ali
qḋ enūciabile falſum pōt eē ve
rum et aliqḋ verū pōt eſſe falſū:
igitur ⁊c. Secundo ſequitur ꝙ
poſſibile eſt deum aliquod enū
ciabile ſcire quod non ſciuit: et
ſilr poſſibile ē deuȝ aliquod nō
ſcire quod ſciuit. patet qa hec ē
poſſibilis aliquod enunciabile
eſt verū quod non fuit verum ⁊
ſimiliter aliquod non eſt verum
quod fuit verum. Tertio ſequi
tur ꝙ aliquod enunciabile de⁹
poteſt incipere ſcire: et aliquod
poteſt incipere non ſcire: vel de
ſinere ſcire: hec tn̄ non eſt conce
denda: deus poteſt incipere ſci
re aliquod enunciabile: quia ly
enunciabile deſtribuitur. ſed ſi
adderetur pronomē demonſtra
tiuū dicendo de⁹ poteſt incipe
re ſcire hoc enunciabile aliquo
demonſtrato: hoc eſſet verū (ſcȝ
demōſtrato illo quod poteſt in
cipere eſſe verum) vt patet.
¶ Quarto ſequitur ꝙ nō plura D
ꝗ̄ deus ſcit/vel ſciuit deus pōt
ſcire. nec etiam pauciora. Patȝ.
quia non plura ꝗ̄ ſunt vel fue
runt vera poſſunt eſſe vera: nec
etiam pauciora. igitur ⁊c. Con
ſequentia patet: et antecedens
etiam. quia ſemper alterū enun
ciabiliū contradictoriorū eſt ve
rum/alterū nō eſt verū. ⁊ ſi vnū
incipit eſſe verū alterum deſinit
eſſe verū. et ideo ſemꝑ ē equalis
nūerus enūciabiliū verorū igitꝛ
⁊c. Et ſicut dictū eſt de ſcientia

pſo℞ enunciabiliū pōt dici de
preſciētia cū nō ſit aliḋ pſcire ꝙ
ſcire verū de futuro ⁊c. Ex p̄dic-
tis ꝙ patet quō de⁹ ē ſciētia oīū
vero℞ enunciabiliū. nec tñ ſeq̄-
tur ꝙ ei⁹ ſcientia ſit mutabilis:
nec ſit augmentabilis/vel dimi-
nuibilis cū ſit idē qḋ ei⁹ eēntia.
ſed iſta oīa magis patebūt ex ſe-
quēti articulo. Et hec de ſcḋo ar-
3. articl's ticulo ¶ Quātū ad tertiū arti-
culum in quo eſt videndū. Utrū
cum dei omniſcientia ſtet cōtin-
gētia futuro℞ (id eſt) vtrū ſimul
ſtet ꝙ deus ſit omniſciens/ ⁊ ꝙ
aliquid ſit futurū contingens.
Primo premittam aliquas ſup-
poſitiōes. Secundo ponā aliqs
propoſitiones. Tertio ſoluam
aliquas fortes obiectiones. Pri-
ma ſuppoſitio eſt ꝙ futu℞ non
dicitur contingens ad vtrumli-
bet. ſiue contingenter futurum.
quia erit ⁊ non erit. nam hoc eſt
impoſſibile. Nec q: erit/vel non
erit. nā ſic quodlibet ipoſſibile
eſſet futurum cōtingens: nec q:
nec erit nec non erit. Nam hoc ē
impoſſibile ſicut primum. ſed q:
poteſt fore ⁊ non fore ſicut dictū
fuit in primo articulo. ¶ Scḋa
ſuppoſitio eſt ꝙ eo℞ que ſunt
futura. quedā ſunt incōplexe ſi-
gnificabilia intelligendo ad ſen-
ſum ſupra declaratum ⁊c. Ter-
tia eſt ꝙ ſcīa dei de futuris du-
plr pōt accipi. Uno modo ē ſim-
plex noticia/vel apprehenſio.
Alio mō eſt iudiciū/ſiue iudicia-
ria cognitio. Quarta eſt ꝙ im-
poſſibile eſt diuinū iudicium eē
fl'm. Quinta ꝙ deus pſcit omne
futurū ſiue incōplexe ſignifica-
bile ſiue enūciabile ꝯplexū ve℞.
Ex iſtis ſequit̄ ſexta. ꝙ lȝ cuiuſ-
libet futuri ſiue incōplexe enti-
tas/ſiue cōplexe enūciabilis de-
us ſit neceſſario intuitio/ſiue in-
tuitiua noticia. tñ nulli⁹ enūcia-
bilis de futuro ꝯtingenti eſt ne-
ceſſario iudiciū/ſiue iudicatiua
ſciētia. Iſta oīa et ſpecialiter p̄-
ma pars hui⁹ ſuppoſitionis ſa-
tis patēt ex dictis. Sed ſcḋa ps
pbat̄. q: impoſſibile ē diuinū iu-
diciū eē falſū. ꝙ nullū enunciabi-
le ꝯtingens futu℞ de⁹ neceſſario
preſcit/aut neceſſario iudicat eē
futu℞. Añs ē ſuppoſitū. ſȝ ꝯñs
pbatur: q: ſi detur oppoſitū. ⁊c.
ſit illud futurum ꝯtingens an-
tixp̄m fore. tunc arguitur ſic. de-
us iudicat ꝙ antixp̄s erit/et an-
tixp̄s non erit. ergo diuinū iudi-
cium ē fl'ȝ. Cōſeq̄ntia pȝ. ſȝ añs
pbatur q: aduerſarium ē vna
copulatiua cuius prima pars ē
neceſſaria (vt dicit) et ſcḋa pars
eſt poſſibilis (vt pȝ) ergo tota co-
pulatiua eſt poſſibilis. et ꝯñs
eſt poſſibile/quod eſt contra p̄-
mum añs. quare ⁊c. Ex his ſe-
quuntur aliqua. Primo ſequitur
ꝙ omne futurum ꝯtingens enū-
ciabile quod deus preſcit/ ⁊ pſci-
uit ipſe poteſt nunc non preſci-
re et nunꝗ preſciuiſſe. Pȝ. q: ſe-
quitur. quocūꝗ futuro demon-
ſtrato hoc deus nō preſcit: ergo
hoc nunꝗ preſciuit. ⁊ añs ē poſ-
ſibile: ergo ꝯñs. Sed ꝯña patet
q: ſequitur hoc de⁹ non preſcit:
ergo hoc non eſt verū. q̄a omne
enunciabile verū de futuro de⁹
preſcit ⁊c. Et vltra ſequitur hoc
non eſt verū: ergo hoc nūꝗ fuit
verū. Patet ex primo articulo.
Et vltra ſequitur. ꝙ de⁹ hoc nū-
ꝗ preſciuit. Scḋo ſequit̄ ꝙ ali-
quod futurū ꝯtingens enūciabi-

ſe deus preſcit: et ab eterno pre-
ſciuit ⁊ tñ in ptāte creature eſt
facere aliq̄d vñ ſeq̄tur deū illud
nō pſcire/nec vnq̄ꝫ pſciuiſſe. Pꝫ
q: ſit. a. aliquid q̄d pōt creatura
rōalis libere facere. ⁊ tñ nō faci
et. tūc de⁹ pſcit ⁊ ab eterno pſci-
uit ꝙ. a. nō eueniet ⁊ tñ in ptāte
creature ē facere ꝙ a eueniet ⁊ p
ꝯñs ꝙ deus ſciuit ꝙ eueniet ⁊c.
A ¶ Tertio ſeq̄tur ꝙ lꝫ sciētia dei
ſit neceſſaria/⁊ nō ꝯtīgēs. nec de
pēdeat ab aliq̄ ad extra. tñ nulli
us futuri ꝯtīgētꝫ enūciabil' ipſe
eſt neceſſario ſcia. lꝫ q̄libet tali
demōſtrato ꝟitas iſtius ꝓpoſi
tionis de⁹ ſcit hoc ꝯtingēter/ de
pēdet ex aliq̄ ad extra. ptꝫ ſatis.
Quarto ſeq̄tur ꝙ licet de⁹ neceſ
ſario ſciat omē futuꝝ ꝯtingens
enūciabile veꝝ eē: verūtñ nullū
tale neceſſario ſcit eē verum. Et
ita lꝫ deus neceſſario ſciat illam
vniuerſalē tñ pure cōtingenter
ſcit quālibet eius ſingularem.
Prima ps pꝫ. q: deus neceſſario
ſcit alteꝝ illoꝝ eē veꝝ ⁊c. Scda
ps patꝫ. q: neutrū ꝯtradictorio
rum ſcit neceſſario eſſe veruꝫ ⁊c.
B ¶ Quinta ꝓpō eſt ꝙ nō facil'
poteſt ſaluari futuroꝝ cōtingē
tia/ſiue ꝙ futura ꝯtingēter ſint
futura nō ponēdo dei preſcien-
tiaꝫ q̄ꝫ ipſa poſita. Nec ipſa pre
ſcientia aliquo modo infert ne-
ceſſitatē in futuris plusq̄ꝫ poſſit
inferri ipſa non poſita. Pꝫ eui-
denter ex primo articulo. q: cuꝫ
q̄libet propoſitio ſit determina
te vera ex hoc ita difficulter po
teſt argui contra contingētiam
futuroꝝ ſicut poſita dei preſci-
entia: vt apparet intuēti pdicta
Unde ſicut ꝓpoſitio pōt eē con
tingenter vera q̄ tñ non pōt mu
tari de veritate in falſitatē. nec
deſinere eē vera. ⁊ ſine ſucceſſio
ne ⁊c. ſic deus poteſt talem veri
tatem contingēter ſcire: ⁊ tamē
eius ſcientia non poteſt mutari
in falſitatem: nec deſinere eē ve
ra. Nec hoc arguit ſucceſſioneꝫ
in dei ſcientia plus q̄ꝫ in ꝓpoſi-
tone. Et iſta apparēt cuilꝫ ſubti
liter aduertenti. ideo fatuū eſt
et ſignū ignorantie magne i iſta
materia negare dei preſcientiaꝫ
ꝓpter futuroꝝ ꝯtingentiam ⁊c.
¶ Sexta ꝓpoſitio ē rñſalis ad C
articuluꝫ ꝙ ſimul ſtat ꝙ de⁹ ſit
oīſciens: ⁊ ꝙ aliq̄d ſit futuꝝ ꝯti
gēs ſiue ꝙ de⁹ pſciat futura. et
ꝙ illa ſint contingenter futura.
¶ Iſtud diffuſe declarat magi-
ſter Gregori⁹. ſed tota efficacia
iacet in hoc quia ſi ſimul ſtat ꝙ
aliquid eſt futurum/et tamen ꝙ
illud poteſt non eē futurum. ſe-
quitur ꝙ ſimul ſtat ꝙ deus ſciat
illud eē futurum. ⁊ tamē pōt nō
eē futurum. q: ſi vnum eſt alteri
compoſſibile ex hoc ꝙ ſcitur eē
tale non minus ē compoſſibile.
Unde ſi per impoſſibile ponere
tur ꝙ illud nō ſciretur/nec a deo
nec ab alio/illud eēt contingen-
ter futurum. et ſi ponatur ꝙ ac
cedat dei ſcientia ita ꝙ de⁹ pre-
ſciat illud eſſe futurum conſtat
ꝙ non aliter erit futurum q̄ꝫ an
te aliter ſcientia adueniens re-
rum conditiones mutaret. ⁊ ve
ritates prius contingentes fa-
ceret neceſſarias. quod eſt falſū
ideo ſicut iam tactū eſt certa p-
ſcientia dei reſpectu futurorum
non plus repugnat coꝝ cōtingē
tie q̄ꝫ ꝟitates ꝓpoſitionū de fu
turo: nec econuerſo. Si ergo nō
repugnat ꝙ verū ſit aliquid eē

futurū. ⁊ tñ poſſit non eſſe futu
rū. Nec etiā repugnat ꝙ deꝰ ſci
at illud eſſe futuruʒ et tñ poſſit
nō eſſe futurū. Et iſta eſt inten=
tio Boecij. v. de cōſolatione ⁊c.
¶ Sed adhuc pōt declarari ꝓ=
poſitū ⁊ iſta declaratio trahit
ex dictis Ockā. Uñ pmo ſup po
D no ꝙ maior difficultas huiꝰ ma
terie ↄſiſtit i hoc puncto. q2 opʒ
(ad ſaluādū cū dei pſciētia cōti
gentiā futuroꝝ) cōcedere ꝙ illō
qđ deꝰ pſcit/ ⁊ pſciuit pōt nunꝙ̄
pſcire/vel preſciuiſſe. Ita ꝙ iſta
ꝓpoſitio eſt cōtingens deꝰ pſcit
a. fore ⁊ pōt non eſſe vera: ⁊ nun
ꝙ̄ fuiſſe vera. licet ſit ⁊ fuerit ve
ra. Scđo ad declarationē huiꝰ
ſuppono ꝙ ſicut ꝓpoſitio copu
latiua eſt impoſſibilis ſi vna po
ſit īpoſſibilis et alie neceſſarie.
ſic copulatiua ē ↄtīgēs ſi vna
pars ſit contingens et alie ſunt.
E ¶ Tertio ſuppono ꝙ licet iſta
ꝓpoſitio deus preſcit. a. fore: vł
ſcit me ſedere ſit cathegorica ſʒ
vocem. tñ ſm ſigtū equalet vni
ypothetice copulatiue. Quod
apparet q2 actus ſciendi diuinꝰ
eſt eternꝰ cuʒ ſit diuina eſſentia
que ſemꝑ eſt idē. ⁊ tamē dicimꝰ
deū ſcire/ ⁊ nō ſcire idē cōplexuʒ
ſucceſſiue: ſicut nunc ſcit me ſe=
dere ⁊ iam nō ſciet me ſedere. et
tamē actus eiꝰ quo nūc ſcit me
ſedere iam erit: qñ non ſciet me
ſedere. Et ideo ptʒ ꝙ hec ꝓpoſi
tio deus ſcit me ſedere aliquid
plus importat ꝙ̄ iſta ꝓpoſitio
iſte actus ſciendi eſt. demonſtra
to actu quo deus nūc ſcit me ſe=
dere. Addit ergo aliquid vltra
primā ſcʒ ꝙ me ſedere eſt verū.
Et iſtud poteſt oſtendi nō ſoluʒ
in deū ſed etiā in homie. q2 poſi
to ꝙ Sortes videret me ſederē
tūc ſcit me ſedere: loquendo de
ſcientia ſicut capitur hic ſcʒ pro
certa ⁊ euidēti noticia (nō enim
hic loquimur de ſciētia/ vel ſci=
re vt ſumit in libro poſterioruʒ:
q2 ſic nō ſcit deꝰ aliqđ verū ↄtin
gēs: eo ꝙ talis ſciētia ſolū ē ve=
roꝝ/ ⁊ neceſſarioꝝ) loquēdo igr
de ſciētia vt in ꝓpoſito ſumitur
Sortes ſcit me ſedere. pono igr
ꝙ deꝰ ↄſeruet illā noticiā in ſor=
te (me nō ſedēte/ vel nō exiſtēte)
tūc aſſenſus ille manet: ⁊ tñ non
manet ſciētia ergo vltra illō ab
ſolutū qđ ē ſciētia/ ⁊ ꝓ quo ſup
ponit ille terminꝰ ſciētia hoc no
men aliqđ aliud īportat. ⁊ hoc ē
obiectū illiꝰ eſſe verū. ¶ Unde F
ſequitur quarta ſuppoſitio ꝙ
hec ꝓpoſitio deꝰ ſcit. a. fore. eq=
ualet huic. hec noticia diuina
(demōſtrata noticia qua cogno
ſcit. a. fore) eſt. ⁊. a. fore eſt veruʒ.
Ex quibꝰ apparet ꝓpoſituʒ. q2
ſecunda pars huiꝰ copulatiue
eſt ↄtingens quicqđ ſit de pma
parte. quare ⁊c. Et ſimiliter idē
ptʒ de iſta de pterito deꝰ pſciuit
a. fore: equalet eñ iſti copulati=
ue. noticia diuina qua deus no=
uit hoc ↄplexū. a. erit fuit ⁊ hoc
ↄplexū eſt verū: vel ita eſt ſicut
ꝑ ipſum ſignificatur. Et q2 ſcđa
pars eſt ↄtingens ideo tota co=
pulatiua eſt ↄtingens. Uñ patʒ
ꝙ licet iſta ſcđm vocē ſit de pte=
rito: tamē ſignificat/ vel īcludit
vnā de futuro. ſcʒ iſtā. a. erit. Et
ideo eſt ita cōtingens ſicut illa
de futuro. Et hoc debet ītelligi
quādo dicit veritatē talis ꝓpo
ſitionis de pterito depēdere ex
futuro ⁊c. ¶ Sed ↄtra predicta H
fortiter inſtat. Primo ſic ſi cum

dei pſciētia ſtaret futuroꝝ ↄtin
gētia ſequiᷓ ꝙ dei pſciētia eſſet
fallibilis. ↄn̄s ē ipoſſibile. ſ3 ↄn̄a
pbaᷓ. tū q: ſi de⁹ pſciat me libe
re aliqͥd eē factuꝝ in mea ptāte
erit mutare ppoſitū diuinū. ⁊ il
lud nō facere. ⁊ ſi nō fecero falle
tur pſciētia dei. tū q: ſequiᷓ de⁹
pſcit. a. fore ⁊. a. nō erit. ḡ pſcien-
tia dei/vel de⁹ falliᷓ. ḡ ſimiliter
ſequiᷓ. de⁹ pſcit. a. fore ⁊ poſſibi
le eſt. a. nō fore: ergo de⁹ pōt fal
li. q: ſicut ad ambas de ineſſe ſe
quiᷓ illa de ineē: ſic ad vnā de in
eſſe ⁊ aliā de poſſibili ſequiᷓ illa
de poſſibili. Confirmaᷓ. q: ſi. a.
pſcitū a deo fore/pōt nō fore po
naᷓ ineē. ergo de⁹ pſciēs decipi
tur. Et antecedens ē poſſibile. ḡ
ↄn̄s. ¶ Scdo principaliter ſic. ſi
⁊c. ſequiᷓ ꝙ dei preſcientia eſſet
mutabilis. ↄn̄s eſt impoſſibile.
ſed ↄn̄a pbatur. q: ſi deus nunc
ſcit. a. fore: et poſſibile eſt. a. non
fore: poſſibile eſt deum pſcire. a.
nō fore. Quod ſi ponaᷓ ineſſe ſe
quitur ꝙ de⁹ primo ſciat. a. fore
⁊ poſt ſciat. a. non fore. Nam im
poſſibile eſt ꝙ ſimlᷓ ſciat vtrūq3
talis antē ſucceſſio nō poteſt eē
ſine mutatione ⁊c. Confirmaᷓ
q: ipoſſibile eſt tranſire de con-
tradictorio in ↄtradictoriū3/ſeu
vnū ↄtradictoriorum verificari
poſt alteꝝ. niſi interueniat aliq̄
mutatio in re ſignata ⁊c. ſed ſi
ponaᷓ. a. preſcitum fore nō erit.
hec primo erit vera de⁹ preſcit.
a. fore. ⁊ poſtea hec erit vͣa. de⁹
non preſcit. a. fore. ergo aliqua
mutatio erit facta. Et cōſtat ꝙ
nō in. a. q: eſt ipoſſibile cū oīno
nihil ſit. Igiᷓ in deo ⁊c. ¶ Ter-
tio ſic oē qd̄ de⁹ pſcit de neceſſi-
tate ipſe pſcit. ergo oēe qd̄ de⁹
pſcit neceſſario eueniet ↄn̄a pʒ
⁊ antecedens pbatur. q: pſcien-
tia eſt perfectio ſimplicit et oīs
pfectio ſimpliciter de neceſſita-
te deo cōuenit. Confirmatur q:
omne qd̄ de⁹ preſcit ⁊ nō poteſt
nō preſcire poſtq̄ pſciuit deus
de neceſſitate preſcit. ſed oēe qd̄
de⁹ pſcit de⁹ nō poteſt nō pſcire
poſtq̄ pſciuit/aliter minuereᷓ
ei⁹ pſciētia Igiᷓ ⁊c. ¶ Quarto 4. argᷓ.
ſic. q: vel deus preſcit futura. q:
illa futura ſunt. vel ideo illa fu
tura ſunt. q: deus pſcit illa. Nō
primū. q: tūc res ipſe future eſ-
ſent cauſe pſcientie dei qd̄ falſū
eſt. Nec ſcdm̄ q: tunc pſcientia
dei eſſet cauſa reruꝫ vt eſſent fu
ture. ⁊ p ↄn̄s cū ipſe ſit pſciētia
nō ſolū bonoꝝ ſed etiā malorū.
Confirmatur. q: ſi pſcientia dei
eſſet cauſa futurorū vt eſſent fu
tura. cū ipſe naturaliter et non
libere ſit ſcientia vlᷓ pſcientia q:
ei⁹ eſſentia eſt ſibi noticia q̄ nō
minus naturaliter ēſt repſenta
tiua q̄ ſpecies vel noticia crea
ta. ſequitur ꝙ naturaliter ipſe
erit cauſa futuroꝝ. ⁊ ſic futurū
quod erit libere a cauſa creata
erit naturaliter et neceſſario a
cauſa pma. ſcʒ a deo. quare ⁊c.
¶ Ad iſta reſpōdetur. Unde ad
primū nego ↄn̄am ⁊ ad primam A
pbationē reſpōdet Boeti⁹. v. d Ad pmū
ↄſolotione. Et ſtat reſponſio in
hoc ꝙ de⁹ pſciuit ꝙ ad hanc/ et
ad illā partē poſſum voluntatē
meam ↄuertere. ⁊ ſcit etiam ad
quā partē de facto ↄuertā. ⁊ ſic
ad oppoſita eſſem conuerſurus
illud etiā ipſe pſciuiſſet ⁊c. Ad
ſcdaʒ vero pbationē dico ꝙ pri
ma ↄn̄a ē bona. ſʒ añs eſt ipoſſi-
bile ppᷓ incōpoſſibilitatē ptium

ꝗuis vtraq; pars ſit poſſibilis
ſed ſcđa ꝯña nõ valet. Et ratio ẽ
q: p iſtam de⁹ decipit: q̄ eſt ꝯñs
p̄me ꝯñe ſignat ꝙ de⁹ iudicat
aliq̇d fore qđ non erit. et hoc bñ
infertur ex p̄mo antecedẽte. ſ; p
iſtã deus poteſt decipi q̄ eſt ꝯñs
ſcđe. ſignificat eẽ poſſibile ꝙ de
us p̄ſciat aliq̇d fore qđ non erit/
vł aliq̇d nõ fore qđ erit. hoc aũt
non ſequit ex illis duab⁹. q: per
illud añs denotat ꝙ iſti de⁹ pre
ſcit. a. fore ſit ꝯpoſſibilis iſta de
ineſſe. a. nõ erit q̄ corrñdet huic
poſſibile eſt. a. non fore. Et hoc
B nõ eſt verum. qđ tñ oporteret ſi
ꝯña deberet valere. ¶ Ad ꝯfir-
mationẽ dico ꝙ iſta. a. p̄ſcitũ a
deo fore poteſt nõ fore. nõ d; ſic
poni de ineſſe. a. p̄ſcitũ a deo fo-
re nõ erit. ſed ſic. a. non erit ſicut
iſta Petrus ſedens põt ſtare ⁊c.
Si tñ argueret ſic poſſibile ẽ. a.
p̄ſcitũ a deo fore nõ fore. tũc ſua
de ineſſe eſſet hec. a. p̄ſcitu; fore
nõ erit. Ad quã vt dicit Grego-
rius. vtiq; ſequit deũ decipi. ſed
illa in ſenſu ꝯpoſito non eſt vera
hoc autẽ nõ videt mihi verum
q: hec nõ apparet mihi impoſſi-
bilis p̄ſcitũ fore nõ erit q: eſt ne-
gatiua cui⁹ ſubiectũ poteſt pro
nullo ſupponere ſicut hec futu-
rũ nõ erit. ⁊ ideo ſicut eſt poſſi-
bile nullum eẽ futuꝝ ſic poſſibi
le eſt nihil eſſe p̄ſcitũ. et per ꝯñs
ꝗuis hec ſit falſa p̄ſcitũ nõ erit
C tñ eſt poſſibilis: et p ꝯñs non eſt
Ad ſ. 6. n impoſſibile. q̄re ⁊c. ¶ Ad ſcđam
negat ꝯña. Et ad ꝓbationẽ con
cedo ꝙ poſſibile eſt deum p̄ſcire
a. non fore. ſed ſi ponat ineſſe ſc;
ante illud inſtãs dico ꝙ non ſe-
quitur ꝙ de⁹ p̄mo p̄ſciat. a. fo-
re et poſt preſciat. a nõ fore. ſed
ſequitur ꝙ non p̄ſciat/nec vnq̄
añ p̄ſciuit. a. fore. Et ẽ ſimile ſi-
cut de ꝓpoſitiõe vera de cõtin-
genti futuro q̄ ſi ponat falſa ſe-
quit ꝙ ſp fuit falſa ⁊ nunq̄ fuit
vera. Et p idẽ p; ad ꝯfirmatio-
nẽ. q: nõ ponit trãſit⁹ de ꝯtradi
ctorio in ꝯdictoriũ vel ſucceſſio
vt p̄mo vna ſit vera. ⁊ poſt alia
⁊c. Vñ ex hac ſolutiõe ſequit ꝙ
vtrũq; ꝯtradictorioꝝ de⁹ põt p̄-
ſcire: ⁊ tñ nec ſimul nec ſucceſſi-
ue. Scđo ſequit ꝙ vtrũq; ꝯtradi
ctorioꝝ de⁹ põt p̄ſcire ſine quã-
cũq; mutatiõe. ſiue in deo ſiue i
alia re. Iſta patẽt ⁊ ſequũtur ex
p̄mo arti. ⁊c. Tertio ſequit ꝙ
licet de⁹ ſit neceſſario ſciẽtia al-
teri⁹ cõtradictorioꝝ in cõtingẽ-
ti materia tñ nulli⁹ eoꝝ ẽ neceſ-
ſario ſcientia. patet clare loquẽ
do de ſcientia iudiciaria. Quar-
to ſequitur ꝙ licet ſcientia dei
apprehenſiua ⁊ iudicatiua ſint
oĩbus modis idem ſc; ipſa diui-
na eſſentia tamẽ deus reſpectu
alicui⁹ eſt neceſſario ſcientia ap
prehenſiua reſpectu cui⁹ nõ ne-
ceſſario ſed contingenter eſt ſciẽ
tia iudicatiua ⁊c. ¶ Ad tertiam D
negatur antecedens: et ad pro- ad
bationẽ dico. Primo ꝙ loquẽdo
de virtute ſermonis preſcientia
dei eſt pfectio ſimpliciter/⁊ ſum
ma quia eſt deus et diuina eſſen
tia. Secundo ꝙ preſcientia dei
de neceſſitate eſt in deo. id eſt de
neceſſitate eſt deus/vel diuina
eſſentia. ¶ Tertio ſequitur ꝙ
ex hoc nullo modo ſequitur ꝙ E
omne quod deus preſcit de ne-
ceſſitate preſcit: ſiue ꝙ deus re-
ſpectu alicui⁹ futuri de neceſſi-
tate ſit preſciẽtia. Verbi gratia
productio dei actiua qua ꝓdu-